

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย
แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)

อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

GUIDELINES TOWARDS EDUCATION QUALITY DEVELOPMENT OF
PHUTTHARANGSIPHITHAYALAY SCHOOL AT WATRATBURANA
(ROYAL TEMPLE)

LANGSUAN DISTRICT CHUMPHON PROVINCE

พระครูสมุทรธนาธิวัฒน์ อภินนโท (กุลพัฒนไพศาล)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย
แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

พระครูสมุทรธนาธิวัฒน์ อภินนโท (กุลพัฒนไพศาล)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

GUIDELINES TOWARDS EDUCATION QUALITY DEVELOPMENT OF
PHUTTHARANGSIPHITHAYALAY SCHOOL AT WATRATBURANA
(ROYAL TEMPLE)
LANGSUAN DISTRICT CHUMPHON PROVINCE

PHRAKHRUSAMU TANATHIWAT ABHINANDO (KULPATTANAPAISAL)

A Research paper Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

- ชื่อสารนิพนธ์** : แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
- ผู้วิจัย** : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ อภินนโท (กุลพัฒนไพศาล)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, การจัดการเชิงพุทธ
- คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์**
- : พระสมุทรวรชिरโสภณ, ดร., พธ.บ., การจัดการเชิงพุทธ,
 - พธ.ม., การจัดการเชิงพุทธ, พธ.ด., การจัดการเชิงพุทธ.
 - : ผศ.ดร.ธิตูตติ หน้มนมี พธ.บ., การสอนสังคม, พธ.ม., ปรัชญา,
 - พธ.ด., รัฐประศาสนศาสตร์.
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาคณาการศึกษารองเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ๒) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะสภาพการพัฒนาคณาการศึกษารองเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี(Mixed Methoded Research)เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research)โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research)จากแบบสอบถาม(Questionnaire)จากประชากรทั้งหมด ๗๒ รูป ซึ่งใช้ประชากรทั้งหมดเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก(In depth interview)กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Keyinformants) จำนวน ๑๘ รูป/คน เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า

๑) สภาพการพัฒนาคณาการศึกษารองเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๑๓$, $\sigma = ๐.๔๒๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับสภาพการพัฒนาคณาการศึกษารองเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นของประชากรนักเรียนได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาคณาการผู้เรียน ($\mu = ๔.๐๘$, $\sigma = ๐.๕๕๔$) อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาคณาการและบุคลากรทางการศึกษา ($\mu = ๔.๒๖$, $\sigma = ๐.๔๙๒$) อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาคณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ($\mu = ๔.๐๑$, $\sigma = ๐.๕๖๐$) อยู่ในระดับมาก ด้านการจักระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ($\mu = ๔.๑๑$, $\sigma = ๐.๕๘๘$) อยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา ($\mu = ๔.๑๕$, $\sigma = ๐.๖๐๓$) อยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ($\mu = ๔.๑๙$, $\sigma = ๐.๔๒๔$) ซึ่งรวมกันแล้ว อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

(๑) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยมีการประชุมกันทุกเดือนเพื่อวางกรอบนโยบาย วางแผนการสอน เพื่อรับทราบปัญหาสภาพความเป็นอยู่ของโรงเรียน และนักเรียนที่จะทำการเรียนการสอน เพื่อป้องกันกันแก้ไขปัญหาสิ่งที่ขัดข้องสำหรับปัญหาและอุปสรรค การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องก็จริงอยู่ แต่ก็ทำให้ครูมีช่องว่างในการสอนมากเกินไปไม่มีช่วงที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สนทนาสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจในรายวิชานั้นๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนควรเติมเต็มความรู้ความเข้าใจให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น (๒) ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาครูผู้สอนมีการเรียนรู้เทคนิคการสอนแต่ส่วนมากจะใช้อุปกรณ์เท่าที่มีตามสภาพที่เป็นอยู่จึงเข้าสู่กระบวนการสอนนักเรียนยังไม่ได้เท่าที่ควร ครูผู้สอนควรต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่าผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเองโดยเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ภายในเข้ากับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ดังนั้นครูจึงควรนำแนวคิดนี้ไปพัฒนาวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ที่คงทนและเกิดทักษะที่ต้องการ (๓) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ครูต้องมีทักษะการสื่อสารทั้งการบรรยายการยกตัวอย่างการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีและรวมถึงการนำเสนอและการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับปัญหาและอุปสรรค ครูต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี หากไม่รู้จริงในเรื่องที่สอนแล้วก็ยากที่สอนนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเรียนนั้นๆ (๔) ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับผู้เรียนสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ส่วนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะนั้น กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนมีลักษณะหลากหลายกิจกรรม ส่วนใหญ่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานที่ทุกครั้ง นักเรียนชอบไปศึกษาที่แหล่งเรียนรู้ภายนอกมากกว่าเพราะไม่ยากเข้าชั้นเรียนตามปกติ (๕) ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา ได้จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ หาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา สำหรับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะนั้น สถานศึกษาควรมีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (๖) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ผู้ปกครองให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนสถานศึกษาเป็นอย่างดี สำหรับปัญหาและอุปสรรคนั้น ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน โดยการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้อย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

Thesis Title : Guidelines Towards Education Quality Development of Phuttharangsi-phithayalay School at Watratburana (Royal Temple) Langsuan District, Chumphon Province

Researcher : Phrakhrusamu Tanathiwat Abhinando (Kulpattanapaisa)

Degree : Master of Arts Program in Buddhist Management, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Research Supervisory Committee

: Phrasamutrawachirasophon, Dr., B.A., Buddhist Management. M.A., Buddhist Management., Ph.D., Buddhist Management.

: Asst, Prof, Dr.Thitiwut Manmee., B.A., Social Teaching. M.A., Philosophy., Ph.D., Public Administration.

Date of Graduation : March 15, 2018

ABSTRACT

The objectives of research were 1) to study the state of education quality development of Phuttharangsi-phithayalay school at Watratburana (Royal Temple) Langsuan district , Chumphon province, 2) to study problems, obstacles and suggestions for the state of education quality development of Phuttharangsi-phithayalay school at Watratburana (Royal Temple) Langsuan district, Chumphon province. It was the mixed research method that the quantitative research used the research survey through questionnaire as the tool to collect the data in the field study from 72 persons and the qualitative research used the in depth interview as the tool to collect the data from 18 key informants to support the quantitative research.

The findings of research were as follows:

1) The state of education quality development of Phuttharangsi-phithayalay school at Watratburana (Royal Temple) Langsuan district, Chumphon province, overall, was in the high level ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.424$). When considered in each aspect, found that the level of the state of education quality development of Phuttharangsi-phithayalay school at Watratburana (Royal Temple) Langsuan district, Chumphon province such as the development of quality students was at high level ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.554$), the development of teachers and educational personnel was also high level. ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.492$), the development of information technology for education was at high level ($\mu = 4.01$, $\sigma = 0.560$), the educational system that affects the quality of education was at high level ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.588$), Strengthening the

School was also high level ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.603$), Promoting participation from all sectors of society, was at high level ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.424$).

2) Problems, obstacles, and suggestions to the the state of education quality development of Phuttharangsiphithayalay school at Watratburana (Royal Temple) Langsuan district, Chumphon province : (1) The quality of learners : the executives and personnel of Phuttharangsiphithayalay school has a meeting every month to lay a policy framework for teaching. To know the living conditions of schools and students. To teach the course to prevent problems. For problems and obstacles to quality development, students have the skills to self-study, love to learn and develop themselves continuously. (2) The quality development of teachers and educational personnel, teachers have learned teaching techniques. But most of them use the equipment as they have. The process of teaching students is not as good as it should be. The teachers should understand the concept about students can create their own knowledge by linking own existing knowledge with the implementation of various activities. Teachers should adopt this concept to develop a learning activity plan to provide students with the necessary knowledge and skills. (3) The information technology development for education, the teachers must have good communication skills. For example, the choice of technology, media and presentation and the environment is conducive to learning. For problems and obstacles are the teachers must have good knowledge and skills in teaching. If you do not know the truth in teaching, then it is difficult to teach students to have the knowledge in the subject matter. (4) The educational system that affects the quality of education, the educational institutions provide assessment of learning, developing local curriculum to suit learners and local students demand. Problems, Obstacles and Suggestions have variety of activities for teaching and learning activities. Most of the students participate in the every time and prefer to study outside sources because they do not want to attend regular classes. (5) Strengthening the educational institutions, the board of education held a regular meeting to develop education and find the resources in the community and wisdom of the villagers for the participation of education development. For problems, obstacles and suggestions are the educational institutions should have a comprehensive organization / structure and administration to achieve their educational goals. (6) The participative promotion from all sectors of society like local administration, community, parents, co-operative support the school as well. For problems and obstacles should support the participative promotion between educational institution and guardians and community by having the public relations about schools activities for the guardian and community people to know continuously in variety forms.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จากคณาจารย์วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะบุคคลที่ให้การสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้ ด้วยความเมตตาของพระเดชพระคุณ พระเทพญาณมงคล ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำ คุณเลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณ พระสมุทรวชิโรโสภณ,ดร./พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ผศ.ดร./พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตฺโต,ดร./พระมหากังวาน ธีรธมฺโม,ดร.

เจริญพรขอบคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดี และ ผศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต, ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายบริหารกิจการทั่วไป/ผศ.ดร.ธิดา วัฒนภูมิ หมั่นมี/ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น, ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเนื้อหา รูปแบบเล่ม แบบสอบถามและให้คำปรึกษาแนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์จนสำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณ พระราชวิจิตรปฏิภาณ เจ้าคณะจังหวัดชุมพร พระครูสิริวินัยบรรหาร ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบุรณะ (พระอารามหลวง) พระครูศรีหิรัญธรรมทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดขันเงิน (พระอารามหลวง) และเจริญพรอนุโมทนาขอบคุณ ท่านผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชุมพร ที่อนุเคราะห์ให้การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย และเจริญพรขอบคุณบุคลากรครู ในสถานศึกษาตลอดถึงเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์

กราบขอบพระคุณ พระนิสิตปริญญาโทรุ่นที่ ๔ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม ทุกๆท่านที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้เสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ที่ได้ให้ความรู้ สหวิทยาการและประสบการณ์ รวมถึงการให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อถ่ายทอดองค์ความรู้ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแก่ครู-อาจารย์ รวมทั้งพระอุปัชฌาย์ บุรพาจารย์ คุณบิดามารดา พุทธบริษัท ๔ อุบาสก-อุบาสิกา ญาติสนิทมิตรสหาย ที่เป็นกำลังใจให้การสนับสนุนอุปถัมภ์ ตลอดถึงผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยฉบับนี้แก่ผู้วิจัย จนประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี.

พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ อภินนโท (กุลพัฒน์ไพศาล)

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๙)
สารบัญแผนภาพ	(๑๑)
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการศึกษา	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑.๑ วิวัฒนาการแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา	๘
๒.๑.๒ ความหมายแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา	๑๐
๒.๑.๓ ความหมายและองค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	๒๐
๒.๒ ความหมายแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๔๔
๒.๓ ความหมายแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา	๕๘
๒.๔ โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๖๖
๒.๕ ความหมายและความสำคัญการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม	๗๑
แผนกสามัญศึกษา	
๒.๖ หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๘๒
๒.๗ ข้อมูลพื้นที่วิจัย โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา	๙๒
๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๑๑
๒.๘.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	๑๑๑

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๒.๘.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	๑๑๔
๒.๙ กรอบแนวคิดการวิจัย	๑๒๓
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๒๕
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๒๕
๓.๒ ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๒๕
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๒๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๒๙
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๓๐
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	
๔.๑ สรุปผลการสัมภาษณ์สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	๑๓๑
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	๑๓๖
๔.๓ ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๔๓
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	๑๔๔
๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๕๑
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปสรุปผลการวิจัย	๑๕๓
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๕๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๖๒
บรรณานุกรม	๑๖๗
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๘๐
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๑๘๖
ภาคผนวก ค ค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟ่า (Alpha coefficient)	๑๙๑

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๙๔
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๒๑๔
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๒๒๔
ประวัติผู้วิจัย	๒๒๗

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	แสดงจำนวนประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๒๖
๔.๒.๑	ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	๑๓๗
๔.๒.๒	ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา	๑๓๗
๔.๒.๓	ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษา	๑๓๘
๔.๒.๔	ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา	๑๓๙
๔.๒.๕	ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา	๑๔๐
๔.๒.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม	๑๔๒
๔.๓.๑	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๔๖
๔.๔.๑	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียน พุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมทุกด้าน	๑๔๓
๔.๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	๑๔๔
๔.๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)	๑๔๕

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
	อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา	
๔.๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)	๑๔๖
	อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	
๔.๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)	๑๔๗
	อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา	
๔.๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)	๑๔๘
	อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการสร้างคามเข้มแข็งของสถานศึกษา	
๔.๔.๗	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)	๑๔๙
	อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม	

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑.๑	วิวัฒนาการแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา
๒.๕.๑	แผนภาพการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม
๒.๕.๒	โครงสร้างการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
๒.๗.๑	แผนพัฒนาคุณภาพ
๒.๗.๒	ข้อมูลผู้เรียน
๒.๗.๓	จำนวนผู้เรียนจำแนกตามหลักสูตร/โครงการและเพศ
๒.๗.๔	จำนวนผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษ
๒.๗.๕	ข้อมูลบุคลากร
๒.๗.๑๑	เกียรติยศชื่อเสียง/ผลงานเด่น
๒.๗.๑๒	โครงสร้างหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
๒.๗.๑๓	โครงสร้างหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
๒.๗.๑๔	โครงสร้างหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
๒.๗.๑๕	โครงสร้างหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
๒.๗.๑๖	โครงสร้างหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
๒.๗.๑๗	โครงสร้างหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
๒.๗.๑๘	โครงสร้างเวลาเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
๒.๗.๑๙	โครงสร้างเวลาเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
๒.๗.๒๐	ระบบโครงสร้างการบริหาร
๒.๕.๑	กรอบแนวคิดการวิจัย
๔.๕.๑	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ถือว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาตลอดชีวิต และให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งต้องพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง วัดในพระพุทธศาสนาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาของคนไทยในฐานะเป็นแหล่งความรู้ของประชาชนทั่วไปและของพระภิกษุสามเณร หรือเป็นศาสนศึกษาที่ดำรงพระพุทธศาสนาให้วัฒนาสถาพรสืบไปจึงแบ่งออกเป็น ๓ แผนก คือการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี และการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา^๑

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้เกิดขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๔ มีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษานในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมืองถือว่าเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายโดยเทียบกับชั้นมัธยมศึกษาสายสามัญของรัฐทั่วไป จัดหลักสูตรให้มีวิชาที่เหมาะสมแก่ภาวะของพระภิกษุสามเณรที่จะศึกษาได้โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและเป็นวิชาที่จำเป็นต่อพระพุทธศาสนา ใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการควบคู่กับวิชาพระปริยัติธรรม มุ่งให้พระภิกษุสามเณรมีบุคลิกภาพเหมาะสมตามสมณเพศ ช่วยให้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมปรับตัวเข้ากับสังคมได้และไม่ขัดต่อวินัยสงฆ์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาในระดับสูงยิ่งขึ้นโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สภาการศึกษาเปิดรับพระภิกษุสามเณรที่เรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในสถานศึกษามหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง การดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีลักษณะการบริหารโดยมีสภาการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นองค์กรหลักที่ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรง ส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในการปกครองของคณะสงฆ์ เช่น ให้เจ้าคณะจังหวัดมีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในระดับจังหวัด และเจ้าคณะอำเภอมิหน้าที่เป็นผู้บริหารในระดับอำเภอ โดยมีเจ้าอาวาสเป็นเจ้าสำนักเรียน โรงเรียนในแต่ละโรงเรียนก็จะเป็น

^๑ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒, พ.ศ. ๒๕๔๕, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์), ม.ป.ป.

ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในแต่ละวัด^๒ ปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้รับโอนกิจการจากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ไปสังกัดกองพุทธศาสนา ศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกฎกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นมา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตั้งอยู่ในวัดกระจายไปทั่วประเทศจำนวน ๓๘๓ แห่ง มีครูผู้สอนทั้งที่เป็นพระภิกษุและคฤหัสถ์ประมาณ ๔ พันกว่ารูป/คน มีนักเรียนเป็น พระภิกษุสามเณร เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ๕๖,๐๙๗ รูป เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๒๒,๔๕๘ รูป รวมทั้งสิ้น ๗๘,๕๕๕ รูป และมีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปีต่อไป^๓

การจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน ๑๒ ปี ตามนโยบาย และแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี ของกระทรวงศึกษาธิการให้ มีประสิทธิภาพเท่าเทียมกับการจัดการศึกษาสังกัดอื่นในการปฏิรูปการศึกษานั้นจึงขึ้นอยู่กับ การบริหารที่มีประสิทธิภาพ^๔

ฉะนั้น ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปีในอนาคตอันใกล้นี้ให้มีประสิทธิภาพเกิด ประโยชน์สูงสุดนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมในวิธีการ หรือขั้นตอนการบริหารงานโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาสงฆ์การจัดการและ การพัฒนาการบริหารการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีหลักการและโครงสร้างสอดคล้องกับการจัดการและการพัฒนาการบริหารการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่จัดเพื่อให้ให้นักเรียนประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเอาไว้ นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและพฤติกรรมของบุคคลที่ทำหน้าที่ด้านต่างๆ อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่ง จะต้องอาศัยปัจจัยและการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนที่ทำหน้าที่กำกับดูแลแบ่งงานและหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นฝ่ายต่างๆ เพื่อให้บุคลากรใน โรงเรียนได้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของโรงเรียนให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นมีโครงสร้างดำเนินการคล้ายๆ กับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ซึ่งมีงานบริหารที่โรงเรียนรับผิดชอบ ๔ งานคือ งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียนและงานบริการ^๕

การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย และกำหนดเป็นนโยบายหลักประการหนึ่งของรัฐบาลมาโดยตลอด อย่างไรก็ตามแม้ว่ามีการให้

^๒ วิชัย ธรรมเจริญ, คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๔๓-๔๔.

^๓ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ปฏิทินการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ, ม.ป.ท., ๒๕๔๖, หน้า ๑๒๗.

^๔ กระทรวงศึกษาธิการ, นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี กระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๒), หน้า ๗๘-๗๙.

^๕ กรมสามัญศึกษา, เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๙, (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญ ศึกษา, ๒๕๔๐), หน้า ๓-๑๐.

ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษาในฐานะกุญแจสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมและประเทศชาติ แต่เรื่องก็ยังคงเป็นปัญหาวิกฤต^๖

กล่าวคือคุณภาพการศึกษาของไทยมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของอีกหลายประเทศในระดับเดียวกัน^๗

ปัญหาคุณภาพทางการศึกษาดังกล่าวนั้นมีเหตุปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งมาจากความบกพร่องและความด้อยคุณภาพของปัจจัยด้านคุณภาพและความเพียงพอของครูไม่ว่าจะเป็นการผลิตครู หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน การวัดประเมินผล ขาดระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ครูเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ดังนั้นครูควรได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถมีศักยภาพและมีวิสัยทัศน์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาการและเทคโนโลยีของโลก^๘

ส่วนการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีบทบาท ๒ ประการ คือประการแรกการศึกษาของคณะสงฆ์ทำหน้าที่เป็นสถาบันฝึกอบรมศาสนทายาท คือให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่เป็นผู้สืบต่ออายุพระศาสนาต่อไป บทบาทประการที่สองคือเป็นทางฝ่ายของผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาในระบบการศึกษาของรัฐให้มีโอกาสได้รับการศึกษา จากบทบาททั้งสองประการนี้ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจึงประสบปัญหาหลายประการเช่น

๑) ปัญหาในด้านระบบการศึกษา การศึกษาที่พระภิกษุสามเณรได้ศึกษามีหลายประเภทและไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ได้แบ่งเป็นการศึกษาที่เป็นระบบของคณะสงฆ์โดยเฉพาะเป็นอิสระต่างจากระบบของรัฐ เรียกว่าการศึกษาด้านปริยัติธรรม ประเภทต่อมาเป็นการศึกษาที่อยู่ในระบบของรัฐหรือจัดให้สอดคล้องกับระบบของรัฐ ได้แก่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๒) ปัญหาด้านบริหารและการดำเนินการ โดยการบริหารจัดการนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสและผู้อำนวยการของแต่ละวัด ดำเนินการเองทำให้การศึกษาคณะสงฆ์ขาดยุคย่นและระบบที่แน่นอนไม่ได้ การบริหารและการดำเนินการแบบต่างคนต่างทำจึงหาประสิทธิภาพไม่ได้ แต่ละวัดก็จัดตามทุนและกำลังของตน ครูผู้สอนตามวัดในส่วนภูมิภาคส่วนมากก็เป็นเจ้าอาวาสทำการสอนเองขาดงบประมาณในการสรรหาบุคลากรครูผู้สอน

๓) ปัญหาด้านการขาดแคลนปัจจัยอุดหนุนอุปกรณ์การสอน ตำราเรียน ตำราสอน ซึ่งต้อง

^๖ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๑๐, พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๗, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๓), คำนำ.

^๗ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๑๐, พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๗, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๗), หน้า ๓๓.

^๘ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา. ในประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่๗. (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๗), หน้า ๑๘-๓๐.

หวังพึ่งบุญจากผู้มีจิตศรัทธาในชุมชนนั้นๆ ซึ่งเงินงบประมาณที่ช่วยเหลือจากทางราชการก็ไม่เพียงพอ บางปีก็ถูกตัดงบประมาณ การที่คณะสงฆ์ได้รับเงินอุดหนุนและงบประมาณ จำนวนน้อยเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาทำให้ขาดประสิทธิภาพประสิทธิผลได้

๔) ปัญหาด้านคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องจากปัญหาข้างต้น ซึ่งระบบการศึกษาขาดการสนับสนุนด้านทุนการบริหารจึงขาดประสิทธิภาพ ผู้รับการศึกษาเป็นผู้ด้อยโอกาสจากระบบการศึกษาของรัฐประกอบกับเงินอุดหนุนไม่เพียงพอ ทำให้การจัดการเรียนการสอนจึงขาดคุณภาพ^๙

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฏิบัติให้เหมาะสมต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ควรเป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีอะไรบ้าง

๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๑.๔ ขอบเขตการศึกษา

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ รวม ๖ ด้าน คือ

(๑) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

^๙ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ, ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา, ในประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่ ๗, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

- (๒) การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๓) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
- (๔) การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา
- (๕) การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา
- (๖) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการศึกษาเป็น ๒ ประเภท คือ

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพส่วนบุคคลของสามเณรนักเรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน พุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (ร่าง) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการศึกษาระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕) ในปลายปี ๒๕๕๐ กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพการศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ รวม ๖ ด้าน คือ^{๑๐}

- (๑) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- (๒) การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๓) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
- (๔) การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา
- (๕) การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา
- (๖) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔.๓.๑ ประชากร (Population)

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สามเณรนักเรียนโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ๓๒ รูป และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๔๐ รูป รวมทั้งสิ้น ๗๒ รูป^{๑๑}

๑.๔.๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้บริหาร/ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น ๑๘ รูป/คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราช

^{๑๐} สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการศึกษา ระบียบวาระแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕, เสนอที่ประชุมสมัชชาคุณภาพการศึกษา, ฉบับที่ ๒๓-๒๔ พฤศจิกายน, ๒๕๕๐.

^{๑๑} สถิติฝ่ายบริหารงานวิชาการ, บัญชีสำรวจนักเรียน-บุคลากร, (ชุมพร : สำนักงานโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๕๙).

บุรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๐ ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมระยะเวลาในการทำวิจัย ๖ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

แนวทางการพัฒนา หมายถึง แนวคิด หลักการ วิธีการพัฒนาเป็นการทำให้ดีขึ้นให้เจริญขึ้น เป็นการเพิ่มคุณค่าของสิ่งต่างๆ พัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่เดิมหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมา ดังนั้นในที่นี้หมายถึงแนวทางการพัฒนาทุกๆ ด้านในองค์กร ตลอดถึงผู้บริหาร/บุคลากร/นักเรียน/ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบุรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปณิธานและภารกิจของการจัดการศึกษา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพศึกษา ตลอดจนภารกิจของผู้บริหาร ผู้อำนวยการ บุคลากรในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบุรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียน สนับสนุนส่งเสริมแก่พระภิกษุสามเณร ให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง แก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา เปิดทำการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ หรือตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๖ ของกระทรวงศึกษาธิการใน ๖ ด้าน คือ

(๑) **การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน** หมายถึง กระบวนการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

(๒) **การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา** หมายถึง มีครูและบุคลากรทางการศึกษาพอเพียงตามเกณฑ์ และมีคุณภาพที่จะจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐานรวมทั้งมีระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อมุ่งส่งเสริมคุณภาพและตอบสนองความต้องการในการพัฒนาการศึกษาโดยรวมของโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย

(๓) **การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา** หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือของครูการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารมาประยุกต์ใช้เป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสารเรียนรู้เพื่อการศึกษาในโลกปัจจุบันและยังส่งเสริมให้การจัดการศึกษาทุกรูปแบบมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน การจัดระบบบริหารจัดการศึกษาเพิ่มศักยภาพในการผลิตสื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนผู้เรียนช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาและเปิดโอกาสในการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

(๔) **การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา** หมายถึง พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย ให้ประสบความสำเร็จตามพันธกิจ/วัตถุประสงค์

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่ผลผลิต/ผลลัพธ์/ที่มีคุณภาพในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย

(๕) **การสร้างเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา** หมายถึง การพัฒนาและสร้างเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษาในโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย เพื่อเตรียมพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงระดับนโยบายและพร้อมปฏิบัติการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากรและการบริหารทั่วไป

(๖) **การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม** หมายถึง การแบ่งภาระความรับผิดชอบการจัดการศึกษาระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน ประสานขอความร่วมมือในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ภาคเอกชน/รวมทั้งคณะสงฆ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมกันการจัดการศึกษาระดมทรัพยากรในพื้นที่เพื่อขอความอนุเคราะห์ช่วยสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกๆด้านในโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๑.๖.๒ ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๑.๖.๓ สามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอื่นต่อไป

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวม แนวคิดทฤษฎีต่างๆ รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิด และทิศทางการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

๒.๑ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ วิวัฒนาการแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา

๒.๑.๒ ความหมายแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๑.๓ ความหมายและองค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๒.๒ ความหมายแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

๒.๔ โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๕ ความหมายและความสำคัญการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๒.๖ หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒.๗ ข้อมูลและประวัติความเป็นมาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา

๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๘.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๒.๘.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๒.๙ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ วิวัฒนาการแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา

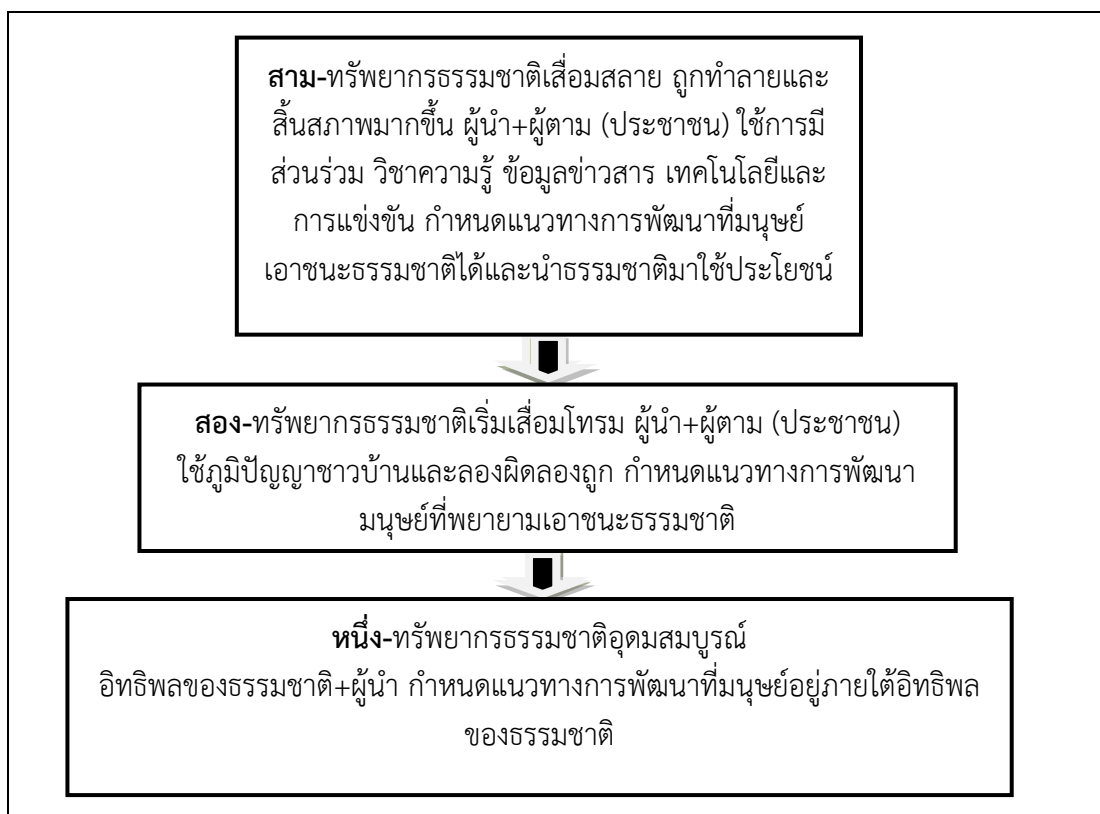
แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา อธิบายได้ว่าสืบเนื่องจากสภาพธรรมชาติที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยวแต่มีข้อยกเว้นที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง เช่น ฤๅษี การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกันไปเป็นต้นว่า ครอบครัว (family) เผ่าพันธุ์ (tribe) ชุมชน (community) สังคม (society) และประเทศ (country) และเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ย่อมเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” และ “ผู้ตาม” คือ ประชาชนหรือคนในกลุ่ม รวมทั้งมี “การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” หรือ

“การจัดระเบียบภายในกลุ่ม” ซึ่งอาจเรียกว่า การบริหาร หรือการพัฒนาภายใน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความสุขและในบางกรณี การควบคุมดูแลอาจเกี่ยวข้องกับภายนอกด้วยเช่นกรณี การติดต่อประสานงานการต่อสู้หรือการทำสงครามกับกลุ่มอื่นสภาพเช่นนี้ ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศ อาจเรียกว่า “นักบริหาร” หรือ “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแล หรือการจัดระเบียบนั้น เรียกว่า การบริหาร ที่กล่าวมานี้เป็นมุมมองในแง่ของนักบริหาร แต่ถ้าในมุมมองของนักพัฒนาอาจเรียกผู้บริหารและการบริหารนั้นว่านักพัฒนาและการพัฒนาตามลำดับ

ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการพัฒนาได้ง่ายและทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีกลุ่ม ที่นั่นย่อมมีการพัฒนา” จากสภาพของกลุ่มในยุคเริ่มแรกซึ่งธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ อิทธิพลของธรรมชาติจะมีต่อมนุษย์ที่รวมกันอยู่ในกลุ่มมากโดยการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของมนุษย์จะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติอีกทั้ง ธรรมชาติและผู้นำเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาซึ่งครอบคลุมวิธีการประกอบอาชีพด้วยลักษณะการพัฒนา และการประกอบอาชีพในยุคนั้นไม่ซับซ้อนและจำนวนประชากรก็มีไม่มาก ต่อมาเมื่อจำนวนมนุษย์ที่รวมตัวกันอยู่ในกลุ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้นเปลี่ยนเป็นชุมชนและเป็นประเทศในเวลาเดียวกันทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรมผู้นำและผู้ตามคือประชาชนพยายามเอาชนะธรรมชาติได้ ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน (folk wisdom) และการลองผิดลองถูก (trial and error) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการประกอบอาชีพ เมื่อกลุ่มมีขนาดใหญ่และมั่นคงขึ้นเป็นประเทศ ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกนำมาใช้เป็นจำนวนมากบางส่วนเสื่อมสลายถูกทำลาย และสิ้นสภาพไปเป็นจำนวนมากประกอบกับผู้นำและผู้ตามหรือประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น นำวิชาความรู้ที่เป็นศาสตร์ (science) หรือความรู้ที่เป็นระบบข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นจำนวนประชากรได้เพิ่มมากขึ้นเกิดการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม ระหว่างประเทศ หรือหลายๆประเทศ เพื่อเร่งปริมาณและเวลาในการทำงานและการผลิตเป็นต้นเหล่านี้ ทำให้ผู้นำประเทศต้องค้นหาแนวทางการพัฒนาต่างๆ เพื่อเอาชนะธรรมชาติ พึ่งพาธรรมชาติน้อยลงหรือไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น เดิมมนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติทุกปีจะเกิดน้ำท่วม ต่อมามนุษย์มีวิชาความรู้มีความสามารถและมีเทคโนโลยีสูงขึ้น ได้สร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วมและยังนำธรรมชาติไปใช้ประโยชน์มากขึ้น เช่นมนุษย์นำน้ำจากน้ำตกไปผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้าและมีหน่วยงานที่คอยเฝ้าระวังและเตือนภัยเกี่ยวกับธรรมชาติเช่นกรมอุตุนิยมวิทยาเป็นต้น สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (human component) ถือว่าเป็นการประดิษฐ์คิดค้นหรือสร้างผลผลิตใหม่ (innovation) เพื่อนำมาใช้แทนสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น (natural component) หรือใช้แทนทรัพยากรธรรมชาติ (natural resource) ที่นับวันจะลดน้อยลง

ที่กล่าวมานี้ ถือว่าเป็นวิวัฒนาการของแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาของมนุษย์ (ผู้นำและผู้ตาม) ที่ล้วนเกี่ยวข้องกับธรรมชาติโดยเริ่มต้นจาก หนึ่ง-การพัฒนาในสภาพที่มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ และวิวัฒนาการมาเป็น สอง-การพัฒนาที่มนุษย์พยายามเอาชนะธรรมชาติ จากนั้นจึงเป็น สาม-การพัฒนาที่มนุษย์เอาชนะธรรมชาติได้ และนำธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ทั้งหมดนี้เป็นการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น (better change) ช่วยเพิ่มอัตราเร่ง

ในการทำกิจกรรม หรือการผลิตให้รวดเร็วขึ้น (better speed) และทำให้สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้น (better life) กว่าเดิมทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ^๑ โปรดดูแผนภาพที่ ๒.๑.๑

แผนภาพที่ ๒.๑.๑ วิวัฒนาการแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา

๒.๑.๒ ความหมายแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

ความหมายของคำว่า “การพัฒนา”

คำว่า การพัฒนา ใช้ในภาษาอังกฤษว่า Development นำมาใช้เป็นคำเฉพาะและใช้ประกอบคำอื่นก็ได้ เช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมืองและการพัฒนาข้าราชการเป็นต้น การพัฒนาจึงถูกนำไปใช้โดยทั่วไปและมีความหมายแตกต่างกันออกไปเกี่ยวกับการพัฒนานั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมาย ทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่ง

^๑ รศ.ดร.วิรัช วิรัชนิการวรรณ, การวางแผนยุทธศาสตร์ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายยุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔.

จำแนกออกได้ ดังนี้

๑) ความหมายจากรูปศัพท์

โดยรูปศัพท์การพัฒนามาจากภาษาอังกฤษว่า Development แปลว่า การเปลี่ยนแปลง ที่เล็กละเอียด โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิม หรืออาจก้าวหน้าไปถึงขั้นที่อุดมสมบูรณ์ เป็นที่น่าพอใจส่วน ความหมายจากรูปศัพท์ในภาษาไทยนั้น หมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญ ขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ถ้าเป็นกริยา ใช้คำว่า พัฒนา หมายความว่าทำให้เจริญคือทำให้เติบโต ใต้งอกงาม ทำให้งอกงามและมากขึ้น เช่น เจริญทางไมตรี^๒

๒) ความหมายโดยทั่วไป

การพัฒนา ที่เข้าใจโดยทั่วไป มีความหมายใกล้เคียงกับความหมายจากรูปศัพท์ หมายถึง การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่ง ไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ หรือการ ทำให้ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบทางด้านคุณภาพระหว่าง สภาพการณ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงเวลาที่แตกต่างกันกล่าวคือ ถ้าปัจจุบันสภาพการณ์ของสิ่งนั้นดีกว่า สมบูรณ์กว่าก็แสดงว่าเป็นการพัฒนา^๓

๓) ความหมายทางเศรษฐศาสตร์

นักเศรษฐศาสตร์ ได้ให้ความหมาย การพัฒนา หมายถึงการเจริญเติบโตโดยเน้นความ เจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เช่นผลผลิตรวมของประเทศเพิ่มขึ้น รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากขึ้น ประชากรมีรายได้ เพียงพอที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนได้ ซึ่งอาจสรุปได้ว่า การพัฒนาเป็น กระบวนการทางสังคม ที่ผลิตออกมาในรูปซึ่งสามารถวัดได้ด้วยเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์

จะเห็นได้ว่านักเศรษฐศาสตร์ได้กำหนดความหมายของการพัฒนา โดยใช้ความหมายจาก รูปศัพท์ และความหมายโดยทั่วไปคือ หมายถึงความเจริญเติบโต แต่เป็นความเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจ ตามเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการเน้นความหมายเชิงปริมาณคือการเพิ่มขึ้น หรือการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากกว่าด้านอื่นๆ

๔) ความหมายของนักพัฒนาบริหารศาสตร์

นักพัฒนาบริหารศาสตร์ได้ให้ความหมายของการพัฒนาเป็น ๒ ระดับ คือความหมายอย่าง แคบและความหมายอย่างกว้าง ความหมายอย่างแคบ การพัฒนาหมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัว ระบบการกระทำทำให้ดีขึ้น อันเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านคุณภาพเพียงด้านเดียว ส่วนความหมาย อย่างกว้างนั้น การพัฒนา เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงในตัวระบบการกระทำ ทั้งด้าน คุณภาพปริมาณและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นไปพร้อมๆกัน ไม่ใช่ด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว การพัฒนา ในความหมายของนักพัฒนาบริหารศาสตร์จะมีขอบข่ายกว้างขวางกว่าความหมายจากรูปศัพท์ ความหมายโดยทั่วไปและความหมายทางเศรษฐศาสตร์ที่กล่าวมาแล้ว เพราะหมายถึงการ เปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งในด้านคุณภาพ (ดีขึ้น) ปริมาณ (มากขึ้น) และสิ่งแวดล้อม (มีความ

^๒ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๓๘, หน้า ๒๓๘.

^๓ ปกรณ์ ปรียากร, ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช, ๒๕๓), หน้า ๕.

เหมาะสม) ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว^๔

๕) ความหมายทางเทคโนโลยี

ในทางเทคโนโลยี การพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบอุตสาหกรรมและการผลิตด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วยนักวิทยาศาสตร์และนักประดิษฐ์ ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงจากสังคมประเพณีนิยมเป็นสังคมสมัยใหม่ที่ทันสมัย^๕ หรือ การพัฒนา คือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของมนุษย์ด้านเทคโนโลยีนั่นเอง จะเห็นได้ว่า ความหมายของ การพัฒนา ในทางเทคโนโลยีแตกต่างออกไปจากความหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัยด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นความหมายอีกแนวทางหนึ่ง

๖) ความหมายทางพระพุทธศาสนา

ในทางพุทธศาสนา การพัฒนา มาจากคำภาษาบาลีว่า วัฒนสะ แปลว่า เจริญ แบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วน คือการพัฒนาคน เรียกว่า ภาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่นๆที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุ สิ่งแวดล้อมต่างๆ เรียกว่า พัฒนา หรือ วัฒนา เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องของการเพิ่มพูนขยาย ทำให้มาก หรือทำให้เติบโตขึ้นทางวัตถุ และได้เสนอข้อคิดไว้ว่า คำว่า การพัฒนา หรือ คำว่าเจริญนั้นไม่ได้แปลว่า ทำให้มากขึ้น เพิ่มพูนขึ้น อย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความหมายว่า ตัดหรือทิ้ง เช่น เจริญพระเกศา คือตัดผม มีความหมายว่า รก เช่น นุสยา โลกวทุมน แปลว่า อย่าเป็นคนรกโลกอีกด้วย ดังนั้น การพัฒนา จึงเป็นสิ่งที่ทำแล้วมีความเจริญจริงๆ คือต้องไม่เกิดปัญหาติดตามมาหรือไม่เสื่อมลงกว่าเดิม ถ้าเกิดปัญหาหรือเสื่อมลง ไม่ใช่เป็นการพัฒนา แต่เป็นหายนะซึ่งตรงกันข้ามกับการพัฒนา^๖

กล่าวได้ว่า การพัฒนาในทางพระพุทธศาสนา หมายถึงการพัฒนาคนให้มีความสุขมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การพัฒนาในความหมายนี้มีลักษณะเดียวกันกับการพัฒนาในความหมายทางด้านการวางแผน คือเป็นเรื่องของมนุษย์เท่านั้น แตกต่างกันเพียงการวางแผนให้ความสำคัญที่วิธีการดำเนินงาน ส่วนพุทธศาสนามุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นคือความสุขของมนุษย์เท่านั้น^๗

๗) ความหมายทางสังคมวิทยา

นักสังคมวิทยาได้ให้ความหมายของ การพัฒนา ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ซึ่งได้แก่ คน กลุ่มคน การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการ ที่ครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง

^๔ สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๒๔๗.

^๕ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, **แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน**, (กรุงเทพมหานคร : กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๐), หน้า ๖๔.

^๖ พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต), **ทางสายกลางของการศึกษาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๔๘-๔๙.

^๗ พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต), **ทางสายกลางของการศึกษาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๔๘-๔๙.

ของสังคม คือมนุษย์ กลุ่มทางสังคม การจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับความหมายในทางพระพุทธศาสนา คือการเปลี่ยนแปลงมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมให้มีความสุขและมีลักษณะเช่นเดียวกับความหมายทางการวางแผน คือด้วยวิธีการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักวางแผนเรียกว่า การบริหารและการจัดการนั่นเอง^๘

ความหมายของคำว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed Change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า (Planned change)^๙

การพัฒนา หมายถึงการกระทำให้เกิดขึ้นคือเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า^{๑๐}

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ”การพัฒนา” พบว่า มีนักวิชาการได้นำเสนอไว้เป็นจำนวนมากคำว่า การพัฒนา ใช้ในภาษาอังกฤษว่า Development นำมาใช้เป็นคำเฉพาะและใช้ประกอบคำอื่นก็ได้ เช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมืองและการพัฒนาข้าราชการเป็นต้นการพัฒนาจึงถูกนำไปใช้กันโดยทั่วไปและความหมายแตกต่างกันออกไปดังกล่าวแล้ว เกี่ยวกับความหมายของการพัฒนานั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ผลจากการที่สังคมไทยซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (directed change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า (planned change) มีการกระทำให้เกิดขึ้น คือเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า ดังนั้นการพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุ เพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้วประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดีการพักผ่อนหย่อนใจและการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่างๆด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้ บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า การพัฒนาอาจจัดแบ่งออกเป็น ๓ ด้านใหญ่ๆ ได้แก่

(๑) การพัฒนาทางเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาด้านการผลิต การจำหน่ายแจก การแลกเปลี่ยน การลงทุนเพื่อให้ประชาชนไม่ยากจนเป็นต้น

(๒) การพัฒนาทางสังคม หมายถึง การพัฒนาด้านจิตใจ แบบแผน พฤติกรรม รวมตลอดทั้งความสัมพันธ์ของคนในสังคม เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคมเป็นต้น

(๓) การพัฒนาทางการเมือง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สร้างกระบวนการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย และประชาชนในประเทศมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายเป็นต้น พร้อมกันนั้นยังได้จัดกลุ่มการให้ความหมายคำว่า การพัฒนา ออกเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้

^๘ สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๕๑-๕๒.

^๙ สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **การพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๖), หน้า ๕.

^{๑๐} ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**, (กรุงเทพมหานคร : ส.ส.น.ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๕๖), หน้า ๑.

กลุ่มที่หนึ่ง มีความเห็นว่า การพัฒนา หมายถึง ความเจริญเติบโต (growth) อันเป็นการเพิ่มของผลผลิต (output) ซึ่งกระทำโดยระบบสังคม (social system) ร่วมกับสิ่งแวดล้อม (environment) เช่น การผลิตข้าวเพิ่มขึ้น การสร้างถนน สะพาน เขื่อน หรือบ้านเรือนให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้สิ่งเหล่านี้มากขึ้น

กลุ่มที่สอง มีความเห็นว่าการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบการกระทำ (development is change in the with performs) เช่นมีการเปลี่ยนแปลงระบบสังคม ระบบการเมืองและระบบบริหารเป็นต้น

กลุ่มที่สาม มีความเห็นว่าการพัฒนา หมายถึง การเน้นที่วัตถุประสงค์เป็นหลักถ้าเป็น การบริหารจัดการก็ต้องบริหารจัดการด้วยวัตถุประสงค์ (management by objectives) คือการปฏิบัติงานมุ่งไปที่วัตถุประสงค์นั่นเอง การพัฒนาตามความเห็นของกลุ่มนี้จึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ว่าผู้กำหนดวัตถุประสงค์จะได้ระบุไว้อย่างไรมีอะไรบ้างที่ต้องการ ปัญหาต่อมาก็คือวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นนั้นมีเหตุผล หรือได้รับความเห็นชอบและการสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด ซึ่งถ้าวัตถุประสงค์ของประเทศ ประชาชนในประเทศก็น่าจะเป็นผู้มีส่วนรับรู้สนับสนุนหรือได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้นด้วย อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายจะมีการกำหนดไว้กว้างๆ เช่นเป็นการสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเป็นต้น

กลุ่มที่สี่ มีความเห็นว่าการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโดยการวางแผนเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงาน ตามความเห็นของกลุ่มนี้เน้นว่าการพัฒนาอยู่ที่การมีแผนและการนำแผนไปดำเนินการเพื่อกำหนดหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์นั้นๆ

กลุ่มที่ห้า มีความเห็นว่าการพัฒนา หมายความว่าความทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพโดยคุณลักษณะทั้งสองแง่ไม่อาจแบ่งแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด คือทั้งปริมาณและคุณภาพต้องควบคู่กันไปเสมอในแง่ของปริมาณ ผลของการพัฒนาสามารถมองเห็นได้เป็นวัตถุจับต้องและวัดผลได้ง่าย เช่นเงินเดือนเพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น มีถนนหนทาง โรงเรียน มหาวิทยาลัยหรือโรงพยาบาล ส่วนในแง่คุณภาพจับต้องไม่ได้วัดผลได้ยาก เช่นการพัฒนาให้ประชาชนมีความซื่อสัตย์สุจริตรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร รักระเบียบวินัยและความสะอาดเป็นต้นและเป็นความจริงเสมอว่าการพัฒนาส่วนใหญ่จะเน้นในแง่ของปริมาณทั้งสิ้นเพราะสามารถที่จะวัดได้ ยิ่งสังคมเจริญมากขึ้นเท่าไรการพัฒนาจำต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่รู้เฉพาะเรื่องของสาขาที่ตนชำนาญโดยขาดความสนใจในความเป็นมนุษย์ในวงกว้างออกไปการวัดผลการพัฒนาจึงเน้นไปที่ความสำเร็จในด้านสาขาวิชาชีพของตนเป็นส่วนใหญ่ เช่นนักเศรษฐศาสตร์จะวัดผลสำเร็จของตนด้วยการเพิ่มผลผลิตรายได้ประชาชาติเพิ่มการส่งออกเพิ่มการอุตสาหกรรมและเพิ่มการลงทุนเป็นต้น โดยคำนึงถึงมนุษย์น้อยมาก

สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีก็ไม่เรียกว่าการพัฒนา ขณะเดียวกันการพัฒนามิได้หมายถึงการเพิ่มขึ้นปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชนเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย

การพัฒนาทรัพยากรบุคคล เป็นระบบปรับปรุงประสิทธิภาพของพนักงานในการทำงาน

ให้ดีขึ้น เมื่อใดก็ตามที่พนักงานทำงานมีประสิทธิภาพ จะส่งผลทำให้กลุ่มและองค์การมีประสิทธิภาพ ด้วย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงมีขอบข่ายถึงการพัฒนาบุคคล (individual development) รู้จักวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของตัวเองแล้วพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป รวมทั้งการพัฒนางานองค์การ (organization development) และการพัฒนาอาชีพ (career development)^{๑๑}

ดังนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคคล (individual development) การพัฒนางานองค์การ (organization development) และการพัฒนาอาชีพ (career development) ซึ่งมีนักวิชาการที่ให้รายละเอียดไว้ ดังนี้

๑) การพัฒนาบุคคล (individual development)

การพัฒนาบุคคลกร หมายถึง การให้การศึกษาในอันที่จะส่งเสริมความรู้ความสามารถ ความถนัดและทักษะบุคคลกร ทั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาศักยภาพของคนในองค์การให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ความชำนาญและประสบการณ์ นอกจากนี้การพัฒนาบุคคลกรยังมีความหมายที่จะพัฒนาทัศนคติหรือเจตคติของการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ดี มีกำลังใจในการทำงานและมีความคิดที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย^{๑๒}

การพัฒนาบุคคลจะนำมาใช้กับบุคลากรระดับบริหารเพื่อเสริมสร้างความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนแนวคิดต่างๆ ให้บุคลากรในระดับนี้สูงยิ่งขึ้น เพื่อรองรับความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการขยายตัวขององค์การและการปรับโครงสร้างของระบบงาน ด้วยเหตุผลดังกล่าว องค์การจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารระดับต่างๆ ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายจิตใจ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ที่จะปฏิบัติงานในระดับสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล^{๑๓}

สรุปว่า ในการพัฒนาบุคคลเป็นการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความรู้ประสบการณ์ รวมทั้งแนวคิดและยังเป็นกระบวนการให้บุคคลเจริญในหน้าที่การงาน มีทักษะในการทำงานดีขึ้น ทำให้เกิดความชำนาญในหน้าที่ ที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพราะองค์การมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

๒) การพัฒนาอาชีพ

การพัฒนาอาชีพ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในอาชีพวิชาชีพและการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้เป้าหมายอาชีพบรรลุผล มีการให้คำจำกัดความการพัฒนาอาชีพว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยทางจิตวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์กายภาพ และโอกาสที่หล่อหลอมผลของงานอาชีพวิชาชีพที่บุคคลอาจเข้าร่วมในช่วงชีวิตของเขา การพัฒนาอาชีพเป็นลักษณะที่สำคัญของการพัฒนามนุษย์ มัน

^{๑๑} เสน่ห์ จัยโต และคณะ, การจัดการทรัพยากรมนุษย์ หน่วยที่ ๔, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์พิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๗), หน้า ๑๕๑.

^{๑๒} รังสรรค์ ประเสริฐศรี, องค์การและการจัดการงานบุคคลหน่วยที่ ๑๑, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๖๑-๔๖๒.

^{๑๓} วิจารณ์ รพีพิศาล, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วิจิตรหัตถกร, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕๘.

รวมถึงช่วงชีวิตและความสนใจทั้งหมดของคนทั้งคน การพัฒนาอาชีพเกี่ยวข้องกับบทบาทงานในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของบุคคล การพัฒนาอาชีพเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับความเจริญงอกงามผ่านชีวิต และงานเกี่ยวกับการเรียนรู้ การมีประสบการณ์ การเป็นอยู่การทำงาน และการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการสร้างและการค้นพบแนวทางผ่านชีวิตและการทำงานของบุคคล

ความสำคัญของการพัฒนาอาชีพได้แก่

- (๑) การพัฒนาอาชีพช่วยพัฒนาทักษะและสมรรถนะของพนักงานเพื่อการริเริ่มการขยายและการจัดองค์การอย่างมีประสิทธิภาพโดยการโฟกัสไปยังสถานการณ์ธุรกิจและวิถีปฏิบัติที่เป็นจริง
- (๒) การพัฒนาอาชีพช่วยพัฒนาจิตวิญญาณ และศักยภาพการประกอบการค้าในหมู่พนักงานเพื่อทำให้เขาเป็นนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จ
- (๓) เพื่อช่วยให้ได้มาซึ่งทักษะความรู้และสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อความเป็นเลิศขององค์กร
- (๔) เพื่อทักษะและสร้างศูนย์รวมของคน ที่ความสามารถพิเศษเพื่อนำกลยุทธ์ทางธุรกิจขององค์กรออกใช้โดยประสบความสำเร็จ
- (๕) เพื่อสร้างและนำระบบการบริหารที่มีความเป็นเลิศในองค์กรออกใช้
- (๖) เพื่อช่วยการวางแผน และพัฒนาการสืบทอดตำแหน่ง เพื่อประกันความเจริญงอกงามและความสำเร็จในระยะยาวขององค์กร
- (๗) การพัฒนาอาชีพ ช่วยเพิ่มการจูงใจคุณภาพ และผลิตภาพของพนักงาน
- (๘) ความสนใจขององค์กรต่อการพัฒนาอาชีพ ช่วยดึงดูดนักวิชาการระดับสูงและรักษาไว้ซึ่งพนักงานที่มีคุณค่า
- (๙) การสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ และความเจริญงอกงามของพนักงานเป็นปรัชญาของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ดังนั้น การพัฒนาอาชีพจึงเป็นความพยายามที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องและเป็นทางการซึ่งโฟกัสไปยังการพัฒนาพนักงานให้มีความสามารถมากขึ้น^{๑๔} เพราะทรัพยากรที่สำคัญที่สุดคือคนคน เป็นสื่อสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาอาชีพ ทรัพยากรคนของประเทศส่วนใหญ่อยู่ในชนบทซึ่งเป็นทรัพยากรที่ต้องใช้แรงงานและเป็นทรัพยากรที่ด้อยคุณภาพ เนื่องจากขาดการเรียนรู้ ขาดโอกาสของการฝึกฝนอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๕} ถือว่าเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรให้เติบโตก้าวหน้าตามสายงานนั้นซึ่งขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กร ที่ต้องพัฒนาให้บุคลากรแต่ละคนมีความรู้ความสามารถและความรับผิดชอบงานในตำแหน่งที่สูงขึ้นได้อย่างมั่นใจ โดยจัดให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ ขณะเดียวกันตัวบุคลากรเองก็ต้องขวนขวายหาความรู้ประสบการณ์ และทักษะเพิ่มเติมด้วยตนเอง เมื่อองค์กรมีการขยายขอบเขตงานและต้องการบุคลากรที่มีศักยภาพรับผิดชอบงานในหน้าที่ดังกล่าว บุคลากรที่มีความเตรียมความพร้อมในงานอาชีพนั้นย่อมมีโอกาสได้รับการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งทันที^{๑๖} และการพัฒนาสายอาชีพ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์

^{๑๔} ชาญชัย อาจินสมาจาร, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม, หน้า ๑๖๘.

^{๑๕} พนิจดา วีระชาติ, การฝึกอบรมกับการพัฒนาอาชีพ, (กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๖.

^{๑๖} วิลาวรรณ รพีพิศาล, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิจิตรหัตถกร, ๒๕๕๐), หน้า ๑๖๖.

สอดคล้องระหว่างเป้าหมายของบุคคลในเรื่องงานกับเป้าหมายขององค์กร เพื่อแสดงให้เห็นบุคลากรทราบถึงบทบาทหน้าที่ตำแหน่งงาน และความก้าวหน้าทางอาชีพของตน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร^{๑๗} พนักงานใหม่ทุกคนเมื่อได้รับการบรรจุเข้าทำงานย่อมจะมีความหวังที่จะมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หากองค์กรให้ความสำคัญกับกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ต้องดำเนินการทุกอย่างเพื่อความมั่นคงและเป็นหลักประกันให้กับพนักงานว่าเมื่อเข้าร่วมกับองค์กรแล้ว ทุกคนจะมีความก้าวหน้าในอาชีพอย่างแน่นอน ดังนั้นองค์กรจะต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อการพัฒนาสายอาชีพ (Career Development) ให้กับพนักงานทุกคน^{๑๘}

สรุปได้ว่า ในการพัฒนาอาชีพ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะว่าทุกคนที่เข้ามาทำงานก็ย่อมต้องการความเจริญก้าวหน้าในการงานอาชีพของตน ถือได้ว่าเป็นผลตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรอาจจะมีการเลื่อนตำแหน่งงานในหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง เพื่อไปสู่ตำแหน่งสูงสุดของสายงานนั้นๆ

๓) การพัฒนาองค์กร

การพัฒนาองค์กร เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนไว้ล่วงหน้าเป็นการวัดประเมินค่าตัวเองที่อยู่บนรากฐานของค่านิยม โดยมีความเกี่ยวข้องกับการนำเทคนิคการพัฒนาองค์กรเข้ามาใช้อย่างมีแผน นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์และเทคโนโลยีต่างๆ กระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กรทั้งระบบให้ดีขึ้น^{๑๙}

สรุปได้ว่า การพัฒนาองค์กร เป็นกระบวนการที่วางแผนและจัดการอย่างมีระบบระเบียบ มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรม และระบบการปฏิบัติต่างๆ ในองค์กร ด้วยความมุ่งหมายที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพขององค์กร ในการแก้ปัญหาและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างสมบูรณ์

ความสำคัญของการพัฒนาองค์กร

องค์กรสมควรได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ สาเหตุที่ทำให้เกิดความจำเป็นของการพัฒนาองค์กรมีดังต่อไปนี้

- ๑) การเปลี่ยนแปลงตามวงจรชีวิตขององค์กรมี ๕ ช่วง คือ
 - (๑) ช่วงการเกิด
 - (๒) ช่วงการเติบโต
 - (๓) ช่วงเข้มแข็ง
 - (๔) ช่วงการเปลี่ยนแปลง
 - (๕) ช่วงตกต่ำ

^{๑๗} สุจิตรา ธนาคันต์, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๒๘.

^{๑๘} ผศ.ดร.อนิวัช แก้วจำนงค์, การจัดการทรัพยากรมนุษย์, (สงขลา : บริษัท นำศิลป์โฆษณา จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖๑.

^{๑๙} จุมพล หนิมพานิม. การบริหารและการพัฒนาองค์กรหน่วยที่ ๔, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕๑.

๒) อิทธิพลของปัจจัยสิ่งแวดล้อมองค์กร เป็นส่วนหนึ่งของสังคมองค์กร จึงตกอยู่ภายใต้ อิทธิพลของสภาพแวดล้อมขององค์กร ซึ่งมีอิทธิพล ทำให้องค์กรได้รับผลกระทบไปด้วยปัจจัย สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อองค์กรได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยี

๓) การด้อยประสิทธิภาพขององค์กร การขาดประสิทธิภาพในการทำงานทั้งระดับบุคคล และหน่วยงาน จะเป็นสิ่งที่สังเกตพบโดยทั่วไป การใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า เกิดการสูญเปล่าการใช้เวลา ใช้ คนและใช้งบประมาณที่มากเกินไปจนเกินความจำเป็น มีผลกระทบต้นทุนและการลงทุนที่สูงทำให้ผลลัพธ์ที่ได้รับมีมูลค่าน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนกับการลงทุน ซึ่งเมื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาจะพบ ข้อบกพร่องทั้งโครงสร้างองค์กร นโยบาย การบริหารงานบุคคล การใช้เทคโนโลยี การควบคุม คุณภาพการผลิตและปัญหาคุณภาพบุคลากรเป็นต้นมาของการด้อยประสิทธิภาพทั้งบุคคลและ องค์กร^{๒๐} การนำความรู้จากพฤติกรรมศาสตร์ (behavioral science) มาใช้ในความพยายามระยะ ยาวเพื่อปรับปรุงความสามารถขององค์กรในการต่อสู้เอาชนะให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรและเพิ่ม ความสามารถขององค์กรในการแก้ปัญหา^{๒๑}

สรุปได้ว่า การพัฒนาองค์กร คือเป็นกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความคิดและเป็น ความพยายามจากผู้บริหารระดับสูง ที่จะทำให้องค์กรพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง มีการนำเทคโนโลยีเข้า มาใช้เพื่อแก้ปัญหา เพื่อให้้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์

ทฤษฎีการพัฒนา

การพัฒนาประเทศนั้นจะต้องมีกรอบแนวคิดทฤษฎีเป็นแนวทางในการพัฒนา ทฤษฎีการ พัฒนาที่สำคัญมี ๓ ทฤษฎีคือทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory) ทฤษฎีพึ่งพา (Dependency Theory) ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs Theory)

๑) ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory)

ทฤษฎีนี้อาศัยทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก (Neo-Classic Theory) และทฤษฎี สังคมศาสตร์ของอเมริกันมาประยุกต์เป็นกรอบการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งจุดเน้นของแนวคิดทฤษฎีนี้คือ การที่จะพัฒนาประเทศให้ทันสมัยนั้นต้องมีการดำเนินไปในทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมือง ความรู้สึกนึกคิด และความรู้ของคนในสังคมจะขาดด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เพราะแต่ละด้านมี ความสัมพันธ์กันตลอดจนส่งผลซึ่งกันและกัน ทฤษฎีภาวะทันสมัย เน้นในเรื่องต่อไปนี้คือ

(๑) เน้นการสร้างเสริมเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยอุตสาหกรรมเป็นตัวนำในการ พัฒนา

(๒) เน้นบทบาทของรัฐในการวางแผนจากส่วนกลาง (Top-down Planning)

(๓) เน้นพัฒนาสังคมเมือง (Urbanization) โดยสร้างสังคมเมืองให้ทันสมัย

(๔) เน้นการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทั้งนี้เพราะทฤษฎีนี้เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม

(๕) เน้นการใช้ทุนเข้มข้นจากภายนอกประเทศ

๒) ทฤษฎีพึ่งพา (Dependency Theory)

^{๒๐} สมใจ ลักษณะ, การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เพิ่มทรัพย์การพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๒๔๗-๒๔๙.

^{๒๑} Bowditch, James L, and Buono. Anthony F, A Primer on Organizational Behavior, (New York : John wiley and Sons, 1990), p. 508.

ทฤษฎีนี้เกิดจากปัญหาความด้อยพัฒนาในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา โดยเป็นการศึกษาถึงปัญหารากเหง้าของความด้อยพัฒนาในประเทศโลกที่สาม โดยมีขอบข่ายที่ครอบคลุมถึงการพัฒนาแบบพึ่งพา (Self-dependency) ชาตินิยม (Nationalism) โครงสร้างนิยม (Structuralism) และพัฒนานิยม (Developmentalism) แนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่ต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยม (Imperialism) ซึ่งนักพัฒนาของประเทศด้อยพัฒนาและประเทศที่มีความเจริญ แล้วต่างก็พยายามหาความหลุดพ้นจากสภาพความด้อยพัฒนา โดยการปรับปรุงโครงสร้าง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองระหว่างประเทศที่พัฒนาและประเทศที่ด้อยพัฒนา การปรับปรุง ความสัมพันธ์ทางการผลิตเพื่อเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพของเศรษฐกิจและสังคม ใหม่ Frank, Cardose, Doossantos ได้เสนอแนวคิดทฤษฎีพึ่งพาเอาไว้ดังนี้ คือ

(๑) ถ้าพัฒนาตามทฤษฎีภาวะทันสมัย ประเทศตะวันตกที่เจริญจะเป็นศูนย์กลางทุกอย่าง ในขณะที่ประเทศด้อยพัฒนาจะเป็นบริวาร หรือต้องพึ่งพาทายนอกอยู่ตลอดเวลา

(๒) ควรมีการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคมเสียใหม่ เพื่อที่จะนำไปสู่การกระจายผลของการพัฒนาอย่างเป็นธรรม

(๓) กระบวนการที่สามารถกระทำได้คือ การลดการพึ่งพาจากภายนอกและการที่ประเทศพยายามเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเองให้มากขึ้น ทฤษฎีพึ่งพานี้ นักวิชาการมิได้เสนอแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน

๓) ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs Theory)

เกิดจากแนวคิดของนักวิชาการ กลุ่มองค์การกรรมระหว่างประเทศ (ILO = International Labour Organization) และนักเศรษฐศาสตร์ เช่น ดัดเลย์ ซีเยร์, (Duley Seer) พอล สทริทเทิน (Pual Streeten), กุนนาร์ ไมด์ดัล (Gunnar Myrdal) ซึ่งเรียกร้องให้มีการดำเนินการวิเคราะห์เพื่อกำหนดเงื่อนไขทางสังคมและการจัดเตรียมสถาบันต่างๆก่อนการพัฒนา ตามทฤษฎีนี้แนวทางการพัฒนามาจากกรอบความคิดในการวางแผนจากส่วนกลาง ไปสู่การวางแผนจากระดับล่าง (bottom – up planning) ตามความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประเทศจุดเน้นสำคัญของทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน คือ

(๑) เน้นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการที่จำเป็นพื้นฐานของประชาชน

(๒) เน้นการกระจายอำนาจ (Decentralization) และความเจริญไปยังพื้นที่เป้าหมายอย่างทั่วถึง

(๓) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคเกษตรกรรม และพื้นที่ชนบทมาก

(๔) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology)

(๕) เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ของประเทศ

(๖) เน้นการพัฒนาทุกๆ ด้านไปพร้อมๆ กันแบบบูรณาการ (Integration) ทั้งด้าน

เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๓) สนับสนุนการใช้แรงงาน และทุนภายในประเทศ (Labour & Capital)

(๔) เน้นการมีส่วนร่วม (Participation) ของประชาชนในชุมชน^{๒๒}

๒.๑.๓ แนวคิดความหมายและองค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(๑) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และจะต้องสร้างความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมโดยทั่วไป ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษิพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องอาศัยความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในระดับประเทศและระดับสถานศึกษา โดยคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ ๕ ประการ ได้แก่ หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยี การประเมินผล ผู้เรียน การพัฒนาครูผู้สอน การประเมินคุณภาพสถานศึกษาและการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกับทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งนี้ต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีทางการบริหาร การศึกษาการเรียนรู้ และการสอนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(๒) งบประมาณ และการบริหารจัดการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะงบประมาณ นับเป็นปัจจัยหลัก ของการจัดการศึกษาในระดับกว้างเพราะเป็นปัจจัยที่รัฐควบคุม และเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การผลิตอื่นๆ ในระดับปฏิบัติ ดังนั้น การจัดสรรงบประมาณ จึงต้องคำนึงถึงความเสมอภาค และเหมาะสม ตามความต้องการจำเป็นพิเศษ ของนักเรียน และสถานศึกษา ส่วนการบริหารจัดการเรียนรู้ที่ได้ประสิทธิผล ควรใช้กรอบการบริหารจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามทฤษฎีเชิงระบบแบบเปิด และพิจารณาร่วมกับองค์ประกอบ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

(๓) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยอย่างยั่งยืนนั้น ต้องยึดหลักการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สร้างความรับผิดชอบร่วมของภาคสังคมทุกระดับ นับตั้งแต่ ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้กำหนดนโยบาย และสถานศึกษา ทั้งนี้ต้องเน้นการสร้าง ความรับผิดชอบร่วม ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง และชุมชนชนเป็นหลัก เพราะส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง โดยมีผู้กำหนดนโยบายร่วมรับผิดชอบสนับสนุน และส่งเสริมการปฏิบัติ ซึ่งแนวทางการพัฒนาครอบคลุม ทั้งด้านการสร้างความรับผิดชอบร่วมของสังคม การประเมินคุณภาพครูอย่างเชื่อถือได้ การพัฒนาครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และการพัฒนาระบบงบประมาณ แบบมีส่วนร่วม^{๒๓}

๒.๑.๓.๑ ความหมายของคุณภาพ

คุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกให้ความสนใจกันอย่างกว้างขวาง เพราะถือว่าเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญด้านสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แต่มุมมองในการ

^{๒๒} เอกสารอ้างอิง, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, บทที่ ๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา, [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <http://library.uru.ac.th/bookonline/books%5CCh4A.pdf> (วันที่สืบค้นข้อมูล : ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐).

^{๒๓} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, แนวคิดเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา. ม.ป.ป., สืบค้นคืนวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐, จาก http://www.tobethai.org/autopage2/show_page.php?h=id=38&d_id=38

พัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อตอบสนองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งมีทั้งผู้รับบริการการศึกษาซึ่งได้แก่นักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนนั้นอาจแตกต่างกันไปตามบริบทความเชื่อหรือกระบวนทัศน์ในการพัฒนาในแต่ละยุคสมัย การทำความเข้าใจกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงต้องเข้าใจทั้งความหมายและองค์ประกอบของคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คุณภาพ เป็นคำที่กลุ่มผู้ใช้บริการในทุกด้านคุ้นเคย และให้ความสำคัญเป็นสิ่งที่ผู้ใช้บริการต้องการคุณภาพ จึงเป็นประเด็นที่ผู้ให้บริการต้องพิจารณาและพยายามทำให้เกิดขึ้นมีผู้ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพ ไว้ในลักษณะต่างๆอาทิ

คุณภาพ หมายถึง ความสมบูรณ์แบบที่แสดงถึงควมมีมาตรฐานสูง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยความรับผิดชอบ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และความเป็นเลิศ^{๒๔}

กรีน (Green) กล่าวถึงความหมายของคุณภาพไว้หลายนิยามคือ

คุณภาพ หมายถึง ความยอดเยี่ยม (distinctive)

คุณภาพ หมายถึงความเป็นเลิศ (excellence) และ**คุณภาพ** หมายถึงการผ่านมาตรฐานที่กำหนด^{๒๕}

คุณภาพ เป็นภาวะที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการผลิต การบริการ บุคคลกระบวนการ และสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้จะต้องเป็นไปตามความคาดหวัง หรือเกินความคาดหวัง^{๒๖}

คุณภาพ เป็นการดำเนินการที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (fitness for purpose) ซึ่งจัวร์น ยังได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพใน ๒ ลักษณะ คือ

(๑) ลักษณะที่ ๑ คุณภาพ หมายถึงลักษณะของผลผลิตที่ตรงตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ โดยคุณภาพเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เป้าหมายสำคัญของการเพิ่มคุณภาพเพื่อทำให้เกิดความพึงพอใจสนองต่อความหวังของลูกค้าให้มากขึ้นและมีผลทำให้รายได้หรือผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในที่สุด

(๒) ลักษณะที่ ๒ คุณภาพ หมายถึงความอิสระจากความขาดแคลนปลอดจากข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นในการทำงานและความไม่พึงพอใจของลูกค้าต่อผลผลิตที่เกิดขึ้น ซึ่งความหมายนี้เน้นถึงค่าใช้จ่าย “คุณภาพสูงค่าใช้จ่ายน้อย”^{๒๗}

ส่วน คุณภาพ เป็นการดำเนินการให้ถูกต้องตั้งแต่ครั้งแรก (doing it right the first time)^{๒๘}

^{๒๔} Sallis, E. **Total quality management in education**, (London : Kogan Page Education Management Series,1993),

^{๒๕} Green, Diana. “Trends and Issues” In International Developments inAssuring Quality in Higher Education. (London : The Falmer Press, 1994), p.168-177.

^{๒๖} Goetsch, D., & Davis, S. (1994), Introduction to total quality : Quality. Productivity. Competitiveness, (2nd ed.), (London: Macmillan), p. 54-60.

^{๒๗} Juran, M Joseph, **Quality control handbook**, University of Michigan : McGraw Hill, 1951, p.12.

^{๒๘} Evan R, James & Lindsay M. William, **The management and control of quality**, 6 th ed., Singapore : Thomson & Thomson, 2005,

สำหรับนักวิชาการไทยได้รวบรวมความหมายของ คุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

(๑) ความเหมาะสมกับการใช้งาน

(๒) การเป็นไปตามที่ต้องการ หรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

(๓) ความพึงพอใจของลูกค้า

(๔) คุณลักษณะต่างๆ ทั้งหมดของสินค้าหรือบริการ ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการสนองความต้องการที่กำหนดไว้และ

(๕) ความสามารถในการลดความสูญเสียต่างๆ ขององค์การลงได้ ไม่ว่าจะเป็นการลดจำนวนของเสีย การลดงานที่ต้องแก้ไข หรือเพิ่มใหม่ การลดปัญหาการร้องเรียนจากลูกค้า การสูญเสียต้นทุน^{๒๙}

ความหมายของ คุณภาพ เป็นลักษณะความดี การกระทำสิ่งที่ถูกต้อง (doing the right thing) ตรงกับความมุ่งหมาย (fitting for purpose) และบรรลุความสำเร็จ หรือบรรลุเป้าหมาย (an accomplish or attainment)^{๓๐}

คุณภาพ หมายถึง ความเก่งกาจสามารถทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการสร้างความรู้ หรือการถ่ายทอดความรู้ หรืออาจเรียกว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการ มีผลผลิตดีเยี่ยม มีการสร้าง และถ่ายทอดความรู้ ทำให้สังคมมีพลังอำนาจ ทำให้เกิดประชาคมแห่งการสร้างความรู้ที่สามารถตอบสนอง ภาณกิจการกิจเฉพาะของสถาบัน ต้องเร่งทำการกิจองค์การเพื่อปกป้องเป้าหมายและคุณลักษณะเฉพาะของสถาบัน และมีการตอบสนองหรือ relevancy ตอบบริบทของตน คุณภาพลักษณะนี้เป็นการให้คำมั่นสัญญาแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและกลุ่มเป้าหมายยังรวมถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า นอกจากการไต่สวนหาความเป็นเลิศทางวิชาการแล้ว เป็นการทำงานอย่างคุ้มค่าคุ้มเงิน หรือมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดซึ่งผู้ตรวจสอบคือสังคม การมีขีดความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองเป็นความสามารถหรือศักยภาพในการตรวจสอบข้อผิดพลาดของตน และแก้ไขปรับปรุงเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถในการสร้างและสะสมทุนทางปัญญา มิติทางคุณภาพ เป็นเพียงความคิดที่จะชักนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบท ดังนั้นคุณภาพจึงเป็นผลผลิตรวมของสถาบันที่ ได้ผลงานผลิตผู้สำเร็จการศึกษา ผลงานและผลการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วย คุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ผลิตนั้น อันจะตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีผลกระทบต่องานสังคมไทยโดยรวมในทางที่ดี^{๓๑}

สรุปได้ว่า คุณภาพ มีความหมายเกี่ยวกับความดีเลิศ การมีประสิทธิภาพ การได้มาตรฐานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงความต้องการหรือความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ อีกทั้งยังต้องมีการพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

^{๒๙} วิฑูรย์ สิมะโชคดี, **คุณภาพคือความอยู่รอด**, (กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น, ๒๕๔๑), หน้า ๔-๒๑.

^{๓๐} อุทุมพร จามรมาน, **ชุดฝึกอบรมผู้ตรวจสอบคุณภาพการอุดมศึกษาภายในและภายนอก**, ภาควิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

^{๓๑} อมรวิทย์ นาครทรรพ, **ในกระแสแห่งคุณภาพ รายงานการวิจัยเพื่อการศึกษาแนวทางการประกันคุณภาพ ระดับอุดมศึกษาของนานาชาติ** โดยทุนสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : ที พี พรินท์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐๒-๑๐๓.

๒.๑.๓.๒. ความหมายของคุณภาพการศึกษา

ในบริบทของการศึกษาคำว่า คุณภาพ มีหลากหลายความหมายและยังไม่สามารถลงข้อสรุปที่ชัดเจน คำที่มักใช้ในความหมายเดียวกับ ”คุณภาพ” ได้แก่ ประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิผล (Effectiveness) และความเสมอภาค (Equity) ถึงแม้คำจะแตกต่างกันแต่นักการศึกษาปัจจุบันเห็นสอดคล้องกันว่าคำเหล่านี้ประกอบกันเป็นมิติพื้นฐานของการศึกษาที่มีคุณภาพดังนั้น คุณภาพการศึกษาตามแนวคิดของยูนิเซฟจึงพิจารณาจาก ๕ ประการ ได้แก่ตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อมในการเรียน เนื้อหาสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอนและผลลัพธ์ดังนี้^{๓๒}

ผู้เรียนที่มีสุขภาพแข็งแรงมีภาวะโภชนาการที่ดี มีความพร้อมที่จะเรียนรู้และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือการเรียนจากครอบครัวและชุมชน

สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย ป้องกันการถูกคุกคามทางเพศและมีการจัดหาทั้งทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอเหมาะสม

เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตร หนังสือ สื่อ อุปกรณ์การเรียนและทักษะพื้นฐานโดยเฉพาะการอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณ รวมถึงทักษะชีวิตที่เด็กจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่ดี ความปลอดภัย ความรู้เรื่องเพศศึกษา การโภชนาการ การป้องกันติดเชื้อต่างๆ กระบวนการเรียนการสอนที่ครูเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในบรรยากาศของห้องเรียน นอกห้องเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี ครูมีทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนและลดช่องว่างความแตกต่างในการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผลลัพธ์ที่ได้ จากการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องสะท้อนถึงความรู้ทักษะและทัศนคติที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการศึกษาของชาติและการมีส่วนร่วมของสังคม ในทำนองเดียวกัน ยูเนสโก ได้เสนอว่าการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพิจารณาจากกรอบและตัวชี้วัดการศึกษาที่สะท้อนถึงคุณภาพ ดังนี้^{๓๓}

คุณภาพการศึกษา ยังเป็นที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานทำให้เกิดผลอย่างยั่งยืนแก่ผู้เรียน ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและสนองความต้องการของนักเรียน ปกครองและชุมชน หรืออาจกล่าวได้ว่า คุณภาพการศึกษา คือคุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ทั้งนี้คุณภาพผู้เรียนดังกล่าวเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย ได้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนที่เอาใจใส่การจัดการศึกษา หน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ มีระบบการบริหารที่ได้มาตรฐานและโดยเฉพาะระดับปฏิบัติซึ่งหมายถึงสถานศึกษา มีระบบการเรียนการสอนที่ลงถึงระดับห้องเรียนอย่างมีคุณภาพ อันเป็นผลจากการมีผู้บริหารและครูมืออาชีพ รวมทั้งมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่ให้คำปรึกษาอย่าง

^{๓๒} Adams 1993, อ้างถึงใน UNICEF, 2000 : ๔, อ้างในรัตนา ดวงแก้ว, หน่วยที่ ๑๑. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา, หน้าที่ ๕.

^{๓๓} UNESCO, 2005, Towards Knowledge Societies, (Online), Available URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843e.pdf>.

มีประสิทธิภาพ^{๓๔}

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาดังกล่าวทำให้เข้าใจได้ว่าการศึกษเป็นระบบที่ซับซ้อนที่มีบริบททางการเมือง วัฒนธรรมและเศรษฐกิจฝังรากลึกและมิติต่างๆก็มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ซึ่งในบางครั้งไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้และคุณภาพการศึกษามีตัวร่วมที่สำคัญได้แก่ บริบท กระบวนการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนและหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกล่าวถึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีเป้าหมาย คือคุณภาพของผู้เรียนที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่รัฐกำหนดไว้

๒.๑.๓.๓ ความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำหรับความหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ถ้าอาศัยแนวคิดของ ISO 9000 อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาคุณภาพ หรือการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินทั่วทั้งองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของกิจกรรม (Activities) และกระบวนการ (Processes) เพื่อให้เกิดสิทธิประโยชน์แก่ทั้งองค์กร ผู้ปกครอง และชุมชน หรืออาจกล่าวง่ายๆว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นอะไรก็ตามที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ ในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ และในการพัฒนา หรือปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ตามแนวทางของ ISO 9000 สามารถดำเนินการได้ ๒ วิธีพื้นฐาน ได้แก่วิธีการควบคุมที่ดีกว่า (Better Control) และวิธีการสร้างมาตรฐานหรือนวัตกรรม (Raise Standards/Innovation) ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

(๑) การพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพโดยวิธีการควบคุมที่ดีกว่าเป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนมาตรฐานการศึกษาชุดเดิมไม่ใช่กระบวนการที่สงวนรักษาหรือสร้างมาตรฐานใหม่ มาตรฐานที่ได้จากวิธีนี้เป็นมาตรฐานที่ได้รับการปรับปรุงผ่านกระบวนการของการเลือกการวิเคราะห์ และการปรับแก้ไขของผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้

(๒) การพัฒนา หรือปรับปรุงคุณภาพโดยวิธีการสร้างมาตรฐานหรือนวัตกรรมเป็นกระบวนการที่ไม่เกี่ยวกับการสงวนรักษาหรือปรับปรุงมาตรฐานที่มีอยู่เดิม แต่จะสร้างมาตรฐานขึ้นมาใหม่ ผ่านกระบวนการที่เริ่มต้นจากการศึกษาความเป็นไปได้และพัฒนาผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) มาตรฐานที่สร้างขึ้นใหม่จะผ่านการทดลองนำมาใช้แบบทำซ้ำ มาตรฐานดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี การตลาดและการจัดการ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา จะใช้ในความหมายแตกต่างกันใน ๔ ลักษณะ ได้แก่

- (๑) ยกระดับมาตรฐาน (Raise Standards)
- (๒) เพิ่มคุณภาพ (Enhance Quality)
- (๓) เพิ่มประสิทธิภาพ (Increase Efficiency) และ

^{๓๔} รัตนา ดวงแก้ว, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชีวิตครอบครัวและการพัฒนาเด็กปฐมวัย, ในเอกสารการสอนชุดวิชาครอบครัวศึกษากับการพัฒนาเด็กปฐมวัย, หน่วยที่ ๑-๗, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๘), หน้า ๓-๔๖.

(๔) บรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน ทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม จากความหมายทั้ง ๔ ลักษณะดังกล่าวสถาบันการศึกษาสามารถนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาโดยพิจารณาทั้งด้านกระบวนการและเป้าหมายหรือผลลัพธ์ว่ามีการพัฒนาเพิ่มขึ้นหรือไม่เพียงใดโดยมีแนวคำถามในการตรวจสอบ ๔ ข้อได้แก่

(๑) สภาพที่เป็นอยู่ในขณะนี้เป็นอย่างไรร

(๒) ต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง

(๓) เมื่อเวลาผ่านไปจะบริหารการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร

(๔) จะทราบได้อย่างไรว่าการบริหารเปลี่ยนแปลงนั้นประสบความสำเร็จ^{๓๕}

สำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในบริบทของสังคมไทยนับตั้งแต่มีพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ได้มุ่งเน้นการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับ การศึกษาอย่างทั่วถึงและมีแนวคิดเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับดังจะเห็นได้จากการ กำหนดให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันว่าการให้บริการการศึกษาของ หน่วยงานการศึกษา จะสามารถสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมได้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องยึดมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เป็นแนวทางในการ ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตน เพื่อเป็นหลักประกันว่า กระบวนการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษา บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้ตลอดเวลา พร้อมทั้งมีการทบทวน ตรวจสอบ รับรองคุณภาพมาตรฐานจากหน่วยงานอิสระภายนอกเป็นระยะ จึงเห็นได้ว่า การพัฒนา คุณภาพการศึกษาในแนวคิดของต่างประเทศ และในบริบท ของสังคมไทยมีความสอดคล้องกันใน ประเด็นที่เกี่ยวกับเป็นกระบวนการ “เปลี่ยนแปลง” หรือ “ปรับปรุงหรือพัฒนา” ในการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง ซึ่งเป็นมาตรฐานที่กำหนดไว้ อันจะนำมาซึ่งความพึงพอใจของ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลนั้น ไม่มีสูตรเฉพาะ หรือแบบแผนที่ตายตัวและก็ไม่ง่ายในการขับเคลื่อน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมนั้นๆและการ เปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต^{๓๖}

๒.๑.๓.๔ องค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

หัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ที่การสร้างระบบความรับผิดชอบ (Accountability) ของทุกฝ่ายในสังคมนับตั้งแต่ภาคประชาคม ภาครัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงโรงเรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้ปกครองและ นักเรียนมากขึ้นควรเป็นหน่วยหลักในการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมีอิสระในการบริหาร จัดการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการออกแบบหลักสูตรวิธีการสอนและวิธีการวัดผลเพื่อให้สอดคล้องกับ

^{๓๕} รัตนา ดวงแก้ว, ในประมวลสาระการสอนชุดวิชานโยบายการวางแผนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หน่วยที่ ๑๑-๑๕, (นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, ๒๕๕๗), หน้า ๑๑-๘๓.

^{๓๖} ตีลกะ ลัทธิพัฒน์, ผลกระทบของการสร้างความรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียนไทย ในการสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๕๔, “ยกเครื่องการศึกษาไทย : “สู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่าง ทั่วถึง,” (Revamping Thai Education System : Quality for All), โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕, ณ ห้องบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ บี โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์เซ็นทรัลเวิลด์, ๒๕๕๕, สืบค้นคืนวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐, จาก www.tdri.or.th.

วิสัยทัศน์และเจตนารมณ์ของโรงเรียนซึ่งต้องตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน รวมถึงการฝึกอบรมพัฒนาครูและการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายในโดยมีการปฏิรูประบบการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูล เกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษาต่อสาธารณะเพื่อช่วยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการคัดเลือกโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องปรับวิธีการจัดสรรงบประมาณ ให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนและโรงเรียนที่มีความจำเป็นพิเศษเพื่อสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในการจัดการศึกษา^{๓๗} เพราะฉะนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษายุคใหม่จึงควรดำเนินการร่วมกันในทั้ง ๕ องค์ประกอบ ได้แก่

(๑) หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยี

(๒) ระบบการประเมินผลผู้เรียน

(๓) ระบบประเมินและพัฒนาคุณภาพครู

(๔) ระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาและ

(๕) ระบบการเงินเพื่อการศึกษา ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดนี้ต้องดำเนินไปทั้งสองระดับคือระดับประเทศ ที่ต้องสร้างความรับผิดชอบของสังคมโดยเน้นบทบาทของรัฐเป็นสำคัญ และระดับสถานศึกษาในฐานะเป็นหน่วยหลักที่มีความเป็นอิสระในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างเชื่อถือได้^{๓๘}

องค์ประกอบของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ พอสังเขปดังนี้^{๓๙}

(๑) หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยี เป็นองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยตรงให้เห็นถึงองค์ประกอบของหลักสูตรทั้งเนื้อหาสมรรถนะ (ทักษะ) และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ที่มีความสอดคล้องกับทักษะ โดยหลักสูตรมีโครงสร้างกระชับมีความยืดหยุ่นเน้นกระบวนการคิดขั้นสูงและบูรณาการดังเช่นแนวคิดหลักและคำถามสำคัญในสาระการเรียนรู้เรียนรู้ผ่านโครงงานและการทำงานเป็นทีมและการใช้ ICT ในการเรียนรู้

(๒) ระบบการประเมินผลผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการวัดคุณภาพผู้เรียนโดยใช้การทดสอบมาตรฐานในระดับประเทศซึ่งควรเป็นการทดสอบเพื่อความรู้ความเข้าใจและทักษะ (literacy-based test) โดยประยุกต์เนื้อหาเข้ากับโจทย์จริงในชีวิตประจำวันได้และการนำผลการทดสอบมาตรฐานระดับประเทศไปสร้างความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในระบบการศึกษาเช่นการประเมินผลงานของครู การประเมินสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและเข้าช่วยเหลือสถานศึกษาที่มีปัญหา รวมถึงการประเมินผลและให้รางวัลแก่ผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ยังเกี่ยวกับการมีระบบสารสนเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดนโยบายของรัฐและการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง

^{๓๗} งานวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย TDRI, ๒๕๕๕.

^{๓๘} สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ๒๕๕๕, ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูประบบการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ ๒๑, สืบค้นคืนวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐, จาก www.tdri.or.th.

^{๓๙} สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูประบบการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้าง ความรับผิดชอบ, (accountability) ในงานเสวนาสาธารณะ ที่ดิอาร์โอ, เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖, สืบค้นคืนวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐, จาก <http://tdri.or.th/priority-research/educational-reform-accountability>.

สำหรับในระดับโรงเรียนนอกจากนี้ การวัดและประเมินผลนักเรียนในระดับห้องเรียน ควรมีวิธีหลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เน้นการประเมินผลเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ และวิเคราะห์ผู้เรียน (formative test)

(๓) ระบบประเมินและพัฒนาคุณภาพครู เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูแบบใหม่ซึ่งสนับสนุนให้เกิดระบบชุมชนเรียนรู้ทางวิชาการร่วมกัน (Professional Learning Community) แทนการฝึกอบรมครูที่รัฐเป็นผู้กำหนดให้เปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้กำกับดูแลคุณภาพ และส่งเสริมการจัดการความรู้ โดยให้โรงเรียนเป็นหน่วยพัฒนาหลัก ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และมีอำนาจ ในการตัดสินใจ เลือกลัทธิสูตร และเป็นผู้ประเมินเอง และให้ความสำคัญกับการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง นอกจากนี้ ระบบการประเมินครูเพื่อให้ผลตอบแทน ต้องขึ้นอยู่กับพัฒนาการของผลการทดสอบมาตรฐาน ระดับประเทศของนักเรียน และควรใช้วิธีสังเกตการณ์ ร่วมกับการพิจารณาเอกสาร ทั้งนี้ กำหนดให้มีการประเมิน คณาจารย์วิทยฐานะทุก ๕ ปีและปรับลดงานธุรการของครูลง ให้นับหน้าที่ในการสอนเป็นสำคัญ

(๔) ระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับระบบการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยหลักในการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพ ส่วนระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นหน่วยสนับสนุนด้านความรู้ให้แก่โรงเรียน กำกับคุณภาพของโรงเรียนและประเมินโรงเรียนตามระดับปัญหา (Risk-based Inspection) เพื่อให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

(๕) ระบบการเงินเพื่อการศึกษาเป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรในระบบการศึกษา เพื่อสร้างความรับผิดชอบและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ โดยมีการใช้ข้อมูลผลการประเมินผู้เรียน ซึ่งเป็นคะแนนทดสอบมาตรฐานขั้นต่ำของนักเรียนในการพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุน ให้แก่โรงเรียนในเขตพื้นที่ด้อยโอกาสอย่างเหมาะสม รวมทั้งใช้การประเมินผลการทำงานและให้รางวัลแก่ผู้บริหาร และควรปรับเปลี่ยนงบประมาณด้านการศึกษาไปสู่การเงินด้านอุปสงค์ คือตัวผู้เรียนมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างความรับผิดชอบทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังซึ่งเป็นมาตรฐานที่กำหนดไว้อันจะนำมาซึ่งความพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ต้องอาศัยความรับผิดชอบร่วมทั้งในระดับประเทศและระดับสถานศึกษา โดยคำนึงถึงองค์ประกอบ ๕ ประการ ได้แก่การจัดการเรียนรู้ หลักสูตร สื่อการสอนและเทคโนโลยี การประเมินผลผู้เรียน การประเมินและพัฒนาคุณภาพครู การประเมินคุณภาพสถานศึกษาและการจัดสรรงบประมาณเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

การศึกษากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาที่ยั่งยืนคือการพัฒนาเป็นกระบวนการที่ประเทศไทยรับแนวทางมาจากองค์การสหประชาชาติในช่วงทศวรรษ ๒๕๐๐-๒๕๑๐ ภายใต้การผลักดันของธนาคารโลก ดังนั้น จึงเป็นการเน้นหนักทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ จึงเป็นที่มาของ “สภาเศรษฐกิจแห่งชาติ” และมีการจัดตั้ง คณะกรรมการดำเนินการวางแผนเศรษฐกิจของประเทศในปี พ.ศ.๒๕๔๖ การพัฒนาที่ยั่งยืน ตามความหมายของพระธรรมปิฎก คือ “การพัฒนาที่สนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ทำ

ให้ประชาชนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดความสามารถของเขาในการที่จะสนองความต้องการของเขาเอง”^{๔๐}

สภาพปัญหาการศึกษาไทยที่ไม่สนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบัน สะท้อนความเสื่อมของคุณธรรมและจริยธรรมอย่างชัดเจน ปัญหาเกิดขึ้นทั้งระบบวิธีคิดและพฤติกรรมที่แสดงออก ภายใต้อิทธิพลของลัทธิบริโภคนิยม ธนานิยมและสุขนิยม การเรียนเพียงเพื่อให้ได้ใบปริญญา เป็นเส้นทางที่จะแสวงหารายได้และผลประโยชน์เพื่อตนเองมิใช่สังคม ซึ่งสภาพดังกล่าวนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าส่วนหนึ่งเกิดจากการจัดการศึกษาที่ไม่ได้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ^{๔๑} ปัญหาการศึกษาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมมีสาเหตุมาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ

- (๑) ขาดการฝึกผู้เรียนให้ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
- (๒) ขาดการบูรณาการคุณธรรมในวิชาต่างๆ
- (๓) ขาดความร่วมมือจากภาคีอื่นในสังคมเพื่อสร้างคุณธรรมจริยธรรม
- (๔) การขาดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการจัดการศึกษา

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คุณภาพการศึกษาประกอบด้วย ๓ มิติ ที่มีความสัมพันธ์เชิงระบบซึ่งกันและกัน กล่าวคือ

๑) คุณภาพของปัจจัยนำเข้า (Inputs) ซึ่งได้แก่หลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

- หลักสูตร คือข้อกำหนดว่าด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมตามที่กำหนดตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา หลักสูตรจึงเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาเพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางในการจัดการเรียนการสอนที่ครูจะใช้เป็นกรอบในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความสามารถ ส่งเสริมให้เอื้อกับบุคคลได้พัฒนาไปตามศักยภาพสูงสุดของตนเองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามจุดมุ่งหมายการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้

- ได้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีศักดิ์ศรีและมีเกียรติ ในอดีตสังคมไทยให้ความยกย่องนับถือครูมาก ในปัจจุบันแม้การยกย่องนับถือจะลดน้อยลงบ้างแต่ก็ยังเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทเพราะครูเป็นผู้เฝ้าความรู้ทั้งทางวิชาการและคุณลักษณะทางสังคมให้เกิดขึ้นกับทุกคน ซึ่งปัญหาของครูในปัจจุบัน คือ สถานภาพอาชีพครูตกต่ำ คนเก่ง คนดี ไม่เลือกเรียนวิชาครู ผู้ที่เข้าศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูส่วนหนึ่งไม่มีความตั้งใจที่จะเรียนและสมัครสอบ นอกจากนี้กระบวนการผลิตครูยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และ รายได้ของครูต่ำ แต่ภาระงานมีมาก การพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาครู ทำให้ครูขาดกำลังใจ ครูบางส่วนจึงมักใช้เวลาไปประกอบอาชีพอื่นเสริม

๒) คุณภาพของกระบวนการ (Process) ซึ่งได้แก่ กระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการศึกษากระบวนการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการ

^{๔๐} พระธรรมปิฎก, การพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๙), หน้า ๒๓-๓๕.

^{๔๑} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, การศึกษาด้อยสร้างคุณธรรมก่อวิกฤตสังคมทรมาน, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๗), เอกสารอัดสำเนา.

จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามกรอบหลักสูตรให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ในอันที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการศึกษาต่อ จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา พบว่า การจัดกระบวนการเรียนการสอนเป็นลักษณะ "ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง" ใช้การบรรยายเน้นการท่องจำเนื้อหา มากกว่าการปฏิบัติจริง ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมคิดร่วมดำเนินการศึกษาหาความรู้ เน้นการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระ นอกจากนั้นวิธีและเกณฑ์การประเมินผลและการคัดเลือกเข้าเรียนต่อเป็นเครื่องกำหนดการเรียนการสอนของครูและนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยยังคงกำหนดวิชาหนังสือหรือการสอบได้คะแนนคะแนนสูงเป็นสำคัญ^{๔๒}

๓) คุณภาพของผลผลิต (Outputs) ซึ่งได้แก่คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร คุณภาพการศึกษาของเด็กไทยในปัจจุบันปรากฏว่าผลการเรียนในวิชาพื้นฐานสำคัญคือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มีแนวโน้มต่ำลง ความสามารถของเด็กไทยในวิชาดังกล่าวยังไม่อาจเทียบกับมาตรฐานการเรียนรู้ของเด็กชาติอื่นๆได้หรือส่วนที่เทียบได้นั้นมีจำนวนน้อยมาก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากการกวัดวิชาเข้มเป็นพิเศษเท่านั้น กระบวนการพัฒนาความรู้ความสามารถนี้จึงอยู่ในวงแคบ^{๔๓}

แนวทางในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากกระแสโลกาภิวัตน์และสภาพปัญหาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สามารถเผชิญปัญหาและการเปลี่ยนแปลง เพื่อดำรงตนในสังคมได้อย่างดีมีความสุข ร่วมรับผิดชอบพัฒนาชุมชนประเทศชาติ และสังคมโลก จึงเห็นสมควรต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งได้แก่ปัจจัยนำเข้า (Inputs) และกระบวนการ (Process) เพื่อให้เกิดผลผลิต (Outputs) คือนักเรียนที่มีคุณภาพนั่นเอง ปัจจัยนำเข้า (Inputs) และกระบวนการ (Process) ที่สำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาในทันที ได้แก่หลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยให้มีมาตรฐานสูงมีคุณภาพในระดับสากลและมีชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข โดยมีแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้

(๑) การพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษา จะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สังคม และปัญญา สามารถพึ่งตนเองและร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ หลักสูตรต้องมีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่นและมีความเป็นสากลทัดเทียมมาตรฐานโลกมีเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้โลกปัจจุบันและอนาคต เนื้อหาเชื่อมโยงและต่อเนื่องกันทุกระดับ ทั้งด้านความรู้ความสามารถความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ศิลธรรม คุณธรรม จริยธรรมตั้งแต่ระดับ

^{๔๒} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, ปัญหาของการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๖),

^{๔๓} วิทยากร เชียงกุล, รายงานสถานะการศึกษาไทย พ.ศ.๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๑๕๙.

ประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาทั้งระบบในโรงเรียน ระบบนอกโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีพ โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตรให้ยืดหยุ่นและหลากหลาย สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ที่เป็นจริงของชุมชน สังคมและการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

(๒) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา นับเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งที่รับผิดชอบจัดการศึกษาของชาติโดยตรง จะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มี ทั้งความรู้และความสามารถและเทคนิควิธีในการปฏิบัติวิชาชีพที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Center) ได้รับการพัฒนาให้มีคุณธรรมมีความสำนึกและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งต้องพัฒนาระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติเป็นที่ยอมรับของสังคมและผู้ประกอบอาชีพครู ต้องสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

(๓) การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอนเป็นกระบวนการนำหลักสูตรไปปฏิบัติจริงให้บรรลุผลเป็นขั้นตอนสำคัญที่ครูจะต้องดำเนินการให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถของตนได้เต็มตามศักยภาพ มีความสมดุลทั้งร่างกาย ปัญญา จิตใจและสังคม ให้เป็นผู้รู้จักคิด วิเคราะห์ใช้เหตุและผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด รักการเรียนรู้ รู้วิธีการและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีเจตคติที่ดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาคน พัฒนาอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามกรอบหลักสูตรที่กำหนดไว้ ดังนั้น กระบวนการเรียนการสอน จึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับเจตจำนงหมายของหลักสูตรที่สำคัญ ดังนี้

- ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ
- เน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการกลุ่มและทักษะ

กระบวนการ

- ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง
- มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนทั้งภายในกลุ่มวิชาการระหว่างกลุ่มวิชา และการดำเนินชีวิตจริง

- คำนึงถึงความสมดุลระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิทยาการสมัยใหม่และความเป็นไทย กับการเป็นสากลมีการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและการเลือกใช้ข้อมูลที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน

- สอดแทรก ปลูกฝัง เสริมสร้างค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมในทุกสาขาวิชา
- นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน
- ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
- ปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินผล โดยเน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

(๔) การปรับปรุงระบบการบริหารการศึกษา

การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานการศึกษาในด้านต่างๆ บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารการศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการให้มีเอกภาพ ต้องกระจายอำนาจสู่

ท้องถิ่นโดยเน้นสถานศึกษาเป็นหลัก ตลอดจนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชนองค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งต้องพัฒนาระบบการวางแผนและให้มีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทุกระดับทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ นอกจากนั้นแล้วการสร้างความเข้มแข็งของภาคีต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ดังเช่น ครู ผู้ปกครอง สถาบันศาสนา และชุมชน ให้มีการประสานงานกันเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน นักศึกษา ระดับต่างๆ พร้อมกันนั้นก็วางแผนจัดการเรียนการสอน โดยการบูรณาการความรู้ ทักษะ ในด้านคุณธรรมจริยธรรมเข้ามาในหลักสูตรการสอนอย่างผสมกลมกลืน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

บทนี้เสนอสรุปสังเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ๖ ด้าน สำหรับ ๖ ปีที่ผ่านมาของกระทรวงศึกษาธิการ และบทวิเคราะห์ให้ความเห็นเพิ่มเติมโดยผู้วิจัย

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕)

ในปลายปี ๒๕๕๐ กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๑) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ รวม ๖ ด้าน

(๑) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

(๒) การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

(๓) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

(๔) การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

(๕) การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

(๖) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

ผู้วิจัยได้เลือกคัดมาเฉพาะสิ่งที่เห็นว่าน่าสนใจมากที่สุด จึงคัดมาเฉพาะเรื่องเป้าหมายกลยุทธ์และมาตรการของแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อทำเนื้อหาให้สั้นกระชับลงดังต่อไปนี้ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เป้าหมาย : ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย มีความพร้อมในการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความสามารถคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในทุก ระดับ/ประเภทการศึกษา

ระดับปฐมวัย

กลยุทธ์ ๑. : เตรียมความพร้อมให้เด็กปฐมวัย (อายุ ๓-๕ ปี) ทุกคนได้รับการพัฒนาตามวัยอย่างเหมาะสม

มาตรการ :

(๑) เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างน้อย ๑ ปี ก่อนเข้า ป. ๑

(๒) ทุกกระทรวง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรชุมชนร่วมกันส่งเสริม

สนับสนุนการจัดบริการเตรียมความพร้อมที่มีคุณภาพให้แก่เด็กทุกคนเพื่อปูพื้นฐานความรู้ก่อนเข้าเรียนในระดับพื้นฐาน

(๓) จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองของเด็ก (Brain-based learning) และรณรงค์ให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองให้เข้าใจเรื่องพัฒนาการทางสมอง

กลยุทธ์ ๒ : ให้ความรู้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กและครู ในการพัฒนาเด็กตามหลักจิตวิทยา และพัฒนาการของเด็กที่ถูกต้องเหมาะสมตามวัย

มาตรการ :

(๑) จัดบริการเสริมความรู้ความเข้าใจให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กและครู ให้มีความรู้ความเข้าใจจิตวิทยาเด็กปฐมวัยและวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกคนในสถานะต่างๆกันอย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัย โดยผ่านสื่อต่างๆ และการฝึกอบรม

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลยุทธ์ ๑ : ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน การวัดประเมินผล เพื่อพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสร้างเสริมแรงจูงใจเพื่อประสพผลสำเร็จในการเรียนรู้

มาตรการ :

(๑) ทบทวนเกณฑ์การวัดและประเมินผล รวมทั้งปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียน โดยการใช้วิธีการที่หลากหลาย

(๒) ปรับหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน โดยลดสาระการเรียนเนื้อหาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ฝึกการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหาให้มากขึ้น

(๓) ปรับระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาให้เชื่อมโยงกับการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๔) ฝึกอบรมครูประจำการในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และทักษะกระบวนการคิด

กลยุทธ์ ๒ : ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาสำหรับคนพิการ ผู้มีความสามารถพิเศษ และผู้ด้อยโอกาส

มาตรการ :

(๑) วิจัยและพัฒนารูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการเฉพาะ

(๒) ผลិតครู/ฝึกอบรมครูการจัดการศึกษาพิเศษ

(๓) ระดมความร่วมมือสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานแก่เด็ก เช่น จัดสรรทุน สนับสนุนค่าใช้จ่ายที่จำเป็น จัดโครงการอาหารเช้า โครงการอาหารกลางวัน อุปกรณ์การศึกษาเป็นต้น

ระดับศึกษาอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ ๑ : สร้างภาพลักษณ์และเจตคติที่ดีในการเรียนอาชีวศึกษา

มาตรการ :

(๑) รณรงค์สร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนอาชีวศึกษา โดยประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ให้เห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติได้/ทำจริงมีคุณค่า/สำคัญกว่าใบปริญญาที่แสดงเพียงคุณวุฒิ

(๒) จัดโครงการอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ ในรูปแบบหลากหลายให้เห็นว่าเป็นผู้ทำประโยชน์ให้กับสังคม

(๓) จัดให้มีระบบแนะแนวให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง และสาขาอาชีพต่างๆเพื่อจะได้เลือกเรียนได้ตามความสนใจ ความถนัดและความต้องการ

(๔) จัดให้มีศูนย์ข้อมูลกำลังคนอาชีวศึกษาเพื่อการศึกษาและการทำงาน

(๕) พัฒนาความเชื่อมโยงกับการศึกษาระดับอื่น ได้แก่ มัธยมศึกษาตอนต้นและระดับการศึกษาอื่นๆ เช่นจัดให้มีการวัดแนวความถนัดของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

กลยุทธ์ ๒ : พัฒนาระบบค่าตอบแทนควบคู่กับการยอมรับในสังคม

(๑) พัฒนาระบบค่าตอบแทนที่เน้นทักษะฝีมือ ทักษะปฏิบัติ สมรรถนะวิชาชีพไม่เน้นเฉพาะคุณวุฒิตามใบปริญญา

(๒) ยกย่องเชิดชูเกียรติศิษย์เก่าที่ประสบผลสำเร็จในอาชีพการงานให้ผู้เรียนเห็นโอกาสและความก้าวหน้าในอาชีพ

(๓) จัดประกวดสิ่งประดิษฐ์ของคนรุ่นใหม่และจัดแข่งขันทักษะวิชาชีพเพื่อให้สังคมรับรู้และยอมรับมากขึ้น

(๔) จัดตั้งสถาบันเทียบคุณวุฒิวิชาชีพเป็นองค์การมหาชนในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ และจัดทำคุณวุฒิวิชาชีพไทย (Thai Vocational Qualifications : TVQ) รวมทั้งส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพจัดทำมาตรฐานอาชีพ และพัฒนาระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อสามารถเข้าศึกษาต่อและสร้างความก้าวหน้าในอาชีพ

(๕) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนอาชีวศึกษามีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น โดยเฉพาะในสายวิชาชีพ โดยจัดการศึกษาแบบบูรณาการระหว่างภาคปฏิบัติในภาคอุตสาหกรรมกับการศึกษาต่อ

กลยุทธ์ ๓ : พัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐและภาคเอกชน สถานประกอบการและชุมชนในการจัดการศึกษา

มาตรการ ๑ :

(๑) สถาบันการอาชีวศึกษาประสานกับภาคธุรกิจและสถานประกอบการและเอกชนเป็นเครือข่าย เพื่อจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งประสานความร่วมมือด้านอื่นๆ ทั้งกำหนดหลักสูตร การฝึกอบรม รวมทั้งส่งเสริมการจัดศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการ เพื่อพัฒนากำลังแรงงานของประเทศ

(๒) จัดการอาชีวศึกษา สารพัดช่าง วิทยาลัยการอาชีพและการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นระยะยาว เพื่อผลิตและพัฒนากำลังแรงงาน และส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น

ระดับการศึกษามัธยมศึกษา

กลยุทธ์ ๑: การเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีความตระหนักในการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการทำงาน

มาตรการ :

(๑) จัดให้มีระบบฐานข้อมูลสาธารณะอุดมศึกษาสำหรับผู้ที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และเป็นข้อมูลในการทำงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษา

ระดับอุดมศึกษากับการทำงาน และให้มีความเข้าใจในลักษณะอาชีพเพื่อเลือกเรียนตามความถนัดสนใจของตน

(๒) เชื่อมโยงการศึกษาระดับอุดมศึกษากับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อม เช่น ให้มีการทดลองฝึกเรียนในสาขาวิชาแพทย์เป็นต้น

(๓) เตรียมความพร้อมและปรับพื้นฐานความรู้ที่จะเรียนในระดับอุดมศึกษา อาทิ จัดระบบวัดแนะแนวในการศึกษาต่อที่เชื่อมโยงกับการอาชีพ

กลยุทธ์ ๒ : ยกระดับการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

มาตรการ :

รณรงค์ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ เน้นความสำคัญของความรู้มากกว่าการเน้นปริญญา

(๑) ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินผล เพื่อสร้างนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน คิดวิเคราะห์เป็น แก้ปัญหาได้ และเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับผู้เรียนมากขึ้น

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กลยุทธ์ ๑ : สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรการ :

(๑) จัดการส่งเสริมการอ่านให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อสร้างนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ นิยัรักการอ่าน และทักษะในการแสวงหาความรู้

(๒) กระจายแหล่งเรียนรู้และสื่อต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ราคาถูก

(๓) จัดให้มีการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายและมีคุณภาพ เพื่อเป็นการศึกษาทางเลือกสำหรับเยาวชน และสามารถสนองตอบตามความต้องการที่หลากหลาย

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา

เป้าหมาย : มีครู และบุคลากรทางการศึกษาพอเพียงตามเกณฑ์และมีคุณภาพที่จะจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งมีระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อมุ่งส่งเสริมคุณภาพและตอบสนองความต้องการในการพัฒนาการศึกษาโดยรวมของประเทศ

กลยุทธ์ ๑ : เร่งแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา

มาตรการ :

(๑) ขอกินอัตราเกษียณและเกษียณก่อนกำหนด (Early Retire) และวงเงินให้แก่กระทรวงศึกษาธิการในอัตราร้อยละ ๑๐๐ ในเวลา ๕ ปี

(๒) ยกเลิกระบบครูอัตราจ้าง และจัดให้มีระบบคัดสรรครูที่มีคุณภาพ เพื่อพิจารณาบรรจุเป็นข้าราชการครู

(๓) ปรับเกณฑ์กำหนดอัตราครู โดยกำหนดภาระงานครูให้ชัดเจนและจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนให้เหมาะสมเพียงพอ และสนับสนุนให้มีอัตรากำลังครูตามเกณฑ์ที่กำหนด ไม่ให้มีสถาบันใดขาดครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยแยกเกณฑ์ให้เหมาะสมตามระดับ/ประเภทการศึกษา

(๔) ขยายอายุเกษียณราชการให้แก่ครูที่มีความเป็นมืออาชีพ รวมทั้งครูสาขาวิชาหลักสาขาขาดแคลนที่มีคุณภาพ ถึงอายุ ๖๕ ปี

(๕) สนับสนุนให้สถาบันอาชีวศึกษาจ้างผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์จากสถานประกอบการเข้ามาเป็นอาจารย์มากขึ้น

(๖) เร่งผลิตและพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะสาขาขาดแคลนและพัฒนาให้มีคุณวุฒิและตำแหน่งวิชาการตามเกณฑ์โดยจัดสรรทุนพัฒนาอาจารย์ทั้งในและต่างประเทศขยายการจัดบัณฑิตศึกษาโดยส่งเสริมสถาบันวิจัยจัดบัณฑิตศึกษาร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา

กลยุทธ์ ๒ : ทบทวนระบบการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อมุ่งเสริมสร้างคุณภาพและตอบสนองความต้องการ

มาตรการ : การผลิตครูใหม่

(๑) จัดให้มีสถาบันเฉพาะด้านการผลิตและพัฒนาครูเป็น National Institute of Education กระจายอยู่ทุกภูมิภาคในลักษณะเครือข่าย ทำภารกิจด้านผลิตครูใหม่พัฒนาครูประจำการและวิจัยเพื่อความเป็นเลิศในด้านวิชาชีพครู โดยจัดการเรียนการสอนถึงระดับปริญญาเอกและมีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับอย่างครบถ้วน ทั้งหอพัก สถานที่ฝึกอบรมที่ทันสมัย

(๒) ปรับและทบทวนหลักสูตรการผลิตครูให้สนองต่อการใช้งาน พัฒนาเทคนิคการสอนที่หลากหลายสอดคล้องต่อบริบทของสถานศึกษา เช่น การสอนคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก

(๓) สร้างแรงจูงใจให้คนดี คนเก่งเข้ามาเรียนครู โดยให้ทุนเรียนและประกันการมีงานทำทั้งในลักษณะทุนที่จัดสรรให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาอื่นเข้ามาเรียนครู โดยรื้อฟื้นโครงการคุรุทายาท และ สควค.

(๔) ส่งเสริมการผลิตครูตามโครงการคุรุสหกิจ เพื่อให้บัณฑิต นักศึกษาครูได้มีประสบการณ์การสอนในสถานศึกษา เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี และเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานวิชาชีพ

(๕) สนับสนุนการเปิดหลักสูตรปริญญาควบ (วิทยุ-การสอน) โดยรับผู้จบปริญญาตรีทุกสาขาเข้าเรียนวิชาครู ๒ ปี รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักในวิชาชีพครูมีโอกาสเข้ามาเป็นครู โดยเรียนวิชาครูเพิ่มเติมตามที่กำหนด

มาตรการ : การพัฒนาครูประจำการ

(๑) พัฒนาครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based) ให้ทั่วถึงต่อเนื่อง และก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการในการพัฒนาการศึกษา

(๒) พัฒนาครูที่สอนไม่ตรงวุฒิให้ได้รับการพัฒนาเชิงวิชาการ โดยให้สถาบันผลิตครูที่อยู่ทั่วประเทศดำเนินการและให้ทุนค่าใช้จ่ายในการเรียนต่อหลักสูตรพิเศษ

(๓) พัฒนาหลักสูตรปริญญาโทที่เน้นการเรียนการสอน (Master of teaching) หรือ ป.บัณฑิต ทางการสอน เพื่อให้ครูประจำการได้รับการพัฒนา

(๔) ใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกลในการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา

(๕) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาทุกระดับในการพัฒนาครูฯ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนชมรม สมาคมครู ให้เป็นเครือข่ายเพื่อการพัฒนาครูฯ

กลยุทธ์ ๓ : พัฒนาระบบบริหารบุคลากรที่เชื่อมโยงกับผลงานด้านคุณภาพและให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ

มาตรการ :

(๑) สร้างระบบจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดอายุงาน โดยจัดให้มีเงินวิทยพัฒน์สำหรับครู ที่เข้ารับการพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในหลักสูตรที่ได้รับความเห็นชอบ เป็นต้น

(๒) พัฒนาระบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพ โดยเน้นความสามารถในการจัดการเรียนการสอน

(๓) ปรับระบบการโยกย้าย แต่งตั้ง โดยเน้นการพิจารณาผลการปฏิบัติงานตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจ ยกย่อง ให้องค์กรที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น

(๔) ยกกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและพัฒนา ระบบเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ให้จูงใจ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

เป้าหมาย : เพื่อให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือของครู เพื่อเพิ่มคุณภาพ และประสิทธิภาพการสอนและการจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือของผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้แก่ตนเอง นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการแก้ปัญหาขาดแคลนครู คณาจารย์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

กลยุทธ์ ๑ : ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพ และประสิทธิภาพการสอนของครู

มาตรการ :

(๑) กำหนดเป้าหมายสัดส่วนนักเรียน นักศึกษา : คอมพิวเตอร์ในทุกระดับ/ประเภท การศึกษาเพื่อจัดทำให้เพียงพอ

(๒) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถใช้และพัฒนาบทเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) ให้มีงานวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ ๒ : พัฒนาเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการศึกษา

มาตรการ :

(๑) เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในลักษณะเครือข่ายการศึกษาแห่งชาติ (National Education Network) โดยเชื่อมโยงทั้ง MOE-Net, Uni Net และเชื่อมโยงไปสู่ ETV หรือโทรทัศน์ วิทยุเพื่อการศึกษา

(๒) เร่งจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและกองทุนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เป็นหน่วยงานกลาง ดูแลด้านนโยบาย แผน ส่งเสริม การพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งดูแลด้านการผลิตเนื้อหา (content) และบทเรียนผ่านสื่อ (courseware) ตลอดจนการเตรียมบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการขยายโอกาสทางการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๓) สนับสนุนหน่วยงานรัฐและเอกชนในการผลิตสื่อหนังสือเรียน ตำราเรียน หุ่นจำลอง รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งสนับสนุนการนำสื่อดังกล่าว

รวมทั้งสื่อสารมวลชนทุกแขนงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

กลยุทธ์ ๓ : พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้
มาตรการ :

(๑) รัฐมีนโยบายให้การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและจริงจัง

(๒) พัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ให้ได้มาตรฐานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้เพื่อการเรียนรู้

(๓) เน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่เดิม ให้มีประสิทธิภาพและใช้ร่วมกันได้

(๔) ให้รัฐกำหนดอัตราพิเศษสำหรับค่าสาธารณูปโภคเพื่อการศึกษาและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เชื่อมโยงกันเพื่อลดค่าใช้จ่าย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

เป้าหมาย : พัฒนาระบบการจัดการศึกษาในทุกกระดับ/ประเภทการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ

ระดับปฐมวัย

กลยุทธ์ ๑ : ส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐาน

มาตรการ :

ส่งเสริมสถานศึกษาศูนย์การเรียนรู้ให้พัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยได้อย่างเข้มแข็ง และมีมาตรฐานทั้งทางด้านวิชาการ และการสนับสนุนสื่อและบุคลากรงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอพัฒนาบทบาทหน่วยงานรับผิดชอบดูแลการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีการดำเนินงานในเชิงบูรณาการและประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับนโยบายและปฏิบัติ

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลยุทธ์ ๑ : พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพ

มาตรการ :

เร่งทบทวนเกณฑ์การจบหลักสูตรแต่ละช่วงชั้นและระบบการเรียนแบบหน่วยกิตรวมทั้งพิจารณาทบทวนระบบที่ไม่มีตกซ้ำชั้นที่ให้การสอนซ่อมเสริมแทน เพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผู้เรียนเป็นสำคัญ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการบริหารหลักสูตร ปรับระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาให้เชื่อมโยงกับการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับระบบการจัดการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา กีฬา ศิลปะ ฯลฯ ส่งเสริมสถานศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยให้นำผลการทดสอบระดับชาติ (NT) และ O-NET มาประกอบด้วย จัดระบบการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่น หลากหลาย สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มรวมทั้งผู้ที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามศักยภาพ จัดระบบการเรียนต่อยอดจากการศึกษาภาคบังคับ โดยพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้จบการศึกษามีทักษะ ความรู้ ด้านอาชีพเพื่อการทำงานตามความถนัดและ

ความสามารถของตน หากไม่ศึกษาต่อระดับสูงขึ้น

กลยุทธ์ ๒ : สร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

มาตรการ :

ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกลุ่ม เพื่อร่วมมือพัฒนาการศึกษาในรูปแบบเครือข่ายทางวิชาการ โดยมีสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นเป็นแม่ข่าย และให้การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ พัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็ง

กลยุทธ์ ๓ : พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

มาตรการ :

พัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ โดยพัฒนาระบบวางแผนการจัดตั้งและพัฒนาโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พัฒนาระบบบริหารจัดการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน และสร้างแรงจูงใจแก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษาโดยพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน โดยจัดทำมาตรฐานโรงเรียนขนาดเล็กปรับปรุงและพัฒนาสถานที่เรียนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา โดยพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็ง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาช่วยพัฒนาโรงเรียน

ระดับการศึกษาอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ ๑ : ส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาที่หลากหลายทั้งในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สอดคล้องกับความต้องการการศึกษาและการประกอบอาชีพ

มาตรการ :

จัดให้มีโปรแกรมการศึกษาสายอาชีพที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการ และเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ จัดระบบเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับสถานประกอบการหรือภาคเอกชนในการจัดการเรียนการสอน อาทิ การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based) การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี โดยเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติจริง การจัดศูนย์การเรียนในสถานประกอบการ เพื่อพัฒนากำลังแรงงานเป็นต้น

กลยุทธ์ ๒ : แก้ปัญหาผู้จบอาชีวศึกษาไม่เข้าสู่ตลาดแรงงาน

มาตรการ :

กำหนดให้มีระบบการจ้างงาน ระบบค่าตอบแทนตามสมรรถนะวิชาชีพ และการจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ โดยให้สมาคมหรือสถาบันวิชาชีพ สำนักงาน ก.พ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทและร่วมกับดำเนินงาน พัฒนาระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อสามารถเข้าศึกษาต่อและสร้างความก้าวหน้าในอาชีพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

กลยุทธ์ ๑ : ปรับระบบการศึกษาอุดมศึกษาให้มีความหลากหลายเชื่อมโยงกับอาชีพและ

การทำงาน

มาตรการ :

จัดอุดมศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน รวมทั้ง หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนวัยแรงงานให้มีสมรรถนะในการทำงานมากขึ้น เร่งแก้ปัญหาการจัดอุดมศึกษาเชิงพาณิชย์ การขยายเขตเข้าซ้อนโดยขาดจุดเน้นและทิศทาง โดยให้มีการวางแผนจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต และจัดกลุ่มสถาบันตามจุดเน้นการดำเนินงานตามภารกิจ เช่นกลุ่มสถาบันที่เน้นด้านศิลปศาสตร์ (Liberal Art College) กลุ่มที่เน้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น พัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และการซ่อมเสริมเพื่อแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ของนักศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ พัฒนาระบบการประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นทักษะความสามารถในการปฏิบัติให้มากขึ้น รวมทั้งระบบประเมินการวิจัย ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยร่วมกับสถานประกอบการ อาทิ การจัดในลักษณะสหกิจศึกษาให้ครอบคลุมกว้างขวางขึ้น

กลยุทธ์ ๒ : ปรับสัดส่วนการผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ

มาตรการ :

จัดทำแผนการผลิตบัณฑิตและเคร่งครัดในการปฏิบัติ โดยเพิ่มสัดส่วนการผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาขาดแคลนให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กำหนดเกณฑ์การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้เข้มงวดขึ้นและกำกับดูแลการเปิดหลักสูตรให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการอย่างจริงจัง

กลยุทธ์ ๓ : ส่งเสริมการวิจัย การสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันอุดมศึกษา

มาตรการ :

(๑) สร้างกลไกการวิจัยและการถ่ายทอดความรู้ระหว่างภาคธุรกิจเอกชนกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเชื่อมโยงงานวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และการพัฒนาประเทศโดยร่วมมือกับภาคธุรกิจอุตสาหกรรม

(๒) สร้างแรงจูงใจให้กับอาจารย์และบุคลากรในการทำวิจัยทั้งการพัฒนาความรู้ความสามารถการกำหนดภาระงานความก้าวหน้าทางวิชาการทุนสนับสนุนส่งเสริมเป็นต้น

(๓) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งให้นักวิจัยมีโอกาสเห็นความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ

กลยุทธ์ ๔ : พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาสู่สากล

มาตรการ :

(๑) กำหนดเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานผู้สำเร็จการศึกษา เกณฑ์มาตรฐานจัดตั้งสถาบัน เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร การรับรองวิทยฐานะฯลฯ

(๒) ส่งเสริมสมาคม สภาองค์กรวิชาชีพ วิชาการทางอุดมศึกษาให้เข้ามามีบทบาทในการรับรองมาตรฐาน

(๓) พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษาที่เชื่อมโยงกับการประเมิน

คุณภาพภายนอก ที่เน้นการประเมินตามพันธกิจของกลุ่มมหาวิทยาลัย

(๔) สร้างระบบการพัฒนาอุดมศึกษาร่วมกันระหว่างภูมิภาค/ประเทศ เพื่อความเป็นสากล
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กลยุทธ์ ๑ : ส่งเสริมจัดบริการการเรียนรู้ในรูปแบบหลากหลาย เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
มาตรการ :

(๑) พัฒนาห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายกระจายอยู่ทุก
ที่ให้เป็นกลไกในการแสวงหาความรู้ของประชาชน รวมทั้งให้แหล่งเรียนรู้ของภาคเอกชนเข้ามาร่วม
สนับสนุน

(๒) สนับสนุนให้สถานศึกษาทุกระดับ/ประเภท จัดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้ง
การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย

(๓) จัดระบบคูปองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส

(๔) ส่งเสริมการจัดบริการการศึกษานอกระบบที่เชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพในชุมชน
และเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับอื่น เช่น อาชีวศึกษา วิทยาลัยชุมชน การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

(๕) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดระบบการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะการ
เรียนรู้ รวมทั้งการขยายบริการ

(๖) ส่งเสริมการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างการศึกษาในระบบ นอกระบบ
และตามอัธยาศัย

กลยุทธ์ ๒ : ยกระดับและขยายเครือข่ายการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย

มาตรการ:

ขยายภาคีเครือข่ายและพัฒนาระดับความสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งยกระดับการมีส่วนร่วมใน
การบริหารจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบและ
ต่อเนื่องพัฒนาระบบและกลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
เป้าหมาย :

พัฒนา และสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพร้อมรับการ
กระจายอำนาจทั้งด้านการบริหารวิชาการ และบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการ
บริหารทั่วไป

กลยุทธ์ ๑ : พัฒนาสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความเข้มแข็ง มีการบริหาร
จัดการอย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพ

มาตรการ :

กระจายอำนาจทั้งด้านบริหารวิชาการ บริหารบุคลากร บริหารงบประมาณ และบริหาร
ทั่วไป และจัดระบบรองรับ โดยขยายโครงการนำร่อง อบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการ
กระจายอำนาจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพฐ) ให้เต็มรูป ส่งเสริมสถานศึกษาที่มีความพร้อม
ให้พัฒนาเป็นองค์กรมหาชน เร่งพัฒนาสถานศึกษาให้ผ่านเกณฑ์การประเมิน และได้รับรองคุณภาพ
มาตรฐานจาก สมศ. ในสัดส่วนที่สูงขึ้น ส่งเสริมให้มีโรงเรียนเฉพาะกลุ่ม สำหรับผู้เรียนกลุ่มที่ควรได้รับ
การดูแลเป็นพิเศษ ให้พอเพียงกับความต้องการพัฒนาระบบนิเทศการศึกษาทั้งระบบ โดยใช้ผู้ตรวจ

ราชการเป็นกลไกเชื่อมโยงพัฒนาระบบบัญชีของสถานศึกษา รวมทั้งระบบการจัดการ การพัฒนาบุคลากร ระบบติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล เพื่อรับรองการกระจายอำนาจ

กลยุทธ์ ๒ : สร้างระบบเครือข่ายการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพ

มาตรการ :

ส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายการศึกษาในลักษณะต่างๆ เช่นระบบโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม เป็นต้น ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ในการส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาและสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา

กลยุทธ์ ๓ : การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันอาชีวศึกษา

มาตรการ :

พัฒนาระบบการจัดการอาชีวศึกษาที่สามารถตอบสนองการพัฒนากลุ่มอาชีพ ส่งเสริมให้สถาบันอาชีวศึกษามีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ

กลยุทธ์ ๔ : ส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษา

มาตรการ :

(๑) ส่งเสริมธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสถาบันอุดมศึกษาและการพัฒนาบทบาทนายกและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ให้เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาและรับผิดชอบต่อสถาบันมากขึ้น โดยให้มีองค์กรขึ้นมารองรับการพัฒนามหาวิทยาลัยดังกล่าวให้เข้มแข็ง

(๒) พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับตามศักยภาพความพร้อมเพื่อการสร้างความเป็นเลิศของอุดมศึกษาไทยและพัฒนาสถาบันที่มีศักยภาพสู่คุณภาพมาตรฐานระดับโลก (World Class)

(๓) พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นให้มีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และพัฒนาความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในระดับพื้นฐานและอาชีวศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม

เป้าหมาย :

ให้มีการแบ่งภาระความรับผิดชอบการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนให้ชัดเจน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรสังคมอื่น ให้เข้ามามีบทบาทร่วมจัดการศึกษาในทุกระดับประเภท และเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาและระดมทรัพยากรอย่างกว้างขวางในรูปแบบหลากหลายเพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์ ๑ : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการจัดการศึกษา

มาตรการ :

รัฐกำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนในการสนับสนุนเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา เช่น รัฐไม่จัดในสาขาที่เอกชนจัดได้มีคุณภาพดี มีกลไกส่งเสริมสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ เช่น บทบาทการลดหย่อน ยกเว้นภาษีให้น่าสนใจมากขึ้น เพื่อให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษามากขึ้น และในรูปแบบหลากหลายขึ้น อาทิการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพอนามัยผู้เรียน การพัฒนาครู คณาจารย์ บุคลากร ให้ทุนการศึกษา ให้ใช้สถานที่ฝึกงาน ให้อาหารกลางวัน ฯลฯ ส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในทุกระดับ/ประเภท เพื่อให้การ

จัดบริการการศึกษากระจายได้อย่างกว้างขวางทั่วถึง โดยเฉพาะในระดับการศึกษาภาคบังคับและเด็กเล็ก ทบพวน ปรับแก้ไขกฎระเบียบเพื่อให้ อปท. สามารถเข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ไม่ได้จัดโดยองค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.) ได้พัฒนา ทบพวนกลไกการมีส่วนร่วมบริหารจัดการโดยองค์คณะบุคคลในระดับประเภทต่างๆ ทั้งระดับชาติและระดับสถานศึกษา เพื่อมีบทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมบทบาทศิษย์เก่าและผู้ใช้กำลังคนให้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามากขึ้น ทั้งการเปิดหลักสูตรร่วมกัน (joint program) ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ การใช้ห้องทดลองปฏิบัติการเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น

กลยุทธ์ ๒ : การระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการศึกษา และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษา

มาตรการ :

กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานภาครัฐ ประมวลความต้องการ และมีกลไกสื่อสารและรณรงค์เชิงรุก เพื่อให้ประชาชนทั่วไปรู้ถึงความต้องการ และมาบริจาคสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ทางการศึกษา ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษา โดยกำหนดเป็นนโยบายของกระทรวง เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ

๒. บทวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ที่ผู้วิจัยคัดเรื่องยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ช่วงปี ๒๕๕๑-๒๕๕๕ ของกระทรวงศึกษามาก่อนข้างยาวเพราะเห็นว่าได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญของการศึกษาระดับและประเภทต่างๆ ที่ควรต้องพัฒนาอย่างครอบคลุมที่ผู้วิจัยเห็นว่าขาดไปคือ

(๑) การปฏิรูประบบการจัดสรรงบประมาณให้มีความเพียงพอเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

(๒) การปฏิรูประบบบริหารจัดการและคุณภาพของผู้บริหาร ผู้ตรวจและศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาอยู่มาก

(๓) เรื่องการส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ชุมชนหรือองค์กรภาคประชาชนต่างๆ ได้มีบทบาทในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเรื่องนี้กล่าวไว้บ้างในยุทธศาสตร์ที่ ๖ แต่น้อยเหมือนกับเป็นส่วนประกอบหรือส่วนเสริมของการจัดการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาฯ มากกว่า

ผู้วิจัยเห็นว่า ข้อ ๓ ควรจะถือเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำคัญ เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่สร้างสรรค์ ทำให้เกิดความหลากหลาย และทางเลือกในการศึกษาเพิ่มขึ้นเหมือนประสบการณ์ในประเทศอื่น เราควรจะมองการจัดการศึกษาแบบใหม่ ในความหมายที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อประโยชน์ประชาชนทั้งประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีขอบเขตที่กว้างใหญ่กว่าการศึกษาภาครัฐ ที่จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการ เราถึงจะมีทางปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เอง คนไทยทั้งประเทศได้อย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ๖ ด้าน ที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ ล้วนเป็นประเด็นที่เคยกล่าวมาแล้วในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมาคนในวงการศึกษาที่สนใจปัญหาส่วนใหญ่พอรับรู้ปัญหาเหล่านี้อยู่ และคงเห็นด้วยว่าควรจะทำนั่นทำนี่ ปัญหาคือสิ่งที่เรียกว่ายุทธศาสตร์ กลยุทธ์และมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการฉบับล่าสุดนี้ ยังคงเป็นข้อเสนอแบบกว้างๆตามหลักการหรือแนวทางที่ควรทำ เช่น พัฒนาการศึกษามาให้ได้มาตรฐานขึ้น แต่ไม่ให้รายละเอียดที่เป็นรูปธรรมมากพอ

ว่าจะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างไร ทั้งเอกสารฉบับนี้ไม่ได้วิเคราะห์ปัญหาแบบวิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหาอุปสรรค และไม่ได้เสนอแนวคิดแบบปฏิรูปเชิงโครงสร้างอย่างถอนรากถอนโคน เป็นการเสนอยุทธศาสตร์แบบราชการที่มักมุ่งการขอเพิ่มงบประมาณ เพิ่มโครงการพัฒนาด้านต่างๆ โดยคาดหมายว่า เมื่อได้งบประมาณเพิ่ม ได้โครงการต่างๆเพิ่ม ได้ครูอาจารย์เพิ่มแล้วการศึกษาจะมีคุณภาพเพิ่มขึ้นตามมา

ข้อเท็จจริงคือ ในรอบปี ๒๕๕๐-๒๕๕๑ มีการเพิ่มงบประมาณการศึกษามากพอสมควร เช่น มีการจ่ายเงินค่าวิทยฐานะให้ครูที่มีผลงานการรับรองวิทยฐานะกว่า ๕ แสนคน เป็นเงินหลายพันล้านบาท หรือรวม ๒-๓ ปีแล้วอาจจะเป็นหลักหมื่นล้านบาท มีโครงการเพื่อพัฒนาการศึกษาต่างๆ มาก รวมทั้งเงินให้กู้เพื่อการศึกษา และการให้ทุนประเภทต่างๆมากมาย มีการเพิ่มอัตราจ้างครูให้ทุนการศึกษาครูอาจารย์ไปศึกษาต่อ ฯลฯ แต่คุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศไทยในปี ๒๕๕๐-๒๕๕๑ อาจจะเพิ่มเพียงเล็กน้อย หรือไม่ได้เพิ่มขึ้นเลยก็ได้ หากดูผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยการสอบวัดผลแห่งชาติ ระดับช่วงชั้น ป.๖ ม.๓ และการสอบ O-NET ม.๖ เพื่อเข้ามหาวิทยาลัยลดลงจากปีก่อนหน้านั้น ขณะที่นักเรียนต้องเสียเงินเสียเวลากับการเรียนแบบกวดวิชามากขึ้น เด็กและเยาวชนมีปัญหาด้านเกรและพฤติกรรมเสี่ยงภัยต่างๆ เพิ่มขึ้นมาก แม้ปัญหาด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมของการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เน้นทุนนิยมเพื่อการบริโภค ที่พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้บริหารประเทศ นักธุรกิจเอกชน ฯลฯ ต้องรับผิดชอบด้วย แต่ครูอาจารย์ก็ต้องรับผิดชอบด้วยส่วนหนึ่งที่ยังไม่สามารถจัดการศึกษาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานต่อสภาพเลวร้ายของสังคมภายนอกให้กับเด็กและเยาวชนของเราได้มากพอ

กล่าวโดยสรุป ดังนั้นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้ง ๖ ด้านอาจถือเป็นเพียงเข็มทิศหรือแผนพัฒนาแบบชี้แนะมากกว่าจะเป็นยุทธศาสตร์ยุทธวิธีที่จะทำให้เกิดผลได้จริงๆ การจะปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพจริงๆ คงจะต้องระดมสมองจากทุกฝ่ายที่อยู่นอกกระทรวงศึกษาฯ ด้วย มาช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาความด้อยคุณภาพของการศึกษาไทยอย่างวิพากษ์วิจารณ์และหาทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ให้ถึงรากเหง้าและหาทางออกในเชิงปฏิรูปโครงสร้างพื้นฐานเช่นปฏิรูปการผลิต การคัดเลือก การตอบแทนครู การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารและการจัดสรรงบประมาณ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการวัดผลอย่างถอนรากถอนโคน รวมทั้งต้องคำนึงเรื่องการทำให้นักทั้งประเทศโดยเฉพาะคนจน มีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพใกล้เคียงกันเพิ่มขึ้นด้วย การเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนส่วนใหญ่ที่ยากจนนั้นสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาโดยรวมเช่นถ้ากระจายครูเก่งๆ งบประมาณและการสนับสนุนด้านต่างๆ เช่นศึกษานิเทศก์/ระบบพี่เลี้ยงไปสู่โรงเรียนเล็กๆ ในชนบทและชุมชนแออัดเพิ่มขึ้น ทำให้นักเรียนได้เรียนในชนบท และชุมชนแออัดได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นจะเป็นการยกคุณภาพการจัดการศึกษาให้กับคนจนในชนบทและชุมชนแออัดอีกจำนวนมาก ทำให้เด็กที่ยากจนห่างไกลมีโอกาสเรียนได้ดีขึ้น เรียนได้สูงขึ้น ทำให้ประเทศได้พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของประชาชนได้เพิ่มขึ้น ประเทศจะมีโอกาสได้คัดและได้พัฒนาคนเก่งๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สังคมศาสตร์และศาสตร์ด้านต่างๆ ได้เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับระบบแพ็คคอตออก คัดเฉพาะคนรวยชั้นกลางส่วนน้อยให้ได้

เรียนถึงระดับสูงอย่างที่ผ่านมาและยังคงเป็นอยู่ในปัจจุบัน^{๔๔}

๒.๒ ความหมายแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๒.๑ ความหมายการบริหาร

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพ หรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ การบริหารเป็นมรรคที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กรซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ การวินิจฉัยสั่งการ เป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์กรโดยอ้อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหาร จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม

การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคานียานนี้การบริหารพระพุทธศาสนาเริ่มมีอันเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้า ตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้น เมื่อมีพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์ และวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ซึ่งดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปีเป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาเรื่องพุทธวิธีบริหารนอกจากนี้ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์เหล่านั้นก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิธีบริหาร^{๔๕}

การบริหาร หมายถึง การปกครอง (Government) การดูแลรักษาหมู่คณะและการดำเนินงานหรือจัดการงาน (Management) กิจกรรมต่างๆของหมู่คณะ หรือองค์กรต่างๆ ให้ได้บรรลุผลสำเร็จลุล่วงตามนโยบาย (Policy) และวัตถุประสงค์ (Purpose/Objective) ขององค์กรนั้นๆด้วยดีมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และการบริหารหมู่คณะ คือการปกครองดูแล ตลอดทั้งแนะนำสั่งสอน อบรม พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดให้ประพฤติอยู่ในพระธรรมวินัย และตามกฎหมายของบ้านเมือง กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง และการประกาศของมหาเถรสมาคม^{๔๖}

การบริหาร เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบคือมีหลักการ กฎเกณฑ์ และทฤษฎี ที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานโดยลักษณะเช่นนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งเป็นศาสตร์ทางสังคมที่อยู่

^{๔๔} สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาการศึกษาระดับบวาระแห่งชาติ, พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕, เสนอที่ประชุมสมัชชาคณาการศึกษาคณะที่ ๒๓-๒๔ พฤศจิกายน, ๒๕๕๐.

^{๔๕} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), พุทธวิธีบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๔.

^{๔๖} พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ขยมงคล), การบริหารวัด, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๖.

กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมแล้ว การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)^{๔๗}

การบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคน และวัสดุสามารถประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้และขณะเดียวกันจะต้องจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด^{๔๘}

การบริหาร หมายถึง การบริหารหรือการจัดการ คือ กระบวนการอย่างหนึ่งภายในองค์การซึ่งมีลำดับการทำงานเป็นขั้นตอน มีกลุ่มบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงาน มีเงินทุน เครื่องจักร และวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ เป็นองค์ประกอบด้วย^{๔๙}

การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การการตระหนักถึงความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วยองค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๕๐}

การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน^{๕๑}

การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative Resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของและการจัดการมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) เช่น POSDCoRB Model ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขอบข่ายของการบริหารแบ่งออกเป็น ๓ แขนงใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ

(๑) การบริหารรัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) หรือเรียกกันทั่วไปว่า “การบริหารราชการแผ่นดิน” หรือ “การบริหารรัฐกิจ” เป็นการบริหารกิจการของรัฐเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ไม่ได้หวังผลกำไรเป็นเงิน เป็นการบริหารงานตั้งแต่ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ ตำบล จนถึงหมู่บ้าน มีการเรียนการสอนกันในคณะรัฐศาสตร์ และคณะรัฐประศาสนศาสตร์เป็นต้น

(๒) การบริหารธุรกิจ (Business Administration) เป็นการบริหารกิจการของเอกชนเช่น สถานประกอบการ ธนาคาร โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม บริษัท ร้านค้า เพื่อมุ่งหวังผลกำไรเป็นเงิน

^{๔๗} จันทราณี สงวนนาม, เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง, ม.ท.ป., ๒๕๓๖, หน้า ๔.

^{๔๘} ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

^{๔๙} ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เกลิมจิระรัตน์, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : อักษรปริทรรศน์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๒.

^{๕๐} พะยอม วงศ์สารศรี, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : พรวนการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^{๕๑} สุธี สุทธิสมบุญ, หลักการบริหารเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖), หน้า ๑๒.

มีการเรียนการสอนกันในคณะบริหารธุรกิจคณะพาณิชยศาสตร์เป็นต้น

(๓) การบริหารการศึกษา (Education Administration) เป็นการบริหารกิจการต่างๆ เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ให้เป็นคนเก่งคนดีมีความสุข คือให้มีทั้งความรู้ ความสามารถ ความคิด และความเป็นคนดี ไม่ได้หวังผลกำไรเป็นเงินเช่นเดียวกับการบริหารรัฐประศาสนศาสตร์ มีการเรียนการสอนกันในคณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ เป็นต้น^{๕๒}

การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จโดยที่ผู้บริหารมักไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือก^{๕๓}

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรบริหารมาประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยหลัก คือ เงิน บุคคล วัสดุสิ่งของ วิธีการปฏิบัติงาน และคุณธรรมในการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างความเจริญมั่นคงกับองค์กรในทุกๆ ด้าน

๒.๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารโดยทั่วๆ ไปจะมีลักษณะเป็นกระบวนการวิธี หรือเป็นการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน หรือเป็นลำดับรายการในการบริหาร ซึ่งในการบริหารนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ก่อนล่วงหน้าที่จะต้องทำอะไรก่อนและต่อไปจะทำอะไร ซึ่งจัดว่าเป็นหลักเกณฑ์วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) กระบวนการบริหารจะกำหนดขอบเขตและหน้าที่ตามขั้นตอนต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน ในการบริหารนั้นมีนักปราชญ์นักวิชาการ และนักบริหารทั้งในประเทศและต่างประเทศตลอดจนนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ไว้ดังนี้

การบริหาร เป็นวิธีการทำงานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้คือ^{๕๔}

(๑) P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

(๒) O คือ Organizing หมายถึง คือการจัดองค์กรเป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิก และสายบังคับบัญชาภายในองค์กรมีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

(๓) S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากรเป็นการสรรหาบุคลากรใหม่การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

^{๕๒} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกษมสุวรรณ, ๒๕๑๔), หน้า ๑๓-๑๔.

^{๕๓} เฮอร์เบิร์ต เอ. ซีม่อน, (Herbert A. Simon), อ้างถึงใน เดิมศักดิ์ ทองอินทร์ ผศ.ดร., ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๓.

^{๕๔} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), พุทธวิธีในการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓-๕.

(๔) D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

(๕) C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแลเป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารมี ๕ ประการ คือ^{๕๕}

(๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำวิธีการ และวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆไว้ล่วงหน้า

(๒) การแสวงหา และกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) หมายถึง การแสวงหา กำหนดตัวบุคคล และวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๓) การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญ กระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลงานดีทั้งปริมาณและคุณภาพ

(๔) การประสานงาน (Co-ordination) หมายถึง การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงานย่อยทุกหน่วยงานพบปะปรึกษาหารือกันเพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการปฏิบัติงานของอื่น และเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกัน โดยยึดเป้าหมายขององค์การเป็นหลัก

(๕) การประเมินผลงาน (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะให้ทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบผลงานกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อวางแผนใหม่สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต

แนวคิดของ ฟาโย (Henry Fayol) นักวิชาการเหมืองแร่ชาวฝรั่งเศส ผู้เป็นต้นกำเนิดในการเสนอองค์ประกอบมูลฐานของการบริหารแบบกระบวนการ ๕ ประการ ที่เรียกว่า POCCC ไว้ดังนี้^{๕๖}

(๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การสร้างทางเลือกหรือแนวทางดำเนินการไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้ในการตัดสินใจในอนาคต

(๒) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างหน่วยงานและระบุหน้าที่โดยการผสมผสานระหว่างวัตถุ คน และเงิน

(๓) การบังคับบัญชา (Commanding) หมายถึง การทำให้เกิดการดำเนินงานตามที่ได้มีการกำหนดไว้ ซึ่งการบังคับบัญชาที่ดีนั้นจะต้องมีการติดต่อสื่อสาร ๒ ทางกล่าวคือการยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นได้

(๔) การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การรวมความพยายามของผู้ปฏิบัติงาน

^{๕๕} ชีระรัตน์ กิจจารักษ์, เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒), หน้า ๖๗.

^{๕๖} คุณจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ, สรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙), หน้า ๙.

และช่วยสนับสนุนให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จ

(๕) การควบคุม (Controlling) การติดตามการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

หลักสำคัญของการบริหารมี ๕ ลักษณะ คือ^{๕๗}

(๑) การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จสาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่างๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

(๒) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้ายจะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

(๓) การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่าประสิทธิผล หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่าประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคืองานบรรลุผลตามที่ต้องการ และการใช้ทรัพยากรต่ำสุด จึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผล และประสิทธิภาพ

(๔) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่า เราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัด การใช้ทรัพยากรต่างๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์จึงเป็นการศึกษาถึงเรื่องการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไรส่วนผู้บริหารในองค์การ จะต้องผลิตสินค้า และบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๕) การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ จะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องและสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative Resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของและการจัดการมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร

^{๕๗} เสนาะ ดิยาวัว, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๒.

(Process of Administration) เช่น POSDCoRB Model ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขอบข่ายของการบริหารแบ่งออกเป็น ๓ แขนงใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ^{๕๘}

(๑) การบริหารรัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) หรือเรียกกันทั่วไปว่า “การบริหารราชการแผ่นดิน” หรือ “การบริหารรัฐกิจ” เป็นการบริหารกิจการของรัฐเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ไม่ได้หวังผลกำไรเป็นเงิน เป็นการบริหารงานตั้งแต่ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ ตำบล จนถึงหมู่บ้าน มีการเรียนการสอนกันในคณะรัฐศาสตร์ และคณะรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นต้น

(๒) การบริหารธุรกิจ (Business Administration) เป็นการบริหารกิจการของเอกชนเช่น สถานประกอบการ ธนาคาร โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม บริษัท ร้านค้าเพื่อมุ่งหวังผลกำไรเป็นเงิน มีการเรียนการสอนกันในคณะบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์ เป็นต้น

(๓) การบริหารการศึกษา (Education Administration) เป็นการบริหารกิจการต่างๆ เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ให้เป็นคนเก่งคนดีมีความสุข คือให้มีทั้งความรู้ ความสามารถ ความคิด และความเป็นคนดี ไม่ได้หวังผลกำไรเป็นเงินเช่นเดียวกับการบริหารรัฐประศาสนศาสตร์ มีการเรียนการสอนกันในคณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า แนวคิด เกี่ยวกับการบริหารจัดการนั้นจะครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหาร อันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรือการมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจะประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหารมีความประสานระหว่างกันและประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารงาน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้จะครอบคลุมไปถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารเชิงกลยุทธ์ จากการศึกษาตรวจสอบเอกสารปรากฏว่า มีผู้ให้ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารไว้หลายท่าน กระบวนการการบริหาร ควรประกอบด้วย ๑๐ ประการ ดังนี้

(๑) วางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนากลยุทธ์ (Develop strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

(๒) การจัดจการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่าง ๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี

(๓) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

(๔) การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

(๕) การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

(๖) การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อดำเนินการ

^{๕๘} สมพงษ์ เกษมสิน, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกษมสุวรรณ, ๒๕๑๔), หน้า ๑๓-๑๔.

เป็นไปด้วยดี และราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

(๗) การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

(๘) การสื่อสาร (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อที่จะให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

(๙) การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ้งให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงาน จะหมายถึงวิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความ เป็นจริง

(๑๐) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน^{๕๙}

กระบวนการบริหารนั้น ต้องประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ หรือที่เรียกกันย่อๆว่า “POSDCoRB Model” ซึ่งอธิบายตามความหมายได้ ดังนี้

(๑) การวางแผน (P=Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทำอย่างไร

(๒) การจัดการองค์การ (O=Organizing) หมายถึง การจัดหน่วยงานกำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การจัดสายงานตำแหน่งต่างๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

๓) การจัดหาบุคคล (S=Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคล เป็นการบริหารงานทางด้านบุคคล อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

(๔) การอำนวยการ (D=Directing) หมายถึง การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการหน่วยงาน ให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

(๕) การประสานงาน (Co=Coordinating) หมายถึง การประสานงานกิจการด้านต่างๆ ของหน่วยงาน ให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

(๖) การรายงาน (R=Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าเพียงใด

(๗) การงบประมาณ (B=Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ การจัดทำงานงบประมาณ บัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุมและการตรวจสอบด้านการเงิน^{๖๐}

^{๕๙} พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔-๗๒.

^{๖๐} Gulick L, and Urwick J, **Papers on the Science of Administration**. (New York : Institute of Public Administration, 1973), pp. 18-19.

ทฤษฎี ของการบริหาร คือ ทฤษฎี Z โดยหลังจากการศึกษาการบริหารของธุรกิจญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา และได้ทำการประสมประสานกันโดยมีแนวคิดด้านการบริหาร ดังนี้

- (๑) การจ้างงานระยะยาว
- (๒) การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์
- (๓) ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล
- (๔) การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป
- (๕) การควบคุมในตัวเองไม่เป็นทางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ
- (๖) เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง
- (๗) มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว^{๖๑}

๒.๒.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาคำว่า “การจัดการศึกษา” ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะ โดยมีผู้ศึกษาค้นคว้าไว้พอที่จะยกมากล่าวพอสังเขป ดังนี้ การบริหารการศึกษาในรัฐพลordia ออกเป็น ๘ ประการ คือ

- (๑) กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
- (๒) กำหนดภาระหน้าที่ของโรงเรียน
- (๓) กำหนดงานหลักของการพัฒนาด้านต่างๆ
- (๔) กำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐาน
- (๕) กำหนดแผนยุทธศาสตร์
- (๖) ลงมือทำตามแผนที่วางไว้
- (๗) ประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อการศึกษาปรับปรุงให้ได้ตามเป้าหมาย
- (๘) ทำรายงานเสนอให้สาธารณชน^{๖๒}

พระพุทธศาสนาเป็นกระบวนทัศน์การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) ของมนุษย์ และเป็นกระบวนทัศน์ในรูปของการจัดกระบวนการ ให้มีผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) อันประกอบด้วย การดำเนินการตลอดชีวิตของมนุษย์ การจัดที่มีการวางแผน ทำให้ได้รับความรู้ทักษะ และเจตคติ อันจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตซึ่งเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จนในที่สุดทำให้บุคคลได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจของผู้เรียน ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้แหล่งการเรียนรู้ทุกประเภททั้งแบบในระบบ (Formal) นอกกระบบ (Non formal) และไม่เป็นทางการ หรือตามอัธยาศัย (Informal) อย่างแท้จริงและสมบูรณ์ของการศึกษา^{๖๓}

^{๖๑} William Ouchi, **Organization and Management**. (Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971), p. 283.

^{๖๒} กมล สุตประเสริฐ, **จิตสังคัม**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๗), หน้า ๒๗-๒๘.

^{๖๓} พระครูวินัยธรประจักษ์ จกฺกธมฺโม (จำปาทอง), “กระบวนกรเรียนรู้แบบ “อริยสัจ ๔” ของพระพุทธศาสนาเป็นต้นแบบที่มุ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยแท้จริง, (สุรินทร์ : โรงพิมพ์ศิริรัตน์ออฟเซต, ๒๕๔๕), หน้า ๗๕-๗๖.

จุดหมายแห่งการจัดการศึกษา คือการจัดการศึกษามีหน้าที่พัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ นั่นคือการศึกษาต้องสร้างสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society) หรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ขึ้นมาให้จงได้ มนุษย์ที่พัฒนาแล้ว จะเป็นฐานสำหรับการพัฒนาแล้ว หมายถึง คนที่มีภาวะ ๔ ได้แก่ กายภาวนา สีสภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา เทียบได้กับจุดสุดมรกของยูเนสโก การจัดการศึกษาที่จะพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ต้องยึดหลักอริยฐานธรรม ๔ ประการ คือ ปัญญา สัจจะ จาคะ และสันติ^{๖๔}

ขอบข่ายการบริหารการจัดการศึกษา ๘ ประเภท คือ

- (๑) พัฒนาการสอน และหลักการ
- (๒) งานธุรการ การเงิน และบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน
- (๓) เป็นผู้นำชุมชนที่ตั้งอยู่
- (๔) งานบุคลากร
- (๕) งานอาคารสถานที่
- (๖) จัดรรับส่งนักเรียน
- (๗) จัดระบบบริหารโรงเรียนให้ถูกต้อง
- (๘) ปกครองดูแลนักเรียน

การจัดการศึกษา มีขอบเขตกว้างขวางมาก จากการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับภารกิจของการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางของสหรัฐอเมริกา ได้ทำให้เกิดแนวการจำแนกภารกิจของการจัดการศึกษาออกเป็น ๓ แนว กล่าวคือ

๑) จำแนกภารกิจตามลักษณะและขอบข่ายของงาน จำแนกตามความรับผิดชอบได้เป็น ๔ ภารกิจหลัก คือ

- ๑.๑ ความสัมพันธ์กับชุมชน
- ๑.๒ ปรับปรุงส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา
- ๑.๓ การสรรหาและพัฒนาบุคลากร
- ๑.๔ การจัดหา และดูแลเรื่องการเงิน อาคารสถานที่และอุปกรณ์

๒) จำแนกภารกิจตามบทบาทและพฤติกรรมการบริหาร แนวนี้จำแนกตามบทบาท (Role) และพฤติกรรม (Behavior) ของผู้บริหารการศึกษาเป็นดังตัวแปรในการวิเคราะห์โครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ พบว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารการศึกษามี ๙ ประการดังนี้

- ๒.๑ กำหนดเป้าหมาย
- ๒.๒ กำหนดนโยบาย
- ๒.๓ กำหนดบทบาท
- ๒.๔ ประสานงาน
- ๒.๕ ประเมินประสิทธิภาพ

^{๖๔} พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **ทิศทางการศึกษาไทย**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๔๕.

- ๒.๖ ทำงานกับผู้นำชุมชนเพื่อการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา
- ๒.๗ ใช้ทรัพยากรทางการศึกษาของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ๒.๘ การให้ประชาชนมีส่วนร่วม
- ๒.๙ การติดต่อสื่อสาร

๓) จำแนกภารกิจตามเกณฑ์สมรรถภาพของผู้บริหารจำแนกตามภารกิจที่รับผิดชอบ (Competency Pattern) ตามแนวนี้นี้มักจะสนใจงานของผู้บริหาร และการพัฒนาสมรรถภาพเพื่อให้ผู้บริหารปฏิบัติงานต่างๆ เหล่านั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพศูนย์พัฒนาการบริหารการศึกษาประจำภาคใต้ของสหรัฐอเมริกา ได้จำแนกภารกิจสำคัญด้านต่างๆ ของการจัดการศึกษาออกเป็น ๘ ภารกิจต่อไปนี้

- ๓.๑ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน
- ๓.๒ กิจกรรมนักเรียน
- ๓.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- ๓.๔ บุคลากรของโรงเรียน
- ๓.๕ อาคารสถานที่
- ๓.๖ ยานพาหนะ
- ๓.๗ การจัดระบบงาน
- ๓.๘ งานธุรการและการเงิน^{๖๕}

การจัดการศึกษา คือ การพัฒนาบุคคลในด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคมอย่างสมดุลและกลมกลืน อีกทั้งเสริมสร้างคุณลักษณะและปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้เป็นคนที่คิดเป็น ทำเป็น ทำงานอย่างเป็นระบบรู้จักรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน เข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทุกๆ ด้าน^{๖๖}

ส่วน **การจัดการศาสนศึกษา** ของคณะสงฆ์ยังมิได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้โดยชัดเจน แต่โดยหลักสูตรและเนื้อหาแล้วคงอนุมานได้ว่า มีวัตถุประสงค์ ๙ ประการ คือ

- (๑) เพื่อพระสงฆ์รักษาตนและหมู่คณะ
- (๒) เพื่อใช้อบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์
- (๓) เพื่อใช้พัฒนาชาติบ้านเมืองด้วยคุณธรรมของพระศาสนา
- (๔) เพื่อใช้ในกิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนา
- (๕) เพื่อรักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา
- (๖) เพื่อสร้างศาสนทายาท หรือสืบอายุพระพุทธศาสนา
- (๗) เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา
- (๘) เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม

^{๖๕} วิจิตร ศรีสะอ้าน, *กระบวนการกลุ่มศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๒), หน้า ๑๒.

^{๖๖} สกล บุรารักษ์, *กระบวนการกลุ่มศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๒), หน้า ๑๒.

(๙) เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติอันเป็นส่วนรวม^{๖๗}

แนวความคิดการศึกษาและวิธีการทางการศึกษา เป็นกิจการของคณะสงฆ์ประการหนึ่งที่สำคัญมาก “ถ้าเราไม่สามารถสร้างเครื่องมือและพัฒนานั้นอย่างดีเหลือเกิน มีประสิทธิภาพแต่คนใช้ คนใช้เครื่องมือไม่เป็นบัณฑิตอาจนำไปใช้ในทางโทษได้ โบราณถือว่าเย็นตาบให้โจร ฉะนั้นการสร้างคนให้เป็นบัณฑิตจึงเป็นเรื่องสำคัญ”^{๖๘} ส่วนการสอนนั้นมี ๒ แบบคือธรรมาธิษฐาน และบุคลาธิษฐานถ้าสอนธรรมล้วนๆ เช่น นิพพานคือดับไม่เหลือ สงบอย่างยั่งยืนนี้ เป็นธรรมาธิษฐานเป็นการสอนแบบพระอภิธรรม แต่ถ้าสอนแบบมีตัวอย่างประกอบ มีกิจกรรมมีสื่อต่างๆ เรียกว่าบุคลาธิษฐานเป็นการสอนแบบพระสูตรต้นแบบที่พระพุทธเจ้าสอนธรรมะกำมือเดียวไปไม่เป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่งในการสอน เป็นสื่อให้เข้าถึงธรรมะเมื่อสอนบุคลาธิษฐานท่านจะได้เปรียบคือรูปธรรมมีตัวอย่างมีนิทานประกอบนี้ก็เป็นสื่อ เรื่องกระต่ายกับเต่า สอนให้รู้คติธรรมว่าประมาทไม่ได้ ความประมาทเป็นหนทางแห่งความตายกระต่ายจึงแพ้เต่าเพราะฉะนั้น นิทานเรื่องกระต่ายกับเต่าก็เป็นสื่อสอนธรรมอย่าสอนธรรมล้วนๆ ให้มีตัวอย่างประกอบด้วย^{๖๙}

การศึกษาประวัติพระพุทธศาสนา และความสำคัญของพระพุทธศาสนา ก็คือการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “พระรัตนตรัย” ซึ่งประกอบด้วยพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธก็คือพุทธประวัติว่าด้วยชีวประวัติของพระพุทธเจ้า ชาดกว่าด้วยเรื่องพระชาติในอดีตของพระพุทธเจ้าและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาซึ่งว่าด้วยเหตุการณ์สำคัญในพุทธประวัติ คำสอนของพระพุทธเจ้าเรียกว่า พระธรรม ซึ่งรวบรวมไว้เป็นพระไตรปิฎกมีศัพท์เฉพาะที่ต้องทำความเข้าใจ เรียกว่า ศัพท์ทางพระพุทธศาสนาพระไตรปิฎกบรรจุหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหลักธรรมบางข้อได้รับการเรียบเรียงเป็นพุทธศาสนสุภาษิตเพื่อเป็นคติสอนใจหนึ่งวิธีนำหลักธรรมมาปฏิบัติก็คือการบริหารจิต และเจริญปัญญา พระสงฆ์ คือ ผู้น้อมนำพระธรรมมาปฏิบัติจนได้ชื่อว่าเป็นพุทธสาวก พุทธสาวิกและชาวพุทธตัวอย่าง ผู้เคร่งครัดในหน้าที่ชาวพุทธและแม่นยำในศาสนพิธี มารยาทชาวพุทธ และการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ^{๗๐} ผู้ทำหน้าที่สั่งสอนให้การศึกษาแก่ผู้อื่นโดยเฉพาะครูอาจารย์พึงประกอบด้วยคุณสมบัติ และประพฤติตามหลักปฏิบัติ ดังนี้

ก. เป็นกัลยาณมิตร คือประกอบด้วยองค์คุณของกัลยาณมิตรหรือกัลยาณธรรม ๗ ประการ ดังนี้

- (๑) ปิโย น่ารัก
- (๒) ครุ น่าเคารพ
- (๓) ภาวนีโย น่าเจริญใจ

^{๖๗} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโญ), เอกสารประกอบคำ บรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๔๑.

^{๖๘} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), แนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์, รวบรวมบทความทางวิชาการพระพุทธศาสนาและปรัชญา, พิมพ์ที่ : หจก.สามลดา พิมพ์, ๒๕๔๙). หน้า ๑๑๗.

^{๖๙} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), การเผยแผ่เชิงรุก, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๖๕.

^{๗๐} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), กรอบความคิดในการจัดทำสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรใหม่, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓.

- (๔) วตฺตา รู้จักพูดให้ได้ผล
- (๕) วจนฺทโม อดทนต่อถ้อยคำ
- (๖) คมฺภีรญฺจกถํกตฺตา แกล้งเรื่องล้าลึกได้
- (๗) โน จญฺฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำไปในอบาย
- ข. ตั้งใจประสิทธิ์ความรู้ โดยตั้งตนอยู่ในธรรม ของผู้แสดงธรรมที่เรียกว่า ธรรมเทศก

ธรรม ๕ ประการ คือ

- (๑) อนุปฺพฬิกถา สอนให้มีขั้นตอนถูกลำดับ
- (๒) ปริยายทสฺสาวิ จับจุดสำคัญมาขยายให้เข้าใจเหตุผล
- (๓) อนฺุทยตา ตั้งจิตเมตตาสอนด้วยความปรารถนาดี
- (๔) อนามิสันฺดร ไม่มีจิตเพ่งเล็งมุ่งเห็นแก่อาภิส
- (๕) อนุปหัจจ วาจจิตตรงไม่กระทบคนและผู้อื่น
- ค. มีลีลาครุครบทั้งสี่ครุที่สามารถมีลีลาของนักสอน ดังนี้

- (๑) สันทสฺสนา ชี้ให้ชัด
- (๒) สมาทปนา ชวนให้ปฏิบัติ
- (๓) สมฺมุตเตชนา เร้าให้กล้า
- (๔) สัมปหังสนา ปลุกให้รู้เรื่อง

ง. มีหลักตรวจสอบถาม เมื่อพูดอย่างรวบรัดที่สุด ครูอาจตรวจสอบตนเองด้วยลักษณะการสอนของพระบรมครู ๓ ประการ คือ

- (๑) สอนด้วยความรู้จริง รู้จริงทำได้จริง จึงสอนเขา
- (๒) สอนอย่างมีเหตุผล ให้เขาพิจารณาเข้าใจแจ้งด้วยปัญญาของเขาเอง
- (๓) สอนให้ได้ผลจริง สำเร็จความมุ่งหมายของเรื่องที่สอนนั้นๆ

จ. ทำหน้าที่ครูต่อศิษย์ คือ ปฏิบัติต่อศิษย์ โดยอนุเคราะห์ตามหลักธรรมเสมือนเป็นทิศเบื้องขวา ดังนี้

- (๑) แนะนำฝึกอบรมให้เป็นคนดี
- (๒) สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
- (๓) สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง
- (๔) ส่งเสริมยกย่องความดีงามความสามารถให้ปรากฏ
- (๕) สร้างเครื่องคุ้มภัยในสารทศ คือ สอนฝึกศิษย์ให้ใช้วิชาเลี้ยงชีพได้จริง และรู้จักดำรงตนด้วยดี ที่จะเป็นประกันให้ดำเนินชีวิตดีงามโดยสวัสดิ์ มีความสุขความเจริญ^{๗๑)} การประยุกต์การสอนตามวิธีการของพระพุทธเจ้า ว่ามีขั้นตอนการสอนดังนี้ คือ

- (๑) ช้่นนำ การสร้างเจตคติที่ดีต่อครู วิธีการเรียน และบทเรียน
- (๒) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม
- (๓) เหมาะกับระดับของชั้นเรียน
- (๔) เหมาะกับวัยและภูมิหลังของผู้เรียน

^{๗๑)} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๘), หน้า ๙๒.

(๕) เหมาะสมกับวิธีการเรียนการสอน

(๖) เหมาะสมกับบทเรียนที่สอน^{๗๒}

เทคนิคการใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการสอน

การสอนศัพท์ในทางศาสนา คือ “การเทศน์” คำว่า “เทศน์” หรือการสอนมีหลายคำที่ควรสนใจ

(๑) การฝึก (Train) การให้บุคคลหรือสัตว์ สามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ตามเป้าหมายในศาสนาพุทธใช้แบบสำหรับฝึกเรียกว่า สิกขาบท

(๒) การเสนอ (Teach) การให้ความรู้ (Knowledge) การปลูกฝังความชำนาญ (ทักษะ : Skill) การอบรม (ภาวนา)

(๓) การแนะนำ (Instruct) คือการให้ความรู้โดยวิธีการที่เป็นกระบวนการ มีทั้งการฝึกการสอน และการอบรม

(๔) การให้การศึกษา คือ กระบวนการพัฒนาศักยภาพ และ พลังความสามารถของมนุษย์โดยอาศัยการดึงความสามารถของมนุษย์ออกมาให้มากที่สุด

(๕) การแนะแนว (Guidance) การช่วยเหลือ ให้ผู้เรียนเดินไปสู่จุดหมายปลายทาง หรือ ให้การพัฒนาก้าวไป ตามเป้าหมายอย่างถูกต้อง^{๗๓}

เทคนิควิธีการสอนในพุทธวิธี จากพระไตรปิฎก

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแบบอย่าง มีเทคนิควิธีการสอนหลากหลาย ขอยกหัวข้อ มาสาธยายตามลำดับดังต่อไปนี้

(๑) ทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรม หรือทำของยากให้ง่าย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ก. ใช้อุปมาอุปไมย ข. ยกนิทานประกอบ ค. ใช้อุปกรณ์หรือสื่อการสอน

(๒) ทำตนเป็นตัวอย่าง ในแง่ของการสอนอาจแบ่งออกเป็น ๒ อย่างคือ ก. ทำให้ดูหรือสาธิต ข. ปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง

(๓) ใช้ถ้อยคำเหมาะสม

(๔) เลือกสอนเป็นรายบุคคล

(๕) รู้จักจังหวะและโอกาส

(๖) ยึดหยุ่นในการใช้เทคนิควิธี

(๗) การเสริมแรง^{๗๔}

องค์ประกอบมูลฐานของการจัดการ

ปัจจุบันเรียกว่า กระบวนการบริหารจัดการมี ๕ ประการ (POCCC) ดังนี้

^{๗๒} ศ.สุมน อมรวิวัฒน์, การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๐), หน้า ๙๗.

^{๗๓} สนิท ศรีคำแดง, พระพุทธศาสนากับการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๒๒๕.

^{๗๔} เสถียรพงษ์ วรรณปก, พุทธวิธีการสอนจากพระไตรปิฎก, (บริษัท เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๖๑.

(๑) การวางแผน (Planning) คือ การศึกษาข้อมูลในปัจจุบัน และคาดการณ์ในอนาคต แล้ววางแผนเป้าหมายแนวทางปฏิบัติไว้

(๒) การจัดองค์การ (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างของหน่วยงานหรือองค์การ ออกเป็นหน่วยงานย่อยๆ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน การจัดสรรคนเข้าทำงานใน ตำแหน่งงานต่างๆ

(๓) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) คือ การสั่งให้คนทำงานตามที่มอบหมายให้ ทำ บังคับบัญชาให้พนักงานทำงานตามภารกิจของหน่วยงาน

(๔) การประสานงาน (Coordination) คือ การดูแลควบคุมและอำนวยความสะดวกให้ผู้ ทำงานสามารถได้โดยสะดวกเต็มความสามารถ

(๕) การควบคุม (Controlling) คือ การควบคุมให้งานดำเนินไปตามแผนที่วางเอาไว้ ตรวจสอบให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

หลักใน การบริหาร หรือ การจัดการ นั้นควรมีความยืดหยุ่น และสามารถประยุกต์ใช้ได้ กับนักบริหารทุกระดับในองค์การ เรียกว่าหลักการจัดการสากล ๑๔ ข้อ (Fayols ๑๔ principle of management) ดังนี้

(๑) หลักการแบ่งงานกันทำ (Division of work) โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialization) ของแต่ละคน

(๒) หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and responsibility) โดย สอดคล้องกับระดับความรับผิดชอบที่องค์กรกำหนดขึ้น

(๓) หลักระเบียบวินัย (Discipline) พนักงานทุกคนต้องยอมรับและเชื่อฟังในกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับที่องค์กรกำหนดขึ้น

(๔) หลักเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of command) ในการทำงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนจะต้องรับฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น

(๕) หลักทิศทางการทำงานอย่างเดียวกัน (Unity of direction) ในการทำงานทุกกลุ่ม หรือทุกหน่วยงานในองค์การ ควรดำเนินการภายใต้แผนงานและทิศทางการทำงานที่ชัดเจนอย่าง เดียวกัน

(๖) หลักผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นรองผลประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of individual interests the general interest) ในการทำงานผลประโยชน์ขององค์การต้องมาก่อน ผลประโยชน์ส่วนตัวโดยคำนึงถึงความสำเร็จขององค์การเป็นสำคัญ

(๗) หลักการจ่ายค่าตอบแทนการทำงานที่เป็นทำ (Remuneration) หมายถึง พนักงาน ต้องได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรมเหมาะสมกับสภาพค่าครองชีพ และความพอใจสูงสุดของทั้งฝ่ายคนงาน และฝ่ายนายจ้าง

(๘) หลักการรวมอำนาจ (Centralization) หมายถึง การให้มีศูนย์รวมการตัดสินใจและ การควบคุมอยู่ที่ส่วนกลาง และให้มีการกระจายอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมสอดคล้องและพอเหมาะกับ องค์การนั้นๆ

(๙) หลักการสายการบังคับบัญชา (Scalar chain) ควรกำหนดลำดับสายของการบังคับ บัญชาแต่ละหน่วยงานในองค์การให้ชัดเจน ลดหลั่นกันไปตามลำดับ จากระดับสูงสุดลงมาถึงระดับ

ต่ำสุดขององค์การ ไม่คลุมเครือหรือกำกวมกัน

(๑๐) หลักของการมีระเบียบ (Order) ทุกสิ่งทุกอย่างควรมีระเบียบแบบแผนการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาจากคุณสมบัติที่เหมาะสม

(๑๑) หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ผู้บริหารควรยึดหลักการจัดการบนพื้นฐานของความยุติธรรม ความมีเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยทั่วถึงทั้งองค์การ ปราศจากการลำเอียง

(๑๒) หลักความมั่นคง (Stability of tenure of personnel) ฝ่ายบริหารควรสร้างความรู้สึกในเรื่องความมั่นคงในหน้าที่การงาน และรักษาพนักงานที่มีคุณภาพไว้กับองค์การเพื่อลดอัตราการออกจากงานให้น้อยลง

(๑๓) หลักความคิดริเริ่ม (Initiative) เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขององค์การ

(๑๔) หลักความสามัคคี (Esprit de corps) ส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพนักงานด้วยการทำงานเป็นทีม และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเพื่อให้เกิดเอกภาพทั้งองค์การ^{๗๕}

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับบุคคลและสังคม ถ้าเรารู้ว่าคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น การเรียนรู้ก็คือการเรียนรู้ของคนในสังคมนั้นเอง การเรียนรู้ทำได้หลายวิธีมีได้หลายรูปแบบ การเรียนรู้คือการสร้างสรรคที่จรรโลงความก้าวหน้าเพื่อความก้าวหน้า และการเรียนรู้คือการสร้างองค์ความรู้ ดังนั้นการเรียนรู้ที่เน้นและให้ความสำคัญกับการสร้างสรรคมาก หมายความว่า การเรียนรู้ที่เราสามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากทุกสิ่งทุกอย่าง จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ขึ้น

๒.๓ ความหมายแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

๒.๓.๑ หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา

ในการปฏิบัติภารกิจก็ตาม เมื่อยังมีได้มีการค้นคว้าทดลองวิจัยที่มีการกระทำซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนเกิดความมั่นใจได้ว่า เมื่อกระทำอย่างนั้นแล้วจะบังเกิดผลเป็นอย่งนั้น ในเบื้องต้นมนุษย์ก็มักจะตั้งข้อสันนิษฐาน (Assumption) เอาไว้ก่อนแล้วจึงไปหาข้อพิสูจน์ (Proof) มายืนยันว่าสิ่งที่ได้ตั้งข้อสันนิษฐานเอาไว้มันถูกต้องหรือผิด หากถูกต้องและ เมื่อมีการกระทำซ้ำๆในลักษณะเดียวกันนั้นไม่ว่าจะกี่ครั้งก็หนักก็ตาม ผลที่ได้รับก็จะออกมาในรูปเดียวกันหมด เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ที่ทำการค้นคว้าทดลอง ก็สามารถตั้งสิ่งที่ตนศึกษาค้นพบใหม่นั้นขึ้นมาเป็นทฤษฎี (Theory) ใหม่ ได้การเจริญปัญญาตามแนวพุทธธรรม

ทฤษฎีกำหนดรูปแบบใหม่ มีสามองค์ประกอบ แทนที่จะมีสององค์ประกอบดังทฤษฎีของเฮิร์ชเบิร์ก ด้วยการเพิ่มองค์ประกอบที่สามเข้าไป ได้แก่ ambient หมายถึง สิ่งแวดล้อม Ambient นั้น มีส่วนประกอบที่กล่าวถึงบ่อยๆ ได้แก่ สิ่งที่ทำให้พึงพอใจ และสิ่งที่ไม่พึงพอใจ สิ่งกระตุ้นในฐานะกลุ่มที่ตอบสนอง ต่อความพึงพอใจในการทำงานมากกว่า ความไม่พึงพอใจต่อการ

^{๗๕} Henry Fayol, *General and industrial management*, (London : Pitman & Sons, 1964), หน้า ๓๙-๔๐.

ทำงาน อย่างไรก็ตาม การขาดแคลนตัวกระตุ้น ในฐานนกลุ่มที่ตอบสนองต่อความพึงพอใจในการทำงาน มากกว่า ความไม่พึงพอใจต่อการทำงาน อย่างไรก็ตาม การขาดแคลนตัวกระตุ้นก็อาจเป็นบ่อเกิดแห่งความไม่พึงพอใจก็ได้

องค์ประกอบของ ambient นั้นมีอยู่ ๕ ประการด้วยกันได้แก่เงินเดือน โอกาสที่จะได้เจริญงอกงาม โอกาสที่จะเสี่ยง ความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้บังคับบัญชาและ สถานภาพ^{๗๖}

ทฤษฎีบรรยากาศ อลันบราวน์ ได้เสนอกฤษฎีสองประการสำหรับเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของโรงเรียน ประการแรกได้แก่ กฤษฎีด้านคลินิก ประการที่สองได้แก่ กฤษฎีที่มุ่งความเจริญงอกงามเป็นศูนย์กลาง ทั้งสองกฤษฎีนั้นต่างก็ไม่ได้เป็นตัวเลือกแก่กันและกัน แต่สามารถใช้ด้วยกันโดยเรียงตามลำดับ และทั้งสองกฤษฎีต่างก็จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลง กฤษฎีด้านคลินิกนั้นเน้นที่ธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มย่อยในโรงเรียน ในขณะที่กลุ่มมุ่งความเจริญงอกงามเป็นศูนย์กลางนั้นเน้นที่การพัฒนาของเอกัตบุคคล

กฤษฎีคลินิก นั้นประการแรก มุ่งดูที่ความรู้ขององค์การ ต่อจากนั้นก็วิเคราะห์บรรยากาศขององค์การ กำหนดลำดับขั้นความสำคัญของการปฏิบัติการ และวางแผนดำเนินการ เมื่อปฏิบัติสำเร็จแล้ว ก็มีการประเมินผลการปฏิบัติงานนั้น

สำหรับกฤษฎีมุ่งความเจริญงอกงามเป็นศูนย์กลาง นั้นมองว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องมีทิศทางแน่ชัด และควรจะนำไปสู่ความก้าวหน้า ครูอาจารย์มีศักยภาพสูงมากที่จะพัฒนา และนำเอาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์^{๗๗}

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้มีการวิจัย สอบถามอาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาจำนวน ๒๓๒ โรงเรียน ในสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แล้วผลที่ได้ปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่มีความพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาจารย์ใหญ่ผู้ที่สามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นปรากฏว่า เป็นผู้เตรียมการมาดีหาข้อมูลอยู่ระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นได้อย่างชัดเจน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างจริงจังด้วย สำหรับอาจารย์ใหญ่ผู้มีประสิทธิภาพด้อยกว่า ล้วนแต่เป็นผู้ที่ไม่ได้เตรียมการมาสำหรับการที่จะตัดสินใจนั้นเลย

ส่วนสิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการวินิจฉัยสั่งการ มีดังนี้.

- (๑) การมีโอกาสร่วมตัดสินใจ ทำให้ครูมีขวัญกำลังใจดี
- (๒) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์โดยตรง ต่อความพึงพอใจต่อวิชาชีพ
- (๓) ครูอาจารย์ พึงพอใจอาจารย์ใหญ่ที่ส่งเสริมให้เขาเข้าร่วมตัดสินใจ
- (๔) ครูอาจารย์มิได้คาดหวังจะเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสียทุกเรื่องไปเขาอยากเข้าร่วมตัดสินใจเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเขาหรือผลประโยชน์ของเขาเท่านั้น
- (๕) องค์ประกอบทั้งภายในและภายนอก มีผลกระทบต่อระดับของการมีส่วนร่วมในการ

^{๗๖} ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๕๙.

^{๗๗} อ่างแล้ว, หน้า ๕๙.

ตัดสินใจ^{๗๘}

ทฤษฎีอำนาจและความขัดแย้ง ในสถาบันการศึกษาของ วิคเตอร์ บอลด์ริตซ์ ทฤษฎีเน้นที่ตัวแบบทางการเมือง (Politicalmodel) เป็นส่วนสำคัญ ในการวิเคราะห์ด้านสังคมวิทยาตั้งแต่สมัย ของคาร์ล มาร์กซ์ เป็นต้นมา นักทฤษฎีความขัดแย้ง เน้นที่การแย่งส่วนของระบบสังคมออกเป็นกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างก็มีเป้าประสงค์ที่ต่างกันออกไปศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์เหล่านั้น และแต่ละกลุ่มต่างก็พยายามที่จะได้เปรียบอีกกลุ่มหนึ่งหรืออีกหลายกลุ่ม วิธีการจัดกลุ่มทฤษฎีการบริหารการศึกษาตามทัศนะของฮอยและมิสเกล ฮอย ได้จัดกลุ่มทฤษฎีการบริหารการศึกษาเอาไว้ ดังนี้

(๑) ทัศนะด้านแนวความคิดสำหรับการวิเคราะห์วิเคราะห์โรงเรียนว่าเป็นองค์การแบบหนึ่งและวิเคราะห์ว่า โรงเรียนเป็นระบบของสังคม

(๒) ระบบราชการ และโรงเรียนกล่าวถึงแนวความคิดของอำนาจหน้าที่ตัวแบบของแมกซ์เวเบอร์ เกี่ยวกับระบบราชการและโครงสร้างของระบบราชการในโรงเรียน

(๓) ความเป็นวิชาชีพในระบบราชการของโรงเรียนกล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างความเป็นวิชาชีพ กับระบบราชการ การนำเอาความเป็นวิชาชีพ และระบบราชการเข้าไปใช้ในโรงเรียน ความสัมพันธ์ของอำนาจหน้าที่ในโรงเรียน บทบาทของอาจารย์ใหญ่/ผู้อำนวยการโรงเรียนและความซื่อสัตย์ของครูอาจารย์

(๔) แรงจูงใจ สิ่งจูงใจและความพึงพอใจ กล่าวถึงแรงจูงใจในการทำงาน ทฤษฎีวุฒิภาวะของอาทริส ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ทฤษฎีสององค์ประกอบของเฮิร์ชเบิร์ก ทฤษฎี การก่อตัวขึ้นใหม่ ทฤษฎีความคาดหวัง แรงจูงใจและการปฏิบัติงาน สิ่งจูงใจในองค์การ ความพึงพอใจในงาน ความพึงพอใจต่อผลการปฏิบัติงาน ทฤษฎีแรงจูงใจและสิ่งจูงใจ

(๕) บรรยากาศขององค์การ (Organization al climate) กล่าวถึงพฤติกรรมของครูอาจารย์และอาจารย์ใหญ่ / ผู้อำนวยการ ตั้งแต่เปิดไปจนถึงปิดระบบการจัดการ ตั้งแต่เอาเปรียบหวังอำนาจไป จนถึงการร่วมมือประสานงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วม การปฐมนิเทศแบบควบคุมนักเรียน การอารักขานักเรียน แรงบีบคั้นจากสิ่งแวดล้อมการพัฒนาและการควบคุม ทฤษฎีบรรยากาศ : การนำเอาไปปฏิบัติ

(๖) ภาวะผู้นำ (Leadership) กล่าวถึงทฤษฎีคุณลักษณะ-สถานการณ์ที่ขัดแย้งกันอยู่ ทิศทางของภาวะผู้นำ ความมีประสิทธิภาพของผู้นำ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับผู้นำในอนาคต

(๗) การวินิจฉัยสั่งการ (Decision making) ทฤษฎีการวินิจฉัยสั่งการกระบวนการวินิจฉัยสั่งการ : วงจรแห่งการปฏิบัติการ วินิจฉัยสั่งการ ในการบริหารการศึกษามีส่วนร่วมในการวินิจฉัยสั่งการ ตัวแบบสำหรับการวินิจฉัยสั่งการร่วมกัน : แนวทางสำหรับนำไปประยุกต์ใช้

(๘) การติดต่อสื่อสารทฤษฎีการติดต่อสื่อสารการวิจัยเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารในการบริหารการศึกษา ทฤษฎีการสื่อสาร : การนำไปประยุกต์ใช้
จะเห็นว่า ฮอยและมิสเกล ได้จัดกลุ่มทฤษฎีการบริหารการศึกษาเอาไว้เหมาะสม การจัดเช่นนี้

^{๗๘} ปราชญา กล้าผจญ และ สมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๕๙.

ทำให้สามารถมองเห็นแนวทางได้ชัดเจน

(๑) ความหมายของการบริหาร

การบริหาร เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์ในทุกองค์กร และทุกสังคมเรียบร้อยแล้ว เป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้โดยที่การบริหาร มีจุดประสงค์เพื่อให้องค์กรนั้นทำงานได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกันโดยมีผู้ให้ความหมายของคำว่า “การบริหาร” ไว้หลายแนวคิดดังนี้

การบริหาร หมายถึงกระบวนการในการใช้ศาสตร์และศิลป์ ที่นำเอาทรัพยากรการศึกษา มาปฏิบัติ ประกอบกับกระบวนการบริหารโดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๗๙}

การบริหาร หมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนภายในองค์กรร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน นับแต่บุคลิภาพ ความรู้ความสามารถเจตคติพฤติกรรม คุณธรรมเพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆที่อาศัยควบคุม สิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสมเพื่อให้บุคคล พัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่^{๘๐}

การบริหาร หมายถึง การร่วมมือกันปฏิบัติงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยมี วัตถุประสงค์เดียวกันและมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยรูปแบบการบริหาร มีลักษณะที่สำคัญ ๔ ประการ ดังนี้

- (๑) การบริหาร เป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคล ตั้งแต่ ๒ คน ขึ้นไป
- (๒) การบริหาร เป็นการที่กลุ่มบุคคล ร่วมมือกันทำกิจกรรม
- (๓) การบริหาร เป็นการทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- (๔) การบริหาร เป็นการทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการ และทรัพยากรที่เหมาะสม^{๘๑}

การบริหาร เป็นรูปแบบกระบวนการดำเนินการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายของ องค์กรโดยอาศัยหน้าที่การบริหารที่สำคัญ หน้าที่การบริหารที่สำคัญได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดการองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)^{๘๒}

การบริหาร คือกระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่จะทำให้งานต่างๆ ลุล่วงหรือ สำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยวิธีการดำเนินการตามกระบวนการบริหาร ซึ่ง

^{๗๙} อีรรัตน์ กิจจาร์ักษ์, เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ เพชรบูรณ์ : สถาบันราช ภัฏเพชรบูรณ์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

^{๘๐} ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวงษะบุตร, หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), เอกสารอัดสำเนา.

^{๘๑} นิพนธ์ กินาวงศ์, หลักการบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (พิษณุโลก : ภาควิชาการบริหารและ พัฒนาการศึกษ, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ตระกูลไทย, ๒๕๔๓),

^{๘๒} วิโรจน์ สารรัตน์, การบริหารการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ประเด็นและบทวิเคราะห์, พิมพ์ ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุจน์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗๕.

ผู้บริหารต้องอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ภาวะผู้นำ ทักษะและความรู้ทางการบริหารมาดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผล^{๘๓}

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการใช้ศาสตร์และศิลป์ ของผู้บริหาร ในการร่วมมือและพัฒนาการทำงานของบุคคลในองค์กร เพื่อให้เกิดการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีระบบ และนำมาซึ่งความสำเร็จลุล่วงในการปฏิบัติงาน การยอมรับจากบุคคลภายในและภายนอกองค์กร สร้างความสำเร็จให้กับองค์กร อันนำไปสู่การพัฒนาองค์กรที่ยั่งยืน

(๒) ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้อิทธิพลต่อคนกลุ่มหนึ่งคือนักเรียนเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการใช้กลุ่มคนที่สองซึ่งได้แก่ครูในฐานะตัวแทนดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บรรลุผลสำเร็จ^{๘๔}

การบริหารการศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา อันได้แก่โรงเรียน หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ ตำราเรียน อาคารและสถานที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๘๕}

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาทุกระดับตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมไปถึงบุคลากรทางการศึกษาต้องมีการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

(๓) ความหมายของการบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียน เป็นกระบวนการและภาระงานของผู้บริหารโรงเรียนที่จะนำโรงเรียนนั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ โดยทั้งนี้ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้กระบวนการทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มศักยภาพ ได้มีผู้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

การบริหารโรงเรียน เป็นแหล่งพัฒนาประชากรของประเทศสำคัญยิ่ง เนื่องมาจากว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่ใช้ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์จำนวนมาก เพื่อใช้ในการพัฒนาคนหากการจัดการบริหารงานในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพ ผลผลิตของโรงเรียนคือนักเรียนที่สำเร็จออกไปย่อมมีประสิทธิภาพต่ำซึ่งส่งผลไปถึงการพัฒนาประเทศย่อมจะล่าช้าตามไปด้วย^{๘๖}

การบริหารโรงเรียน หมายถึง การบริหารการศึกษาของกลุ่มบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับ

^{๘๓} พรหมเมศวร์ คำผาบ, การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๑, วิทยานิพนธ์ ค.ม., การบริหารการศึกษา, (เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๔๙), หน้า ๗๑-๗๒.

^{๘๔} ขาญชัย อาจินสมาจาร, ทักษะการบริหารทีมงาน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มัลติมีเดียฟอร์เมชั่นเทคโนโลยี, ๒๕๔๔), หน้า ๖๖.

^{๘๕} กิตติมา ปรีดีติลล, ทฤษฎีบริหารองค์การ, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : ธนะการพิมพ์, ๒๕๔๒),

^{๘๖} สมคิด บางโม, หลักการบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๔), หน้า ๖๒-๖๓.

การศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งเสริมให้การบริหารงานโรงเรียน เกิดสัมฤทธิ์ผล มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารอาคารสถานที่และบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน จากการที่มึนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารโรงเรียนไว้อย่างหลากหลาย

สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้ร่วมกันปฏิบัติเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ ประกอบด้วย การบริหาร ๔ ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน และผลผลิตของโรงเรียน คือ นักเรียนที่สำเร็จออกไปให้เป็นที่ยอมรับจากภายนอก และภายในอย่างแท้จริง^{๘๗}

๒.๓.๒ ความสำคัญของทฤษฎีบริหารการศึกษา

ทฤษฎีบริหารศึกษามีบทบาทสำคัญคือทำหน้าที่ให้ข้อยุติทั่วไป (Generalization) ก่อให้เกิดการวิจัยทางด้านบริหารการศึกษา มีการทดสอบความเป็นไปได้ของทฤษฎีและเมื่อตั้งเป็นทฤษฎีขึ้นมาได้แล้ว ก็เป็นเครื่องช่วยชี้แนะในการปฏิบัติงาน หรือก่อให้เกิดการพัฒนางานใหม่ขึ้นมา การมีทฤษฎีบริหารการศึกษาขึ้นมาช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ศึกษาทำให้ไม่จำเป็นต้องไปจดจำข้อมูล หรือข้อความต่างๆ มากมาย เพียงแต่จำหลักการหรือทฤษฎีต่างๆ เหล่านั้นได้ก็ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้ว ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาทั้งหลายจะต้องเป็นนักปฏิบัติที่สนใจปัญหาและเหตุการณ์อย่างเฉพาะเจาะจงที่เกิดขึ้นในองค์การ ต้องตีความวิเคราะห์ประยุกต์เอาหลักการและทฤษฎีต่างๆ ทางการบริหารการศึกษามาใช้ในการปฏิบัติมุ่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีบริหารการศึกษาที่ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าเอาไว้ อย่างละเอียดรอบคอบแล้วนั้นเป็นแนวทางในการดำเนินการ เพื่อความถูกต้องและเหมาะสม ระหว่างทฤษฎีกับแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา^{๘๘} การบริหารงานใดๆก็ตามจำเป็นต้องมีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน การบริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันหากนักบริหารการศึกษาบริหารงานไปโดยมิได้ใช้ทฤษฎีเข้ามาช่วยในการคิดและตัดสินใจก็หมายความว่า เขาดำเนินการไปโดยอาศัยประสบการณ์ดั้งเดิมอาศัยสามัญสำนึกที่เรียกว่า Commonsense หรือที่เรียกว่าใช้กฎแห่งนิ้วหัวแม่มือ (Rule of Thumb) ลองเดาๆดูว่าหากทำอย่างนั้นแล้ว ผลจะออกมาเป็นอย่างไร หากถูกต้องก็ดีไป หากผิดก็ถือว่าผิดเป็นครู แล้วลองทำใหม่ โดยไม่ยอมทำผิดซ้ำในลักษณะเดิมอีกเป็นต้น นี่เป็นการลองผิดลองถูก (Trial and Error) นั่นเองการคิดและแก้ไขปัญหา

^{๘๗} เกียรติยศ เอี่ยมคงเอก, การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทรรศนะบุคลากรโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม จังหวัดนนทบุรี, ภาคนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๖), (ออนไลน์) ค้นเมื่อ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐ จาก <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php>.

^{๘๘} ปราชญา กล้าผจญ และ สมศักดิ์ คงเที่ยง, หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๑๗-๒๑.

ด้วยสามัญสำนึกเช่นนี้ เป็นการกระทำอย่างไม่มีหลักการเป็นการมองในแง่มุมแคบๆหรือผูกติดอยู่กับแนวทางใดแนวทางหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียวอาจจะทำให้ตัดสินใจผิดพลาดได้โดยง่าย ในทางตรงกันข้าม หากผู้บริหารการศึกษา บริหารงานโดยอาศัยหลักการ และทฤษฎีการบริหาร(การบริหารการศึกษา) เป็นหลักหรือเป็นพื้นฐานในการคิดพิจารณาและตัดสินใจแล้วก็จะทำให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีทิศทางที่ตรงแนวแน่ไปในทางใดทางหนึ่งที่พึงประสงค์ ไม่สะเปะสะปะเมื่อจะตัดสินใจ ก็มีหลักการและทฤษฎีเข้ามาสนับสนุน ว่าสิ่งที่จะตัดสินใจกระทำลงไปในได้เคยมีผู้ปฏิบัติและกระทำซ้ำๆ ในลักษณะเดียวกันนั้นมาแล้วมากมายและเขาก็ทำได้ถูกต้องและเป็นผลดีด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อเราปฏิบัติหรือตัดสินใจในลักษณะอย่างเดียวกันนั้นบ้างก็น่าจะได้รับผลดีหรือทำได้ถูกต้องเช่นเดียวกัน

๒.๓.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

การบริหารงานเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ดังได้เคยกล่าวไว้แล้ว ดังนั้นนักบริหารการศึกษาจะต้องบริหารงานในการกิจหน้าที่ ที่ตนกระทำอยู่อย่างชาญฉลาด มีความแนบเนียนในการปฏิบัติให้งานนั้นดำเนินไปได้โดยราบรื่น สามารถจัดปัดเป่าอุปสรรคทั้งหลายที่เกิดขึ้นได้เมื่อมีปัญหาก็สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ด้วยดีทฤษฎีกับการปฏิบัติ นั้น มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ใน ๓ ลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ทฤษฎีวางกรอบความคิดแก่ผู้ปฏิบัติทฤษฎี ช่วยให้ผู้ปฏิบัติมีเครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหาที่ประสบ นักบริหารการศึกษาที่มีความสามารถนั้น จะต้องมีความสามารถสูงในการใช้ความคิด (Conceptual Skill) โดยรู้จักตีความ และนำเอาทฤษฎีการบริหารการศึกษามาประยุกต์ใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่มีขีดจำกัด และมีทรัพยากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเวลา กำลังคน หรือทรัพย์สินเงินทอง อย่างจำกัดด้วยเช่นกัน

(๒) การนำเอาทฤษฎีมาใช้ช่วยให้แนวทางการวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการที่ผู้บริหารนำทางเลือกต่างๆ มาพิจารณา และตัดสินใจดำเนินการลงไป โดยอาศัยทฤษฎีการบริหารมาประยุกต์ใช้เพื่อประกอบเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการอันเนื่องมาจากความมีประสิทธิภาพสูงของนักบริหารการศึกษาเท่านั้น

(๓) ทฤษฎีช่วยในการตัดสินใจ ทฤษฎีช่วยให้ข้อมูลพื้นฐานแก่การตัดสินใจ การตัดสินใจที่ดีนั้น จะต้องประกอบไปด้วยกรอบความคิดที่แน่นอนชัดเจน หากปราศจากกรอบความคิดเสียแล้ว การตัดสินใจก็อาจจะไม่ถูกต้อง ไม่บังเกิดผลดีข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมาข้อมูลนั้น บางครั้งอาจไม่ชัดเจน ต้องมีการตีความเสียก่อน การมีพื้นฐานของทฤษฎีที่ดี จะช่วยให้นักบริหารการศึกษา สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว มีความมั่นใจในการตัดสินใจนั้น และ ผลลัพธ์ที่ได้รับนั้น มักจะถูกต้อง และบังเกิดผลดีต่อองค์การเสมอ^{๘๙}

๒.๓.๔ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา

จากที่ได้มีการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาทางด้านการบริหาร และบ่อเกิด

^{๘๙} ปราชญา กล้าผจญ และ สมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๒๔.

แห่งทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร และการบริหารการศึกษา แล้วทำให้สามารถแยกทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษ้ออกได้เป็น ๕ จำพวก^{๙๐}

ทฤษฎีภาวะผู้นำ ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ ทฤษฎีองค์การ ทฤษฎีการบริหาร และทฤษฎีการบริหารการศึกษา ทฤษฎีภาวะผู้นำ ทฤษฎีภาวะผู้นำตามพฤติกรรม แยกประเภทผู้นำตามพฤติกรรมที่เขาปฏิบัติเช่นมุ่งงาน มุ่งความสัมพันธ์ ทฤษฎีความเป็นไปได้ของฟิตเลอร์ ทฤษฎีความเป็นไปได้ของภาวะผู้นำ มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทฤษฎีตามสถานการณ์ ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของ เฮอร์ซี และบลัมชาร์ด การใช้วิธีการในการนำนั้น ผู้นำจะต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม กับความพร้อมของลูกน้อง และสถานการณ์ ทฤษฎี X และ Y ของแมคเกรเกอร์ เป็นการมุ่งแก้ไขพฤติกรรมของหัวหน้างาน ให้เลืกมองลูกน้องในแง่ร้าย แต่ให้มองในแง่ดี ทฤษฎี X เป็นการมองลูกน้องในแง่ร้าย และทฤษฎี Y เป็นการมองลูกน้องในแง่ดี ทฤษฎีแนวทาง - เป้าประสงค์ หัวหน้างานต้องสร้างแรงจูงใจแก่ลูกน้อง เพื่อให้เขามีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ไปสู่การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ฟรอยด์ โครงสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์ ประกอบไปด้วยพลัง ๓ ประการได้แก่ Id Ego และ Super ego

ต่อเมื่อแต่ละคนในองค์กร ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทฤษฎี ERG ของ อัลเดอร์เฟอร์ มนุษย์มีความต้องการ ๓ ชั้น ได้แก่ ต้องการมีชีวิตอยู่ ต้องการมีความสัมพันธ์ และต้องการมีความงอกงาม ทฤษฎีการจูงใจของ เมอร์เรย์ เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจไว้ ๒๐ ประการ ได้แก่ความชอบน้อมถ่อมตน ความสำเร็จ ความต้องการมีเพื่อน ความก้าวร้าว ความมีอิสรภาพ การมีปฏิภิริยาโต้ตอบที่มุ่งแก้ไขพฤติกรรมตนเอง การป้องกันตนเองจากการถูกวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่น การกระทำตนให้เป็นที่ประทับใจของผู้อื่น การหลีกเลี่ยงอันตราย การหลีกเลี่ยงความเลวร้าย การทูลถนอมสิ่งที่น่าเอ็นดู ความมีระเบียบ การเล่น การปฏิเสธคนบางคน และพฤติกรรมบางอย่าง ความสนุกสนานชื่นบาน ความต้องการทางเพศ การให้ความช่วยเหลือ และจงรักภักดีต่อผู้มีอำนาจเหนือตน และการเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ

ทฤษฎีแรงจูงใจของ พอร์เตอร์ และลอว์เลอร์ ปริมาณของความพยายามขึ้นอยู่กับค่าของรางวัล บวกกับจำนวนพลังงานที่บุคคลมีความเชื่อ และความน่าจะเป็นของการได้รับรางวัล การปฏิบัติงานนำไปสู่รางวัลภายในและภายนอก และรางวัลนำไปสู่ความพึงพอใจ ทฤษฎีการจูงใจของเอลตัน มาโย ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยา มีความสำคัญต่อความพึงพอใจของมนุษย์มากกว่าสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ทฤษฎีองค์การ ได้แก่ทฤษฎีบุคลิกภาพและองค์การ ทฤษฎีกลุ่มพลวัตรของเคอร์ทลวิน ทฤษฎีตอบสนองต่ออิทธิพลของสังคมของ เคลแมน มีกระบวนการ ๓ อย่าง ของอิทธิพลที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ที่มีต่อกลุ่มได้แก่การยินยอมพร้อมใจการระบุดูเพื่อยืนยัน และการทำให้เป็นธรรมชาติ ทฤษฎีการวิเคราะห์กระบวนการปฏิสัมพันธ์ของเบล ปัญหาสำคัญ ๔ ประการ ที่กลุ่มทั้งหลายต้องเผชิญได้แก่การปรับตัว การควบคุมเครื่องมือ การแสดงออก และการจัดการกับความรู้สึกของสมาชิกภายในกลุ่ม ทฤษฎีเกมส์ เกี่ยวข้องกับเทคนิคการตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีการขัดแย้งระหว่าง บุคคลหรือธุรกิจ ที่มีบุคคลสองฝ่ายที่มุ่งเอาชนะกันโดยตลอดและใช้ยุทธวิธีทุกอย่างเพื่อให้

^{๙๐} ปราชนา กล้าผจญ และ สมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๒๕-๒๘.

ฝ่ายตนได้ชัยชนะ

ทฤษฎีความน่าจะเป็น เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีลักษณะพิเศษ เรียกว่าการสุ่ม ตัวอย่าง ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ออกมา นั้น จะเป็นโดยบังเอิญ หรือเป็นความน่าจะเป็น เพื่อสร้างผลลัพธ์ ขั้นสุดท้าย ให้เกิดขึ้น ทฤษฎีระบบของโฮแมน พื้นฐานที่แข็งแกร่งที่ทำให้เข้าใจพฤติกรรมกลุ่ม ได้แก่ กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ และความรู้สึกนึกคิด ทฤษฎีสองมิติของ แจ็คสัน วิเคราะห์พื้นฐานความเป็นสมาชิกของกลุ่ม สมาชิกภาพมีพื้นฐานจากความน่าดึงดูดใจ และสมาชิกมีบทบาทที่เหมาะสมตามที่กลุ่มได้กำหนดมาตรฐานของบทบาทไว้

ทฤษฎีบูรณาการทางสังคมของ เบลอ อธิบายว่า เอกัตบุคคล ได้รับการยอมรับให้เป็นสมาชิก ในกลุ่ม ด้วยเหตุผลอะไร การเข้าเป็นสมาชิกใหม่ในกลุ่ม หากโดดเด่นมากเกินไป จะเป็นภัยแก่ตนเองทฤษฎีการเข้าแถว จัดลำดับคิวให้แก่ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ เพื่อมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด มีการรอคอยน้อยที่สุด ลูกค้าได้รับความพึงพอใจสูงสุด ทฤษฎีการใช้ประโยชน์มุ่งประโยชน์สูงสุดของผู้ตัดสินใจเป็นสำคัญ มุ่งใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าที่สุด

ทฤษฎีการบริหาร ได้แก่

ทฤษฎี A ทศณะการจัดการของอเมริกา ที่เน้นการจ้างงานระยะสั้น มีความรับผิดชอบและการตัดสินใจเฉพาะบุคคลโดยพนักงานไม่มีส่วนร่วมด้วย

ทฤษฎี J ทศณะการจัดการแบบญี่ปุ่น ที่เน้นการจ้างงานตลอดชีพ มีความรับผิดชอบและการตัดสินใจร่วมกัน

ทฤษฎี Z ศึกษาการจัดการของญี่ปุ่นเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา เป็นทฤษฎีการจัดการแบบผสมผสานระหว่างญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ที่มุ่งเน้นการจ้างงานตลอดชีพ ความรับผิดชอบเฉพาะของบุคคล และการตัดสินใจร่วมกัน

จากทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจากนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้อง

๒.๔ โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๓๙ มีผลให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และมาตรา ๔๐ กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนภิกษุสงฆ์และหรือ ผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้นโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช

๒๕๕๓^{๙๑}

๒.๔.๑ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้^{๙๒}

๑) ด้านวิชาการ

(๑.๑) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น

(๑.๒) ให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริม สนับสนุนในการจัดบรรยากาศ กระบวนการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(๑.๓) รับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

๒) ด้านงบประมาณ

(๒.๑) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา

(๒.๒) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการออกระเบียบข้อบังคับประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับ เรื่องนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศกำหนด

๓) ด้านการบริหารบุคคล

(๓.๑) กำกับดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายกฎระเบียบข้อบังคับหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษากำหนด

(๓.๒) เสนอความต้องการจำนวนและอัตราตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา

(๓.๓) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต่อผู้บริหารสถานศึกษา

(๓.๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ที่กฎหมายอื่นหรือตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามอบหมาย

๔) ด้านการบริหารทั่วไป

(๔.๑) ให้ความเห็น เสนอแนะและให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

^{๙๑} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๑๐, พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๓),

^{๙๒} คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๔๗, หน้า ๑๓-๑๖.

(๔.๒) รับทราบให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และรายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อสถานศึกษาไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

(๔.๓) ให้ความเห็นข้อเสนอแนะประสานส่งเสริม สนับสนุน เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษาใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมายระเบียบประกาศกำหนด

(๔.๔) ให้ความเห็นข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการออกระเบียบข้อบังคับประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่างๆตามกฎหมายระเบียบประกาศกำหนด

(๔.๕) ให้ความเห็นข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆ ในชุมชนและท้องถิ่น

(๔.๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาตามที่กฎหมายระเบียบประกาศ ฯลฯ กำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรณีที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาไม่สอดคล้องหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์ นโยบายให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอความเห็นดังกล่าวให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบเพื่อพิจารณาสั่งการให้สถานศึกษาปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบต่อไป

๒.๔.๒ บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบดำเนินการไว้ดังนี้^{๔๓}

๑) ด้านวิชาการ

(๑.๑) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่น

(๑.๒) จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสมและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(๑.๓) จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและรายงานผลการประเมินให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ

^{๔๓} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เอกสารประกอบการศึกษด้วยตนเองหลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา, ตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสายงานผู้บริหารในสถานศึกษาปบประมาณ ๒๕๕๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๗),

๒) ด้านงบประมาณ

(๒.๑) จัดตั้งและรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

(๒.๒) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและแนวปฏิบัติฯ เกี่ยวกับการบริหารการเงิน และการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งนี้ตามที่กฎหมายระเบียบกำหนด

๓) ด้านการบริหารบุคคล

(๓.๑) ควบคุมดูแลให้การบริหารบุคคลในสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและ คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษากำหนด

(๓.๒) พิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษา

(๓.๓) ส่งเสริมสนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(๓.๔) จัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษา

(๓.๕) ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอต่อคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา

(๓.๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายกำหนดและตามที่คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย

๔) ด้านการบริหารทั่วไป

(๔.๑) จัดทำนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและ แผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

(๔.๒) ดำเนินการและกำกับติดตามประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการของ สถานศึกษา

(๔.๓) ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้ง ปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้ และจัดหา ผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมายระเบียบประกาศฯ กำหนด

(๔.๔) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติในการดำเนินงานด้านต่างๆ ตาม กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

(๔.๕) ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆในชุมชน และท้องถิ่น

(๔.๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือตามที่ได้รับมอบหมายและ ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศกำหนด

๒.๔.๓ อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๖ มาตรา ๓๕ กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมาตรา ๓๙ กำหนดให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการนั้นๆ โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้^{๙๔}

(๑) บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษารวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

(๒) ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงินพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบของทางราชการ

(๓) เป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการทั่วไปรวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษาตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๔) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

(๕) อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิปัตร์ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

(๖) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบภาระหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การกำกับส่งเสริมสนับสนุนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษานั้นๆ ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพนั้น จึงเป็นการทำให้สถานศึกษามีคุณลักษณะที่จะสนองเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช ๒๕๔๒ ดังนี้^{๙๕}

(๑) สถานศึกษาควรมีบทบาทหลักเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น และควรเป็นหน่วยนำสังคมของชุมชนนั้นโดยอาศัยกรอบนโยบายที่กำหนดในระดับชาติเป็นแนวทาง ไม่ควรกำหนดบทบาทให้เป็นหน่วยงานรองรับนโยบายและสนองความต้องการของศูนย์อำนาจส่วนกลางเพียงอย่างเดียว

(๒) สถานศึกษามีคุณภาพและศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการ

^{๙๔} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร, งานนิพนธ์ กศ.ม., การบริหารการศึกษา, (พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๖), ๑๕๖.

^{๙๕} สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินคุณภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธารอักษร, ๒๕๔๕), ๑๕.

จัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ที่จะต้องพัฒนาสถานศึกษาทุกแห่งให้มีคุณภาพและศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเองอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาใดที่พัฒนาไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานจำเป็นต้องยุบรวม หรือแปรสภาพเป็นแหล่งบริการการศึกษาในรูปแบบอื่น

(๓) สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการสถานศึกษาภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนดด้วยตนเอง ดังนั้นการตัดสินใจโดยสมบูรณ์ในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไปที่เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาจึงควรเบ็ดเสร็จอยู่ที่สถานศึกษา

(๔) สถานศึกษาทุกแห่งสามารถประกันคุณภาพได้ ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนการดำเนินงานและการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และดัชนีชี้วัดคุณภาพที่สามารถตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณชนได้

(๕) สถานศึกษามีการรวมพลังกันในการดำเนินงาน ดังนั้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ หน่วยงานองค์กรและบุคคล ทั้งภาครัฐและเอกชน และการรวมกลุ่มสถานศึกษาจึงเป็นแนวทางหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพและเสริมพลังให้สถานศึกษาสามารถจัดบริการได้อย่างกว้างขวางหลายรูปแบบ

๒.๕ หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

๑. ความเป็นมาและจุดมุ่งหมายของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

การศึกษาในพระพุทธศาสนาดำเนินตามแนวไตรสิกขา โดยยึดถือพุทธพจน์เป็นหลักมีความมุ่งหมายสำคัญ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรประพฤติปฏิบัติดำรงรักษา และเผยแผ่พรหมจรรย์อันเป็นระบบดำเนินชีวิตตามหลักแห่งพระธรรมวินัย โดยอาศัยพระไตรปิฎกเป็นพื้นฐาน และใช้คัมภีร์เพื่ออธิบายความในพระไตรปิฎกเป็นตำราหรือแบบเรียน การศึกษาระบบนั้นเรียกว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม เมื่อพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามาในประเทศไทยในราวศตวรรษที่ ๓ คือ พ.ศ.๓๐๓ ขนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติตลอดมา ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี แม้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และกรุงธนบุรีเป็นราชธานี การศึกษาพระปริยัติธรรม ก็ยังเป็นที่ยอมรับในบรรดาผู้ที่เลื่อมใสพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์การศึกษาพระปริยัติธรรม ยังคงเน้นหนักในเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และแผนกบาลี พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ ทรงเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงส่งเสริมทำนุบำรุงพระศาสนา ให้เจริญรุ่งเรืองตลอดมา จะเห็นได้จากหลักฐานต่างๆที่ปรากฏทั้งในเรื่องของโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และเอกสารทางวรรณคดี ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งล้วนแต่เกิดโดยพระบรมราชูปถัมภ์ทั้งสิ้น ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ทางการศึกษาพระปริยัติธรรม ได้เจริญรุ่งเรืองมาก โดยเฉพาะในยุคต้นๆ ทั้งนี้ เนื่องจากการออกทรงผนวชของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ จนเป็นประเพณีที่นับถือของชาวพุทธตลอดมา ว่าชายไทยที่มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ จะต้องออกบวช แม้การคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ ก็ให้ความสำคัญกับผู้ผ่าน การบวชมาแล้วเป็นต้น โดยเริ่มจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในรูปสถาบัน ทรงสถาปนามหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งแรกขึ้นที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๒ เรียกว่า มหาธาตุวิทยาลัย (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งทางคัมภีร์โลกและคัมภีร์ธรรม ซึ่งจะเป็น

ประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอนาคต และระยะต่อมา ได้เกิดมหาวิทยาลัยสงฆ์ แห่งที่ ๒ ขึ้นคือมหาวิทยาลัยกุฎราชวิทยาลัย (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย โดยมีโครงการว่าสถาบันศาสนาทั้งสองแห่งนี้เป็นแหล่งที่พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาทั้งปริยัติธรรม ที่มีพระไตรปิฎกเป็นแกน และวิชาชีพชั้นสูงบูรณาการเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ และต่อมาสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเริ่มจัดตั้งการศึกษาพระปริยัติธรรมขึ้นอีกระบบหนึ่ง เรียกว่า ”นักธรรม” โดยจัดเสริมเข้ากับการศึกษาบาลีแบบเปรียญ โดยสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง จะช่วยให้ผู้ศึกษาพัฒนาความสามารถ ในการเข้าถึงสาระแห่งความรู้ในคัมภีร์ และนำความรู้ในคัมภีร์ออกมาแสดงและใช้ประโยชน์ พร้อมมีพรรณนะที่ลึกและกว้างขวางยิ่งขึ้นสำหรับการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น มีมูลเหตุสืบเนื่องจากการจัดการศึกษาสาขาบาลีมัธยมศึกษา และบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัด ซึ่งเป็นแผนกหนึ่งของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และได้เจริญก้าวหน้ามาจนปัจจุบัน

สมัยรัชกาลที่ ๖ ระบบการศึกษาของรัฐและคณะสงฆ์ ได้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด และการศึกษาของรัฐ ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เจริญรุดหน้าอย่างมาก จึงทำให้ค่านิยมในหมู่เยาวชนและพระภิกษุสามเณร ให้ความสนใจเรียนวิชาการต่างๆ ทางโลกมากกว่า วิชาพระปริยัติธรรม

ปัจจุบันการศึกษาของคณะสงฆ์นอกจากจะมุ่งเน้นเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลีแล้ว ยังมุ่งเน้นด้านการศึกษาวิชาสามัญ ที่เป็นพื้นฐานจำเป็น สำหรับการเรียนรู้ของบุคคลทั่วไปด้วย เพราะการที่พระภิกษุสามเณรได้เรียนรู้พระปริยัติธรรม ควบคู่ไปกับวิชาสามัญ จะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น อันมีผลทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนได้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันอีกด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศาสนา (ปัจจุบันขึ้นต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ) จึงได้จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะสงฆ์เพื่อส่งเสริม และสนับสนุน ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาพระปริยัติธรรมควบคู่กับการศึกษาวิชาสามัญ เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อการศึกษาของชาติและพระพุทธศาสนาสืบไป^{๙๖}

๒. การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รับกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องจากการที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัด กล่าวคือ ภายหลังจากการที่การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งคือ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยกุฎราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๓๒ และ พ.ศ. ๒๔๘๙ ตามลำดับ ได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้นทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงได้จัดแผนกมัธยมศึกษาขึ้นมา เรียกว่าโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษากำหนดให้มีการเรียนบาลีนักธรรมและความรู้ชั้นมัธยม โดยรับ

^{๙๖} ศิริกาญจนา อิศรางกูร ณ อยุธยา, เหตุปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ ๑, วิทยานิพนธ์ ค.ม., สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๔,

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษานี้ได้แพร่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่ง มีพระภิกษุและสามเณรเรียนกันมากทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่าโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัด โดยมติดังฆมนตรี้และกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกระเบียบกระทรวง ให้โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัดเปิดทำการสอนสมทบในชั้นตัวประโยค คือชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมาและเมื่อสอบได้แล้วก็ยังคงจะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พระภิกษุและสามเณรนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่างๆ อย่างกว้างขวางจนทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษารธรรม และบาลีจะเสื่อมลง เพราะพระภิกษุสามเณรมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากเกินไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษารธรรม และบาลี แต่ทางการคณะสงฆ์ก็ยังพิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาในทางโลกอยู่

ดังนั้น แม่กองบาลีสนามหลวงสมัยนั้น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินธโร) จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้น โดยมีวิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่าบาลีศึกษาสามัญและปริทัศน์ศึกษา และได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๗ พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบของคณะสงฆ์มนตรี้ ว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัด และกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดตั้งขึ้น แต่ว่าการศึกษาระบบใหม่ไม่เป็นที่นิยมของผู้เรียน พระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ ยังพอใจที่เรียนโดยได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนดังกล่าว จึงได้พากันเข้าชื่อเป็นนักเรียนใหญ่บ้าง ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ในช่วงระยะนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก^{๔๗} เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน และแก้ไขปัญหาความสับสนในการศึกษาของคณะสงฆ์ก็ปรับปรุงข้อเรียกร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดสอนสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ โดยประสงค์ที่จะให้การศึกษาดังกล่าว เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักร และฝ่ายอาณาจักรกล่าวคือศาสนาได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างกว้างขวาง ประพฤติชอบในขณะดำรงอยู่ในสมณะเพศ หรือแม้ลาสิกขาบทไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงได้ก่อตั้งขึ้นและกระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นที่นิยมของพระภิกษุสามเณรที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ปัจจุบันแนวโน้มที่จะมากขึ้นเป็นลำดับ นับตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ มีโรงเรียน ที่เปิดสอน ๕๑ โรงเรียน พระภิกษุสามเณรที่เข้ารับการศึกษารจำนวน ๔,๘๐๐ รูป แต่ปีการศึกษาร ๒๕๔๖ มีจำนวนโรงเรียน ๔๐๘ โรงเรียน พระภิกษุสามเณรที่เข้ารับการศึกษารจำนวน ๔๘,๕๒๘ เป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ๓๕,๕๑๖ รูป มัธยมศึกษาตอนปลาย ๑๓,๐๑๒ รูป

๓.การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

^{๔๗} พระราชวรมนุณี, การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๑),

จัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โดยเทียบกับชั้นมัธยมศึกษาสายสามัญ จัดหลักสูตรให้มีวิชาที่เหมาะสมแก่ภาวะของพระภิกษุสามเณรที่จะศึกษาได้ โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และเป็นวิชาที่จำเป็นต่อพระพุทธศาสนา เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษาวีชาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญ ได้แก่ ภาษาบาลี ธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา หลักสูตรที่จัดขึ้นจบได้ในตัวเอง หรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ มุ่งให้พระภิกษุสามเณรมีบุคลิกภาพเหมาะสมตามสมณะเพศ ช่วยให้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ และไม่ขัดต่อวินัยสงฆ์ มุ่งให้พระภิกษุ สามเณรได้ศึกษาในระดับสูงขึ้น โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รับพระภิกษุสามเณร ที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง และวิทยาเขตอีก ๑๘ แห่งได้ หรือมหาวิทยาลัยของรัฐฯ มหาวิทยาลัยของเอกชนทุกสถาบันได้

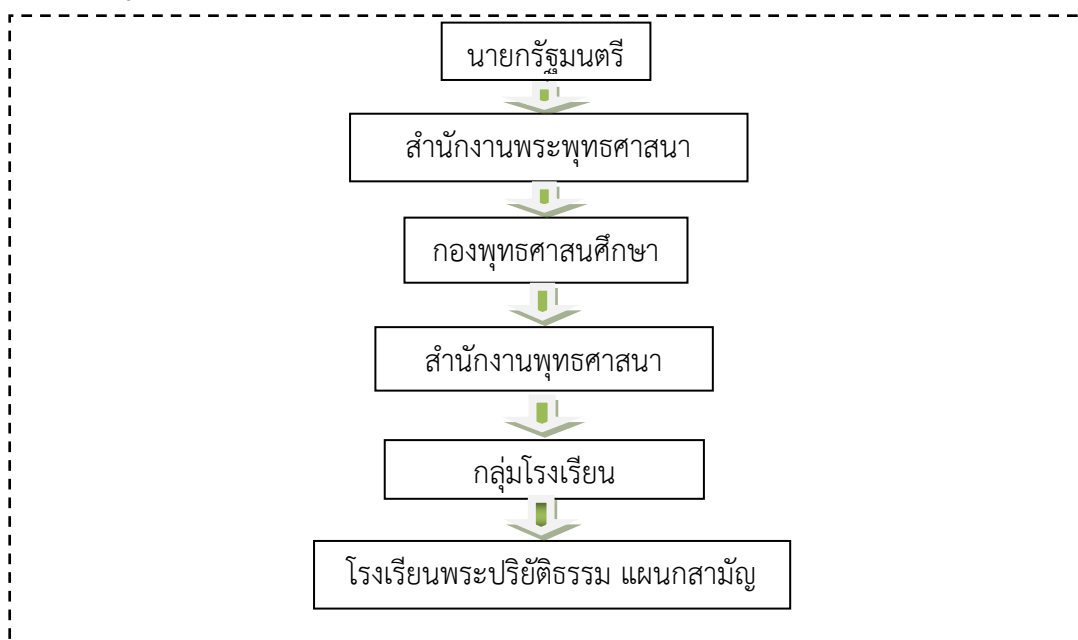
การดำเนินการ การบริหารการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีลักษณะการบริหารโดย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นองค์การหลักที่ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรง ส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ เช่น ให้เจ้าคณะจังหวัดและเจ้าคณะอำเภอ มีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในระดับอำเภอ มีเจ้าอาวาสเป็นเจ้าสำนักเรียน ของแต่ละโรงเรียนเป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในแต่ละวัด โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะจัดตั้งได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองศาสนศึกษา สำนักนายกรัฐมนตรีและด้วยความเห็นชอบของคณะสงฆ์วัดที่สามารถจัดตั้งโรงเรียนได้ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เพียงอนุมัติจัดตั้งและให้การส่งเสริมสนับสนุน เท่านั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาคือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองพุทธศาสนศึกษาและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดที่ให้

ความสนับสนุนด้านวิชาการ ได้แก่ กลุ่มโรงเรียน นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในลักษณะให้ความช่วยเหลือและส่งเสริม ได้แก่ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดโดยมีโครงสร้างการบริหารจัดการดังนี้ แผนภาพที่ ๒.๕.๑

แผนภาพที่ ๒.๕.๑ การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้พระภิกษุสามเณร ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ

ซึ่งปัจจุบันสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบการศึกษาของสงฆ์ประเภทนี้ภายใต้การควบคุมของสภาการศึกษาคณะสงฆ์ซึ่งมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธาน และยังมีคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๑) สภาการศึกษาสงฆ์

สภาการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งของมหาเถรสมาคม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ ประกอบด้วยสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธาน แม่กองบาลี และแม่กองธรรมสนามหลวงเป็นรองประธาน ๒ รูป นายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิการบดีสภาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เลขาธิการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขาธิการสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน ๙ ท่าน ที่สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามคำกราบทูลขอของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ หน้าที่สำคัญของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ คือควบคุมและส่งเสริมการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยมีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบนโยบายงานโครงการต่างๆ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตร และแบบเรียนตามโครงการศึกษาทุกระดับ พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา ตลอดจนพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย ทั้งนี้อำนาจแต่งตั้งกรรมการทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับ

การศึกษาอีกด้วย

๒) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ ซึ่งมีฐานะเป็นกรมขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีโดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้^{๙๘}

(๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ กฎหมายว่าด้วยการกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๒) รับสนองงาน ประสานงานและถวายการสนับสนุนกิจการของคณะสงฆ์การบริหารการปกครอง

(๓) เสนอแนวทางกำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(๔) ส่งเสริม ดูแล รักษาและทำนุบำรุงศาสนสถานและศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนา

(๕) ดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติกลางทางพระพุทธศาสนา

(๖) พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา

(๗) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับ

มอบหมาย

(๘) ทำนุบำรุง ส่งเสริมการพุทธศาสนศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมายสำหรับหน่วยงานราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ นั้นประกอบด้วยกองกลางกองพุทธศาสนศึกษา กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพุทธมณฑล สำนักงานศาสนสมบัติ สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม

๓) กองพุทธศาสนศึกษา

เป็นหน่วยงานที่สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ทำหน้าที่ดูแลการบริการงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยตรงซึ่งมีหน้าที่ดังนี้^{๙๙}

(๑) ประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมดูแลจัดการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และรับผิดชอบงานการศึกษาของคณะสงฆ์ การศึกษาสังเคราะห์และการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศาสนา

(๒) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนการสอนด้านศาสนาวิเคราะห์ทาง วิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เป็นแหล่งความรู้ที่เป็นระบบและอ้างอิงได้

(๓) สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษาทุกประเภท

(๔) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

^{๙๘} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ปฏิทินการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ, ม.ป.ท., ๒๕๔๖, หน้า ๑๕.

^{๙๙} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา. ๒๕๔๖, พิมพ์ครั้งที่ ๒, เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม, ๒๕๔๖.

๔) คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วยอธิบดีกรมการศาสนาเป็นประธาน ผู้แทนกรมสามัญศึกษา ผู้แทนกรมวิชาการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผู้แทนกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวนไม่เกิน ๔ ท่าน เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา กรมการศาสนา เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (๑) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุน
- (๒) กำหนดนโยบายและแผนเพื่อพัฒนาโรงเรียน
- (๓) พิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์ ของผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการครูและเจ้าหน้าที่
- (๔) ควบคุมดูแลการจัดการศึกษาให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลักและป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก
- (๕) ให้คำแนะนำ ส่งเสริมการจัดการศึกษา
- (๖) ตรวจสอบการดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตลอดจนหลักฐานเอกสารต่าง ๆ ทุกประเภท ถ้าปรากฏมีความบกพร่องให้พิจารณาเสนอกรมการศาสนาเพื่อขอความเห็นจากประธานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วกรมการศาสนามีอำนาจสั่งปิดโรงเรียนได้
- (๗) วินิจฉัย ชี้ขาด ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามระเบียบนี้
- (๘) แต่งตั้งคณะกรรมการให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามอบหมาย^{๑๐๐}

๕) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนโรงเรียนต่างๆ โรงเรียนละ ๑ ท่าน ยกเว้นกลุ่มโรงเรียนที่มีโรงเรียนไม่เกิน ๑๐ โรงเรียน ให้มีคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้จัดการโรงเรียน
- (๒) ผู้อำนวยการ/อาจารย์ใหญ่/ครูใหญ่
- (๓) ครูคฤหัสถ์จากโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนละ ๑ ท่านให้คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนเลือกประธานกรรมการ และรองประธานกรรมการ สำหรับรองประธานกรรมการ กลุ่มโรงเรียนใดมีโรงเรียน ๔๐ โรง ให้เลือกรองประธานได้ ๒ รูป และให้เลือกรองประธานเพิ่มขึ้นอีก ๑ รูป ต่อ ๒๐ โรงเรียน ที่เพิ่มขึ้นจาก ๔๐ โรงเรียน ส่วนตำแหน่งกรรมการและเลขานุการ ให้ประธานกรรมการเป็นผู้เลือก การเลือกผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ให้เลือกจากบุคคลในคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน เว้นแต่ประธานกรรมการในการแต่งตั้ง กรมการศาสนาจะแต่งตั้งเฉพาะตำแหน่งประธานกรรมการ ส่วนตำแหน่งอื่นให้ประธานเป็นผู้แต่งตั้ง แล้วรายงานกรมการศาสนาทราบ ผู้ได้รับเลือกให้ดำรง

^{๑๐๐} วิชัย ธรรมเจริญ, คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๒๘-๒๙.

ตำแหน่งต่างๆ ให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปีงบประมาณ ถ้าผู้ได้รับเลือกพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้เลือกผู้ดำรงตำแหน่งแทนจนครบวาระ สำหรับตำแหน่งประธานกรรมการ ถ้าวาระดำรงตำแหน่งเหลือไม่ถึง ๖๐ วัน ไม่ต้องเลือกผู้ดำรงตำแหน่งแทน^{๑๐๑}

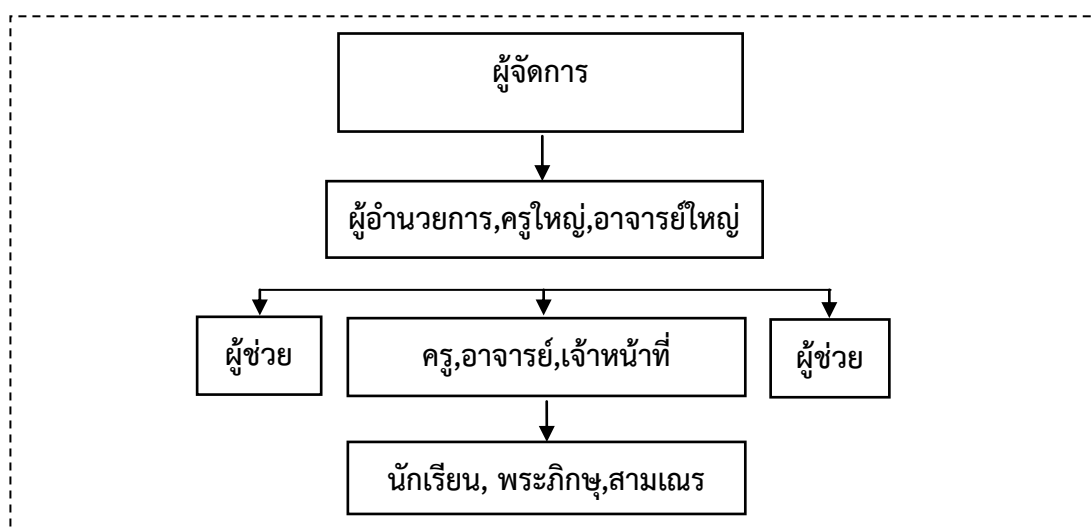
๖) คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) กำหนดนโยบายการบริหารกลุ่มโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ

(๒) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพในการบริหารงานโรงเรียน และงานวิชาการให้มีมาตรฐานสูงขึ้น และอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

(๓) ติดตามและประเมินผลการบริหารโรงเรียน และรายงานผลการดำเนินงานให้กรมการศาสนาทราบ

(๔) ดำเนินการอื่นๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้เจริญก้าวหน้า ดังแผนภาพภาพที่ ๒.๕.๒ โครงสร้างการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

แผนภาพที่ ๒.๕.๒ โครงสร้างการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา^{๑๐๒}

๗) การบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

^{๑๐๑} วิชัย ธรรมเจริญ, คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๒๘-๒๙.

^{๑๐๒} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, เอกสารการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. ปีการศึกษา, ๒๕๔๖), เอกสารอัดสำเนา.

การบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งในการวิจัย อนุโลมตามภาระงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยจำแนกงานออกเป็น ๖ งาน ดังนี้

(๑) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจการทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ

(๒) การบริหารงานบุคคล หมายถึง การคัดเลือกครูเข้ามาทำการสอน การปฐมนิเทศ การอบรมครูประจำการ การสร้างขวัญและกำลังใจ การประเมินผลงานของครู

(๓) การบริหารงานธุรการและการเงิน หมายถึง งานที่ประกอบด้วยงานสารบรรณ งานทะเบียน งานสารสนเทศ งานการเงินและบัญชี

(๔) การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดัดแปลงอาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้ทันสมัยและใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ที่เหมาะสมสะดวกสบายกับการเรียนของนักเรียน ตลอดจนครูคนงาน และผู้มาติดต่อให้ได้รับความสะดวกสบายตามสมควร

(๕) การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การจัดการแนะแนวรวมทั้งการปฐมนิเทศ การให้ความสะดวกและสวัสดิการแก่นักเรียนเช่นการจัดที่รับประทานอาหาร การจัดกิจกรรมนักเรียน การควบคุมความประพฤติของนักเรียนรวมทั้งการรักษาระเบียบวินัย

(๖) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหมายถึงการเผยแพร่พระพุทธศาสนา และข่าวสารต่างๆ ด้านหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ตลอดจนนโยบายและจุดประสงค์ของโรงเรียนให้แก่ชุมชนทราบและในขณะเดียวกันนั้นทางโรงเรียนก็จะได้ทราบความคิดความต้องการของชุมชนอีกด้วย เพื่อจะนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของทั้งสองฝ่าย^{๑๐๓}

๘) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ในปีการศึกษา ๒๕๕๑ นี้ มีกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั่วประเทศจำนวน ๑๔ กลุ่ม มีโรงเรียนจำนวน ๓๙๙ โรง มีบุคลากร จำนวน ๒,๘๒๒ รูป / คน มีนักเรียนจำนวน ๕๕,๓๕๔ รูป โดยแยกได้ดังนี้

(๑) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ประกอบด้วยจังหวัด กรุงเทพมหานคร, ปทุมธานี, สมุทรปราการ, นครปฐม มีโรงเรียนจำนวน ๑๖ โรง

(๒) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๒ ประกอบด้วยจังหวัด ปัตตานี, สตูล, ยะลา, นครศรีธรรมราช, สุราษฎร์ธานี, ชุมพร, สงขลา, ตรัง, ระนอง, กระบี่

(๓) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๓ ประกอบด้วยจังหวัด ราชบุรี, กาญจนบุรี, สุพรรณบุรี, เพชรบุรี, ประจวบคีรีขันธ์, พระนครศรีอยุธยา, ลพบุรี, อ่างทอง, สระบุรี, สิงห์บุรี, ชัยนาท, อุทัยธานี มีโรงเรียนจำนวน ๒๕ โรง

(๔) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ ประกอบด้วยจังหวัด เพชรบูรณ์, นครสวรรค์, พิจิตร, อุตรดิตถ์, ตาก, สุโขทัย, พิษณุโลก, กำแพงเพชร มีโรงเรียนจำนวน ๒๔ โรง

(๕) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ ประกอบด้วยจังหวัด

^{๑๐๓} กิตติ อิศานต์, เทคนิคบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กองศาสนศึกษา กรมศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๙), หน้า ๑๕๕-๑๕๘.

เชียงใหม่, ลำพูน, มีโรงเรียนจำนวน ๓๙ โรงเรียน

(๖) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๖ ประกอบด้วยจังหวัดน่าน, เชียงราย, ลำปาง, แพร่, พะเยา มีโรงเรียนจำนวน ๔๙ โรงเรียน

(๗) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๗ ประกอบด้วยจังหวัดขอนแก่น, เลย, หนองบัวลำภู มีโรงเรียนจำนวน ๔๕ โรงเรียน

(๘) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๘ ประกอบด้วยจังหวัดอุดรธานี, หนองคาย, สกลนคร, มีโรงเรียนจำนวน ๓๙ โรงเรียน

(๙) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๙ ประกอบด้วยจังหวัดอุบลราชธานี, อำนาจเจริญ, ยโสธร, มุกดาหาร

(๑๐) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑๐ ประกอบด้วยจังหวัดร้อยเอ็ด, มหาสารคาม, กาฬสินธุ์, นครพนม มีโรงเรียนจำนวน ๔๕ โรงเรียน

(๑๑) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑๑ ประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, ศรีสะเกษ, สุรินทร์ มีโรงเรียนจำนวน ๔๖ โรงเรียน

(๑๒) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑๒ ประกอบด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา, ชลบุรี, นครนายก, ระยอง, ปราจีนบุรี มีโรงเรียนจำนวน ๑๒ โรงเรียน

(๑๓) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑๓ ประกอบด้วยจังหวัดกรุงเทพมหานคร, เชียงราย, ชลบุรี มีโรงเรียนจำนวน ๓ โรงเรียน

(๑๔) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑๔ ประกอบด้วยจังหวัดกรุงเทพมหานคร, สงขลา, อุดรธานี

๒.๕.๒ ความหมายและความสำคัญของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญนั้น เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณร ซึ่งส่วนใหญ่นั้นเป็นผู้ขาดโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของรัฐหรือเอกชน ได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้มีความรู้มีทักษะ และมีความชำนาญตามศักยภาพของตนซึ่งการจัดการเรียนการสอนนั้นจะเป็นรูปแบบของการศึกษาควบคู่กันไปกับกับวิชาสามัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้และการจัดการศึกษาแผนกธรรม และแผนกบาลีควบคู่กันไป โดยการกำกับดูแลของแม่กองธรรมและแม่กองบาลีไฉนนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความหมาย และความสำคัญไว้ ดังต่อไปนี้

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาแก่ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา^{๑๐๔}

สถาบันพระพุทธศาสนา มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาชนในชาติให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบสุขมาช้านานอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

^{๑๐๔} กองพุทธศาสนศึกษา, แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐),

จะได้มีการปฏิรูประบบการศึกษา มีการแบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ สายอย่างชัดเจน คือสายสามัญและอาชีวะระบบหนึ่ง และสายพระปริยัติธรรมอีกระบบหนึ่ง โดยที่สายสามัญเป็นหน้าที่ของรัฐและเอกชนที่จะจัดบริการให้กับประชาชนทั่วไป ใช้โรงเรียน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษา ส่วนสายพระปริยัติธรรม ยังคงเป็นระบบเดิมที่จัดการศึกษาให้กับพระภิกษุสามเณรโดยใช้วัดเป็นสถานศึกษา^{๑๐๕}

ปัจจุบัน คณะกรรมการการศึกษาสงฆ์และสภามหาวิทยาลัยสงฆ์ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร ให้ได้ศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา ได้แก่การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลัก โดยป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัย ให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก มีทั้งสิ้น ๔ หลักสูตร คือหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี หลักสูตรปริยญาตรีในมหาวิทยาลัยสงฆ์ และหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ซึ่งทั้ง ๔ หลักสูตรนี้ จำแนกได้เป็น ๒ กลุ่มหลักสูตร คือกลุ่มหลักสูตรที่ศึกษาเฉพาะวิชาการพระพุทธศาสนาได้แก่หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกธรรม และหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกบาลี จัดเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรม และกลุ่มที่เป็นหลักสูตรที่ศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนาพร้อมกับวิชาสามัญอื่นๆ ได้แก่หลักสูตรมหาวิทยาลัยสงฆ์ และหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมประยุกต์

สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง ของการศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เป็นต้นมา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นภายใต้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยผ่านการพิจารณาของกระทรวงศึกษาธิการ กรมการศาสนาเป็นผู้ออกใบอนุญาต ให้แก่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา การเรียนการสอนมีลักษณะเหมือนโรงเรียนเอกชน ครูและบุคลากรเป็นลูกจ้างของโรงเรียน กรมการศาสนาเป็นผู้อุดหนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายเป็นรายหัว กรมการศาสนาได้กำหนดนโยบายขึ้นเป็นแนวปฏิบัติในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ ว่าด้วยการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน ๓๖๒ โรงเรียนให้มีคุณภาพตามแนวปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ แต่กรมการศาสนาไม่สามารถดำเนินการได้ ด้วยเหตุขาดงบประมาณ ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรม พุทธศักราช ๒๕๔๕ และมีกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โรงเรียนดังกล่าวได้ขึ้นตรงต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และดำเนินการภายใต้ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๕^{๑๐๖}

๒.๕.๓ การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร

^{๑๐๕} สมชาย บัวเล็ก, การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ก่อน พ.ศ.๒๕๓๕, การศึกษาแห่งชาติ. ๒๖ (๓) : หน้า ๔-๑๕ ; กุมภาพันธ์-มีนาคม, ๒๕๓๕.

^{๑๐๖} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาปีการศึกษา, ๒๕๔๖, เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม.

ในการบริหารจัดการ ได้แก่งานด้านวิชาการ งานธุรการ งานบริหารงานทั่วไป และงานอื่นๆ โดยเฉพาะการบริหารนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร การควบคุมดูแลและการติดตามประเมินผล โดยอาศัยทรัพยากรได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีเป็นต้น เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ การจัดการศึกษาตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาหาความรู้ ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไปอย่างกว้างขวาง เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ความเข้าใจในวิชาการทางโลก สามารถเป็นผู้ชี้แนะในด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่สังคมได้ดียิ่งขึ้นและยังเป็นการช่วยให้ผู้ที่ขาดโอกาสที่จะเข้าศึกษาในระบบได้ศึกษาทางด้านสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายโดยเทียบกับชั้นมัธยมศึกษาสายสามัญ ในหลักสูตรจัดให้มีวิชาสามัญที่เหมาะสมแก่ภาวะของพระภิกษุสามเณร ที่จะได้ศึกษาโดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยควบคู่กับวิชาพระปริยัติธรรม อันเป็นวิชาที่จำเป็นอย่างหนึ่งของพระพุทธศาสนาประกอบด้วยวิชาภาษาบาลี ธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา^{๑๐๗}

การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกได้ ๖ ประการ ดังนี้

(๑) การบริหารงานวิชาการ คือการดำเนินกิจการทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และปรับปรุงแก้ไข การเรียนการสอนนักเรียน ให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ

(๒) การบริหารงานบุคคล ได้แก่การคัดเลือกครูเข้ามาทำการสอน การปฐมนิเทศ การอบรมครูประจำการ การสร้างขวัญและกำลังใจ การประเมินผลงานของครู

(๓) การบริหารงานธุรการ และการเงิน ได้แก่งานที่ประกอบด้วยงานสารบรรณ งานทะเบียนงานสารสนเทศ งานการเงินและบัญชี

(๔) การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ได้แก่การดัดแปลงอาคารสถานที่ ที่มีอยู่ ให้ทันสมัยและใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ เหมาะสมสะดวกสบายกับการเรียนของนักเรียน ตลอดจนครูคณาจารย์ และผู้มาติดต่อ ให้ได้รับความสะดวกสบายตามสมควร

(๕) การบริหารงานกิจการนักเรียน ได้แก่ การจัดการแนะแนว รวมทั้งการปฐมนิเทศ การให้ความสะดวก และสวัสดิการแก่นักเรียน เช่น การจัดที่รับประทานอาหาร การจัดกิจกรรมนักเรียน การควบคุมความประพฤติของนักเรียน รวมทั้งการรักษาระเบียบวินัย

(๖) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ได้แก่การเผยแพร่พระพุทธศาสนา และข่าวสารต่างๆ ด้านหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ตลอดจนนโยบายและจุดประสงค์ของโรงเรียน ให้แก่ชุมชนทราบ และในขณะเดียวกันนั้นทางโรงเรียนก็จะได้ทราบความคิดเห็นความต้องการของชุมชนอีกด้วยเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของทั้ง ๒ ฝ่าย^{๑๐๘}

สรุป จำแนกการบริหารงาน ออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

^{๑๐๗} กมล รอดคล้าย, **สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย**, กรมการศาสนา, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕, แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕, (กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๐), เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม.

^{๑๐๘} กิตติ อิศานต์, **กลุ่มวิชาการพระพุทธศาสนาและจริยศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๔), หน้า ๓๗.

(๑) การบริหารวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาแหล่งเรียนรู้การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

(๒) การบริหารงานบุคคล ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

(๓) การบริหารงานงบประมาณ ได้แก่ การจัดทำ และเสนอขอของงบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์

(๔) การบริหารงานทั่วไป ได้แก่การดำเนินการธุรการ การดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา งานบริการสาธารณะฯลฯ

๒.๖ หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๑) ความเป็นมาของแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner centered) เด็กเป็นศูนย์กลาง (Child centered) หรือ นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student centered) เป็นคำที่นักการศึกษาใช้ในความหมายเดียวกัน หมายถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องพิจารณาให้ความสำคัญกับผู้เรียนเหนือสิ่งอื่นใด โดยมี โรเจอร์ส (Rogers) เป็นผู้ใช้คำ ว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student centered) เป็นครั้งแรก ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965^{๑๐๙}

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง กระบวนการที่ให้ได้เรียนรู้กระบวนการ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการสอน ความคิดสร้างสรรค์ สงบ ลักษณะกล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนควรเป็นการสอนที่นักเรียนได้รับการยอมรับนับถือในการเป็นเอกัตบุคคล ได้เรียนรู้ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ ได้เรียนสิ่งที่น่าสนใจต้องการหรือมีประโยชน์ ได้ปฏิบัติตามกระบวนการเพื่อการเรียนรู้ ได้รับความเอาใจใส่ ประเมินและช่วยเหลือเป็นรายบุคคล ได้รับการพัฒนาศักยภาพและสำเร็จตามอัตรา^{๑๑๐}

การจัดการเรียนการสอน ให้อิสระภาพแก่เด็ก เด็กจะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง พ่อแม่ และครูควรมีความไว้วางใจในตัวเด็ก เปิดโอกาสและช่วยให้เด็กได้เจริญเติบโตต่อไปไม่ใช่วิธีควบคุม และ

^{๑๐๙} กรมสามัญศึกษา, การประกันคุณภาพการศึกษาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒),

^{๑๑๐} โกวิท ประวาลพุกษ์, การประเมินในชั้นเรียน, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๓๗๔.

จัดการชีวิตของเด็กทั้งหมด^{๑๑๑}

การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเขามีความเชื่อว่า นักเรียนต้องเป็นผู้เรียนเอง ครูคอยอยู่ห่างๆและเป็นที่ปรึกษาการจัดการกิจกรรมในการเรียน ควรให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ บรรยากาศแบบกระบวนการกลุ่ม กฎระเบียบควรให้นักเรียนในกลุ่มตั้งกันเอง ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจะเกิดทั้งปัญญาและเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียน โดยครูไม่สามารถถ่ายทอดทุกสิ่งได้แต่สามารถจัดสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียน เรียนสิ่งเหล่านั้นได้ เพื่อที่จะผลักดันให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่^{๑๑๒}

ความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องได้รับความรู้จากครูในห้องเรียนเท่านั้น แหล่งการเรียนรู้มีอยู่รอบตัว พ่อแม่ ชุมชน สถาบันทางศาสนา การเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์ และใช้ระบบอินเทอร์เน็ตของคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนจะหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างสนุกและมีความสุข ไม่ต้องจำมาก ให้ผู้เรียนเรียนรู้ในสิ่งที่จำเป็นและปฏิบัติจริงจนจำได้เอง^{๑๑๓}

สรุปได้ว่า หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือการปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นยึดมนุษย์ หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือเรียกว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

๒) ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การสอนที่จัดเนื้อหาและกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้คิดค้นคว้าหาความรู้และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ วิธีหาความรู้ (Learn how to learn) ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าการเรียนรู้ด้วยความรู้^{๑๑๔}

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การเน้นที่ตัวผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ร่วมแรงร่วมใจ ร่วมคิดร่วมทำในกิจกรรมที่ใกล้กับสภาพจริงมากที่สุด และเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือความเข้าใจในเรื่องที่เรียนด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความสามารถความถนัดความสนใจและความสุขของผู้เรียน ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องเป็นผู้จัดการระดับประคองช่วยเหลือให้กำลังใจและสรรหาสิ่งแวดล้อมกับสื่อต่างๆ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมมากที่สุด^{๑๑๕}

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง กระบวนการจัดการ

^{๑๑๑} กรมสามัญศึกษา, การประกันคุณภาพการศึกษาระบบสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๒),

^{๑๑๒} วัฒนาพร ระงับทุกข์, การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, (กรุงเทพมหานคร : เลิฟแอนด์เลิฟเพรส, ๒๕๔๒),

^{๑๑๓} ชัยพจน์ รังงาม, การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย, วารสารข้าราชการครู ๒๐ สิงหาคม - กันยายน, ๒๕๔๓.

^{๑๑๔} อาภรณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐),

^{๑๑๕} กิ่งฟ้า สินธุวงศ์, ปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : หลักการสู่ปฏิบัติ, (ขอนแก่น : หจก. โรงพิมพ์คลังนานาวิท, ๒๕๔๕),

เรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาค้นคว้าประดิษฐ์คิดค้น ฝึกปฏิบัติและทำกิจกรรมการเรียนรู้จนสามารถสร้างหรือสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ ไปใช้ในชีวิตจริงได้หรือกล่าวสั้นๆ ว่าเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่กับผลงาน^{๑๑๖}

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการสอน ที่ผู้เรียนได้เรียนจากการจัดประมวลประสบการณ์ที่หลากหลาย คำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียน และตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียน ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยนักเรียนมีโอกาสเลือกกิจกรรมและได้ลงมือปฏิบัติจริงสรุปเป็นความรู้ใหม่ และเกิดความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จของตน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดสถานการณ์แหล่งความรู้ และสื่อที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

๓) หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้เสนอแนวการจัดการศึกษาไว้ในหมวด ๔ มาตรา ๒๒ ถึง ๓๐ ดังนี้^{๑๑๗}

มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา ๒๓ การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(๑) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้ง ความรู้และประสบการณ์ เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(๓) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(๔) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(๕) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา ๒๔ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดย

^{๑๑๖} สอนง อินละคร, เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง, (อุบลราชธานี : อุบลกิจจพอพเซทการพิมพ์, ๒๕๔๔),

^{๑๑๗} ทิศนา ขัมมณี, การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดลชิปปา. (วารสารครู ศาสตร, ๒๕๔๒), หน้า ๑-๑๗.

คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(๒) ฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(๓) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(๔) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกันปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

(๖) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา ๒๕ รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษา และนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๒๖ ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรม และการทดสอบความรู้ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

มาตรา ๒๘ หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตาม มาตรา ๑๐ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ความคิดความสามารถความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษานอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้วยังมีความมุ่งหมายเฉพาะ ที่จะพัฒนาวิชาการวิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา ๒๙ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

ส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา
อบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนา
ชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา ๓๐ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง
การส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๔ ดังกล่าว ถือเป็นหลักของ
การจัดการศึกษา ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๔ เป็นแนวทางในการ
จัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งมีผู้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังเช่น การจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำโมเดลชิปปา (Cippa Model) มาใช้จัดการเรียนการสอน
มีจุดเน้นที่การจัดกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย สติปัญญาสังคมและอารมณ์ ซึ่ง
มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

(๑) Construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิด การสร้างสรรค์ความรู้ได้แก่กิจกรรม
ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง

(๒) Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้แก่กิจกรรม
ที่ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลความคิด และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

(๓) Physical Participation หมายถึง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในด้านร่างกายอารมณ์
ปัญญาและสังคมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด

(๔) Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควร
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

(๕) Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน
ได้รับประโยชน์จากการเรียนและการทำกิจกรรมเป็นการถ่ายโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติเข้าด้วยกัน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

(๑) ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง บทบาทของครูเป็นผู้สนับสนุน
และเป็นแหล่งความรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะรับผิดชอบในการเลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียน
รับผิดชอบการเรียนตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

(๒) เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ปัจจัยที่สำคัญจะต้องนำมา
พิจารณา กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วยเนื้อหาวิชาประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และความ
ต้องการของผู้เรียน การเรียนที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่จะสอนและวิธีที่จะสอน

(๓) การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการ
สอน ในการวางแผนและร่วมกิจกรรม ทั้งมีส่วนร่วมในการประเมินผลของตนเอง ผู้เรียนจะรู้สึกพอใจ
หากได้ประเมินความสำเร็จของตนเองและได้รับการยอมรับจากเพื่อนและครูในสิ่งที่ตนปฏิบัติกรรม
ด้านดี เช่น การมีส่วนร่วมกับเพื่อน การทำงานประสบผลสำเร็จมีความรับผิดชอบต่องาน รู้จักแบ่งปัน
และพยายามเชิงสร้างสรรค์

(๔) สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนโดยสมาชิกในกลุ่มมีสัมพันธภาพเท่าเทียมกัน แม้ว่าจะ
มีสมาชิกบางคนมีบทบาทมากกว่าคนอื่นๆ ในการให้ความช่วยเหลือเนื่องจากมีประสบการณ์และ

ความรู้ที่มากกว่าคนอื่นก็ตาม

(๕) ครูเป็นผู้สนับสนุนและเป็นแหล่งความรู้ของผู้เรียน ครูต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนเป็นแหล่งความรู้ของผู้เรียน สามารถจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือครูจะต้องมีความเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไขทั้งในด้านความเชี่ยวชาญ ความรู้ เจตคติและการฝึกฝน โดยผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับการให้นั้นก็

(๖) ผู้เรียนมีโอกาสมองเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม โดยผู้เรียนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเองกลายเป็นผู้มีความมั่นใจตนเองควบคุมตนเองได้ และปฏิบัติตนเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเปิดเผยตนเองต่อเหตุการณ์ต่างๆ มากขึ้น

(๗) การศึกษาคือการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลายด้านพร้อมกันไป คุณลักษณะด้านความรู้ ความคิด และอารมณ์ความรู้สึก จะได้รับการพัฒนาไปพร้อมกัน^{๑๑๘}

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีหลักการอยู่ ๑๐ ประการ ดังนี้

(๑) การสอนต้องอยู่บนพื้นฐานความแตกต่างของผู้เรียน เชื่อว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้และความสามารถแตกต่างกัน ครูต้องนำความแตกต่างของผู้เรียนมาใช้เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอน

(๒) การสอนต้องใช่วิธีการมีส่วนร่วม ซึ่งหมายถึงร่วมกันคิดร่วมกันทำ ระหว่างครูและผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

(๓) การสอนต้องเป็นการสอนแบบได้คิดและลงมือปฏิบัติ การจัดประสบการณ์ด้วยการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้คิดได้แก้ปัญหา ได้ศึกษาหาคำตอบด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ขึ้นมาได้จากประสบการณ์จากการกระทำและการได้สัมผัส

(๔) การสอนต้องมีการวางแผนที่ชัดเจน มีจุดประสงค์การเรียนรู้ มีมโนทัศน์ของเนื้อหาอย่างชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไร พร้อมกำหนดแบบจำลองการสอน และวางแผนกระบวนการเรียนการสอน ที่ช่วยให้ครูสามารถติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียน ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

(๕) การสอนต้องมีเอกสารวิชาการ หรือหนังสือ หรือตำราในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน ให้เด็กได้ค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่เรียนหรือใช้ประกอบการเรียน

(๖) การสอนต้องบูรณาการวิชาการ และกระตุ้นการถ่ายทอดความคิดจากวิชาการที่เกี่ยวข้องโดยสอดคล้องกับการดำรงชีวิตจริง

(๗) การสอนต้องเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออก ผู้เรียนต้องมีโอกาสเสนอความคิดเห็นถึงข้อค้นพบหรือสิ่งที่ศึกษาด้วยการรับฟังและเปิดใจให้กว้าง ครูยอมรับความสามารถของผู้เรียน

(๘) การสอนต้องมีบรรยากาศของการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย

(๙) การสอนต้องกระตุ้นการคิด การสอนด้วยการคิดนอกจากการค้นคว้าด้วยตนเองแล้ว

^{๑๑๘} ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, **การนิเทศการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๔๘),

ผู้เรียนควรมีการเขียนบันทึกเพื่อผู้เรียนได้วิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินเป็นข้อความรู้

(๑๐) การสอนต้องเน้นการเรียนรู้แบบเข้าใจ ไม่ใช่การท่องจำ ความจำของผู้เรียนจะเกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงความรู้^{๑๑๙}

การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ๙ ประการ ดังนี้

(๑) สิ่งที่ผู้เรียนรู้อยู่ได้ต้องเหมาะสมกับความต้องการของประเทศชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

(๒) สิ่งที่ผู้เรียนรู้อยู่ได้ต้องเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

(๓) สิ่งที่ผู้เรียนรู้อยู่ได้ต้องเหมาะสมกับศีลธรรม

(๔) วิธีการสอนจะต้องเหมาะสมกับธรรมชาติ อย่าฝืนใจตนเองและผู้เรียน อย่าระบายนามณ์กับผู้เรียนคุณธรรมให้ได้ การสอนคือการแสดงผู้สอนไม่มีตัวตน

(๕) ต้องคำนึงถึงความสามารถในการสอนของผู้สอน

(๖) ต้องคำนึงถึงห้วงของอารมณ์ที่จะสอนทั้งผู้เรียนและผู้สอน

(๗) ต้องคำนึงถึงความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

(๘) หมั่นปลูกเร้าให้อยากเรียนรู้บ่อยๆ

(๙) หมั่นตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้และลักษณะการเรียนรู้^{๑๒๐}

แนวดำเนินการของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การกำหนดแนวทางในการวางแผนการสอนซึ่งแบบจำลองของการวางแผนการสอนประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้ วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ความสำเร็จของหลักสูตรรายปี/รายภาค วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ วิเคราะห์สาระที่เรียนรู้ จากมาตรฐานด้านความรู้ วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์กระบวนการประเมินผลและวิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้^{๑๒๑}

การวางแผนและเตรียมการสอนของครู ประกอบด้วย

(๑) การศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนเพื่อเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งความรู้ (Resource person) เตรียมข้อมูล ประสพการณ์อื่นๆที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

(๒) การเตรียมแหล่งข้อมูล คือการเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่นักเรียนทั้งในแบบจำลองของสื่อการเรียนในความรู้และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน

(๓) การจัดทำแผนการสอนคือการวางแผนการจัดกิจกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อความรู้อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(๔) การเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ คือกำหนดว่าจะใช้สื่อวัสดุ อุปกรณ์ เอกสารหนังสือหรือ

^{๑๑๙} กุลยา ตันติผลาชีวะ, รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค, ๒๕๕๑), หน้า ๔๙.

^{๑๒๐} สาโรช โศภิตรักษ์, นวัตกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ, (กรุงเทพมหานคร : บุ๊ค ฟอรั่ม, ๒๕๕๖), หน้า ๔๓- ๔๗.

^{๑๒๑} สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๕๒), หน้า ๒๓.

ข้อมูลแห่งความรู้ต่างๆ รวมถึงห้องเรียนหรือสถานที่ใดบ้างในการจัดกิจกรรม

(๕) การเตรียมการวัดและประเมินผล คือการเตรียมเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยเตรียมวิธีการและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง^{๑๒๒}

การวางแผนการสอน เป็นส่วนหนึ่งของการนำหลักสูตรไปใช้โดยครูต้องมีบทบาทเกี่ยวกับการวางแผนการสอน ดังนั้นศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนเข้าใจ ศึกษาหลักการและวิธีการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา ร่วมวางแผนและพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา ตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์ของสาระที่จัดทำขึ้นตามสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น กับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน วางแผนจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายเนื้อหาสาระมาตรฐานสัดส่วนของเวลาและหน่วยการเรียนรู้ นำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลในห้องเรียน โดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และเหมาะสมกับผู้เรียนและวางแผน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นนั้นและนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนต่อไป^{๑๒๓}

การเตรียมการสอน หมายถึง แผนการเตรียมการหรือโครงการทางวิชาการที่ได้รับการจัดทำอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติมากที่สุด สามารถเลือกกิจกรรมปฏิบัติตามความสนใจความถนัดและพัฒนาการของผู้เรียนด้วย เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและสามารถเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคลด้วย^{๑๒๔}

การเตรียมการสอน เป็นการเตรียมขยายรายละเอียดของหลักสูตรให้ไปสู่ภาคปฏิบัติโดยการกำหนดกิจกรรมและเวลาไว้อย่างชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้แผนการสอนควรแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือแผนการสอนระยะยาวจัดทำเป็นรายภาคหรือรายปี และแผนการสอนระยะสั้น นำแผนการสอนระยะยาวมาขยายเป็นรายละเอียดสำหรับการสอนในแต่ละครั้ง ดังนั้นแผนการสอนมีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนของครูเพราะเป็นแนวทางในการสอน ซึ่งจะช่วยให้ความสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตร สามารถดำเนินการสอนให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ให้ความสะดวกแก่ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ในการช่วยเหลือแนะนำและติดตามผล ครอบคลุมกับเนื้อหาสาระที่ได้สอนไปแล้ว เป็นแนวทางในการสร้างข้อทดสอบ เพื่อประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้มีความครอบคลุมกับเนื้อหาสาระที่ได้สอนไปแล้ว^{๑๒๕} การจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย

^{๑๒๒} วัฒนาพร ระงับทุกข์, การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, (กรุงเทพมหานคร : เลิฟแอนด์ เลิฟเพรส, ๒๕๔๒), หน้า ๘๔.

^{๑๒๓} กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ.),

^{๑๒๔} สำลี รักสุทธี, เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ, (กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา, ๒๕๔๔), หน้า ๑๓๕.

^{๑๒๕} สุนีย์ ภูพันธ์, แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร, (เชียงใหม่ : เดอะโนว์เลจเซ็นเตอร์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๗.

๑) ด้านการเตรียมการสอน

๑.๑ ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่สอนให้เข้าใจ

๑.๒ ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

๑.๓ วางแผนการสอน

๑.๔ จัดเตรียม

๒) ด้านการสอนการพัฒนาการเรียนการสอนมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

๒.๒ กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

๒.๓ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับแผนให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสถานการณ์ที่เป็นจริงในการสอน

๓) ด้านการประเมินผล ครูต้องมีบทบาท และยึดหลักการประเมินผล ดังต่อไปนี้

๓.๑ เก็บรวบรวมผลงาน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ๓.๒ ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน^{๑๒๖}

การจัดการเรียนการสอน เป็นการมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ โดยครูมีหน้าที่สร้างเด็กให้มีฐานความรู้ ที่สามารถสอดรับการเรียนรู้ในขั้นสูงต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๒๗}

การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต้องเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด^{๑๒๘}

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒ และ ๒๔ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม คือร่วมคิดร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์กิจกรรมทางการศึกษาลงมือปฏิบัติจริง ครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้บอกให้ความรู้ เป็นการอำนวยความสะดวกคอยช่วยเหลือในคราวจำเป็นเท่านั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนจะเปลี่ยนไป กล่าวคือครูเป็นกัลยาณมิตรเป็นเพื่อนทางวิชาการแก่ผู้เรียน เป็นที่ปรึกษาเมื่อผู้เรียนมีปัญหา^{๑๒๙}

การจัดการเรียนการสอน เป็นการ จัดสภาพการเรียนรู้ที่ครูจัดให้ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ตามหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาวิชาและสภาพแวดล้อมอื่นๆ เช่น ระดับชั้นของผู้เรียนสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและ

^{๑๒๖} ทิศนา ขัมมณี, การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, (CIPPA MODEL), (วารสารวิชาการ กรมวิชาการ, ๒๕๔๒), หน้า ๒-๓๐.

^{๑๒๗} กุลยา ตันติผลาชีวะ, การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน, (วารสารการศึกษาปฐมวัย, ๒๕๔๔), หน้า ๓๐.

^{๑๒๘} ชนาธิป พรกุล, คลีพระราชบัญญัติฯ จัดการเรียนการสอน การสร้างความรู้ด้วยตนเอง, (วิชาการ : ๒๕๔๔), หน้า ๑๕-๑๘.

^{๑๒๙} สำลี รักสุทธี, เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ, (กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา, ๒๕๔๔), หน้า ๑๓๕.

ในชีวิตจริง^{๑๓๐}

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ละครั้งจำเป็นจะต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจทำได้หลายๆ ชนิดซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่องการใช้เวลา การใช้แรงงานการใช้ทรัพยากรและการใช้งบประมาณ โดยเหตุนี้ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน ควรจะพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เห็นว่าจะก่อให้เกิดความรู้หรือประสบการณ์ และสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ง่ายที่สุดเร็วที่สุด ประหยัดเวลาที่สุดประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่ายมากที่สุด การสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหนึ่ง อาจจะเลือกใช้เฉพาะกิจกรรมที่เห็นว่ามีประสิทธิภาพมากเพียง ๑-๒ กิจกรรมก็เพียงพอแล้วไม่จำเป็นต้องทำทุกๆ กิจกรรมเพราะการทำเช่นนั้น นอกจากไม่เป็นการประหยัดแล้วอาจจะก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายอีกด้วย

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สังเกตรวบรวมวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูล ฝึกปฏิบัติฝึกทักษะกระบวนการคิดสร้างองค์ความรู้ การได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปฏิบัติคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์^{๑๓๑}

๒.๗ ข้อมูลพื้นที่วิจัย และประวัติความเป็นมาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย

๑. ข้อมูลทั่วไป

(๑) ชื่อสถานศึกษา (ไทย) พุทธรังษีพิทยาลัย

(๒) ชื่อสถานศึกษา (ภาษาอังกฤษ) Phuttarangsipittayalai

(๓) สถานที่ตั้ง วัดราชบูรณะ เลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒ ถนนสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์

ตำบลท่ามะปลา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

รหัสไปรษณีย์ ๘๖๑๑๐ โทรศัพท์ ๐-๗๗๕๒-๒๐๒๕ โทรสาร ๐-๗๗๕๔-๔๐๒๙

E-mail: tortortor2510@gmail.com

ที่อยู่เว็บไซต์ www.watratburanaram.com

๑.๑ ประวัติโดยย่อเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๒ จังหวัดชุมพรประสบวาทภัย จากอิทธิพลของพายุไต้ฝุ่นเกย์ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินประชาชนจำนวนมาก ได้รับความเดือดร้อน หลังจากเหตุการณ์เข้าสู่ภาวะปกติ จังหวัดชุมพร ร่วมกับกรมการศาสนาเห็นพ้องกันว่าควรจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อรับบุตรหลานของครอบครัวที่ประสบความสูญเสียจากวาทภัยให้เข้ารับการศึกษา

^{๑๓๐} บุรชัย ศิริมหาสาร, แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, (กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์, ๒๕๔๕),

^{๑๓๑} สุนีย์ ภูพันธ์, แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตรยุคปฏิรูปการศึกษาไทย, (เชียงใหม่ : The Knowledge Centre, ๒๕๔๖),

และศึกษาต่อฟรี ทั้งวิชาสามัญศึกษาและวิชาทางพระพุทธศาสนาตามแผนฟื้นฟูบูรณะและพัฒนา จังหวัดชุมพรด้านพระพุทธศาสนา พระราชวิจิตรปฏิภาณ เจ้าอาวาสวัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) จึงได้ดำเนินการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนา (ในขณะนั้น)กระทรวงศึกษาธิการจึงได้อนุญาตให้จัดตั้ง “โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย” ขึ้น เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๓๔ โดยเปิดดำเนินการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มาจนถึงปัจจุบัน

๑.๒ สัญลักษณ์และความหมาย ปรัชญา คำขวัญ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ วิสัยทัศน์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

สัญลักษณ์และความหมาย

อักษรย่อ

พ.ร.

สีประจำโรงเรียน

เหลืองทอง

ตราประจำโรงเรียน ธรรมจักรเปล่งรัศมีอยู่บนพานทอง มีข้อชัยพฤกษ์รองรับ

ธรรมจักรเปล่งรัศมี หมายถึง คุณความดีแผ่ขยายไปไม่มีสิ้นสุด
พานทอง หมายถึง รากฐานแห่งชีวิตที่มั่นคง และแน่วแน่ในอุดมการณ์
ข้อชัยพฤกษ์ หมายถึง ความเจริญงอกงามแห่งชีวิต อันอุดมด้วยธรรม

ปรัชญา

“สุวิชาโน ภว โหติ สุวิชาโน ปราภโว”
ผู้เจริญหรือผู้เสื่อม สังคมย่อมรับรู้โดยง่าย

คำขวัญ

“แต่งกายดี มีวินัย ใฝ่การเรียนรู้ เพียรทำหน้าที่”

เอกลักษณ์

“วิถีธรรม นำปัญญา”

อัตลักษณ์

“ความรู้ดี ศาสนพินิจเยี่ยม”

วิสัยทัศน์

“ภายในปี ๒๕๖๑ โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย จัดการศึกษาโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงามด้วยศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญา พุทธธรรม ผลักดันให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่มี คุณภาพตามมาตรฐาน พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ด้านวิชาการ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล พัฒนาตน สู่ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ภาควุฒิจำในภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาตนให้ ทันเทคโนโลยี มีความภูมิใจในความเป็นไทย กล้าตัดสินใจในการแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ และมี เหตุผล ดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง”

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

- (๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- (๒) ซื่อสัตย์สุจริต
- (๓) มีวินัย
- (๔) ใฝ่เรียนรู้
- (๕) อยู่อย่างพอเพียง
- (๖) มุ่งมั่นในการทำงาน
- (๗) รักความเป็นไทย
- (๘) มีจิตสาธารณะ

๑.๓ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และผลผลิตของแผนยุทธศาสตร์

พันธกิจ (Mission)

- (๑) จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเพื่อผลิต และพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม
- (๒) พัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็งเป็นโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- (๓) เผยแผ่และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม และร่วมสร้างสังคมพุทธธรรมที่มีความเข้มแข็ง

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)

- (๑) การสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ
- (๒) การพัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง และมีมาตรฐานเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ยั่งยืน
- (๓) การเสริมสร้างศักยภาพให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- (๔) การทำนุบำรุง เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม

เป้าประสงค์ (Goal)

- (๑) ผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรมและมีคุณลักษณะปรีดีสามัญตามที่พึงประสงค์
- (๒) ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่มีอัตลักษณ์พุทธธรรม และมีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และเชื่อมั่นของสังคม
- (๓) โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และการศึกษาระดับพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา
- (๔) พระพุทธศาสนามีความเจริญงอกงาม สังคมเข้มแข็งอุดมปัญญาพุทธธรรม

ผลผลิตของแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan Output)

- (๑) ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ
- (๒) ผู้เรียนที่สอบผ่านหลักสูตรนักรธรรม – บาลีมากขึ้น และมีผลการเรียนวิชาสามัญศึกษาสูงขึ้น

- (๓) มีระบบการบริหารจัดการศึกษาที่ได้คุณภาพ ตามมาตรฐาน
- (๔) เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต้นแบบ
- (๕) ผู้ที่จบการศึกษาดำรงอยู่ในเพศบรรพชิตมากขึ้น
- (๖) ชุมชนรอบสถานศึกษาเป็นชุมชนพุทธธรรมที่เข้มแข็ง

๑.๔ แผนพัฒนาคุณภาพ

เป้าหมายที่ ๑	ยุทธศาสตร์/มาตรการ	สภาพความสำเร็จ/ตัวชี้วัด
ผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรมและมีคุณลักษณะปรีดีสามัญตามทีพึงประสงค์ร้อยละ ๙๕	การสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ	นักเรียนจบการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ ๙๕ นักเรียนจบระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายร้อยละ ๙๕
เป้าหมายที่ ๒	ยุทธศาสตร์/มาตรการ	สภาพความสำเร็จ/ตัวชี้วัด
ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่มีอัตลักษณ์ พุทธธรรม และมีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และ เชื่อมั่นของสังคม เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๘๕	การพัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง และมีมาตรฐานเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ยั่งยืน	ผู้เรียนสอบผ่านหลักสูตร นักธรรม-บาลีมากขึ้น และมีผล การเรียนรู้วิชาสามัญศึกษา สูงขึ้นร้อยละ ๘๕
เป้าหมายที่ ๓	ยุทธศาสตร์/มาตรการ	สภาพความสำเร็จ/ตัวชี้วัด
โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และการศึกษาระดับพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาและวิชาสามัญ	การเสริมสร้างศักยภาพให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	มีระบบการบริหารจัดการ การศึกษาที่ได้คุณภาพ ตาม มาตรฐาน และเป็นโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา ต้นแบบ
เป้าหมายที่ ๔	ยุทธศาสตร์/มาตรการ	สภาพความสำเร็จ/ตัวชี้วัด
พระพุทธศาสนามีความเจริญงอกงาม สังคมเข้มแข็ง อุดมปัญญาพุทธธรรม	การทํานุบำรุง เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองมากยิ่งขึ้น	ผู้ที่จบการศึกษาดำรงอยู่ใน เพศบรรพชิตมากขึ้น และ ชุมชนรอบสถานศึกษาเป็น ชุมชนพุทธธรรมที่เข้มแข็ง

ตารางที่ ๒.๗.๑ แผนพัฒนาคุณภาพ

๒. ข้อมูลผู้เรียน

๒.๑ ที่ตั้ง ☐ กทม. ☒ ภูมิภาค

๒.๒ หลักสูตรของสถานศึกษา หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๒.๓ จำนวนห้องเรียนจำแนกตามหลักสูตร/โครงการ

ระดับชั้น	หลักสูตรพระปริยัติธรรม			
	สามัญ	ธรรม	บาลี	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๑	๑	๑	๓
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๑	๑	๑	๓
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๑	๑	๑	๓
รวม	๓	๓	๓	๓
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๑	๑	๑	๓
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๑	๑	๑	๓
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๑	๑	๑	๓
รวม	๓	๓	๓	๓
รวมทั้งหมด	๖	๖	๖	๖

ตารางที่ ๒.๗.๒ ข้อมูลผู้เรียน

๒.๔ จำนวนผู้เรียนจำแนกตามหลักสูตร/โครงการและเพศ

ระดับชั้น	จำนวน (รูป)			
	สามัญ	ธรรม	บาลี	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๑๕	๑๕	๑๕	๑๕
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๒๑	๒๒	๒๒	๒๒
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๒๓	๒๓	๒๓	๒๓
รวม	๕๙	๕๙	๕๙	๕๙
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๕	๕	๕	๕
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๕	๕	๕	๕
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๓	๓	๓	๓
รวม	๑๓	๑๓	๑๓	๑๓
รวมทั้งหมด	๗๒	๗๒	๗๒	๗๒

หมายเหตุ. นักเรียนรูปเดียวกันเรียนทั้ง ๓ แผนก

ตารางที่ ๒.๗.๓ จำนวนผู้เรียนจำแนกตามหลักสูตร/โครงการและเพศ

๒.๕ จำนวนผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษ

รายการ	จำนวน (รูป)		
	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม
๑. ผู้เรียนที่มีความบกพร่องเรียนร่วม			
๒. ผู้เรียนที่มีภาวะทุพลโภชนาการ			
๓. ผู้เรียนปัญญาเลิศ			
๓.๑ คณิตศาสตร์			
๓.๒ วิทยาศาสตร์			
๓.๓ ภาษาอังกฤษ			
๓.๔ ศิลปะ			
๓.๕ นาฏศิลป์/ดนตรี			
๓.๖ พลศึกษา			
๓.๗ อื่น ๆ (ระบุ)			
๔. ผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ			
๔.๑ ยากจน	๕๙	๑๓	๗๒
๔.๒ ด้อยโอกาส	๕๙	๑๓	๗๒
๔.๓ อื่น ๆ (ระบุ).....			
๕. ผู้เรียนซ้ำชั้น			
๖. ผู้เรียนที่ขาดเรียนมากกว่าร้อยละ ๕ ของเวลาเรียน (วัน) ตลอดปีการศึกษา			
๗. ผู้เรียนลาออกกลางคัน	๔	๑	๕
๘. ผู้เรียนที่ทำชื่อเสียงให้กับโรงเรียน			
๙. ผู้เรียนที่อยู่ในภาวะเสี่ยง			
๙.๑ เอดส์			
๙.๒ ยาเสพติด			
๙.๓ ความรุนแรง			
๙.๔ พฤติกรรมก้าวร้าวตามคำวินิจฉัยของแพทย์			

ตารางที่ ๒.๗.๔ จำนวนผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษ

๓. ข้อมูลบุคลากร

๓.๑ จำนวนบุคลากรจำแนกตามหน้าที่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในตำแหน่ง

ประเภทบุคลากร	บรรพชิต/คฤหัสถ์			ระดับการศึกษา			อายุเฉลี่ย (ปี)	ประสบการณ์ในตำแหน่ง (เฉลี่ย) (ปี)
	พระภิกษุ	ชาย	หญิง	ต่ำกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี		
ผู้จัดการและผู้อำนวยการ								
ผู้จัดการ	๑			๑				๒๔
ผู้อำนวยการ	๑				๑			๒๔
รองผู้อำนวยการ	๑				๑			๑๖
ครูประจำ	๒	๔	๒		๘			๒๒
ครูพิเศษ								
ครูต่างประเทศ								
สนับสนุนการสอน								
นักการภารโรง								
คนขับรถ								
ยามรักษาความปลอดภัย								
อื่นๆ (ระบุ กรรมการสถานศึกษา)		๓	๒		๓	๑		

ตารางที่ ๒.๗.๕ ข้อมูลบุคลากร

๔.๒ จำนวนครูประจำการที่ได้สอนตรงตามวิชาเอก ๒ คน

๔.๓ จำนวนครูประจำการที่ไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอก ๖ คน

๔.๓ สาขาที่ขาดแคลนครู

- ☐ ภาษาไทย.....คน
 ☒ คณิตศาสตร์.....คน
 ☐ วิทยาศาสตร์.....คน
☐ สังคมศึกษา.....คน
☐ สุขศึกษา.....คน
☐ ศิลปศึกษา.....คน
☐ การอาชีพ.....คน
☒ ภาษาต่างประเทศ.....คน
☐ คอมพิวเตอร์.....คน
☐ ภาษาบาลี.....คน
☐ ธรรมวินัย.....คน
☐ ศาสนปฏิบัติ.....คน

๔. เกียรติยศชื่อเสียง/และผลงานเด่น

ที่	เกียรติยศชื่อเสียง/ผลงานเด่น	สถานที่	ปีที่ได้รับ
๑	เขตการศึกษา ๓ ประกาศให้วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) เป็นอุทยานการศึกษา	เขตการศึกษา ๓	พ.ศ. ๒๕๓๖
๒	ได้รับโล่รางวัลการจัดอุทยานการศึกษาดีเด่นจากกระทรวงศึกษาธิการ	กระทรวงศึกษาธิการ	พ.ศ. ๒๕๓๗
๓	ผู้จัดการโรงเรียน ได้รับเกียรติบัตรในฐานะที่โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย เป็นสถานศึกษาที่ดำเนินงานสนองนโยบายกระทรวงศึกษาธิการดีเด่น	เขตการศึกษา ๓	พ.ศ. ๒๕๓๘
๔	วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) ได้รับคัดเลือกให้เป็นวัดพัฒนาดีเด่น ตามโครงการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ	กรมการศาสนา	พ.ศ. ๒๕๓๘
๕	โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย ได้รับโล่เกียรติคุณโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตัวอย่าง จากสมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช	หอประชุมพุทธมณฑล	พ.ศ. ๒๕๔๓
๖	โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ ให้เป็นโรงเรียนนำร่องด้านการจัดการศึกษาและการเผยแผ่	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	พ.ศ. ๒๕๔๔
๗	พระราชวิจิตรปฏิภาณ ผู้จัดการโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย ได้รับเกียรติบัตร ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาดีเด่น จากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	หอประชุมพุทธมณฑล	พ.ศ. ๒๕๔๗
๘	พระครูสิริวินัยบรรหาร ผู้อำนวยการ/ครูสอนโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย ได้รับเกียรติบัตรครูสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาดีเด่น	งานแข่งขันทักษะทางวิชาการ จังหวัดนครพนม	พ.ศ. ๒๕๕๒
๙	นางบุญรับ ภากรณ์ ครูสอนโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ “ครูสุตติ”	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	พ.ศ. ๒๕๕๕

ตารางที่ ๒.๗.๑๑ เกียรติยศชื่อเสียง/และผลงานเด่น

๕. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

๕.๑ โรงเรียนจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ ปรับปรุง ๒๕๕๓

โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร กลุ่มที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ภาคเรียนที่ ๑)			ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ภาคเรียนที่ ๒)		
รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วยกิต/ ชม.)	รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วย กิต/ชม.)
รายวิชาพื้นฐาน		๑๑.๐๐ (๔๔๐)	รายวิชาพื้นฐาน		๑๑.๐๐ (๔๔๐)
ท ๑๑๐๑	ภาษาไทย ๑	๑.๕(๖๐)	ท ๒๑๑๐๒	ภาษาไทย ๒	๑.๕(๖๐)
ค ๑๑๐๑	คณิตศาสตร์ ๑	๑.๕(๖๐)	ค ๒๑๑๐๒	คณิตศาสตร์ ๒	๑.๕(๖๐)
ว ๑๑๐๑	วิทยาศาสตร์ ๑	๑.๕(๖๐)	ว ๒๑๑๐๒	วิทยาศาสตร์ ๒	๑.๕(๖๐)
ส ๑๑๐๑	สังคมศึกษา ฯ ๑	๑.๐(๔๐)	ส ๒๑๑๐๒	สังคมศึกษา ฯ ๒	๑.๐(๔๐)
ส ๑๑๒๑	ประวัติศาสตร์ ๑	๑.๐(๔๐)	ส ๒๑๑๒๒	ประวัติศาสตร์ ๒	๑.๐(๔๐)
ส ๑๑๖๑	ธรรมวินัย ๑	๐.๕(๒๐)	ส ๒๑๑๖๒	ธรรมวินัย ๒	๐.๕(๒๐)
พ ๑๑๐๑	สุขศึกษา และพลศึกษา ๑	๐.๕(๒๐)	พ ๒๑๑๐๒	สุขศึกษา และพล ศึกษา ๒	๐.๕(๒๐)
ศ ๑๑๐๑	ศิลปะ ๑	๐.๕(๒๐)	ศ ๒๑๑๐๒	ศิลปะ ๒	๐.๕(๒๐)
ง ๒๑๑๐๑	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี ๑	๑.๐(๔๐)	ง ๒๑๑๐๒	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี ๒	๑.๐(๔๐)
อ ๑๑๐๑	ภาษาอังกฤษ ๑	๒.๐(๘๐)	อ ๒๑๑๐๒	ภาษาอังกฤษ ๒	๒.๐(๘๐)
รายวิชาเพิ่มเติม		๓.๕ (๑๔๐)	รายวิชาเพิ่มเติม		๓.๕ (๑๔๐)
ส ๐๑๔๑	พระพุทธศาสนา ๑	๐.๕(๒๐)	ส ๒๐๑๔๒	พระพุทธศาสนา ๒	๐.๕(๒๐)
ส ๐๑๘๑	ศาสนปฏิบัติ ๑	๐.๕(๒๐)	ส ๒๐๑๘๒	ศาสนปฏิบัติ ๒	๐.๕(๒๐)
บ ๑๒๐๑	ภาษาบาลี ๑	๒.๕(๑๐๐)	บ ๒๑๒๐๒	ภาษาบาลี ๒	๒.๕ (๑๐๐)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)
ก ๑๙๐๑	กิจกรรมแนะแนว ๑	๑๐	ก ๒๑๙๐๒	กิจกรรมแนะแนว ๒	๑๐
ก ๑๙๒๑	กิจของสงฆ์ ๑	๒๐	ก ๒๑๙๒๒	กิจของสงฆ์ ๒	๒๐
ก ๑๙๔๑	กิจกรรมชุมนุม ๑	๒๐	ก ๒๑๙๔๒	กิจกรรมชุมนุม ๒	๒๐
ก ๑๙๖๑	กิจกรรมอาสาพัฒนา ๑	๑๐	ก ๒๑๙๖๒	กิจกรรมอาสา พัฒนา ๒	๑๐
รวมทั้งสิ้น		๖๐๐	รวมทั้งสิ้น		๖๐๐

ตารางที่ ๒.๗.๑๒ โครงสร้างหลักสูตรชั้นปีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี
โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร กลุ่มที่ ๒
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ (ภาคเรียนที่ ๑)			ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ (ภาคเรียนที่ ๒)		
รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วยกิต/ ชม.)	รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วย กิต/ชม.)
รายวิชาพื้นฐาน		๑๑.๐๐ (๔๔๐)	รายวิชาพื้นฐาน		๑๑.๐๐ (๔๔๐)
ท ๒๒๑๐๑	ภาษาไทย ๓	๑.๕(๖๐)	ท ๒๒๑๐๒	ภาษาไทย ๔	๑.๕(๖๐)
ค ๒๒๑๐๑	คณิตศาสตร์ ๓	๑.๕(๖๐)	ค ๒๒๑๐๒	คณิตศาสตร์ ๔	๑.๕(๖๐)
ว ๒๒๑๐๑	วิทยาศาสตร์ ๓	๑.๕(๖๐)	ว ๒๒๑๐๒	วิทยาศาสตร์ ๔	๑.๕(๖๐)
ส ๒๒๑๐๑	สังคมศึกษา ๓	๑.๐(๔๐)	ส ๒๒๑๐๒	สังคมศึกษา ๔	๑.๐(๔๐)
ส ๒๒๑๐๒	ประวัติศาสตร์ ๓	๑.๐(๔๐)	ส ๒๒๑๐๒	ประวัติศาสตร์ ๔	๑.๐(๔๐)
ส ๒๒๑๐๓	ธรรมวินัย ๓	๐.๕(๒๐)	ส ๒๒๑๐๓	ธรรมวินัย ๔	๐.๕(๒๐)
พ ๒๒๑๐๑	สุขศึกษา และพลศึกษา ๓	๐.๕(๒๐)	พ ๒๒๑๐๒	สุขศึกษา และพลศึกษา ๔	๐.๕(๒๐)
ศ ๒๒๑๐๑	ศิลปะ ๓	๐.๕(๒๐)	ศ ๒๒๑๐๒	ศิลปะ ๔	๐.๕(๒๐)
ง ๒๒๑๐๑	การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๓	๑.๐(๔๐)	ง ๒๒๑๐๒	การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๔	๑.๐(๔๐)
อ ๒๒๑๐๑	ภาษาอังกฤษ ๓	๒.๐(๘๐)	อ ๒๒๑๐๒	ภาษาอังกฤษ ๔	๒.๐(๘๐)
รายวิชาเพิ่มเติม		๓.๕(๑๔๐)	รายวิชาเพิ่มเติม		๓.๕(๑๔๐)
ส ๒๐๒๔๑	พระพุทธศาสนา ๓	๐.๕(๒๐)	ส ๒๐๒๔๒	พระพุทธศาสนา ๔	๐.๕(๒๐)
ส ๒๐๒๔๒	ศาสนปฏิบัติ ๓	๐.๕(๒๐)	ส ๒๐๒๔๓	ศาสนปฏิบัติ ๔	๐.๕(๒๐)
บ ๒๒๒๐๑	ภาษาบาลี ๓	๒.๕(๑๐๐)	บ ๒๒๒๐๒	ภาษาบาลี ๔	๒.๕(๑๐๐)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)
ก ๒๒๙๐๑	กิจกรรมแนะแนว ๓	๑๐	ก ๒๒๙๐๒	กิจกรรมแนะแนว ๔	๑๐
ก ๒๒๙๐๒	กิจของสงฆ์ ๓	๒๐	ก ๒๒๙๐๓	กิจของสงฆ์ ๔	๒๐
ก ๒๒๙๐๓	กิจกรรมชุมนุม ๓	๒๐	ก ๒๒๙๐๔	กิจกรรมชุมนุม ๔	๒๐
ก ๒๒๙๐๔	กิจกรรมอาสาพัฒนา ๓	๑๐	ก ๒๒๙๐๕	กิจกรรมอาสาพัฒนา ๔	๑๐
รวมทั้งสิ้น		๖๐๐	รวมทั้งสิ้น		๖๐๐

ตารางที่ ๒.๗.๑๓ โครงสร้างหลักสูตรชั้นปีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี
โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร กลุ่มที่ ๒
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (ภาคเรียนที่ ๑)			ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (ภาคเรียนที่ ๒)		
รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วยกิต/ ชม.)	รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วย กิต/ชม.)
รายวิชาพื้นฐาน		๑๑.๐๐ (๔๔๐)	รายวิชาพื้นฐาน		๑๑.๐๐ (๔๔๐)
ท ๒๓๑๐๑	ภาษาไทย ๕	๑.๕(๖๐)	ท ๒๓๑๐๒	ภาษาไทย ๖	๑.๕(๖๐)
ค ๒๓๑๐๑	คณิตศาสตร์ ๕	๑.๕(๖๐)	ค ๒๓๑๐๒	คณิตศาสตร์ ๖	๑.๕(๖๐)
ว ๒๓๑๐๑	วิทยาศาสตร์ ๕	๑.๕(๖๐)	ว ๒๓๑๐๒	วิทยาศาสตร์ ๖	๑.๕(๖๐)
ส ๒๓๑๐๑	สังคมศึกษา ฯ ๕	๑.๐(๔๐)	ส ๒๓๑๐๒	สังคมศึกษา ฯ ๖	๑.๐(๔๐)
ส ๒๓๑๐๒	ประวัติศาสตร์ ๕	๑.๐(๔๐)	ส ๒๓๑๐๒	ประวัติศาสตร์ ๖	๑.๐(๔๐)
ส ๒๓๑๐๓	ธรรมวินัย ๕	๐.๕(๒๐)	ส ๒๓๑๐๓	ธรรมวินัย ๖	๐.๕(๒๐)
พ ๒๓๑๐๑	สุขศึกษา และพลศึกษา ๕	๐.๕(๒๐)	พ ๒๓๑๐๒	สุขศึกษา และพลศึกษา ๖	๐.๕(๒๐)
ศ ๒๓๑๐๑	ศิลปะ ๕	๐.๕(๒๐)	ศ ๒๓๑๐๒	ศิลปะ ๖	๐.๕(๒๐)
ง ๒๓๑๐๑	การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๕	๑.๐(๔๐)	ง ๒๓๑๐๒	การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๖	๑.๐(๔๐)
อ ๒๓๑๐๑	ภาษาอังกฤษ ๕	๒.๐(๘๐)	อ ๒๓๑๐๒	ภาษาอังกฤษ ๖	๒.๐(๘๐)
รายวิชาเพิ่มเติม		๓.๕(๑๔๐)	รายวิชาเพิ่มเติม		๓.๕ (๑๔๐)
ส ๒๐๓๔๑	พระพุทธศาสนา ๕	๐.๕(๒๐)	ส ๒๐๓๔๒	พระพุทธศาสนา ๖	๐.๕(๒๐)
ส ๒๐๓๔๑	ศาสนปฏิบัติ ๕	๐.๕(๒๐)	ส ๒๐๓๔๒	ศาสนปฏิบัติ ๖	๐.๕(๒๐)
บ ๒๓๒๐๑	ภาษาบาลี ๕	๒.๕(๑๐๐)	บ ๒๓๒๐๒	ภาษาบาลี ๖	๒.๕ (๑๐๐)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)
ก ๒๓๙๐๑	กิจกรรมแนะแนว ๕	๑๐	ก ๒๓๙๐๒	กิจกรรมแนะแนว ๖	๑๐
ก ๒๓๙๐๒	กิจของสงฆ์ ๕	๒๐	ก ๒๓๙๐๒	กิจของสงฆ์ ๖	๒๐
ก ๒๓๙๐๓	กิจกรรมชุมนุม ๕	๒๐	ก ๒๓๙๐๓	กิจกรรมชุมนุม ๖	๒๐
ก ๒๓๙๐๔	กิจกรรมอาสาพัฒนา ๕	๑๐	ก ๒๓๙๐๔	กิจกรรมอาสาพัฒนา ๖	๑๐
รวมทั้งสิ้น		๖๐๐	รวมทั้งสิ้น		๖๐๐

ตารางที่ ๒.๗.๑๕ โครงสร้างหลักสูตรชั้นปีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี
โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร กลุ่มที่ ๒
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ (ภาคเรียนที่ ๑)			ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ (ภาคเรียนที่ ๒)		
รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วยกิต/ ชม.)	รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วย กิต/ชม.)
รายวิชาพื้นฐาน		๗.๕ (๗.๕)	รายวิชาพื้นฐาน		๗.๕ (๗.๕)
ท ๑๑๐๑	ภาษาไทย ๑	๑.๐(๔๐)	ท ๓๑๑๐๒	ภาษาไทย ๒	๑.๐(๔๐)
ค ๑๑๐๑	คณิตศาสตร์ ๑	๑.๐(๔๐)	ค ๓๑๑๐๒	คณิตศาสตร์ ๒	๑.๐(๔๐)
ว ๓๑๑๐๑	วิทยาศาสตร์ ๑	๑.๐(๔๐)	ว ๓๑๑๐๒	วิทยาศาสตร์ ๒	๑.๐(๔๐)
ส ๑๑๐๑	สังคมศึกษา ฯ ๑	๑.๐(๔๐)	ส ๓๑๑๐๒	สังคมศึกษา ฯ ๒	๑.๐(๔๐)
ส ๑๑๒๑	ประวัติศาสตร์ ๑	๐.๕(๒๐)	ส ๓๑๑๒๒	ประวัติศาสตร์ ๒	๐.๕(๒๐)
ส ๑๑๒๑	ธรรมวินัย ๑	๐.๕(๒๐)	ส๓๑๒๒๒	ธรรมวินัย ๒	๐.๕(๒๐)
พ ๓๑๑๐๑	สุขศึกษา และพลศึกษา ๑	๐.๕(๒๐)	พ ๓๑๑๐๒	สุขศึกษา และพล ศึกษา ๒	๐.๕(๒๐)
ศ ๑๑๐๑	ศิลปะ ๑	๐.๕(๒๐)	ศ ๓๑๑๐๒	ศิลปะ ๒	๐.๕(๒๐)
ง ๑๑๐๑	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี ๑	๐.๕(๒๐)	ง ๓๑๑๐๒	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี ๒	๐.๕(๒๐)
อ ๑๑๐๑	ภาษาอังกฤษ ๑	๑.๐(๔๐)	อ ๓๑๑๐๒	ภาษาอังกฤษ ๒	๑.๐(๔๐)
รายวิชาเพิ่มเติม		๖.๐(๒๔๐)	รายวิชาเพิ่มเติม		๖.๐ (๒๔๐)
ส ๓๑๑๔๑	พระพุทธศาสนา ๑	๑.๐(๔๐)	ส ๓๑๑๔๒	พระพุทธศาสนา ๒	๑.๐(๔๐)
ส ๓๑๒๓๑	ศาสนปฏิบัติ ๑	๑.๐(๔๐)	ส ๓๑๒๓๒	ศาสนปฏิบัติ ๒	๑.๐(๔๐)
บ ๑๒๐๑	ภาษาบาลี ๑	๒.๕(๑๐๐)	บ ๓๑๒๐๒	ภาษาบาลี ๒	๒.๕ (๑๐๐)
ว ๑๒๐๑	วิทยาศาสตร์ ๑	๑.๕(๖๐)	ว ๓๑๒๐๒	วิทยาศาสตร์ ๒	๑.๕(๖๐)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)
ก ๑๔๐๑	กิจกรรมแนะแนว ๑	๑๐	ก ๓๑๔๐๒	กิจกรรมแนะแนว ๒	๑๐
ก ๑๔๒๑	กิจของสงฆ์ ๑	๒๐	ก ๓๑๔๒๒	กิจของสงฆ์ ๒	๒๐
ก ๑๔๔๑	กิจกรรมชุมนุม ๑	๒๐	ก ๓๑๔๔๒	กิจกรรมชุมนุม ๒	๒๐
ก ๑๔๖๑	กิจกรรมอาสาพัฒนา ๑	๑๐	ก ๓๑๔๖๒	กิจกรรมอาสาพัฒนา ๒	๑๐
รวมทั้งสิ้น		๖๐๐	รวมทั้งสิ้น		๖๐๐

ตารางที่ ๒.๗.๑๖ โครงสร้างหลักสูตรชั้นปีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี
โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร กลุ่มที่ ๒
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ (ภาคเรียนที่ ๑)			ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ (ภาคเรียนที่ ๒)		
รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วยกิต/ ชม.)	รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วย กิต/ชม.)
รายวิชาพื้นฐาน		๗.๕ (๓๐๐)	รายวิชาพื้นฐาน		๗.๕ (๓๐๐)
ท ๒๑๐๑	ภาษาไทย ๓	๑.๐(๔๐)	ท ๓๒๑๐๒	ภาษาไทย ๔	๑.๐(๔๐)
ค ๒๑๐๑	คณิตศาสตร์ ๓	๑.๐(๔๐)	ค ๓๒๑๐๒	คณิตศาสตร์ ๔	๑.๐(๔๐)
ว ๒๑๐๑	วิทยาศาสตร์ ๓	๑.๐(๔๐)	ว ๓๒๑๐๒	วิทยาศาสตร์ ๔	๑.๐(๔๐)
ส ๒๑๐๑	สังคมศึกษา ฯ ๓	๑.๐(๔๐)	ส ๓๒๑๐๒	สังคมศึกษา ฯ ๔	๑.๐(๔๐)
ส ๒๑๒๑	ประวัติศาสตร์ ๓	๐.๕(๒๐)	ส ๓๒๑๒๒	ประวัติศาสตร์ ๔	๐.๕(๒๐)
ส ๒๑๒๑	ธรรมวินัย ๓	๐.๕(๒๐)	ส ๓๒๑๒๒	ธรรมวินัย ๔	๐.๕(๒๐)
พ ๒๑๐๑	สุขศึกษา และพลศึกษา ๓	๐.๕(๒๐)	พ ๓๒๑๐๒	สุขศึกษา และพล ศึกษา ๔	๐.๕(๒๐)
ศ ๓๒๑๐๑	ศิลปะ ๓	๐.๕(๒๐)	ศ ๓๒๑๐๒	ศิลปะ ๔	๐.๕(๒๐)
ง ๒๑๐๑	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี ๓	๐.๕(๒๐)	ง ๓๒๑๐๒	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี ๔	๐.๕(๒๐)
อ ๓๒๑๐๑	ภาษาอังกฤษ ๓	๑.๐(๔๐)	อ ๓๒๑๐๒	ภาษาอังกฤษ ๔	๑.๐(๔๐)
รายวิชาเพิ่มเติม		๖.๐(๒๔๐)	รายวิชาเพิ่มเติม		๖.๐ (๒๔๐)
ส ๒๑๔๑	พระพุทธศาสนา ๓	๑.๐(๔๐)	ส ๓๒๑๔๒	พระพุทธศาสนา ๔	๑.๐(๔๐)
ส ๓๒๑๒๓	ศาสนปฏิบัติ ๓	๑.๐(๔๐)	ส ๓๒๑๒๒	ศาสนปฏิบัติ ๔	๑.๐(๔๐)
บ ๒๒๐๑	ภาษาบาลี ๓	๒.๕(๑๐๐)	บ ๓๒๒๐๒	ภาษาบาลี ๔	๒.๕ (๑๐๐)
ว ๒๒๐๑	วิทยาศาสตร์ ๓	๑.๕(๖๐)	ว ๓๒๒๐๒	วิทยาศาสตร์ ๔	๑.๕(๖๐)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)
ก ๒๔๐๑	กิจกรรมแนะแนว ๓	๑๐	ก ๓๒๔๐๒	กิจกรรมแนะแนว ๔	๑๐
ก ๓๒๔๒๑	กิจของสงฆ์ ๓	๒๐	ก ๓๒๔๒๒	กิจของสงฆ์ ๔	๒๐
ก ๒๔๔๑	กิจกรรมชุมนุม ๓	๒๐	ก ๓๒๔๔๒	กิจกรรมชุมนุม ๔	๒๐
ก ๓๒๔๖๑	กิจกรรมอาสาพัฒนา ๓	๑๐	ก ๓๒๔๖๒	กิจกรรมอาสาพัฒนา ๔	๑๐
รวมทั้งสิ้น		๖๐๐	รวมทั้งสิ้น		๖๐๐

ตารางที่ ๒.๗.๑๗ โครงสร้างหลักสูตรชั้นปีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี
โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร กลุ่มที่ ๒
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ (ภาคเรียนที่ ๑)			ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ (ภาคเรียนที่ ๒)		
รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วยกิต/ ชม.)	รายวิชา/กิจกรรม		เวลาเรียน (หน่วยกิต/ ชม.)
รายวิชาพื้นฐาน		๗.๕ (๓๐๐)	รายวิชาพื้นฐาน		๗.๕ (๓๐๐)
ท ๓๓๑๐๑	ภาษาไทย ๕	๑.๐(๔๐)	ท ๓๓๑๐๒	ภาษาไทย ๖	๑.๐(๔๐)
ค ๓๓๑๐๑	คณิตศาสตร์ ๕	๑.๐(๔๐)	ค ๓๓๑๐๒	คณิตศาสตร์ ๖	๑.๐(๔๐)
ว ๓๓๑๐๑	วิทยาศาสตร์ ๕	๑.๐(๔๐)	ว ๓๓๑๐๒	วิทยาศาสตร์ ๖	๑.๐(๔๐)
ส ๓๓๑๐๑	สังคมศึกษา ฯ ๕	๑.๐(๔๐)	ส ๓๓๑๐๒	สังคมศึกษา ฯ ๖	๑.๐(๔๐)
ส ๓๓๑๒๑	ประวัติศาสตร์ ๕	๐.๕(๒๐)	ส ๓๓๑๒๒	ประวัติศาสตร์ ๖	๐.๕(๒๐)
ส ๓๓๒๒๑	ธรรมวินัย ๕	๐.๕(๒๐)	ส ๓๓๒๒๒	ธรรมวินัย ๖	๐.๕(๒๐)
พ ๓๓๑๐๑	สุขศึกษา และพลศึกษา ๕	๐.๕(๒๐)	พ ๓๓๑๐๒	สุขศึกษา และพลศึกษา ๖	๐.๕(๒๐)
ศ ๓๓๑๐๑	ศิลปะ ๕	๐.๕(๒๐)	ศ ๓๓๑๐๒	ศิลปะ ๖	๐.๕(๒๐)
ง ๓๓๑๐๑	การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๕	๐.๕(๒๐)	ง ๓๓๑๐๒	การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๖	๐.๕(๒๐)
อ ๓๓๑๐๑	ภาษาอังกฤษ ๕	๑.๐(๔๐)	อ ๓๓๑๐๒	ภาษาอังกฤษ ๖	๑.๐(๔๐)
รายวิชาเพิ่มเติม		๖.๐(๒๔๐)	รายวิชาเพิ่มเติม		๖.๐(๒๔๐)
ส ๓๓๑๔๑	พระพุทธศาสนา ๕	๑.๐(๔๐)	ส ๓๓๑๔๒	พระพุทธศาสนา ๖	๑.๐(๔๐)
ส ๓๓๒๓๑	ศาสนปฏิบัติ ๕	๑.๐(๔๐)	ส ๓๓๒๓๒	ศาสนปฏิบัติ ๖	๑.๐(๔๐)
บ ๓๓๒๐๑	ภาษาบาลี ๕	๒.๕(๑๐๐)	บ ๓๓๒๐๒	ภาษาบาลี ๖	๒.๕(๑๐๐)
ว ๓๓๒๐๑	วิทยาศาสตร์ ๕	๑.๕(๖๐)	ว ๓๓๒๐๒	วิทยาศาสตร์ ๖	๑.๕(๖๐)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(๖๐)
ก ๓๓๔๐๑	กิจกรรมแนะแนว ๕	๑๐	ก ๓๓๔๐๒	กิจกรรมแนะแนว ๖	๑๐
ก ๓๓๔๒๑	กิจของสงฆ์ ๕	๒๐	ก ๓๓๔๒๒	กิจของสงฆ์ ๖	๒๐
ก ๓๓๔๔๑	กิจกรรมชุมนุม ๕	๒๐	ก ๓๓๔๔๒	กิจกรรมชุมนุม ๖	๒๐
ก ๓๓๔๖๑	กิจกรรมอาสาพัฒนา ๕	๑๐	ก ๓๓๔๖๒	กิจกรรมอาสาพัฒนา ๖	๑๐
รวมทั้งสิ้น		๖๐๐	รวมทั้งสิ้น		๖๐๐

ตารางที่ ๒.๗.๑๘ โครงสร้างหลักสูตรชั้นปีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๕.๒ โครงสร้างเวลาเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น		
	ม.๑	ม.๒	ม.๓
♦กลุ่มสาระการเรียนรู้ (รวมเวลาเรียนพื้นฐาน)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๘๘๐ (๒๒ นก.)
- ภาษาไทย	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
- คณิตศาสตร์	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
- วิทยาศาสตร์	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
- สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	๒๔๐ (๖ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
☞ พระพุทธศาสนา	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
☞ ประวัติศาสตร์	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)
☞ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)
☞ เศรษฐศาสตร์			
☞ ภูมิศาสตร์			
- สุขศึกษาและพลศึกษา	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)
- ศิลปะ	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)
- การงานอาชีพและเทคโนโลยี	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)
- ภาษาต่างประเทศ	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
♦รายวิชาเพิ่มเติม (รวมเวลาเรียนรายวิชาเพิ่มเติม)	ปีละไม่เกิน ๒๐๐ ชั่วโมง		
- ภาษาบาลี	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
- รายวิชาเพิ่มเติมตามจุดเน้นของโรงเรียน	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)
♦กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (รวมเวลากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน)	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐

- กิจกรรมแนะแนว	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐
- กิจกรรมชุมนุม			
☞ กิจกรรมของสงฆ์			
☞ กิจกรรมอาสาพัฒนา			
- กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์			
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชั่วโมง/ปี		

ตารางที่ ๒.๗.๑๙ โครงสร้างเวลาเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น

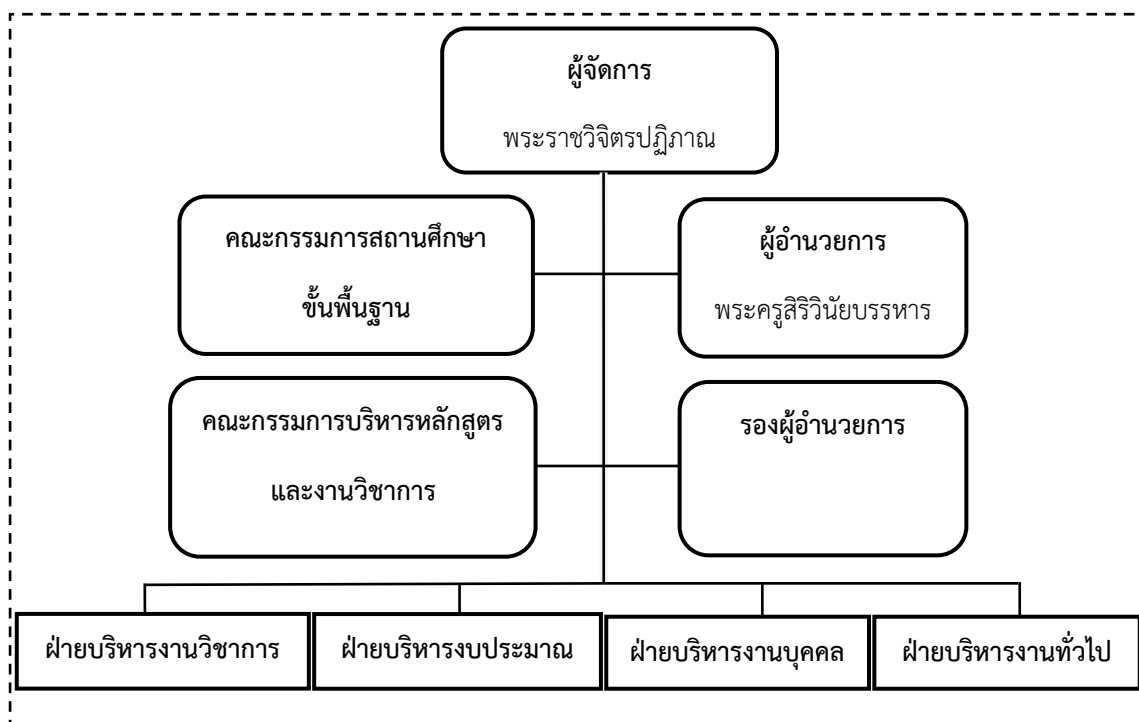
๕.๓ โครงสร้างเวลาเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียนระดับมัธยมศึกษาตอน ปลาย
	ม. ๔ - ๖
♦กลุ่มสาระการเรียนรู้ (รวมเวลาเรียนพื้นฐาน)	๑,๖๔๐ (๔๑ นก.)
- ภาษาไทย	๒๔๐ (๖ นก.)
- คณิตศาสตร์	๒๔๐ (๖ นก.)
- วิทยาศาสตร์	๒๔๐ (๖ นก.)
- สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	๔๐๐ (๑๐ นก.)
☞ พระพุทธศาสนา	๒๔๐ (๖ นก.)
☞ ประวัติศาสตร์	๘๐ (๒ นก.)
☞ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต ในสังคม	๘๐ (๒ นก.)
☞ เศรษฐศาสตร์	
☞ ภูมิศาสตร์	
- สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐ (๒ นก.)
- ศิลปะ	๘๐ (๒ นก.)

- ภาระงานอาชีพและเทคโนโลยี	๑๒๐(๓ นก.)
- ภาษาต่างประเทศ	๒๔๐(๖ นก.)
♦รายวิชาเพิ่มเติม (รวมเวลาเรียนรายวิชาเพิ่มเติม)	ไม่น้อยกว่า ๑,๖๐๐ ชั่วโมง
- ภาษาบาลี	๔๘๐(๑๒ นก.)
- รายวิชาเพิ่มเติมตามจุดเน้นของโรงเรียน	๑,๑๒๐(๒๘ นก.)
♦กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (รวมเวลากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน)	๓๖๐
- กิจกรรมแนะแนว	๓๖๐
- กิจกรรมชุมนุม	
☞กิจของสงฆ์	
☞กิจกรรมอาสาพัฒนา	
- กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	รวม ๓ ปี ไม่น้อยกว่า ๓,๖๐๐ ชั่วโมง

ตารางที่ ๒.๗.๒๐ โครงสร้างเวลาเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย

๖. ระบบโครงสร้างการบริหาร

แผนภาพที่ ๒.๗.๒๑ ระบบโครงสร้างการบริหาร

๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๘.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาและสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นผลงานวิจัยเผยแพร่ที่ผ่านมามีความสัมพันธ์กับเรื่องที่คุณวิจัยจะดำเนินการวิจัย ดังนี้

อภิชา พุ่มพวง ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖ ผลการวิจัยพบว่า ๑. ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ ๒. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ พบว่าด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญของการทำวิจัยสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้ครูเผยแพร่งานวิจัยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและนิเทศประเมินผลการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการสอน ส่วนด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีควรวางแผนจัดสรรงบประมาณการจัดซื้อและการซ่อมบำรุงให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดหาและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีการศึกษาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการใช้สื่อเทคโนโลยีการสอน นิเทศและประเมินผลการใช้สื่อการสอนสร้างแรงจูงใจให้ครูผลิตสื่อการสอน และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรจัดอบรมกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยจัดนิเทศการนำหลักสูตรไปใช้สอนแบบเชิงรุกและเป็นกัลยาณมิตร ๓. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ทั้ง ๓ ด้านพบว่า ผ่านการยอมรับจากผู้บริหาร สามารถใช้เป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการได้ตรงตามปัญหาที่เกิดขึ้น^{๑๓๒}

ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุทธัญญา โอบอ้อม ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานะสมรสร้อยละ ๔๕.๗ เป็นเพศหญิงร้อยละ ๗๓.๕ มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี ร้อยละ ๔๖.๐ มีการศึกษาปริญญาตรีร้อยละ ๕๙.๑ เป็นข้าราชการร้อยละ ๕๔.๖ และมีประสบการณ์ในการทำงาน ๖-๑๐ ปี ร้อยละ ๔๙.๑ สำหรับการพัฒนา ศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมพบว่า ด้านการฝึกอบรม ด้านการศึกษา และด้านการพัฒนา รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.04, S.D. = 0.648$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ๒. แนวคิด ทฤษฎีและหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ๑) ด้านการฝึกอบรม จัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล การฝึกอบรมขั้นศีล คือปรับแก้การแสดงออกของพฤติกรรมกายวาจา ขึ้นสมาธิคือพัฒนาจิตใจให้มีสภาวะอดทน ขึ้นปัญญาคือชี้แนะให้เห็นพฤติกรรมที่ควร

^{๑๓๒} อภิชา พุ่มพวง, ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖, หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๙.

กระทำหรือไม่ควรกระทำ ๒) ด้านการศึกษา ได้ส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ ขั้นศีล คือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยระบบการศึกษา ขั้นสมาธิคือ พัฒนาพฤติกรรมจิตใจให้มี EQ ขั้นปัญญา คือให้มีการศึกษาเพิ่มเติม ๓) ด้านการพัฒนา ขั้นศีล คือให้ การบ่มเพาะพฤติกรรมนิสัยที่ดีงาม ขั้นสมาธิ คือฝึกจิตใจให้เป็นไปในทิศทางที่ควร ขั้นปัญญา คือ ส่งเสริมพัฒนาให้มีการศึกษาเพิ่มเติม ส่วนการพัฒนาศักยภาพ คือกลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกันซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่ง งานหนึ่งๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าวสัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้นๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับและเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้โดยผ่านการ ฝึกอบรมและการพัฒนา ๓.แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม แนวพระพุทธศาสนาซึ่งมีองค์ประกอบคือจะต้องเริ่มจากกระบวนการหรือวิธีการพัฒนาทรัพยากร บุคคลใน ๓ ด้านคือ T(training) การฝึกอบรม E (education) การศึกษาและ D (development) การพัฒนานำมาบูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนา คือหลักไตรสิกขา คือศีลสมาธิและปัญญา จะก่อให้เกิดศักยภาพของบุคลากร ใน ๓ ด้าน คือทางด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ ดังนั้นแนวทางการพัฒนานี้สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาศักยภาพบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะได้แนวทางจากการสังเคราะห์ (Synthesis Model) คือ TED + SSP = KSA^{๑๓๓}

วิญญู อยู๋ในศีล ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานแนวใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ๑) สภาพวิธีการและผลการแก้ปัญหาวิกฤตการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านมามีประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อการพัฒนาและบริหารหลักสูตร ๕ ประเด็น คือการดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษา กระบวนการจัดการศึกษา ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัย/การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีและการ พัฒนาและบริหารหลักสูตร ๒) แนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาและการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จมี ๔ ด้าน คือ ด้านการวางแผนหลักสูตร ด้านการพัฒนา หลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และด้านการประเมินหลักสูตร ๓) แนวทางในการพัฒนา และบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแนวใหม่ประกอบด้วยแนวทางที่ ๑ การจัดหลักสูตรแบบ โมดูล แนวทางที่ ๒ การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการสาระวิชาตามหลักสูตรแกนกลางร่วมกับหลักสูตร เสริมของสถานศึกษา แนวทางที่ ๓ การจัดหลักสูตรแบบมีชุมชนและสถานศึกษาเป็นฐานและแนวทาง ที่ ๔ การจัดหลักสูตรที่เน้นการสร้างความรู้และการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง^{๑๓๔}

สมาน วัฒนรังษี ได้วิจัยเรื่อง การใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓. ผลการวิจัยพบว่า ๑)

^{๑๓๓} ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุทธธัญญา โอบอ้อม, การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวพระพุทธศาสนา, พุทธศาสนดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๓๔} วิญญู อยู๋ในศีล, แนวทางการพัฒนาและบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแนวใหม่, วารสาร วิธีวิทยาการวิจัย. ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๑, มกราคม-เมษายน ๒๕๕๘, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, (บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, : กรุงเทพมหานคร).

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ ๓) ความพึงพอใจต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ อยู่ในระดับมากที่สุด^{๑๓๕}

โกศล เพ็ญสา ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ๑) โรงเรียนพระปริยัติธรรมมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเร่งด่วนด้านปัจจัยคือมาตรฐานที่ ๘ ครูมีคุณลักษณะ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ ด้านกระบวนการคือมาตรฐานที่ ๑๒ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านผลผลิตคือมาตรฐานที่ ๓ ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ๒) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีดังนี้ด้านปัจจัยคือจัดครูผู้สอนให้ตรงตามวิชาเอกวิชาโทหรือความถนัด โดยเชิญบุคคลภายนอกมาสอนร่วมและรับครูให้ตรงกับสาขา ให้มีการอบรมครูที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อพัฒนาสมรรถภาพงานที่รับผิดชอบ จ้างครูพิเศษในรายวิชาที่ขาดและดัดศิษย์เก่ามาช่วยสอน ในด้านกระบวนการ ควรให้มีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพโดยมีการปรับภูมิทัศน์เพื่อให้สถานที่พร้อมรองรับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและมีการไปศึกษานอกสถานที่ ส่วนด้านผลผลิตพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมของสงฆ์โดยเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบและเป็นสิ่งที่ต้องทำ และมีกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่จะให้สามเณรเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรม^{๑๓๖}

สรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษาเป็นเป้าสูงสุดของการจัดการศึกษาที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความมุ่งหวังจะให้เกิดขึ้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ คือผู้บริหารการศึกษาที่เป็นผู้กำหนดนโยบายการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำนโยบายสู่การจัดการศึกษา ครูอาจารย์เป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร นักวิชาการและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้มีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การดำเนินงานตามภารกิจของบุคลากรดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากแนวคิดของแก่นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว นักวิจัยจึงควรจะเริ่มต้นด้วยการมองสถานการณ์ทางการศึกษาอย่างพินิจ คิดอย่างไตร่ตรองและต้องลงมือปฏิบัติ (Look - Think - Act) ตามแนวคิดของสตริงเจอร์ (Stringer) โดยการคิดวิเคราะห์ปัญหาคุณภาพการศึกษาแล้วพิจารณาตั้งประเด็นคำถามการวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบ ซึ่งอาจใช้วิธีการวิจัยได้หลากหลายวิธี

^{๑๓๕} สมาน วัฒนรังษี, การใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, วิทยานิพนธ์ ค.ม., หลักสูตรและการสอน, (จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๖).

^{๑๓๖} โกศล เพ็ญสา, แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตภาคเหนือตอนล่าง, วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, การวิจัยและประเมินผลการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๕).

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือระดับของคำถามการวิจัย โดยอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจการวิจัยปฏิบัติการ การวิจัยเชิงนโยบาย การวิจัยเชิงประเมิน การวิจัยและพัฒนา การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อไปหาคำตอบหรือตอบโจทย์วิจัยที่กำหนดขึ้น เมื่อได้ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยที่ช่วยทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัย แล้วผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาก็นำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามขอบข่ายหน้าที่ภารกิจที่ตนเองรับผิดชอบโดยอาจมีการพัฒนานโยบายทางการศึกษา การปรับปรุงพัฒนาการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาทั้งคุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา หากผู้ที่มีบทบาทรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาได้แสดงบทบาททางการวิจัยในลักษณะดังกล่าวก็จะถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริงการดำเนินการวิจัยดังกล่าว อาจสรุปเป็นฐานความคิดของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๒.๘.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นผลงานวิจัยเผยแพร่ที่ผ่านมา จึงมีความสัมพันธ์กันกับเรื่องที่คุณวิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

พระครูขันตวโรภาส (บุญรอด) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี เขตยานนาวา-สาทรและบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร พบว่า ๑. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครูทั้ง ๖ ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากระวังจากมากไปหาน้อย คือ (๑) ด้านการเรียนการสอน (๒) ด้านหลักสูตร (๓) ด้านการวัดและประเมินผล (๔) ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน (๕) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (๖) ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ ๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนของครูจำแนกตามสถานภาพ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสูงสุดแผนกสามัญ วุฒิการศึกษาสูงสุดแผนกบาลี และภูมิลำเนาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ๓. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ดังนี้ (๑) หลักสูตรมีเนื้อหาเก่าเกินไป ทำให้เข้าใจยากไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน (๒) การจัดการเรียนการสอนของครูขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ขาดการสอนแบบบูรณาการทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียด (๓) การใช้สื่อการเรียนการสอน ขาดการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (๔) กิจกรรมการเรียนการสอน คือมีกิจกรรมบ้างแต่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน (๕) บรรยากาศด้านสิ่งแวดล้อมไม่ดี ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน (๖) การวัดและประเมินผลยังไม่ชัดเจน และยังขาดการรายงานที่เป็นระบบ ๔. แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คือ (๑) ด้านหลักสูตรควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม (๒) ด้านการเรียนการสอน ควรให้ความสำคัญแก่นักเรียนและครูสอนและสนับสนุนงบประมาณอย่างจริงจัง (๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรซื้ออุปกรณ์และเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ (๔) ด้านการเรียนการสอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียน (๕) ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ควรจัดบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ

เรียนการสอน (๖) ด้านการวัดและประเมินผลควรประชุมคณะครูสรุปผลการประเมินการเรียนการสอน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน^{๑๓๗}

พระครูสังฆรักษ์ชิษณุพงศ์ สนมโคโค (กฤดากร) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักเรียนส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ ๑๒-๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘ และระดับชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔๒ ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ด้านการใช้สื่อ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผลและผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้แก่ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอนโดยภาพรวมซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ขาดการวางแผนในการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียน ขาดงบประมาณในการวางแผนด้านหลักสูตร ขาดงบประมาณในการสรรหาครูมาสอนในโรงเรียน ขาดครูภาษาต่างประเทศ ขาดงบประมาณจัดซื้อคอมพิวเตอร์ในการเรียน นักเรียนไม่ให้ความสนใจการจัดกิจกรรมในโรงเรียน นักเรียนขาดความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนการสอน นักเรียนขาดความรับผิดชอบกับการวัดผลประเมินผล แนวทางการบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่าครูควรจัดแผนการเรียนการสอนด้านต่างๆให้เหมาะสมกับนักเรียนโดยการจัดหาผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรมาดำเนินการวางแผน ควรจัดหางบประมาณมาใช้ในโรงเรียน ควรจัดหาครูชาวต่างชาติมาสอนในโรงเรียน ควรจัดหาคอมพิวเตอร์ ควรใช้สื่อที่ทันสมัยเหมาะสมกับนักเรียน ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคีกัน ควรให้นักเรียนช่วยเหลือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และควรให้นักเรียนสนใจเกี่ยวกับการสอบวัดผลและประเมินผลเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง^{๑๓๘}

พระครูปลัดจันทน์ ทนตจิตโต (ต๋อนโสกร) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า ผลการวิจัยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านวัสดุสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่าครูที่มีเพศ อายุ

^{๑๓๗} พระครูขันตวิโรภาส (บุญรอด), การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เขตยานนาวา-สาทรและบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร, พุทธศาสนมหาบัณฑิต, บริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๑๓๘} พระครูสังฆรักษ์ชิษณุพงศ์ สนมโคโค (กฤดากร), การบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร, พุทธศาสนมหาบัณฑิต, บริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างกันมีความเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกันและรายด้านครูก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่าง^{๑๓๙}

พระนิกร อินทปญโญ (จอมพะเนิน) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน สรุปรวมทุกด้านพบว่าในภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านหลักสูตร รองลงมาคือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านกระบวนการเรียนรู้ ส่วนสำหรับนักเรียนพบว่าในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านการประกันคุณภาพการศึกษารองลงมาคือด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านกระบวนการเรียนรู้

๒) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานครของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และตำแหน่ง พบว่าทุกด้านในภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนสำหรับนักเรียนจำแนกตามอายุ ระดับชั้นที่เรียน และภูมิลำเนาเดิม พบว่าทุกด้านในภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๓) แนวทางในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาควรจัดการอบรมนิเทศวิธีการผลิตสื่อที่หลากหลาย ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษาควรออกแบบเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับความรู้ของผู้เรียน มีระเบียบกฎเกณฑ์ในการทดสอบและด้านการประกันคุณภาพการศึกษาควรแต่งตั้งบุคคลรับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบส่วนแนวทางในการพัฒนางานวิชาการตามข้อเสนอแนะของนักเรียน ด้านหลักสูตรควรให้เพิ่มเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนจัดตำราเรียนให้ครบถ้วนทุกเนื้อหาวิชา ด้านกระบวนการเรียนรู้ครูควรใส่ใจในการสอนให้มาก ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาควรมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษาควรประกาศผลทดสอบตามวันและเวลาที่กำหนด และด้านการประกันคุณภาพการศึกษาควรเปิดเผยและประกาศผลการประเมินคุณภาพของโรงเรียนให้นักเรียนได้

^{๑๓๙} พระครูปลัดจันทน์ ทนจิตโต (ต๋อนโสภี), **ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม, พุทธศาสนรทบาทบัณฑิต, การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).**

ทราบ^{๑๔๐}

พระมหาถาวร กลยานเมธี (บุญสอน) ได้วิจัยเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง ๕ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านวินัยและการรักษาวินัย ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง และด้านการออกจากราชการ

๒) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าผู้บริหารและครูที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งและประสบการณ์สอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แตกต่างกัน ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ พบว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร มีงบประมาณในการบริหารในแต่ละปีไม่เพียงพอและไม่ชัดเจนส่งผลต่อการบริหารงาน และการวางแผนด้านอื่นๆ ขาดการประสานงานและแจ้งข้อมูลข่าวสารเรื่องภายในองค์กรให้บุคลากรทราบ การทำงานบางตำแหน่งจัดคนไม่ตรงสายงาน ส่วนข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้บริหารและครู ได้แก่ควรจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ใหม่ๆ แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่องเท่าทันกับเทคโนโลยีและการบริหารในเหตุการณ์ปัจจุบัน อัตรากำลังครูควรจะให้ชัดเจนจัดหาครูให้ตรงกับกลุ่มสาระ ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในงานที่ตนรับผิดชอบและควรนำผล การศึกษานี้เป็นข้อมูลประกอบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๔๑}

พระมหาวรารายุทธ ปิยทสฺสี (ไพโรจน์สถิตธาดา) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาการจัดการ การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ตาม ทักษะของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในภาพรวมและรายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาลำดับที่ ๑ ของแต่ละด้านมีดังนี้ คือด้านวิชาการได้แก่ปัญหาการจัดบริการแนะแนว การศึกษาในโรงเรียนด้านกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ปัญหาการจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนที่ขาดแคลน ด้านธุรการได้แก่ปัญหาการรายงานการดำเนินการผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีตามแผนที่ กำหนด ด้านบุคลากรได้แก่ปัญหาการดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพและ จรรยาบรรณ ๒) ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัด

^{๑๔๐} พระนิกร อินทปญฺญ (จอมพะเนิน), การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร, พุทธศาสนตรมหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๑๔๑} พระมหาถาวร กลยานเมธี (บุญสอน), การบริหารทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร, พุทธศาสนตรมหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

พิษณุโลก ตามทัศนะของนักเรียนในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาลำดับที่ ๑ ของแต่ละด้านมีดังนี้ คือด้านวิชาการ ได้แก่ปัญหาการให้ชุมชน หน่วยงานอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมนักเรียนได้แก่ปัญหาการจัดทัศนศึกษาของนักเรียน ด้านธุรการได้แก่ปัญหาการบริการด้านวัสดุอุปกรณ์การศึกษาและการเรียนการสอน ด้านบุคลากรได้แก่ปัญหาการย้ายเข้า-ย้ายออกที่ทำให้มีการเปลี่ยนครูสอนทุกปี^{๑๔๒}

นิเทศ สนั่นนารี และคณะ ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพระภิกษุ-สามเณรที่มีต่อการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของพระภิกษุสามเณร : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะสงฆ์ ภาค ๙ พบว่า ๑) ความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๙ ดังนี้ ๑.๑ โรงเรียนได้จัดทำตารางเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่นำมาสอนแก่พระภิกษุสามเณรได้อย่างเหมาะสม ๑.๒ ครูอาจารย์ได้ทำหน้าที่สอนอย่างตรงเวลา และในระหว่างการเรียนการสอนครูมีวิธีการกระตุ้นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้กระตือรือร้นในการเรียน ๑.๓ ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อครูอาจารย์มากนักอาจเกิดจากระบบเดิมที่ว่าเป็นพระอาจารย์แล้วนักเรียนห้ามวิพากษ์วิจารณ์ครูอาจารย์เด็ดขาด ๑.๔ ครูใช้อารมณ์กับนักเรียน ยังมีปัญหากันเล็กน้อยเพราะบางครั้งครูอาจจะใช้อารมณ์ในการสอนมากกว่าเหตุผล ทำให้นักเรียนไม่พอใจ ๑.๕ ครูได้นำเหตุการณ์ปัจจุบัน และวิทยาการสมัยใหม่ มาสอดแทรกในการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ๑.๖ ภาครัฐยังสนับสนุนคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตแก่โรงเรียนในพระพุทธศาสนาอย่างมาก ๒) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ของพระภิกษุ-สามเณร ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๙ มีดังนี้ ๒.๑ ควรมีการชี้แจงครูที่เป็นคุณุหัสให้มีความประพฤติที่เหมาะสมในการสอนพระภิกษุและสามเณร ๒.๒ ครูอาจารย์ควรสอนให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้นและควรจัดครูผู้สอนให้ครบตามหลักสูตรรายวิชาที่เปิดการเรียนการสอน ๒.๓ ครูอาจารย์ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนเพิ่มขึ้น^{๑๔๓}

พระมหาพงษ์วัช รตนวชิโร (ถาวรธชัย) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ ๓๓-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๖ ระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔ วุฒิมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาชั้นตรี คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ และสถานที่ศึกษาโรงเรียนวัดเจติยงามปริยัติวิทยา คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ ๒) ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตรด้านการวัดและ

^{๑๔๒} พระมหาพรายุทธ ปิยทสสี (ไพโรจน์สถิตธาดา), การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก. ครุศาสตรมหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๑๔๓} นิเทศ สนั่นนารี และคณะ, ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพระภิกษุ-สามเณรที่มีต่อการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของพระภิกษุสามเณร : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะสงฆ์ ภาค ๙, พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ประเมินผล ด้านกิจกรรมการสอน ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ๓) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้แก่ ด้านการเรียนการสอนด้านการจัดกิจกรรม ด้านการวัดและประเมินผล ผลรวมทั้งหมดซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ปัญหาการบริหารด้านวิชาการขาดการวางแผนจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ครูบางท่านไม่ค่อยชำนาญในรายวิชาที่สอน ขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ขาดการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และขาดการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องแนวทางการบริหารด้านวิชาการวางแผนและจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนสรรหาบุคลากรผู้มีความรู้ ความสามารถในการสอนจัดหางบประมาณซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อเพิ่มทักษะแก่ผู้เรียนควรมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายวิธีอย่างต่อเนื่อง^{๑๔๔}

อิสริยา พยัคฆวรรณ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ๑) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมมีความเห็นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนมากมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ซึ่งได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนด้านการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายในด้านการประสานงานการพัฒนาด้านวิชาการ ๒) แนวทางและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้ กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลให้มีความชัดเจน ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาจัดการแนะแนวทางการศึกษาและวิชาชีพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาตามมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาและควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับการอบรมทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้ได้มาตรฐานและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๔๕}

ดวงทิพย์ ตันนาศรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ๑) สภาพและปัญหาของการจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๓.๘๙ โดย

^{๑๔๔} พระมหาพงษ์วัชร รัตนวชิโร (ถาวรณชัย), การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่, พุทธศาสนคณาจารย์บัณฑิต. การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๔๕} อิสริยา พยัคฆวรรณ, การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น, พุทธศาสนคณาจารย์บัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ด้านการจัดกิจกรรมเสริมและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนสอน รองลงมาได้แก่ด้านการใช้สื่อด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการเรียนการสอน ด้านสถานที่และงบประมาณตามลำดับ ๒) ผลการศึกษาความต้องการของผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครองในการจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนนทบุรี พบว่าควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้น มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับเด็กนักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ ได้มีการทำวัตรสวดมนต์อาทิตย์ละครั้งในวันสุดสัปดาห์และสามารถทำให้ครู และนักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมที่ดีในจิตใจสำนึกของทุกคน^{๑๔๖}

ทวี ศันสนิพันธ์ และ เดชา พวงงาม ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๑. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ ปัญหา และอุปสรรคตลอดจนความต้องการในการจัดการศึกษาของสงฆ์ ผลวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารผู้จัดการและครู มีความคิดเห็นดังนี้ ด้านสภาพการจัดการศึกษาซึ่งครอบคลุมกระบวนการ ๖ ด้าน คือด้านการบริหารงานบุคลากรด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ด้านวิชาการด้านงบประมาณและด้านการส่งเสริมและสนับสนุนในภาพรวมมีการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยด้านที่เห็นว่าได้ดำเนินการมากกว่าด้านอื่นๆคือด้านบุคลากรด้านปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกันโดยการที่เห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคด้านอื่นๆ คือด้านบุคลากรส่วนด้านความต้องการในการจัดการศึกษาโรงเรียนมีความต้องการบุคลากรปฏิบัติงานประจำและได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการ โดยสรุปการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาควรจัดตั้งกองทุนเพื่อกันจัดการศึกษาโดยเฉพาะ เนื่องจากโรงเรียนไม่อยู่ภายใต้ พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ และไม่ใช่โรงเรียนรัฐบาลโดยตรงแต่เป็นโรงเรียนที่สังกัดกรมการศาสนา^{๑๔๗}

พรทิพา ภูมิพินานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนาและการพัฒนาคน ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่การศึกษาประวัติ วิถีปฏิบัติและหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อยึดมั่นในศีลธรรม การทำแต่ความดีและสามารถนำหลักธรรมไปเป็นหลักประพฤติปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการศึกษาซึ่งกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนาจึงเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่พระพุทธศาสนิกชนทุกคนจะต้องเข้าสู่กระบวนการของการศึกษาหรือเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจหลักธรรมแล้วจึงน้อมไปปฏิบัติให้เกิด

^{๑๔๖} ดวงทิพย์ ตันตศรี, การจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนนทบุรี, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^{๑๔๗} ทวี ศันสนิพันธ์ และ เดชา พวงงาม, การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขตการศึกษา ๑๑, ในเอกสารวิชาการ วิจัยทางด้านการศาสนา, (กรุงเทพมหานคร การศาสนา, ๒๕๔๗).

ประโยชน์และความสุขแก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมประเทศชาติได้เจริญรุ่งเรือง^{๑๔๘}

พระครูใบฎีกาสุนันท์ สุวิชาโน (สอนเล็ก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาตามแนววิถีพุทธ : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดขมิ้นนิมิต อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายเป็นผู้ปกครอง มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท และระดับชั้นที่บุตรหลานเรียนคือระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาตามแนววิถีพุทธของโรงเรียนวัดขมิ้นนิมิต คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านธุรการ ด้านการเงิน ด้านพัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และด้านจริยธรรมคุณธรรม พบว่าครูและผู้บริหารนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาตามแนววิถีพุทธของโรงเรียนวัดขมิ้นนิมิตโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน^{๑๔๙}

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังขาดการวางแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ขาดงบประมาณในการวางแผนหลักสูตร การสรรหาครู การจัดซื้อคอมพิวเตอร์ ขาดครูภาษาต่างประเทศ ขาดความรับผิดชอบในการวัดและประเมินผล รวมทั้งความสามัคคีซึ่งกันและกันในการสอนซึ่งควรดำเนินการปรับปรุงหลายประการคือจัดหาในส่วนที่ขาดหายไป รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ การผลิตสื่อ การออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับความรู้นักเรียนอย่างมีระเบียบกฎเกณฑ์ โดยแต่งตั้งบุคคลให้อย่างเป็นระบบ มีการอบรมและถ่ายทอดความรู้ใหม่ๆ แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่องเท่าทันเหตุการณ์ปัจจุบันและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในงานที่ตนรับผิดชอบเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

^{๑๔๘} พรทิพา ภูมิพินานนท์, การศึกษาวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนาและการพัฒนาคน, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^{๑๔๙} พระครูใบฎีกาสุนันท์ สุวิชาโน (สอนเล็ก), ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาตามแนววิถีพุทธ : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดขมิ้นนิมิต อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จาก การทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

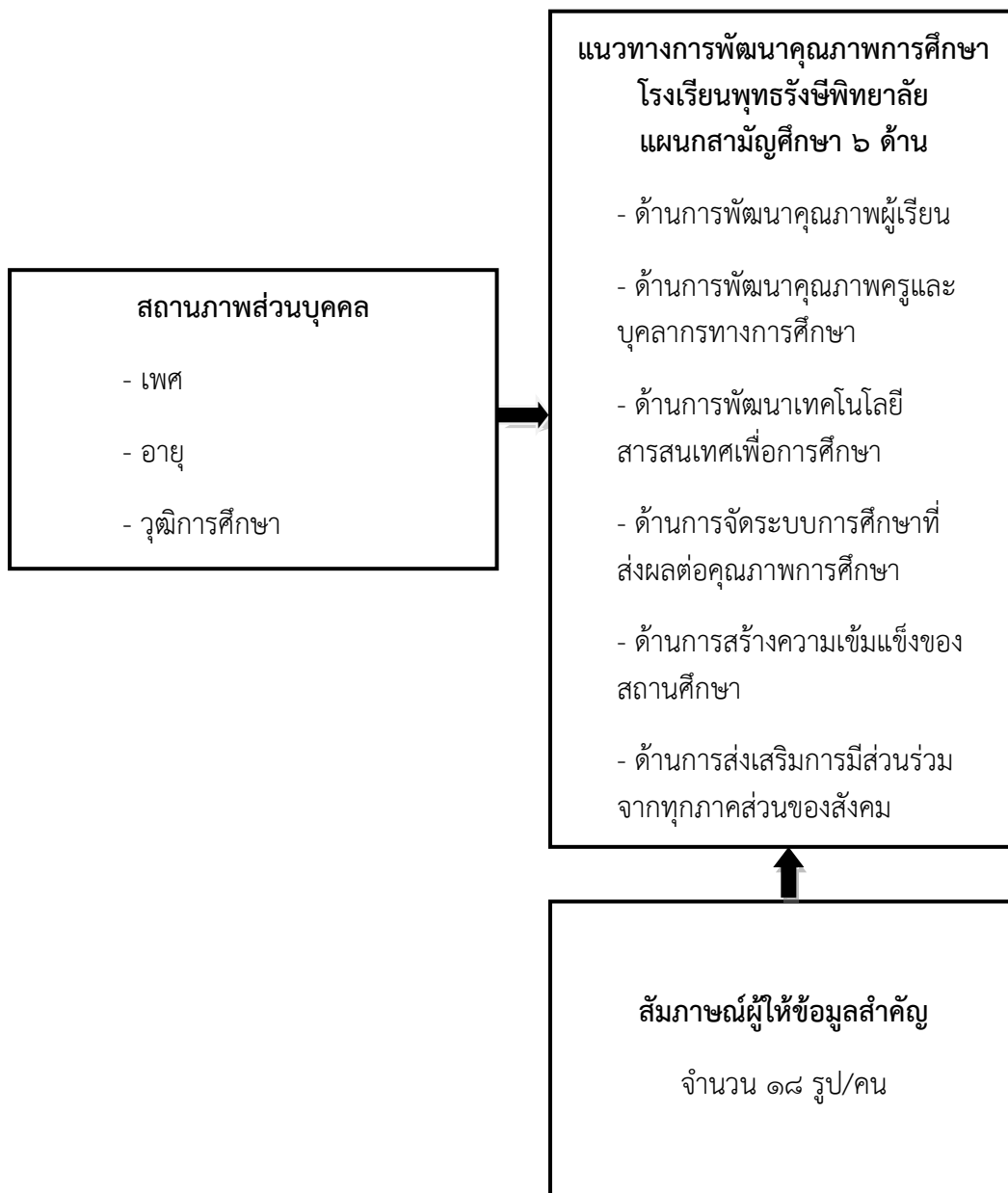
ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพส่วนบุคคลของประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, วุฒิการศึกษา,

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕) ในปลายปี ๒๕๕๐ กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ รวม ๖ ด้าน คือ (๑) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (๒) การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (๓) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (๔) การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา (๕) การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา (๖) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ผู้วิจัยจึงได้แบ่งกรอบแนวคิดเสนอไว้ดังนี้^{๑๕๐} ดังแสดงในแผนภาพที่ ๒.๕.๑

^{๑๕๐} สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระบียบวาระแห่งชาติ, พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕, เสนอที่ประชุมสมัชชาคุณภาพการศึกษา, ฉบับที่ ๒๓-๒๔, พฤศจิกายน, ๒๕๕๐.

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

แผนภาพที่ ๒.๕.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (MixedMethoded Research) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แจกแบบสอบถาม (Questionnaire) จากประชากรทั้งหมด ๑๒ รูป ซึ่งใช้ประชากรทั้งหมดเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Keyinformants) ๑๘ รูป/คน เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

๓.๒ ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(๑) ประชากร (Population) ได้แก่ สามเณรนักเรียนที่เข้ารับการศึกษิตตามหลักสูตรของโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ๓๒ รูป ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๔๐ รูป ประชากรสามเณรนักเรียน รวมทั้งสิ้น ๗๒ รูป/คน^๑

(๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Keyinformants) ประกอบด้วยบุคลากรในสถานศึกษาจำนวน ๑๘รูป/คน การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๓.๑

^๑ ข้อมูลทางสถิติ โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย, (ชุมพร : ฝ่ายบริหารงานบุคคล, ๒๕๖๐).

ที่	ประชากร / และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ		สามเณร ชาย	หญิง	รวม	
๑	บุคลากรในสถานศึกษา		๑๔	๔	๑๘	คน
๒	สามเณร/ นักเรียน	ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น	๓๒	-	๓๒	รูป
		ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอน ปลาย	๔๐	-	๔๐	รูป
รวม			๗๒	๔	๗๖	รูป/คน

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

(๑) ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จากเอกสารและผลงานงานวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

(๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

(๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(๔) สร้างเครื่องมือ

(๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

(๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากร ที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสมประสิทธิผลความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

(๗) ปรับปรุงแก้ไข

(๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลักษณะ ดังนี้

๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคล เพศ อายุ วุฒิการศึกษา

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ทั้ง ๖ ด้าน ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ (Likert)^๒ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
- ๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
- ๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
- ๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
- ๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

สำหรับในตอนที่ ๒ มีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า มีระดับสภาพการพัฒนา มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า มีระดับสภาพการพัฒนา มาก
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า มีระดับสภาพการพัฒนา ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า มีระดับสภาพการพัฒนา น้อย
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า มีระดับสภาพการพัฒนา น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

๒) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key informants) โดยมีสาระสำคัญของการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาฯ และปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ด้านการสร้างคามเข้มแข็งของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ตามสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยสัมภาษณ์บรรพชิต ๔ รูป และคฤหัสถ์ ๑๔ คน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๘ รูป/คน^๓ ดังนี้

- ๑. พระราชวิจิตรปฏิภาณ ตำแหน่ง ผู้จัดการโรงเรียน
- ๒. พระครูสิริวินัยบรรหาร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน

^๒ สุวรรีย์ ศิริโกคาภิรมย์. การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓๙-๑๔๐.

^๓ ข้อมูลทางสถิติ โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย, (ชุมพร : ฝ่ายบริหารงานบุคคล, ๒๕๖๐),

๓. พระครูพิริปัญญาวิวัฒน์	ตำแหน่ง ครูประจำ
๔. พระครูศรีกิตติยาทร	ตำแหน่ง ครูประจำ
๕. นายสมศักดิ์ โสติฤทธิ์	ตำแหน่ง ครูประจำ
๖. นายจำเนียร คนดี	ตำแหน่ง ครูประจำ/ฝ่ายบุคคล
๗. นายมรพันธุ์ สินธุเสน	ตำแหน่ง ครูประจำ/ฝ่ายงบประมาณ
๘. นายอุกฤษ หิตฤทธิ์	ตำแหน่ง ครูประจำ/ฝ่ายบริหารทั่วไป
๙. นางบุญรับ ภากรณ์	ตำแหน่ง ครูประจำ/ฝ่ายวิชาการ
๑๐. นางนัฐนรี มณีนวล	ตำแหน่ง ครูประจำ
๑๑. นางสาวสุวรรณี แก้วมณี	ตำแหน่ง ผอ.สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชุมพร
๑๒. นายสุทธิพันธุ์ สุวรรณบัณฑิต	ตำแหน่ง กรรมการสถานศึกษา
๑๓. นายไพฑูรย์ ศรีวะสุทธิ์	ตำแหน่ง กรรมการสถานศึกษา
๑๔. นายเบญจรงค์ นิยมธรรมชาติ	ตำแหน่ง กรรมการสถานศึกษา
๑๕. นางสุภาภรณ์ ธาณีพัฒน์	ตำแหน่ง กรรมการสถานศึกษา
๑๖. นายเนาวรัตน์ พรหมพิชัย	ตำแหน่ง ผู้ปกครองนักเรียน
๑๗. นายชัยพร ราชเจริญ	ตำแหน่ง ผู้ปกครองนักเรียน
๑๘. นางชุติมา ตาพะขาว	ตำแหน่ง ผู้ปกครองนักเรียน

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

(๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๒.๑ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๒ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตฺโต, ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๒.๓ พระมหากังวาล อธิธมฺโม, ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๒.๔ ผศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต ผู้ช่วยรองอธิการบดี ฝ่ายบริหารกิจการทั่วไป อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๕ ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม

ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)^๔ และได้ค่าดัชนีสอดคล้องอยู่ระหว่าง ๐.๖-๑.๐๐

$$IOC = \frac{\sum X}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ^๕

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

(๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับสามเณรนักเรียนในพื้นที่อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด และนำเครื่องมือที่ทดลองใช้ มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๖ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับนี้ มีค่าเท่ากับ ๐.๗๘๕

(๔) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกประชากรในการทำวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

(๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นำส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกและตอบแบบสอบถาม

(๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับสามเณรนักเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรจำนวน ๗๒ ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน ๗๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

(๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

^๔ ประคอง วรรณสูตร, สถิติเพื่อการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๓๗.

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔๓-๒๔๔.

^๖ พวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒.

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

(๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นำส่งถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

(๒) ทำการนัดวันเวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

(๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ ที่กำหนดนัดไว้จนครบทุกประเด็นโดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

(๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

๑) นำแบบสอบถามทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒) ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓) การวิเคราะห์ข้อมูล

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

(๒) ระดับความคิดเห็นการตอบแบบสอบถามของประชากรสามเณรนักเรียน ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(๓) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร วิเคราะห์โดยเทคนิคเนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technic)

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากประชากรสามเณรนักเรียนจำนวน ๗๒ รูป และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ รูป/คน รวมทั้งทั้งสิ้น ๙๐ รูป/คน แต่นำมาวิเคราะห์เฉพาะเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ สรุปผลการสัมภาษณ์สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๔.๓ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

การสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ใน ๖ ด้าน คือ (๑) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (๒) ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (๓) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (๔) ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา (๕) ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา (๖) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๘ รูป/คน ดังต่อไปนี้

๑. พระราชวิจิตรปฏิภาณ ตำแหน่ง ผู้จัดการโรงเรียน

๒. พระครูสิริวินัยบรรหาร	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
๓. พระครูพิริปัญญาภินันท์	ตำแหน่ง ครูประจำ
๔. พระครูศรีกิตติยาทร	ตำแหน่ง ครูประจำ
๕. นายสมศักดิ์ โสทธิฤทธิ์	ตำแหน่ง ครูประจำ
๖. นายจำเนียร คนดี	ตำแหน่ง ครูประจำ/ฝ่ายบุคคล
๗. นายมรุตพันธ์ สันธูเสน	ตำแหน่ง ครูประจำ/ฝ่ายงบประมาณ
๘. นายอุกฤษ์ หิตฤทธิ์	ตำแหน่ง ครูประจำ/ฝ่ายบริหารทั่วไป
๙. นางบุญรับ ภากรณ์	ตำแหน่ง ครูประจำ/ฝ่ายวิชาการ
๑๐. นางนันทน์ มณีนิวล	ตำแหน่ง ครูประจำ
๑๑. นางสาวสุวรรณี แก้วมณี	ตำแหน่ง ผอ.สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชุมพร
๑๒. นายสุทธิพันธุ์ สุวรรณบัณฑิต	ตำแหน่ง กรรมการสถานศึกษา
๑๓. นายไพฑูรย์ ศรีวะสุทธิ์	ตำแหน่ง กรรมการสถานศึกษา
๑๔. นายเบญจรงค์ นิยมธรรมชาติ	ตำแหน่ง กรรมการสถานศึกษา
๑๕. นางสุภาภรณ์ ธานีพัฒน์	ตำแหน่ง กรรมการสถานศึกษา
๑๖. นายเนาวรัตน์ พรหมพิชัย	ตำแหน่ง ผู้ปกครองนักเรียน
๑๗. นายชัยพร ราชเจริญ	ตำแหน่ง ผู้ปกครองนักเรียน
๑๘. นางชุติมา ตาพะขาว	ตำแหน่ง ผู้ปกครองนักเรียน

ผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สามารถสรุปผลโดยจำแนกตามรายด้านของการวิจัยดังนี้

๑) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย มีการประชุมกันทุกเดือนเพื่อวางกรอบนโยบาย วางแผนการสอน เพื่อรับทราบปัญหาสภาพความเป็นอยู่ของโรงเรียนและนักเรียนที่จะทำการเรียนการสอนเพื่อป้องกันกันแก้ไขปัญหาสิ่งที่ขัดข้อง^๑ สำหรับปัญหาและอุปสรรค การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องก็จริงอยู่ แต่ก็ทำให้ครูมีช่องว่างในการสอนมากเกินไป ไม่มีช่วงที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สนทนาสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจในรายวิชานั้นๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ/ความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนควรเติมเต็มความรู้ความเข้าใจให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น^๒

๒) ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูผู้สอนมีการเรียนรู้เทคนิคการสอน แต่ส่วนมากจะใช้อุปกรณ์เท่าที่มีตามสภาพที่เป็นอยู่ จึงเข้าสู่กระบวนการสอนนักเรียนยังไม่ได้เท่าที่ควร^๓ ครูผู้สอนควรต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่าผู้เรียนสามารถ

^๑ สัมภาษณ์ พระราชวิจิตรปฏิภาณ, เจ้าคณะจังหวัดชุมพร, ผู้จัดการโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๒ สัมภาษณ์ พระครูสิริวินัยบรรหาร, ผู้อำนวยการ, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๓ สัมภาษณ์ พระครูสิริวินัยบรรหาร, ผู้อำนวยการ, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเองโดยเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ภายในเข้ากับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ดังนั้น ครูจึงควรนำแนวคิดนี้ไปพัฒนางานวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ที่คงทนและเกิดทักษะที่ต้องการ ทางผู้บริหารมีการส่งเสริมครูเข้ารับการอบรม/สัมมนา/เทคนิคการสอนการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและความรู้ในเชิงวิชาการ^๔ ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น คือขาดการส่งเสริมให้บุคลากรครูนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอนทำให้ไม่ทราบความรู้ความต้องการของนักเรียน ทำการสื่อสารการเรียนการสอนไม่ครอบคลุมในรายวิชาเท่าที่ควร^๕ ถ้าครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและครูต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริมในการจัดการเรียนการสอน ส่วนผู้บริหารเองก็มีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาด้านบุคลากรให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต^๖

๓) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ครูต้องมีทักษะการสื่อสารทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่าง การเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีและรวมถึงการนำเสนอ และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม^๗ ครูต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีนั้น จะช่วยกระตุ้นความสนใจให้กับนักเรียน^๘ และหากครูออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิคผลิตสื่อใช้เองเป็นก็จะมีประสิทธิภาพ ครูจะช่วยส่งเสริมความรู้และเพิ่มทักษะที่ต้องการของผู้เรียนให้มีความสนใจได้เป็นอย่างดี สำหรับปัญหาและอุปสรรค ครูต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี หากไม่รู้จริงในเรื่องที่สอนแล้ว ก็ยากที่สอนนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเรียนนั้นๆ ครูต้องออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน หรือมากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้หน้าห้องเพียงอย่างเดียว ส่วนผู้บริหารควรหางบประมาณมาจัดซื้อ สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้มีความเพียงพอในแต่ละระดับชั้นเรียน

๔) ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ และพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับผู้เรียนสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงใน

^๔ สัมภาษณ์ นางสาวสุวรรณี แก้วมณี, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชุมพร, ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๕ สัมภาษณ์ นายสนธิ จรณรงค์, ครูประจำ/ครูผู้สอน, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^๖ สัมภาษณ์ พระครูพิริยปัญญาวิวัฒน์, ครูประจำ/ครูผู้สอน, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๗ สัมภาษณ์ พระครูศรีกิตติยาทร, ครูประจำ/ครูผู้สอน, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๘ สัมภาษณ์ นายสมศักดิ์ โสติดิทธิ, ครูประจำ/ครูผู้สอน, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^๙ สัมภาษณ์ นายจำเนียร คนดี, ครูประจำ/ฝ่ายบุคคล, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

ชีวิตประจำวัน^{๑๐} สถานศึกษาพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรม ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้นในบางรายวิชา เพราะกิจกรรมที่จัดมีเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับการเรียนในแต่ละระดับชั้นเรียน^{๑๑} จุดแข็งของโรงเรียนนั้นส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา มูลนิธิและภาคเอกชนในพื้นที่จังหวัด ให้การช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรม ได้รับความร่วมมือจากวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น/มีอาจารย์ภายนอกมาเป็นวิทยากร/สอนหลักสูตร/บาลี โดยผู้บริหารเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพิ่มศักยภาพให้กับผู้เรียนทุกด้าน ส่วนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะนั้น กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนมีลักษณะหลากหลายกิจกรรม ส่วนใหญ่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานที่ทุกครั้ง นักเรียนชอบไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกมากกว่าเพราะไม่ยากเข้าชั้นเรียนตามปกติ^{๑๒}

๕) ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา

ได้จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา^{๑๓} การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่ชุมชนให้ความเห็นชอบ เพราะสถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง^{๑๔} ส่งเสริมให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนรับบริการอย่างทั่วถึง เพราะผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ^{๑๕} สำหรับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะนั้น สถานศึกษาควรมีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา ควรจัดให้มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน และควรสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองของ เช่น การสอนแบบโครงงาน การสอนแบบบูรณาการ เป็นต้น

๖) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ผู้ปกครองให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีสถานศึกษาเป็นอย่างดี^{๑๖} เช่นโรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบ

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายมรุพันธ์ สินธุเสน, **ครูประจำ/ฝ่ายงบประมาณ**, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายอุกฤษ หิตฤทธิ, **ครูประจำ/ฝ่ายบริหารทั่วไป**, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นางบุญรับ ภากรณ์, **ครูประจำ/ฝ่ายวิชาการ**, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางนันทน์ มณีนิล, **ครูประจำ/ครูผู้สอน**, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายสุทธิพันธุ์ สุวรรณบัณฑิต, **กรรมการสถานศึกษา**, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายไพฑูรย์ ศรีวะสุทธิ, **กรรมการสถานศึกษา**, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายเบญจรงค์ นิยมธรรมชาติ, **กรรมการสถานศึกษา**, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมปฏิบัติธรรมบรรพชา-อุปสมบทหมู่เฉลิมพระเกียรติเป็นต้น ร่วมกับชุมชนผู้นำท้องถิ่นและคณะสงฆ์ในจังหวัดได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพราะการจัดกิจกรรมของโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพราะก่อนจัดโครงการหรือกิจกรรมโรงเรียนมีการประชุมชี้แจงแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนทุกครั้งทำให้ได้รับการสนับสนุนเสมอมา พร้อมทั้งนำผลมาปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น^{๑๗} สำหรับปัญหาและอุปสรรคนั้น ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน โดยการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้อย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบที่หลากหลาย^{๑๘} สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความรู้ความมีเหตุมีผลมีภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต^{๑๙} สถานศึกษาควรจัดให้มีการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนา ๓ ปีและแผนปีให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการที่แท้จริงในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น^{๒๐}

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open-Ended) ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงประกอบตาราง ดังนี้

๔.๒.๑ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒.๑

ตารางที่ ๔.๒.๑ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

^{๑๗} สัมภาษณ์ นางสุภาภรณ์ ธาณิพัฒน์, กรรมการสถานศึกษา, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายเนาวรัตน์ พรหมพิชัย, ผู้ปกครองนักเรียน, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายชัยพร ราชเจริญ, ผู้ปกครองนักเรียน, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นางชุติมา ตาพะขาว, ผู้ปกครองนักเรียน, โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา, วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง), อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, ๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน
จังหวัดชุมพร

ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สภาพการพัฒนา	ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ
๑. ส่งเสริมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น เยี่ยมเด็กกำพร้า/พิการ/ผู้สูงอายุ เก็บขยะ ปลูก ต้นไม้ ทำความสะอาดโรงเรียน ฯลฯ	๑. พัฒนาการเขียนแผนและจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการเชื่อมโยงกับวิชาอื่นให้ ครอบคลุม
๒. ให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึง ประสงค์ ยกย่องผู้เรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดี	๒. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้มา สนับสนุนการเรียนการสอน ปรับปรุงแผนการ เรียนการสอน/แผนการจัดการเรียนรู้
๓. สร้างผู้เรียนให้มีลักษณะนิสัยประหยัด รู้จักการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	๓. พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ/ตามความ ต้องการของผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะใน การแสวงหาความรู้
๔. ส่งเสริมกิจกรรมดำรงรักษา สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมประเพณีไทย	๔. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการ สอนที่เน้นกระบวนการ และการวัดประเมินผล
๕. ส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม เช่น บุคลิกภาพ การตรงต่อเวลา สัมพันธ์ชุมชน	๕. บันทึกหลังการสอน ในกลุ่มสาระอย่าง สม่ำเสมอ
๖. ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการนำเสนอ/ การอภิปราย/สรุป/การจัดเก็บข้อมูล/จดบันทึก ให้ผู้เรียนมีทักษะการสังเกต/เชื่อมโยงความรู้	๖. ปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็น ประจำต่อเนื่อง
๗. พัฒนาการวางแผน/พัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน คณิต/อังกฤษ/วิทยาศาสตร์/ ภาษาไทย	

๔.๒.๒ ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒.๒

ตารางที่ ๔.๒.๒ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

สภาพการพัฒนา	ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ
๑. ส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับครู	๑. การจัดการเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง
๒. ให้ครูศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น/เข้ารับการอบรม/เพิ่มพูนความรู้	๒. ไม่มีการเตรียมอุปกรณ์การสอน
๓. ให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ สร้าง	๓. ไม่ถนัดในการจัดทำเอกสารต่างๆ ส่งเสริมให้
แรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและพัฒนาโรงเรียน	ครูผลิตสื่อการสอนใช้เอง
๔. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสร้างเกณฑ์การประเมินต่างๆ ให้กับครู การทำวิจัยในชั้นเรียน	๔. ให้ครูศึกษารูปแบบ/การจัดกิจกรรม/วิธีการสอน แบบสมัยใหม่
๕. จัดครูที่มีความรู้ ความสามารถให้ได้ตรงตามวิชาเอก-โท	๕. ให้พัฒนาครูผู้สอน บันทึกหลังการสอนและนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาผู้เรียนและผลการฝึกอบรมครูมาใช้ในการปฏิบัติจริง
๖. ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม/สัมมนา/เทคนิคการสอน/การใช้สื่อ	๖. ให้ครูเน้นการจัดกิจกรรมโดยใช้แหล่งเรียนรู้ภายในให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพิ่มทักษะครูให้ผลิตสื่อการเรียนการสอนเอง
๗. จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมขวัญกำลังใจให้ครู/พัฒนาแผนงาน/โครงการที่ฝึกความรู้ ความสามารถของครู	๗. ครูต้องเพิ่มความสามารถ ควรมีการอบรมครูศึกษาต่อในการใช้คอมพิวเตอร์/เทคโนโลยี/สื่อการสอน/ความรู้ด้านเทคนิคการสอน

ตารางที่ ๔.๒.๒

๔.๒.๓ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒.๓

ตารางที่ ๔.๒.๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

สภาพการพัฒนา	ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ
๑. สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อการเรียนการสอนในการให้ความรู้กับผู้เรียน	๑. ขาดความเข้าใจและความสมเหตุสมผลในการใช้ เช่นหน่วยงานจัดซื้อคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูงเกินกว่างานที่จำเป็นมาใช้ หรือซื้อเครื่องใหม่มาแทนเครื่องเดิม แม้ว่าเครื่องเดิมยังใช้งานได้ แต่ซื้อด้วยเหตุผลคือต้องการเครื่องที่ทันสมัย ดังนั้นการมีคอมพิวเตอร์ใช้ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับการใช้งานทั้งจำนวนและประสิทธิภาพ
๒. สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์	๒. บุคลากรในสถานศึกษาขาดความรู้ในการใช้งาน ไม่กล้าใช้ สถานศึกษาควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้งานให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา
๓. สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์รูปแบบการเรียนรู้ด้วยโครงงานหรือรูปแบบอื่นๆ	๓. ขาดการบำรุงรักษา เช่นไม่บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ หรือไม่ได้ตั้งงบประมาณบำรุงรักษา จึงควรตรวจสอบสภาพเครื่องให้พร้อมใช้งานตลอดเวลา
๔. สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน	๔. ขาดการพัฒนารูปแบบการใช้งานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น การพัฒนาฐานข้อมูล
๕. สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการประเมินผลผู้เรียนติดตามตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้	๕. ขาดการยอมรับจากผู้บริหารหรือครูผู้ร่วมงาน เช่นเมื่อหน่วยงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศและอุปกรณ์สื่อสารมาใช้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและครูบางคนไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น

๔.๒.๔ ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒.๔

ตารางที่ ๔.๒.๔ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

สภาพการพัฒนา	ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ
๑. จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะด้านมิติสัมพันธ์	๑. ผู้บริหาร/ครู ควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมทุกด้านอย่างต่อเนื่อง
๒. เปิดให้ผู้เรียนได้แข่งขันทางวิชาการ	๒. ควรให้ผู้เรียนจดบันทึก เขียนสรุปผลกิจกรรมที่เรียนมาทุกครั้ง
๓. ให้ผู้เรียนไปทัศนศึกษา/เรียนรู้นอกห้องเรียน	๓. บางกิจกรรมควรตัดออก และให้ผู้เรียนมีจินตนาการ/มีความคิดริเริ่มเอง นำเสนอเองอย่างสร้างสรรค์
๔. ฝึกกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม	๔. ครูควรช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้มีความขยัน/อดทน/รอบคอบมากขึ้น
๕. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมบริเวณของโรงเรียนให้มีความสะอาด/ปลอดภัย	

๔.๒.๕ ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒.๕

ตารางที่ ๔.๒.๕ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

สภาพการพัฒนา	ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ
๑. จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	๑. ควรจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง/สม่ำเสมอ
๒. ให้มีวิทยากรท้องถิ่น/ร่วมจัดแหล่งเรียนรู้ร่วมชุมชน	๒. ควรหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาชาวบ้าน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา
๓. จัดให้มีศูนย์วิทยากรที่ส่งเสริมองค์ความรู้	๓. ควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา/ท้องถิ่นที่ชุมชนให้ความเห็นชอบ
๔. จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมถึงผู้เรียนทุกคน	๔. ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง
๕. ใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	๕. ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น
๖. พัฒนาสื่อการเรียนการสอน/นวัตกรรม/อุปกรณ์ปฏิบัติการวิชาต่างๆ	๖. ควรให้มีสื่อประกอบการเรียนการสอน/เทคโนโลยีเพื่อศึกษามากขึ้น
๗. ห้องสมุดที่ทันสมัย/ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์/หนังสือเพียงพอ และหลากหลายสามารถให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าได้สะดวก	๗. ควรปรับปรุงแหล่งเรียนรู้/ให้ผู้เรียนรับบริการอย่างทั่วถึง/จัดหนังสือประเภทต่างๆ เพิ่มขึ้น

ตารางที่ ๔.๒.๕

๔.๒.๖ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมรายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ ๔.๒.๖

ตารางที่ ๔.๒.๖ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

สภาพการพัฒนา	ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ
๑. จัดการศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม/ประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก	๑. สถานศึกษาต้องการวิทยากรภายนอก มาให้ความรู้แก่นักเรียนเพิ่มเติม
๒. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาให้ทั่วถึง	๒. ชุมชนรอบสถานศึกษาช่วยกันส่งเสริมให้ขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากร
๓. ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓. อยากให้ภาครัฐพัฒนาบุคลากรครู/และเพิ่มสวัสดิการ

ตารางที่ ๔.๒.๖

๔.๓ ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๓.๑

ตารางที่ ๔.๓.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
สามเณร/นักเรียน	๗๒	๑๐๐
รวม	๗๒	๑๐๐
๒. อายุ		
๑๓-๑๕	๓๒	๔๔.๔
๑๖-๑๘	๔๐	๕๕.๖
รวม	๗๒	๑๐๐
๓. วุฒิการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	๓๒	๔๔.๔
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๔๐	๕๕.๖
รวม	๗๒	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๓.๑ พบว่า

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นสามเณรนักเรียน จำนวน ๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีอายุ ๑๖-๑๘ ปี มีจำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๖ รองลงมาคือ มีอายุ ๑๓-๑๕ ปี มีจำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔

วุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๔๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๖

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน พุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ๒. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ๓. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ๔. ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ๕. ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา และ ๖. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีรายละเอียดดังตารางที่ ๔.๔.๑

ตารางที่ ๔.๔.๑ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

โดยภาพรวมทุกด้าน

(n = ๗๒)

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน พุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราช บูรณะ(พระอารามหลวง)อำเภอหลังสวน จังหวัด ชุมพร	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	การแปล ผล
๑	ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	๔.๐๘	๐.๕๕๔	มาก
๒	ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	๔.๒๖	๐.๔๙๒	มาก
๓	ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	๔.๐๑	๐.๕๖๐	มาก
๔	ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพ การศึกษา	๔.๑๑	๐.๕๘๘	มาก
๕	ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา	๔.๑๕	๐.๕๑๗	มาก
๖	ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของ สังคม	๔.๑๙	๐.๖๐๓	มาก
ภาพรวม		๔.๑๓	๐.๕๒๔	มาก

ตารางที่ ๔.๔.๑ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๑๓$, $\sigma = ๐.๕๒๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพรสามารถเรียงลำดับความคิดเห็นของประชากรสามเณรนักเรียนได้ดังนี้ คือด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($\mu = ๔.๐๘$, $\sigma = ๐.๕๕๔$) อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\mu = ๔.๒๖$, $\sigma = ๐.๔๙๒$) อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ($\mu = ๔.๐๑$, $\sigma = ๐.๕๖๐$) อยู่ใน

ระดับมาก ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ($\mu = ๔.๑๑$, $\sigma = ๐.๕๘๘$) อยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา ($\mu = ๔.๑๕$, $\sigma = ๐.๕๑๗$) อยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ($\mu = ๔.๑๙$, $\sigma = ๐.๖๐๓$) อยู่ในระดับมากเมื่อรวมกันแล้วโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการพัฒนาคูณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการพัฒนาคูณภาพผู้เรียน

(n = ๗๒)

ลำดับ	ด้านการพัฒนาคูณภาพผู้เรียน	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	การแปลผล
๑.	ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	๔.๐๘	๐.๗๖๕	มาก
๒.	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์	๔.๐๓	๐.๗๓๑	มาก
๓.	ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	๔.๐๓	๐.๘๒๒	มาก
๔.	ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	๓.๘๘	๐.๗๓๐	มาก
๕.	ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	๔.๓๖	๐.๗๗๕	มาก
ภาพรวม		๔.๐๘	๐.๕๕๔	มาก

ตารางที่ ๔.๔.๒ พบว่า สภาพการพัฒนาคูณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการพัฒนาคูณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๐๘$, $\sigma = ๐.๕๕๔$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = ๔.๓๖$, $\sigma = ๐.๗๗๕$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ($\mu = ๔.๐๘$, $\sigma = ๐.๗๖๕$) อยู่ในระดับมาก ส่วนผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($\mu = ๔.๐๓$, $\sigma = ๐.๘๒๒$) อยู่ในระดับมาก ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ($\mu = ๔.๐๓$, $\sigma = ๐.๗๓๑$) อยู่ในระดับมาก ลำดับความคิดเห็นรายข้อน้อยที่สุดคือ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้

ด้วยตนเองรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.730$) อยู่ในระดับมาก เมื่อรวมกันทุกข้อแล้วโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการพัฒนาคณาภาพ การศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอ หลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการพัฒนาคณาภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา

(n = ๗๒)

ลำดับ	ด้านการพัฒนาคณาภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	การแปลผล
๑.	ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน	๔.๑๘	๐.๘๑๑	มาก
๒.	การส่งเสริมให้บุคลากรไปทัศนศึกษาเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน	๓.๘๙	๐.๘๙๗	มาก
๓.	ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ	๔.๓๒	๐.๖๒๔	มาก
๔.	ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๔.๕๐	๐.๖๗๑	มาก
๕.	มีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต	๔.๔๒	๐.๗๒๗	มาก
ภาพรวม		๔.๒๖	๐.๔๙๒	มาก

ตารางที่ ๔.๔.๓ พบว่า สภาพการพัฒนาคณาภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการพัฒนาคณาภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.492$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.671$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.727$) อยู่ในระดับมาก ส่วนครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ ($\mu = 4.32$, $\sigma = 0.624$) อยู่ในระดับมาก ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.811$) อยู่ในระดับมาก และสุดท้ายคือ การส่งเสริมให้บุคลากรไปทัศนศึกษาเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.897$) อยู่ในระดับมาก เมื่อรวมกันทุกข้อแล้วโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการพัฒนาคูณภาพ การศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอ หลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

(n = ๗๒)

ลำดับ	ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	การแปลผล
๑.	สื่อที่ครูใช้บรรยายการสอน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น	๔.๑๘	๐.๗๕๗	มาก
๒.	สื่ออุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสม และตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน	๔.๑๔	๐.๗๑๘	มาก
๓.	สื่อเทคโนโลยีที่ใช้มีความเหมาะสม และทันสมัยกับเนื้อหาวิชาที่สอน	๓.๙๗	๐.๗๕๐	มาก
๔.	สื่อวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี มีความเพียงพอต่อการใช้งาน ในแต่ละชั้นเรียน	๓.๗๒	๐.๘๐๙	มาก
๕.	ครูใช้สื่อมัลติมีเดียประกอบการเรียนการสอน เช่น (INTERNET) ในบางรายวิชา	๔.๐๓	๐.๘๓๙	มาก
ภาพรวม		๔.๐๑	๐.๕๖๐	มาก

ตารางที่ ๔.๔.๕ พบว่า ระดับสภาพการพัฒนาคูณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๐๑$, $\sigma = ๐.๕๖๐$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า สื่อที่ครูใช้บรรยายการสอนทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = ๔.๑๘$, $\sigma = ๐.๗๕๗$) อยู่ในระดับมากรองลงมาคือ สื่ออุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน ($\mu = ๔.๑๔$, $\sigma = ๐.๗๑๘$) อยู่ในระดับมาก ส่วนครูใช้สื่อมัลติมีเดียประกอบการเรียนการสอน เช่น (INTERNET) ในบางรายวิชา ($\mu = ๔.๐๓$, $\sigma = ๐.๘๓๙$) อยู่ในระดับมาก และสื่อเทคโนโลยีที่ใช้มีความเหมาะสมและทันสมัยกับเนื้อหาวิชาที่สอน ($\mu = ๓.๙๗$, $\sigma = ๐.๗๕๐$) อยู่ในระดับมาก สุดท้ายคือ สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีมีความเพียงพอต่อการใช้งานในแต่ละชั้นเรียน ($\mu = ๓.๗๒$, $\sigma = ๐.๘๐๙$) อยู่ในระดับมาก เมื่อรวมกันทุกข้อแล้วโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการพัฒนาคูณภาพ การศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอ หลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

(n = ๗๒)

ลำดับ	ด้านการจัดระบบการศึกษา ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	การแปล ผล
๑.	มีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อช่วยทำให้นักเรียน เข้าใจง่ายในบางวิชา	๔.๐๗	๐.๘๒๘	มาก
๒.	กิจกรรมที่จัดมีเนื้อหาวิชาที่สอดคล้อง กับการเรียนในแต่ละระดับชั้น	๔.๑๕	๐.๘๕๐	มาก
๓.	กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน มีลักษณะหลากหลายกิจกรรม	๔.๐๐	๐.๘๗๒	มาก
๔.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ภายนอกสถานที่ทุกครั้ง	๔.๑๐	๑.๐๒๓	มาก
๕.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริม การเรียนรู้ในทุกวิชา	๔.๒๑	๐.๘๐๔	มาก
ภาพรวม		๔.๑๑	๐.๕๘๘	มาก

ตารางที่ ๔.๔.๕ พบว่า ระดับสภาพการพัฒนาคูณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลั ย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๑๑$, $\sigma = ๐.๕๘๘$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริม การเรียนในทุกวิชา อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = ๔.๒๑$, $\sigma = ๐.๘๐๔$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ กิจกรรมที่จัดมีเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับการเรียนในแต่ละระดับชั้น ($\mu = ๔.๑๕$, $\sigma = ๐.๘๕๐$) อยู่ ในระดับมาก นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภายนอกสถานที่ทุกครั้ง ($\mu = ๔.๑๐$, $\sigma = ๑.๐๒๓$) อยู่ในระดับมาก มีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายในบางวิชา ($\mu = ๔.๐๗$, $\sigma = ๐.๘๒๘$) อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้าย คือกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนมี ลักษณะหลากหลายกิจกรรม ($\mu = ๔.๐๐$, $\sigma = ๐.๘๗๒$) อยู่ในระดับมาก เมื่อรวมกันทุกข้อแล้วโดย ภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

(n = ๗๒)

ลำดับ	ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	การแปลผล
๑.	สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงาน อย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	๔.๒๑	๐.๗๔๙	มาก
๒.	สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา	๓.๙๙	๐.๗๔๑	มาก
๓.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๔.๐๗	๐.๘๔๕	มาก
๔.	สถานศึกษามีหลักสูตรเหมาะสม กับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	๔.๒๑	๐.๘๐๔	มาก
๕.	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ	๔.๒๖	๐.๖๗๑	มาก
ภาพรวม		๔.๑๕	๐.๕๑๗	มาก

ตารางที่ ๔.๔.๖ พบว่า ระดับสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๑๕$, $\sigma = ๐.๕๑๗$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการอยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = ๔.๒๖$, $\sigma = ๐.๖๗๑$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\mu = ๔.๒๑$, $\sigma = ๐.๘๐๔$) อยู่ในระดับมาก สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา ($\mu = ๔.๒๑$, $\sigma = ๐.๗๔๙$) อยู่ในระดับมาก ส่วนสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\mu = ๔.๐๗$, $\sigma = ๐.๘๔๕$) อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้ายสถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ($\mu = ๓.๙๙$, $\sigma = ๐.๗๔๑$) อยู่ในระดับมาก เมื่อรวมกันทุกข้อแล้วโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการพัฒนาคณาภาพ การศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอ หลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

(n = ๗๒)

ลำดับ	ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนของสังคม	ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	การแปล ผล
๑.	การจัดกิจกรรมของโรงเรียน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน	๔.๑๐	๐.๗๗๒	มาก
๒.	โรงเรียนมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ภายนอก โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับ ผู้ปกครอง/ชุมชนและองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	๓.๙๖	๐.๘๑๓	มาก
๓.	ก่อนจัดโครงการหรือกิจกรรม โรงเรียนมีการ ประชุมชี้แจงแก่นักเรียน/ผู้ปกครอง/ผู้นำ ชุมชน	๔.๐๘	๑.๐๐๔	มาก
๔.	โรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชน ในการปลูกฝัง ความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิและ หน้าที่ของตนเองแก่นักเรียน	๔.๓๕	๐.๘๔๒	มาก
๕.	โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขร่วมกับ ชุมชน	๔.๔๙	๐.๘๓๙	มาก
ภาพรวม		๔.๑๙	๐.๖๐๓	มาก

ตารางที่ ๔.๔.๗ พบว่า ระดับสภาพการพัฒนาคณาภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๑๙$, $\sigma = ๐.๖๐๓$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = ๔.๔๙$, $\sigma = ๐.๘๓๙$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือโรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนในการปลูกฝังความมีระเบียบวินัยรับผิดชอบรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองแก่นักเรียน ($\mu = ๔.๓๕$, $\sigma = ๐.๘๔๒$) อยู่ในระดับมาก ส่วนการจัดกิจกรรมของโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ผู้ปกครอง

และชุมชน ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.772$) อยู่ในระดับมาก ก่อนจัดโครงการหรือกิจกรรมโรงเรียนมีการประชุมชี้แจงแก่นักเรียน/ผู้ปกครอง/ผู้นำชุมชน ($\mu = 4.08$, $\sigma = 1.004$) อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ภายนอกโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง/ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\mu = 3.96$, $\sigma = 0.813$) อยู่ในระดับมาก เมื่อรวมกันทุกข้อแล้วโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัณฑ์ แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ (Body of Knowledge) โดยผู้วิจัยได้ทำการวิจัยแบบเชิงปริมาณซึ่งผู้วิจัยถือว่ากลุ่มประชากรเหล่านี้สามารถตอบเจตน์ตามที่ต้องการที่จะทราบโดยเฉพาะเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม ถามความคิดเห็นแบบอิสระภาพไม่ปิดกั้นและในการทำวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากประชากรสามเณร/นักเรียนและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทำให้ทราบถึงสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอธิบายเป็นแบบโมเดลได้ดังนี้ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๕.๑

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” มีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาคณาการศึกษารักรเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๒. เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็น สภาพการพัฒนาคณาการศึกษารักรเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพรโดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคณาการศึกษารักรเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากประชากรสามเณรนักเรียน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมทั้งสิ้น ๙๐ รูป/คน โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิดและปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย แนวทางการพัฒนาคณาการศึกษารักรเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสามเณรนักเรียน จำนวน ๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๑๖-๑๘ ปี มีจำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๖ รองลงมาคือ มีอายุ ๑๓-๑๕ ปี มีจำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔

วุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๔๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๖

๕.๑.๒ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

(๑) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เรียนมีสุขนิสัยสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี อยู่ในระดับสูงสุด ส่วนข้ออื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ

(๒) ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับสูงสุด ส่วนข้ออื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ

(๓) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สื่อที่ครูใช้บรรยายการสอน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น อยู่ในระดับสูงสุด ส่วนข้ออื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ

(๔) ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในทุกวิชา อยู่ในระดับสูงสุด ส่วนข้ออื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ

(๕) ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับสูงสุด ส่วนข้ออื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ

(๖) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับสูงสุด ส่วนข้ออื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๑.๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำแนกตามรายด้านของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

(๑) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สภาพการพัฒนา

๑) สามเณร/นักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา “พุทธรังษีพิทยาลัย” แม้โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ครอบครัวแตกแยก ยากจน บิดามารดาหย่าร้าง แต่เมื่อบรรพชาเข้ามาในพระพุทธศาสนาแล้ว ด้วยพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ทำให้นักเรียนเป็นผู้

มีคุณธรรม จริยธรรม แม้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่โดดเด่นหรือไม่ค่อยสูงมากนักแต่ความเป็นคนดี มีระเบียบวินัย ทำให้นักเรียนเป็นคนมีคุณภาพมีจิตใจงดงามด้วยหลักแห่งพระธรรมหากได้รับงบประมาณการจัดการศึกษาจากรัฐมากกว่าในปัจจุบัน ย่อมรับประกันได้ว่าผู้เรียนจะเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อสังคมเป็นที่พึงหวังของชาติบ้านเมืองได้ในอนาคต

๒) แม้ผู้บริหารโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย อาจจะไม่ถึงขั้นที่เรียกว่าเป็นผู้บริหารมืออาชีพ และครูก็อาจจะไม่ถึงขั้นเรียกว่าครูมืออาชีพแต่ด้วยประสบการณ์ในการทำงาน และด้วยความมุ่งมั่น เสียสละพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทำให้การบริหารจัดการกระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพึงพอใจ หากผู้บริหาร ครูมีความมั่นคงในสถานภาพ มีค่าตอบแทนและสวัสดิการเต็มรูปแบบเช่นหน่วยงานอื่นๆ ผลการจัดการศึกษาคงมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

๓) โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยเป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมและเอื้อต่อการศึกษาในทุกๆ ด้าน เช่นอาคารสถานที่ใหญ่โตมั่นคงสะดวกสบาย ภูมิทัศน์ที่สวยงามสะอาดเรียบร้อยทำให้สถานศึกษาเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และวัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนก็เป็นศูนย์กลางของชุมชน และเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางสังคมทั้งในส่วนของคนละสังฆและส่วนราชการ/เอกชนทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบุคคลทุกระดับเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์ความรู้ระหว่างโรงเรียน/นักเรียนกับชุมชน นับว่าเป็นจุดแข็งของโรงเรียน

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

๑) สถานศึกษายังขาดบุคลากรเยาวชนนักเรียน ที่จะเข้ามาบวชเป็นสามเณร/พระภิกษุ เพื่อรับเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาแห่งนี้

๒) สถานศึกษายังขาดการสนับสนุนอุปกรณ์การศึกษาที่จำเป็นหลายอย่างยังขาดแคลนอยู่

๓) ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและอัตลักษณ์เฉพาะตัวของผู้เรียน ทำให้การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการของโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยยังขาดความบริบูรณ์อยู่หลายด้าน ผู้บริหารและครู ควรพยายามหางบประมาณภายนอกมาสนับสนุนการพัฒนาและการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาในส่วนที่เป็นจุดอ่อน เช่นผู้บริหาร/ครู ควรได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ อาจจะไปเข้าร่วมอบรมสัมมนากับเขตพื้นที่ประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันก็ได้ เพื่อยกระดับศักยภาพผู้บริหาร/ครู ให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

(๒) ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

สภาพการพัฒนา

๑) ให้ครูศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น/เข้ารับการอบรม/เพิ่มพูนความรู้

๒) ให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ สร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและพัฒนาโรงเรียน

๓) ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม/สัมมนา/เทคนิคการสอน/การใช้สื่อ

๔) จัดครูที่มีความรู้ ความสามารถให้ได้ตรงตามวิชาเอก-โท

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

๑) ไม่ถนัดในการจัดทำเอกสารต่างๆ ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการสอนใช้เอง

๒) ให้ครูศึกษารูปแบบ/การจัดกิจกรรม/วิธีการสอน แบบสมัยใหม่

๓) ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์/เทคโนโลยี/สื่อการสอนความรู้ด้านเทคนิคการ
สอน/ควรมีการอบรมครูศึกษาต่อ

(๓) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

สภาพการพัฒนา

๑) สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อการเรียนการสอนในการให้ความรู้กับผู้เรียน

๒) สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยน
ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

๓) สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการประเมินผลผู้เรียนติดตามตรวจสอบ
ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

๑) บุคลากรในสถานศึกษาขาดความรู้ในการใช้งานคอมพิวเตอร์และไม่กล้าใช้สื่อเป็น
อุปกรณ์การสอน

๒) สถานศึกษาควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้งานให้สอดคล้องกับความต้องการ
และความจำเป็นเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา

๓) ขาดการพัฒนารูปแบบการใช้งานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เช่นการพัฒนาฐานข้อมูล

(๔) ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

สภาพการพัฒนา

๑) จัดกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบ/วินัยของผู้เรียน

๒) จัดกิจกรรมที่มีการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน

๓) จัดระบบกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมอย่างจริงจัง

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

๑) ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนรับบริการอย่างทั่วถึง/จัดหนังสือประเภทต่างๆเพิ่มขึ้น

๒) ควรให้ผู้เรียนฝึกทำงานเป็นกลุ่มและควรจัดให้มีกิจกรรมทุกเช้าก่อนเข้าเรียน

(๕) ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา

สภาพการพัฒนา

๑) ให้มีวิทยากรท้องถิ่น/ร่วมจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ร่วมกับชุมชนบ่อยๆ

๒) จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและนักเรียน

๓) ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการเรียนการสอน พัฒนาแหล่งเรียนรู้
ภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของครูและนักเรียน

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

๑) หาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

๒) อยากให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่
เปลี่ยนแปลง

๓) จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง/สม่ำเสมอ

(๖) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

สภาพการพัฒนา

๑) ให้ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ นักการศึกษา นักการเมือง ปราชญ์ชาวบ้าน และคณะสงฆ์ หรือทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๒) การให้คำปรึกษา/แนะนำ/นิเทศ

๓) หาทุนการศึกษา/จัดตั้งกองทุนผู้เรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา/หรือมอบทุนการศึกษา

๔) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง/ชุมชน มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทุกครั้ง

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

๑) ควรมีวิทยากรที่ให้ความรู้ ด้านเทคนิคการจัดการเรียนการสอน/ทักษะกระบวนการ

๒) ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง

๓) สังคมทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญในการส่งเสริม/ทำนุบำรุง/สนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้มากกว่านี้

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงความคิดเห็นของประชากรสามเณรนักเรียน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

(๑) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากผลการศึกษา พบว่าความคิดเห็นของประชากรสามเณรนักเรียน ต่อสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในข้อ ผู้เรียนมีสุขนิสัยสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่าโรงเรียนมีแนวทางการพัฒนาสุขภาวะซึ่งจะเน้นให้ผู้เรียนมีสุขนิสัยสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีซึ่งสอดคล้องคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานด้านผู้เรียน ๘ ด้าน คือด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ด้านจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ด้านทักษะในการทำงาน ด้านประสบการณ์ในการสอนในการคิด ด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ด้านทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านสุขนิสัยสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีและด้านสุนทรียภาพดนตรีและกีฬา และทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความสนใจรักสุขภาพอนามัยและเข้าร่วมในกิจกรรมของสงฆ์ เช่นทำวัตรเช้า-เย็น ฝึกนั่งสมาธิอันเป็นหน้าที่และเป็นความรับผิดชอบหลัก และร่วมทำกิจกรรมเสริมซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมของท้องถิ่น เช่นกิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมวันแม่และงานสำคัญทางศาสนาโดยจะเป็นกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ทางศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศิริสิทธิ์ วรโงม (๒๕๕๑, บทคัดย่อ)

ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๕ เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๔ พบว่าการดำเนินการด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ดำเนินการมากคือส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงและมีส่วนร่วม ในกิจกรรมวันสำคัญกิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ^๑

(๒) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชากรสามเณรนักเรียนต่อสภาพการพัฒนา คุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในข้อครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรองลงมาพบว่า มีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาด้านบุคลากรในโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าในอนาคตและครูมีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ พบว่าโรงเรียนได้รับการพัฒนาส่วนข้อ การส่งเสริมให้บุคลากรไปทัศนศึกษาเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งอยู่ในระดับน้อยกว่าข้อ อื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังขาดครูที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติ ที่เหมาะสมแก่การสอนเป็นจำนวนมากและมีคุณวุฒิต่ำกว่าเกณฑ์หรือเทียบเท่าตามเกณฑ์ที่ระเบียบ กำหนดเป็นครู ซึ่งโรงเรียนต้องขวนขวายหาเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิศาลเขต คณารักษ์ (๒๕๔๙, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาและปัญหาของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความ คิดเห็นว่าด้านงานบุคลากรมีระดับปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมาคือด้านงานบริหารทั่วไป และมีความ คิดเห็นต่ำสุดในด้านการเงินตามลำดับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระภราดร สุขา กุล (๒๕๔๗, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มโรงเรียนที่ ๒ พบว่าโรงเรียนขาดการวางแผนงาน บุคลากรยังใช้ระบบอุปถัมภ์ไม่มีระเบียบที่แน่นอนในการคัดเลือก ขาดการประชาสัมพันธ์ในการสมัคร คัดเลือกบุคลากร และขาดแคลนครูผู้สอนสายวิชาสามัญเพราะอัตราจ้างเงินเดือนต่ำเกินไป ขาด งบประมาณในการพัฒนาบุคลากร มีการประเมินการปฏิบัติงานบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรขาด ความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่และสาเหตุให้บุคลากรลาออกพ้นจากตำแหน่ง^๒

(๓) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

จากผลการศึกษา พบว่าความคิดเห็นของประชากรสามเณรนักเรียนต่อสภาพการพัฒนา คุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)

^๑ พระมหาศิริสิทธิ์ วรโณ, ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๕, เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๔, วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, การ บริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑, บทคัดย่อ.

^๒ พระครูพิศาลเขตคณารักษ์, ได้ศึกษา สภาพการจัดการศึกษาและปัญหาของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช, ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๙, บทคัดย่อ.

อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนข้อที่ครูใช้บรรยายการสอนทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น รองลงมาคือ สื่ออุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสภาพและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต ๑^๓ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ๑.สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครปฐมนั้นได้แบ่งออกเป็น ๒ ด้านดังนี้ ๑.๑ ด้านการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตนั้นพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ พบว่าใช้โปรแกรม Ms-Word พิมพ์เอกสารต่างๆ รองลงมาคือ ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสร้างเสริมทักษะและฝึกฝนความรู้สำหรับตนเอง และมีความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของส่วนสื่อการศึกษาเพื่อคนพิการศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาสำนักงาน กศน. กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๐) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการใช้สื่อการศึกษาของครูและนักเรียนทุนหวกระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา พบว่ามีทักษะความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ระดับดีถึงดีมากและประมาณร้อยละ ๓๖ มีทักษะความรู้ด้านอินเทอร์เน็ตในระดับดีถึงดีมาก ๑.๒ ด้านการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนนั้น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากที่บุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในการสร้างสื่อหรือการนำคอมพิวเตอร์ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน อีกทั้ง ยังมีเรื่องของเวลาที่จำกัดในการเรียนการสอน ทำให้ยากต่อการที่จะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนได้ทุกคาบวิชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ วิเชียร (๒๕๕๓) ที่ได้ศึกษาสภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเรียนการสอนคอมพิวเตอร์เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน ส่วนด้านการใช้สื่อดิจิทัล เช่น e-Book, e-Library เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ e-Learning ในการจัดการเรียนการสอนและการเผยแพร่ข่าวสารด้านการจัดการเรียนการสอนในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีสภาพการดำเนินการน้อย

(๔) ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชากรสามเณรนักเรียนต่อสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในทุกวิชา กิจกรรมที่จัดมีเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับการเรียนในแต่ละระดับชั้น นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภายนอกสถานที่ทุกครั้งและกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนมีลักษณะหลากหลายกิจกรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อตามลำดับ เพราะว่าโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) มีการจัด

^๓ นางสาวจิรพรรณ ประภาณาวิน, สภาพและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต ๑, ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ปีการศึกษา ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

สภาพแวดล้อมและการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ บางสถานศึกษายังขาดการพัฒนาเพราะเหตุปัจจัยหลายๆ ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย ขาดการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไพโรจน์ นวลสำลี (๒๕๔๖, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูอาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่าครูอาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในภาพรวมและเป็นรายด้าน โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านสื่อการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง ๔ ด้านพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน ๑๐ ข้อได้แก่คู่มือครูในแต่ละรายวิชามีไม่เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอน คู่มือประกอบการใช้หลักสูตรมีไม่เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอน ขาดห้องปฏิบัติการสำหรับใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เฉพาะวิชาขาดแคลนงบประมาณที่จะให้การสนับสนุนในการผลิตสื่อการเรียนการสอน สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์มีไม่เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอน สื่อการสอนประเภทวัสดุมีไม่เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอน ขาดห้องและสถานที่จัดเก็บสื่อการเรียนการสอนที่เป็นสัดส่วน โรงเรียนไม่มีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการติดตั้งอุปกรณ์การใช้สื่อการเรียนการสอน ครูไม่ได้รับการนิเทศความรู้ด้านกระบวนการผลิตสื่อการเรียนการสอน และครูขาดความรู้และทักษะด้านเทคนิคการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ^๔

(๕) ด้านการสร้าง ความเข้มแข็งของสถานศึกษา

จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชากรสามเณรนักเรียนต่อสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการสร้าง ความเข้มแข็งของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา สถานศึกษามีหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา และระดับสุดท้ายสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ความสามารถของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งในสถานศึกษาทุกๆ ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ชนม์ชนรณ์ วรอินทร์ การส่งเสริมให้สถานศึกษาเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาการวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของสถานศึกษาที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยวิธีการกำหนดคะแนนรายคู่

^๔ พระมหาไพโรจน์ กนโก (นวลสำลี), การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูอาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๖, บทคัดย่อ.

(Paired-Weighting Procedure) พบว่าเรื่องเร่งด่วน คือการมีส่วนร่วมจัดทำฐานข้อมูลเอกสารเผยแพร่ให้กับชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น, สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, ข่าวสารต่างๆร่วมมือจัดจ้างครู/วิทยากรที่ให้ความรู้ที่ลึกซึ้ง เช่นวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น,ครูภาษาต่างประเทศชุมชนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ทบทวนนโยบายแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ชุมชนร่วมเสนอความคิดเห็นในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลนักเรียนให้ได้รับความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ดูแลเครื่องนุ่งห่มของผู้เรียนให้สะอาดและเพียงพอ จะพบว่า ผลการวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญที่เกิดขึ้นประเด็นการศึกษาโดยส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับความสำเร็จและสภาพที่ปรากฏ^๕ ซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบของ วิทยา จันทร์แดง (๒๕๕๕) ที่พบว่า ๑) การมีส่วนร่วมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งแบบไตรภาคี ได้แก่ องค์การชุมชนองค์กรภาครัฐองค์กรภาคีสนับสนุน ๒) ระบบสนับสนุนชุมชนเข้มแข็งได้แก่ระบบความรู้ ระบบข้อมูล ระบบความสัมพันธ์ และมีแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ๓) แนวทางในการสร้างชุมชนเข้มแข็งคือแนวทางด้านการฟื้นฟูชุมชน แนวทางด้านการปรับตัวของชุมชน และแนวทางด้านการดำรงอยู่ของชุมชน

(๖) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชากรสามเณรนักเรียนต่อสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม อยู่ในระดับมากทุกข้อ การจัดกิจกรรมของโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน และโรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนในการปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองแก่นักเรียน และที่สำคัญที่สุดโรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขร่วมกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัตน์ ก้อนนาค และดร.พรเทพ รุ่งแผน แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ผู้อำนวยการสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองมะโมง จังหวัดชัยนาท ผลการศึกษาค้นพบว่า ๑. สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมกำหนดแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ มีส่วนร่วมน้อยสุดในการทบทวนแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา มีส่วนร่วมน้อยสุดในการเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา มีส่วนร่วมน้อยสุดในการให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทาง สนับสนุนและส่งเสริมภารกิจของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มีส่วนร่วมน้อยสุดในการเผยแพร่ผลงานของสถานศึกษาต่อชุมชนและสาธารณชน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมีส่วนร่วมน้อยสุดในการวางแผนการนิเทศของสถานศึกษา ๒. แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา

^๕ ดร.ชนม์ภรณ์ วรอินทร์, งานวิจัย การส่งเสริมให้สถานศึกษาเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา, คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๖๑, บทคัดย่อ.

สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ ๑) ควรคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็น คณะกรรมการ ๒) จัดอบรมให้ความรู้ในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ๓) จัดให้มีกิจกรรมตาม บทบาทหน้าที่และภารกิจอย่างต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ๑) ควร คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็นคณะกรรมการ ๒) ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับ คณะกรรมการ ๓) เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ด้านการมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการศึกษา ๑) ควรประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ชุมชนได้เห็นความสำคัญ ๒) เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความพร้อมในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแนวทางและวิธีการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ๓) ยกย่องบุคคลในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน ๑) สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ๒) สร้างเครือข่าย ประชาสัมพันธ์ในชุมชน ๓) ควรร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ๔) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการ ประสานงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ๑) ควรคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็น คณะกรรมการนิเทศ ๒) อบรมให้ความรู้เรื่องการติดตามและประเมินผลกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ๓) ทำ ความเข้าใจและร่วมกันวางแผนการนิเทศกับชุมชน ๔) มีเครื่องมือในการนิเทศติดตามผล ๕) สถานศึกษามีเว็บไซต์เพื่อให้ชุมชนสามารถติดตามและตรวจสอบการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาได้ ตลอดเวลา^๖

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลั ย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(๑) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและเหมาะสมในแต่ละช่วงวัยให้มีความพร้อม ในการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความสามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบควรส่งเสริม ให้มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นทั้งทางวิชาการและปฏิบัติวิชาชีพ ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในทุก ระดับ/ประเภท ครูผู้สอนควรศึกษาปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน การวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาทักษะ ให้นักเรียนในการเรียนรู้ เพิ่มความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสร้างเสริมแรงจูงใจ เพื่อประสบ ผลสำเร็จในการเรียนรู้ทบทวนเกณฑ์การวัดและประเมินผล รวมทั้งปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินผล ผู้เรียน โดยการใช้วิธีการที่หลากหลายควรฝึกอบรมครูประจำการในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์และทักษะกระบวนการคิด ผู้ปกครองควรสนับสนุนส่งลูกบุตรและเจ้าสำนักเรียน ควรสรรหา บุคลากรพระภิกษุ-สามเณรจากต่างจังหวัดอื่นๆ หรือแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด พร้อมด้วย เจ้าอาวาสทุกวัด ช่วยประชาสัมพันธ์/สรรหากลุ่มเป้าหมายเข้ามาบวชเรียนศึกษาต่อ ยังสำนักเรียน

^๖ สุรัตน์ ก้อนนาค, และ ดร.พรเทพ ฐิ์แผน, แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท, วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, พ.ศ. ๒๕๕๔, บทคัดย่อ.

พระปรียัติธรรม แผนกสามัญนั้นๆ ในเขตพื้นที่และเจ้าสำนักเรียน/ผู้จัดการ/ผู้อำนวยรายการ/ควรสนับสนุนส่งเสริมจัดการศึกษาเปิดรับผู้ด้อยโอกาสทุกรูปแบบเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันสงฆ์ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปรียัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้มีปริมาณและคุณภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

(๒) การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

ให้มีครูและบุคลากรทางการศึกษาพอเพียงตามเกณฑ์และมีคุณภาพที่จะจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งให้มีระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อมุ่งส่งเสริมคุณภาพ และตอบสนองความต้องการในการพัฒนาการศึกษาโดยรวม ของโรงเรียนพระปรียัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ ให้ปรับเกณฑ์กำหนดอัตราครู โดยกำหนดภาระงานครูให้ชัดเจน และจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนให้เหมาะสมเพียงพอ และสนับสนุนให้มีอัตรากำลังครูตามเกณฑ์ที่กำหนด ไม่ให้มีสถาบันใดขาดครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยแยกเกณฑ์ให้เหมาะสมตามระดับ/ประเภทการศึกษา ช่วยบรรจครู/ขยายอายุราชการให้แก่ครู ที่มีความเป็นมืออาชีพ รวมทั้งครูสาขาวิชาหลักสาขาขาดแคลนที่มีคุณภาพ พัฒนาครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based) ให้ทั่วถึงต่อเนื่องและก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการในการพัฒนาการศึกษา

(๓) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือของครู เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการสอนและการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือของผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้แก่ตนเอง นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการสอนของครู กำหนดเป้าหมายสัดส่วนนักเรียน : คอมพิวเตอร์ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษาเพื่อจัดทำให้เพียงพอ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถใช้และพัฒนาบทเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

ให้รัฐบาลพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในทุกระดับ/ทุกประเภทการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ เร่งทบทวนเกณฑ์การจบหลักสูตรแต่ละช่วงชั้นและระบบการเรียนแบบหน่วยกิต รวมทั้งพิจารณาทบทวนระบบที่ไม่มีตกค้างซ้ำซ้อน ที่ให้มีการสอนซ่อมเสริมแทนเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผู้เรียนเป็นสำคัญ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการบริหารหลักสูตร ปรับระบบการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา กีฬา ศิลปะ ฯลฯ จัดระบบการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นหลากหลายสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม รวมทั้งผู้ที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามศักยภาพ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยให้นำผลการทดสอบระดับชาติ (NT) และ O-NET มาประกอบด้วย ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกลุ่มเพื่อร่วมมือพัฒนาการศึกษาในรูปเครือข่ายทางวิชาการ โดยมีสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นเป็นแม่ข่ายและให้การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ พัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็ง พัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา

(๕) การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

เพื่อพัฒนาคุณภาพและสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาและพร้อมรับการกระจายอำนาจทั้งด้านการบริหารวิชาการและบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากรและการบริหารทั่วไป พัฒนาสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพโรงเรียนเร่งพัฒนาสถานศึกษาให้ผ่านเกณฑ์การประเมินและได้รับรองคุณภาพมาตรฐานจาก สมศ. ในสัดส่วนที่สูงขึ้น พัฒนาระบบบัญชีของสถานศึกษารวมทั้งระบบการจัดการ การพัฒนาบุคลากร ระบบติดตามตรวจสอบประเมินผลเพื่อรับรองการกระจายอำนาจ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายการศึกษาในลักษณะต่างๆ เช่น ระบบโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมขนาดใหญ่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม เป็นต้น

(๖) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม

ควรให้มีการแบ่งภาระความรับผิดชอบการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชน ให้ชัดเจน และควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและภาคเอกชนรวมทั้งองค์กรสังคมอื่นให้เข้ามามีบทบาทร่วมจัดการศึกษาในทุกระดับ/ประเภท และเข้ามาร่วมให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาและระดมทรัพยากรในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษา มีกลไกส่งเสริมสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ เช่นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพอนามัยผู้เรียน/การพัฒนาอาชีพครู/บุคลากรทางการศึกษา/ให้มอบทุนการศึกษา อุปกรณ์ทางการศึกษา/ถวายภัตตาหาร ฯลฯ การระดมทรัพยากรในพื้นที่เพื่อสนับสนุนการศึกษาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและหน่วยงานภาครัฐควรประมวลความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและควรมีการสื่อสาร รณรงค์เชิงรุกเพื่อให้ประชาชนทั่วไปรับรู้ถึงความต้องการของสถานศึกษาเพื่อมาร่วมบริจาค สนับสนุน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ทางการศึกษา

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากผลการศึกษาวิจัย มีสภาพการพัฒนาและข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ ซื่อสัตย์ สุจริตเพื่อปลูกฝังผู้เรียนให้มีภูมิคุ้มกัน ให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ วิเคราะห์ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และให้ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

๒) ด้านการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัย มีสภาพการพัฒนาข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและควรมีการชี้แจงลำดับความสำคัญของการศึกษา ผู้บริหารและผู้จัดการโรงเรียน ควรรักษาบุคลากรทางการศึกษาเอาไว้ให้นานๆ เช่นส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเป็นการรักษามูลค่าเอาไว้ให้ครูมีคุณลักษณะ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับมอบหมายและมีครูเพียงพอโดยมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้

(๑) จัดครูผู้สอนให้ตรงตามวิชาเอก วิชาโท หรือความถนัด โดยเชิญบุคคลภายนอกมาสอนร่วมและรับครูให้ตรงกับสาขา ให้มีการอบรมครูที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อพัฒนาสมรรถภาพงานที่

รับผิดชอบ

(๒) พัฒนาครูในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนดโดยสนับสนุนให้มีการศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้และเทคนิคใหม่ๆ ในการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองและส่งเสริมเข้าร่วมประชุมสัมมนาอบรม หรือร่วมกิจกรรมทางวิชาการการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในที่ประชุม

(๓) พัฒนาครูให้มีจำนวนครูตามเกณฑ์โดยอาจเชิญบุคลากรภายนอกมาสอนเสริมจ้างครู พิเศษในบางรายวิชาที่ขาดมาช่วยสอน

๓) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัย มีสภาพการพัฒนาและข้อเสนอแนะดังนี้ สถานศึกษาควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอต่อการใช้งานสำหรับครูและนักเรียน เพื่อใช้ในการจัดการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะสื่อที่ครูใช้บรรยายการสอนทำให้นักเรียนเข้าใจ เนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น เพราะสื่ออุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสมและตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน ครูใช้สื่อ มัลติมีเดียประกอบการเรียนการสอนเช่น Internet ในบางรายวิชาทำให้เป็นผลดีในการถ่ายทอดองค์ ความรู้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ส่วนข้อเสนอแนะนั้น สถานศึกษาควรจัดหางบประมาณในการจัดซื้อ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมประยุกต์ใช้งานที่สะดวกทันสมัยและมีความเหมาะสมกับ สถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศอย่าง ต่อเนื่อง สถานศึกษาควรวางแผนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานจัดหาสื่ออุปกรณ์ที่ ทันสมัย ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอ

๔) ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัย มีสภาพการพัฒนาและข้อเสนอแนะดังนี้ มีระบบการเรียนการสอน ที่เสริมสร้างทักษะ การคิดการวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดกิจกรรม เสริมเพื่อช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจงานในบางวิชา กิจกรรมที่จัดมีเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับการเรียนใน แต่ละระดับชั้นเรียน นักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในทุกวิชาแต่ปัญหาหลัก ของโรงเรียนก็คือ นักเรียนจำนวนมากไม่มีโอกาสได้พัฒนาตามทักษะที่ตนถนัดทำให้กลายเป็นคนด้อย ความสามารถไปโดยปริยาย การจัดการการศึกษาประเด็นนี้ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง กิจกรรมเสริม การเรียนการสอนต้องมีหลากหลายกิจกรรม

๕) ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา

(๑) สถานศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ (Vision) ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ทางการศึกษา จะต้องเปิดใจกว้างและคิดว่าสถานศึกษามีใช้แหล่งความรู้เพียงแห่งเดียวแต่ความรู้ที่อยู่ ล้อมรอบสถานศึกษานั้นยังมีอีกมากมาย การยอมรับว่าภูมิปัญญาชาวบ้านมีคุณค่านั้นจะเป็นหนทางที่ ทำให้สถานศึกษาเปิดรับการบูรณาการระหว่างภูมิความรู้ของสถานศึกษาและภูมิความรู้จากปราชญ์ ชาวบ้านเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสถาบันอย่างแท้จริง (๒) คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้มี บทบาทสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายเนื่องจากจะเป็นผู้ผลักดันให้การมีส่วนร่วม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนใกล้ชิดโรงเรียน ย่อมมีข้อมูลและทราบ ความต้องการของชุมชนและสถานศึกษาซึ่งย่อมจะมองเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและร่วมการ สร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การจัดการศึกษาในอนาคตจะเป็นเรื่องของ ทุกคนไม่ใช่เรื่องของทางราชการหรือโรงเรียนแต่เพียงฝ่ายเดียวเหมือนแต่ก่อน คณะกรรมการ

สถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญ ในการระดมกำลังพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องของกองทุนการศึกษา (๓) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระบบการเรียนการสอนในการจัดเตรียมการสอนเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องมีความพร้อมในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร อุปกรณ์เทคโนโลยีให้เพียงพอ การจัดระบบการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างเสมอภาค สำหรับกระบวนการเรียนรู้จะต้องให้นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดนั่นก็คือการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สถานศึกษาจะต้องร่วมกับภาคเอกชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาใช้ภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาจะต้องมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาร่วมกับชุมชนอย่างไรก็ตามบุคคลภายนอกมีสิทธิ์ที่จะติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเช่นผลการเรียน การใช้จ่ายเงิน การจัดกิจกรรมการบริหารสถานศึกษาควรจะต้องรายงานให้สาธารณชนทราบโดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษามีหน้าที่ติดตามควบคุมกิจการของสถานศึกษาและจะต้องทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุด (๔) หลักสูตร เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาเปรียบเสมือนเป้าหมายของการเดินทางหรือเข็มทิศของการศึกษา เพราะถ้าหลักสูตรไม่มีเข็มทิศในการเดินทางก็อาจจะไม่ทราบว่าจุดหมายคืออะไร อยู่ที่ไหนกลายเป็นการไปอย่างไร้จุดหมาย ดังนั้นหลักสูตรจะต้องได้มาตรฐานสากล ผู้ทำให้หลักสูตรได้มาตรฐานนอกจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว สถานศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมพิจารณากำหนด โดยยึดความต้องการของสังคมเป็นเกณฑ์

(๖) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

จากผลการศึกษาวิจัย มีสภาพการพัฒนาข้อเสนอแนะดังนี้ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความพร้อมในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแนวทางพัฒนาและวิธีการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ยกย่องบุคคลในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมของโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ภายนอกโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง คือจุดแข็งอย่างหนึ่งที่สถานศึกษาได้รับความร่วมมือส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกโครงการกิจกรรมอยู่แล้ว ส่วนข้อเสนอแนะ (๑) สถานศึกษาควรขอเงินงบประมาณมาอุดหนุนให้เพียงพอ (๒) สร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ในชุมชน (๓) ควรร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง (๔) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการประสานงาน/ในโครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดแนวร่วมและประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แบบมั่นคงยั่งยืนต่อไป

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีแนวทางในการสนับสนุนการทำวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) ควรมีการศึกษาสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา การบริหารจัดการศึกษาในมิติของคณะสงฆ์ต่อไป

(๒) ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องผลกระทบและสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในสภาวะความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสถานการณ์โลกปัจจุบัน

(๓) ควรมีการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยการประยุกต์หลักธรรมทางการบริหารในพระพุทธศาสนาและการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าคุ้มทุน เพิ่มคุณประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและสถานศึกษานั้นๆ อย่างมั่นคงยั่งยืนสืบไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Parimary Sources)

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Scondary Sources)

(๑) หนังสือ :

กระทรวงศึกษาธิการ. นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี กระทรวงศึกษาธิการ.

กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๒. หน้า ๗๘-๗๙.

กรมสามัญศึกษา. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.๒๕๓๙. กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๔๐. หน้า ๓-๑๐.

_____. การประกันคุณภาพการศึกษากรมสามัญศึกษาเล่ม๑ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์.

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. สารและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔, กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ.,

กองพุทธศาสนศึกษา. แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

_____. การประกันคุณภาพการศึกษากรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๒.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การศึกษาต่อสร้างคุณธรรมก่อวิกฤตสังคม. กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๗. เอกสารอัดสำเนา.

กมล สดประเสริฐ. จิตสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๗. หน้า ๒๗-๒๘.

กมล รอดคล้าย. สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย. กรมการศาสนา. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕. แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๐. เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค, ๒๕๕๑. หน้า ๔๙.

กิ่งฟ้า สินธุวงษ์. ปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : หลักการสู่ปฏิบัติ. ขอนแก่น : หจก. โรงพิมพ์คลังนานาวิท, ๒๕๔๕.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- โกวิท ประวาลพุกษ์. การประเมินในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๓. หน้า ๓๗๔.
- กิตติมา ปรีดีติติก. **ทฤษฎีบริหารองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : ธนะการพิมพ์. ๒๕๔๒.
- กิตติ ธีรศานต์. **เทคนิคบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : กองศาสนศึกษา กรมศาสนา. กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๙. หน้า ๑๕๕-๑๕๘.
- _____. **กลุ่มวิชาการพระพุทธศาสนาและจริยศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๔.
- คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ. **สรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙. หน้า ๙.
- คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๔๗. หน้า ๑๓-๑๖.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๓๘, หน้า ๒๓๘.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร. งานนิพนธ์ ๓๓.๓., การบริหารการศึกษา. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, ภายเอกสาร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕, กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระเบียบวาระแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕, เสนอที่ประชุมสมัชชาคุณภาพการศึกษา. ฉบับที่ ๒๓-๒๔ พฤศจิกายน, ๒๕๕๐. หน้า ๓๓.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. **ปัญหาของการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๖.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๑๐. พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙**, : พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๓. คำนำ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเองหลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสายงานผู้บริหารในสถานศึกษาปงบประมาณ ๒๕๔๗**, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๔๗.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินคุณภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธารอักษร, ๒๕๔๕.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **ปฏิทินการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ**. ม.ป.ท. ๒๕๔๖, หน้า ๑๕.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- _____. สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา, ๒๕๔๖. พิมพ์ครั้งที่ ๒. เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม, ๒๕๔๖.
- _____. เอกสารการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. ปีการศึกษา, ๒๕๔๖. เอกสารอัดสำเนา.
- สมชาย บัวเล็ก. การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ก่อน พ.ศ.๒๕๓๕. การศึกษาแห่งชาติ, ๒๖ (๓) : ๔-๑๕ ; กุมภาพันธ์-มีนาคม, ๒๕๓๕.
- สมศักดิ์ สีนธระเวชชัย. มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๒. หน้า ๒๓.
- สนอง อินละคร. เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. อุบลราชธานี : อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์, ๒๕๔๔.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา. ในประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่๗. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๗. หน้า ๑๘-๓๐.
- _____. และคณะ. ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา. ในประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่๗. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕. หน้า ๒.
- สำลี รักสุทธี. เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา, ๒๕๔๔. หน้า ๑๓๕.
- สุนีย์ ภูพันธ์. แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ : เดอะโนว์เลจเซ็นเตอร์, ๒๕๔๖. หน้า ๑๒๗.
- สาโรช ไศกริชย์. นวัตกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : บุ๊ค พ้อยท์, ๒๕๔๖. หน้า ๔๓-๔๗.
- รศ.ดร.วิรัช วิรัชนิการวรรณ. การวางแผนยุทธศาสตร์ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔.
- ปกรณ ปรียากร. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช, ๒๕๓๘.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : กรมพัฒนาชุมชน. กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๐. หน้า ๖๔.
- พะยอม วงศ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒. หน้า ๓๖.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม. ๒๕๔๒. หน้า ๖๔-๗๒.
- _____. ทางสายกลางของการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๐.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗. หน้า ๒๔๗.
- สมคิด บางโม. **หลักการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๔. หน้า ๖๒-๖๓.
- สมศักดิ์ สีนธระเวช. **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๒.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **การพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๖. หน้า ๕.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์. **หลักการบริหารเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖. หน้า ๑๒.
- สุนัย ภูพันธ์. **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตรยุคปฏิรูปการศึกษาไทย**. เชียงใหม่ : The Knowledge Centre, ๒๕๔๖.
- สมพงศ์ เกษมสิน. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกษมสุวรรณ, ๒๕๑๔. หน้า ๑๓-๑๔.
- เสน่ห์ จัยโต และคณะ. **การจัดการทรัพยากรมนุษย์หน่วยที่ ๔**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๗. หน้า ๑๕๑.
- เสนาะ ตีเยาว์. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔. หน้า ๑-๒.
- สุจิตรา ธนานันท์. **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๐. หน้า ๒๘.
- สุรชัย ศิริโกคาภิรมย์. **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖. หน้า ๑๓๙-๑๔๐.
- สถล บุรารักษ์. **กระบวนการกลุ่มศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๒. หน้า ๑๒.
- สนิท ศรีดำแดง. **พระพุทธศาสนากับการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗. หน้า ๒๒๕.
- เสถียรพงษ์ วรรณปก. **พุทธวิธีการสอนจากพระไตรปิฎก**. บริษัทเพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๐. หน้า ๖๑.
- สมใจ ลักษณะ. **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์, ๒๕๔๙. หน้า ๒๔๗-๒๔๙.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. **หลักการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พิษณุโลก : ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ตรีศูลไทย, ๒๕๔๓.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์, ๒๕๔๕.
- ประคอง กรรณสูต. **สถิติเพื่อการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓. หน้า ๓๗.
- ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- _____. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒. หน้า ๑๗-๒๑.
- _____. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒. หน้า ๒๔.
- _____. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒. หน้า ๒๕-๒๘.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. **ทักษะการบริหารทีมงาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มัลติมีเดีย เทคโนโลยี, ๒๕๔๔. หน้า ๖๖.
- ชนาธิป พรกุล. **คลังพระราชบัญญัติฯ จัดการเรียนการสอน การสร้างความรู้ด้วยตนเอง**. วิชาการ : ๒๕๔๔. หน้า ๑๕-๑๘.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : ส.ส.น.ไทย อนุเคราะห์ไทย, ๒๕๕๖. หน้า ๑.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. **องค์การและการจัดการงานบุคคลหน่วยที่ ๑๑**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๓. หน้า ๔๖๑-๔๖๒.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร : เลิฟ แอนด์เลิฟเพรส, ๒๕๔๒. หน้า ๘๔.
- วิชัย ธรรมเจริญ. **คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑. หน้า ๒๘-๒๙.
- วิทยากร เชียงกุล. **รายงานสภาวะการศึกษาไทย พ.ศ.๒๕๔๖**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๐.
- วิลาวรรณ รพีพิศล. **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วิจิตร หัตถกร, ๒๕๕๐. หน้า ๑๕๘.
- _____. **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิจิตร หัตถกร, ๒๕๕๐. หน้า ๑๖๖.
- วิโรจน์ สารรัตน์. **การบริหารการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุจน์, ๒๕๔๖. หน้า ๑๗๕.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. **กระบวนการกลุ่มศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๒. หน้า ๑๒.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม, หน้า ๑๖๘.
- พนิจดา วีระชาติ. **การฝึกอบรมกับการพัฒนาอาชีพ**. กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรินติ้งเฮาส์, ๒๕๔๓. หน้า ๑๖.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘. หน้า ๑๒.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๔๘.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ผศ.ดร.อนิวัช แก้วจำนงค์. **การจัดการทรัพยากรมนุษย์**. สงขลา : บริษัท นำศิลป์โฆษณา จำกัด, ๒๕๕๒. หน้า ๑๖๑.
- ศ.สุมน อมรวิวัฒน์. **การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๐. หน้า ๙๗.
- ศิริกาญจนา อิศรางกูร ณ อยุธยา. **เหตุปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ ๑**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๔.
- จุมพล หนิมพานิช. **การบริหารและการพัฒนาองค์การหน่วยที่ ๔**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕. หน้า ๑๕๑.
- จันทรานี สงวนนาม. **เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง**. ม.ท.ป., ๒๕๓๖. หน้า ๔.
- ธงชัย สันติวงษ์. **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗. หน้า ๒๖.
- ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และ วีระพงษ์ เณลิมจิระรัตน์. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : อักษรปริทรรศน์, ๒๕๓๔. หน้า ๑๒.
- ธีระรัตน์ กิจจารักษ์. **เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : คณะครุศาสตร์ เพชรบูรณ์. สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒. หน้า ๑๑.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. **หลักการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐.
- เฮอเบิร์ท เอ ซีม่อน (Herbert A. Simon). อ้างถึงใน. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ ผศ.ดร., **ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗. หน้า ๓.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒. เอกสารอัดสำเนา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **ธรรมานุญชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๘. หน้า ๙๒.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). **ทางสายกลางของการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๐. หน้า ๔๘-๔๙.
- พระราชวรมนี. **การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๑.
- พระธรรมปิฎก. **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๙. หน้า ๒๓-๓๕.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **พุทธวิธีบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙. หน้า ๔.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- **พุทธวิธีในการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙. หน้า ๓-๕.
- **แนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์**. รวบรวมบทความทางวิชาการพระพุทธศาสนาและปรัชญา. พิมพ์ที่ : หจก.สามลดา พิมพ์, ๒๕๔๙. หน้า ๑๑๗.
- **การเผยแผ่เชิงรุก**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘. หน้า ๖๕.
- **กรอบความคิดในการจัดทำสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรใหม่**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕. หน้า ๑๓.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต). **ทิศทางการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖. หน้า ๔๕.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). เอกสารประกอบคำบรรยาย **เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐. หน้า ๔๑.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). **การบริหารวัด**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘. หน้า ๒๖.
- พระครูวินัยธรประจักษ์ จกกรมโม (จำปาทอง). **กระบวนการเรียนรู้แบบ “อริยสัจ ๔” ของพระพุทธศาสนาเป็นต้นแบบที่มุ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยแท้จริง**. สุรินทร์ : โรงพิมพ์ ศิริรัตนออฟเซต, ๒๕๔๕. หน้า ๗๕-๗๖.
- รัตนา ดวงแก้ว. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชีวิตครอบครัวและการพัฒนาเด็กปฐมวัย**. ในเอกสารการสอนชุดวิชาครอบครัวศึกษากับการพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยที่ ๑-๗. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๘. หน้า ๓-๔๖.
- **หน่วยที่ ๑๑ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. ในประมวลสาระการสอนชุดวิชานโยบายการวางแผนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หน่วยที่ ๑๑-๑๕. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๗. หน้า ๑๑-๘๓.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. **คุณภาพคือความอยู่รอด**. กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น, ๒๕๔๑. หน้า ๔-๒๑.
- อุทุมพร จามรมาน. **ชุดฝึกอบรมผู้ตรวจสอบคุณภาพการอุดมศึกษาภายในและภายนอก**. ภาควิชาวิจัยการศึกษา. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.
- อมรวิทย์ นาคทรพร. **ในกระแสแห่งคุณภาพ รายงานการวิจัยเพื่อการศึกษาแนวทางการประกันคุณภาพ ระดับอุดมศึกษาของนานาชาติ โดยทุนสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร : ที พี พรินท์, ๒๕๔๑.

บรรณานุกรม(ต่อ)

(๒) วารสาร :

กุลยา ตันติผลาชีวะ. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน. วารสารการศึกษาปฐมวัย, ๒๕๔๔.
หน้า ๓๐.

ชัยพจน์ รักราม. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย. วารสารข้าราชการครู ๒๐ สิงหาคม
กันยายน, ๒๕๔๓.

ทีศนา แชมมณี. การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโมเดลชิปปา
(CIPPAMODEL). วารสารวิชาการ. พฤษภาคม, ๒๕๔๒.

วิญญู อยู่นิล. แนวทางการพัฒนาและบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแนวใหม่. วารสาร
วิธีวิทยาการวิจัย, ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๑. มกราคม-เมษายน ๒๕๔๘. สาขาวิชาการวิจัยและ
พัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. : กรุงเทพมหานคร.

(๓) วิทยานิพนธ์

พระครูขันตวโรภาส (บุญรอด). การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
เขตยานนาวา-สาทรและบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร. พุทธศาสนมหาบัณฑิต.
บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๕. บทคัดย่อ.

พระครูพิศาลเขตคณารักษ์. ได้ศึกษา สภาพการจัดการศึกษาและปัญหาของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๙.
บทคัดย่อ.

พระครูใบฎีกาสุนันท์ สุวิชาโน (สอนเล็ก). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาตามแนว
วิถีพุทธ : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดขมิ้นนิมิต อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓. บทคัดย่อ.

พระครูสังฆรักษ์ชัชฌนพงศ์ สมนิมโคโค (กฤดากร). การบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอน
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๕๔. บทคัดย่อ.

พระครูปลัดจันทน์ ทนตจิตโต (ต๋อนโสกรี). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการ
เรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕. บทคัดย่อ.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- พระนิกร อินทปญฺญ (จอมพะเนิน). การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. พุทธศาสนมहाบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕. บทคัดย่อ.
- พระมหาถาวร กลยานเมธี (บุญสอน). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. พุทธศาสนมहाบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗. บทคัดย่อ.
- พระมหาธรรมาทร ปิยทสฺสี (ไพโรจน์สถิตธาดา). การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕. บทคัดย่อ.
- พระมหาไพโรจน์ กนโก (นวลสำลี). การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูอาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๖. บทคัดย่อ.
- พระมหาพงษ์วัช รัตนวิโร (ถาวรธนะชัย). การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. พุทธศาสนมहाบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗. บทคัดย่อ.
- พระมหาศิริสิทธิ์ วรโณ. ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๕. เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๔. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑. บทคัดย่อ.
- พรหมเมศวร คำผาบ. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๑. วิทยานิพนธ์ ค.ม., การบริหารการศึกษา. เลย : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๙. หน้า ๗๑-๗๒.
- ดร.ชนม์ชกรณ วรอินทร์. งานวิจัย การส่งเสริมให้สถานศึกษาเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๖๑. บทคัดย่อ.
- อภิชา พุ่มพวง. ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๙. บทคัดย่อ.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ว่าที่ร้อยตรีหญิงสุทธญาณ โอบอ้อม. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา. พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗. บทคัดย่อ.
- สุรัตน์ ก้อนนาค และดร.พรเทพ รู้แผน. แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๕๔. บทคัดย่อ.
- สมาน วัฒนรังษี. การใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓. วิทยานิพนธ์ค.ม. หลักสูตรและการสอน. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๖.
- โกศล เพียสา. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. การวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๕.
- นางสาวจิรวรรณ ประณาวิน. สภาพและความต้องการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต ๑. ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีการศึกษา ๒๕๕๘, บทคัดย่อ.
- นิเทศ สนั่นนารี และคณะ. ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพระภิกษุ-สามเณรที่มีต่อการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของพระภิกษุสามเณร : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะสงฆ์ภาค ๙. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖. บทคัดย่อ.
- อิสริยา พยัคฆวรรณ. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖. บทคัดย่อ.
- ดวงทิพย์ ดัณฐศรี. การจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนทบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- ทวี ศันสนิพันธ์ และ เดชา พวงงาม. การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขตการศึกษา ๑๑. ในเอกสารวิชาการ วิจัยทางด้านการศาสนา. กรุงเทพมหานคร การศาสนา, ๒๕๔๗. บทคัดย่อ.
- พรทิพา ภูมิพินานนท์. การศึกษาวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในพรพุทธศาสนาและการพัฒนาคน. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑. บทคัดย่อ.

บรรณานุกรม(ต่อ)

(๔) สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ พระราชวิจิตรปฏิภาณ. เจ้าคณะจังหวัดชุมพร. ผู้จัดการโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๕ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ พระครูสิริวินัยบริหาร. ผู้อำนวยการ. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๕ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางสาวสุวรรณี แก้วมณี. ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชุมพร, ๒๙ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายสนิท จรณรงค์. ครูประจำ/ครูผู้สอน. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๕ สิงหาคม, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ พระครูพิรปัญญาภิวัฒน์. ครูประจำ/ครูผู้สอน. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๕ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ พระครูศรีกิตติยาทร. ครูประจำ/ครูผู้สอน. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๕ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายสมศักดิ์ โสติดิทธิ. ครูประจำ/ครูผู้สอน. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๗ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายจำเนียร คนดี. ครูประจำ/ฝ่ายบุคคล. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๗ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายมรพันธ์ สินธุเสน. ครูประจำ/ฝ่ายงบประมาณ. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายอุกฤษ หิตถฤทธิ. ครูประจำ/ฝ่ายบริหารทั่วไป. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๗ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางบุญรับ ภากรณ์. ครูประจำ/ฝ่ายวิชาการ. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๗ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางนันทน์ วัฒนกุล. ครูประจำ/ครูผู้สอน. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๗ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายสุทธิพันธุ์ สุวรรณบัณฑิต. กรรมการสถานศึกษา. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๙ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายไพฑูรย์ ศรีวะสุทธิ. กรรมการสถานศึกษา. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๙ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายเบญจรงค์ นิยมธรรมชาติ. กรรมการสถานศึกษา. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๙ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางสาวภาภรณ์ ธานีพัฒน์. กรรมการสถานศึกษา. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒๙ พฤศจิกายน, ๒๕๖๐.

บรรณานุกรม(ต่อ)

สัมพันธ์ นายเนาวรัตน์ พรหมพิชัย. ผู้ปกครองนักเรียน. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒ ธันวาคม, ๒๕๖๐.

สัมพันธ์ นายชัยพร ราชเจริญ. ผู้ปกครองนักเรียน. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒ ธันวาคม, ๒๕๖๐.

สัมพันธ์ นางชุติมา ตาพะขาว. ผู้ปกครองนักเรียน. โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย. ๒ ธันวาคม, ๒๕๖๐.

สถิติฝ่ายบริหารงานวิชาการ. บัญชีสำรวจนักเรียน-บุคลากร. ชุมพร : สำนักงานโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๕๙.

(๕) เว็บไซต์

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. และคณะ. ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูประบบการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างความรับผิดชอบ (accountability) ในงานเสวนาสาธารณะ ทิดอาร์ไอ. เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖. (ออนไลน์) จาก <http://tdri.or.th/priority-research/educational-reform-accountability>. (๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐).

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูประบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ ๒๑. พ.ศ. ๒๕๕๕. (ออนไลน์) จาก www.tdri.or.th. (๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐).

ติลกะ ลัทธิพัฒน์. ผลกระทบของการสร้างความรับผิดชอบต่อการศึกษาต่อผลสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนไทย ในการสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๕๔ “ยกเครื่องการศึกษาไทย : “สู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง” (Revamping Thai Education System : Quality for All). โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ณ ห้องบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ บี โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์เซ็นทรัลเวิลด์, ๒๕๕๕ (ออนไลน์) จาก www.tdri.or.th. (๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐).

(๖) ภาษาอังกฤษ

Bowditch. James L, and Buono, Anthony F, A Primer on Organizational Behavior, (New York : John Wiley and Sons, 1990. p. 508.

Sallis. E, Total quality management in education, (London : Kogan Page Education Management Series, 1993.

Green, Diana, Trends and Issues In International Developments inAssuring Quality in Higher Education, (London : The Falmer Press, 1994.

Goetsch. D., & Davis, S. 1994, Introduction to total quality : Quality, Productivity, competitiveness, (2nd ed.), (London : Macmillan).

บรรณานุกรม(ต่อ)

- Juran. M Joseph, **Quality control handbook**, University of Michigan : McGraw Hill, 1951.
- Henry Fayol. **General and industrial management**. (London : Pitman & Sons. 1964, pp. 39-40.
- ISO 9000 Hoyle. 2009.
- Gulick L, and Urwick J, **Papers on the Science of Administration**, (New York : Institute of Public Administration, 1973. pp. 18-19.
- UNESCO.2005, **Towards Knowledge Societies**. (Online), Available URL:<http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843e.pdf>.
- William Ouchi, **Organization and Management**, Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971. p 283.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรหม ชยทตฺโต,ดร.

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

(พระครูสังฆรักษ์ทรงพรหม ชยทตฺโต, ดร.)
๒๖ / ก.ย. / ๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ผศ.ดร.

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท

โทรติดต่อนอ.๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

๑๖๐๖๖๕

 พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ผศ.ดร.
 ๒๕/๙/๖๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระมหากษัตริย์ จิรธมโม,ดร.

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนฺโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ดร.สุพล สุธะพรหม
ท.ท. ๖๐
๒

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนฺโท

โทรติดต่อก่อน ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(ผอ. ดร.พิเชฐ ทังโต)

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรติดต่อ.๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

ดร.สุรพล สุธะพรหม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท

โทรติดต่อก่อน ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ภาคผนวก ข
ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา
วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ข้อ	แนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาล ัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	ผู้เชี่ยวชาญ / คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	๑. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน								
๑	ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒	ผู้เรียนมีความสามารถ ในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และ มีวิสัยทัศน์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓	ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็น ตามหลักสูตร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔	ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๕	ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และ สุขภาพจิตที่ดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
	๒. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ทางการศึกษา								
๖	ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้ มาพัฒนาการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

๗	การส่งเสริมให้บุคลากรไปทัศนศึกษา เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๘	ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๙	ครูมีความสามารถในการจัดการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๐	มีการวางแผน เกี่ยวกับการพัฒนา ด้านบุคลากรในโรงเรียน ให้เจริญก้าวหน้า ในอนาคต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการศึกษา									
๑๑	สื่อที่ครูใช้บรรยายการสอนทำให้นักเรียนเข้าใจ เนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๒	สื่ออุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสม และ ตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๓	สื่อเทคโนโลยีที่ใช้ มีความเหมาะสม และทันสมัย กับเนื้อหาวิชาที่สอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๔	สื่อวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี มีความเพียงพอต่อการใช้งาน ในแต่ละชั้นเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๕	ครูใช้สื่อมัลติมีเดียประกอบการเรียน การสอน เช่น (Internet) ในบาง รายวิชา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔. ด้านการจัดระบบการศึกษา ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา									
๑๖	มีการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายในบางวิชา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๗	กิจกรรมที่จัดมีเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับการเรียน ในแต่ละระดับชั้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๘	กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน มีลักษณะหลากหลายกิจกรรม	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๑๙	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ภายนอกสถานที่ ทุกครั้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

๒๐	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เสริมการเรียนรู้ในทุกวิชา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๕. ด้านการสร้างความเข้มแข็ง ของสถานศึกษา									
๒๑	สถานศึกษามีการจัดองค์กร/ โครงสร้าง และการบริหารงานอย่าง เป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุ เป้าหมายการศึกษา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๒	สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการ พัฒนาการศึกษา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๓	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และ การเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๔	สถานศึกษามีหลักสูตรเหมาะสมกับ ผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการ สอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๕	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมี ความสามารถในการบริหารจัดการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๖. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนของสังคม									
๒๖	การจัดกิจกรรมของโรงเรียน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างครู กับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๗	โรงเรียนมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ภายนอก โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม กับผู้ปกครอง ชุมชน และข้าราชการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๘	ก่อนจัดโครงการหรือกิจกรรม โรงเรียนมีการประชุมชี้แจง แก่นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒๙	กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น มุ่งปลูกฝัง ความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบรู้สิทธิ และหน้าที่ของตนเอง แก่นักเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

๓๐	โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ร่วมกับชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
----	--	----	----	----	----	----	---	-----	--------

ภาคผนวก ค

ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha coefficient)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	105.50	210.397	.558	.930
a2	105.50	215.569	.395	.932
a3	105.60	210.593	.536	.930
a4	105.47	221.223	.122	.936
a5	105.07	207.375	.665	.929
b1	105.37	209.068	.557	.930
b2	105.37	212.240	.482	.931
b3	105.10	216.438	.415	.932
b4	105.03	208.861	.589	.930
b5	105.30	209.045	.643	.929
c1	105.30	212.631	.429	.932
c2	105.37	208.378	.703	.929
c3	105.30	214.010	.492	.931
c4	105.33	216.713	.367	.932
c5	105.27	214.409	.366	.933
d1	105.37	212.861	.577	.930
d2	105.30	211.528	.605	.930
d3	105.20	206.372	.774	.928
d4	105.40	211.903	.452	.932
d5	105.30	213.459	.399	.932
e1	105.40	210.869	.672	.929
e2	105.37	209.413	.744	.928
e3	105.13	213.913	.621	.930
e4	105.27	206.961	.736	.928
e5	105.27	216.202	.424	.932
f1	105.00	203.103	.761	.927
f2	105.30	207.872	.581	.930
f3	105.00	208.138	.729	.928
f4	105.03	208.171	.643	.929
f5	104.90	213.541	.472	.931

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0
a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.			

Scale Statistics			
Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
108.90	225.679	15.023	30

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.933	30

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้สืบเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระราชวิจิตรปฏิภาณ
ผู้จัดการโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนุโธ รักษาสงฆะจำตวันนิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สืบดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

ผศ.ดร.สุวิมล วัฒนศิริ
11/11/2560

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ดร.สุวิมล วัฒนศิริ
(พระพรหมวิจิตรปฏิภาณ)

ผอ. รพ.ค.

ผอ. ร.ร.พุทธรังษีพิทยาลัย

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนุโธ

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิติเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูสิริวินัยบริหาร
ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รักษาสัจจาทวัตนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิติดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ฉันทอนุญาติให้เก็บข้อมูลตามร.สงค
นมัสการด้วยความเคารพ

พระครูสิริวินัยบริหาร
(พระครูสิริวินัยบริหาร)
11 ธ. ๖๐
อ.อ.หวง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรติดต่อน. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้นิติเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางสาวสุวรรณี แก้วมณี ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชุมพร
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษิพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบุรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิติดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

- อนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวสุวรรณี แก้วมณี

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชุมพร
- S.H. ๒๕๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติโครงการให้ทุนอุดหนุนให้นักศึกษาเพื่อการศึกษาวิจัย
นมัสการ พระครูพิริยปัญญาวินัย
ครูประจำโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท ทรัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่จะต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ข้าพเจ้าในนามของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

นมัสการด้วยความเคารพ

พระครูพิริยปัญญาวินัย
(พระครูพิริยปัญญาวินัย)
ดร.สุรพล สุธะพรหม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

12 ธันวาคม 2560

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไญ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้สืบเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูศรีกิตตยาทร
ครูประจำโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รักษาสถาบันนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สืบดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ยินดีให้สัมภาษณ์แก่ผู้ประสงค์
แต่ใคร่ขอ
พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์
(พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์)
ณ วัดราชบูรณะ
12 ธ.ค. 60

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิติเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายไพฑูรย์ ศรีวะสุทธิ กรรมการสถานศึกษา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท ทรัสประจักษ์วันนิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิติดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ
๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(นายไพฑูรย์ ศรีวะสุทธิ)
ผู้ให้สัมภาษณ์
วัดราชบูรณะ
12 ธันวาคม 2560

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้สืบเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางบุญรับ ภากรณ์
ฝ่ายวิชาการโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุทธานิวิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รัทสประจำตวัณิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สืบดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อภินนโท รัทสประจำตวัณิสิต

ขอแสดงความนับถือ

(หม่อมราชวงศ์ ภากรณ์)
ดร. ฝ่ายวิชาการ
12 ต.ค. 60

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุทธานิวิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติขอพระราชทานให้สิทธิเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางชุตินา ตาพะขาว
ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท ทรหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สิทธิดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ฉันทิพรักษ์ธรรมรักษ์
เสวก ภาวิไล

ชุตินา ตาพะขาว
(นางชุตินา ตาพะขาว)
ผู้ปกครอง
12/12/60

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ທີ ៥ ៥១០៥.២/៤៤២

เรื่อง	ขอความอนุเคราะห์ให้อนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน	นายสุทธิพันธ์ สุวรรณบัณฑิต กรรมการสถานศึกษา
สิ่งที่ส่งมาด้วย	แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

Lee Jones

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

၂၇
 (၁၈၂၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၀ ရက်)
 နတ်လမ်း
 ၁၂ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၀

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรติดต่o. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้สืบเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายชัยพร ราชเจริญ
ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบุรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รักษาสัจจัตถ์นิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบุรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สืบดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อภินนโท

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัยพร ราชเจริญ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

1๕ ธ.ค. ๖๐

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายเบญจรงค์ นิยมธรรมชาติ กรรมการสถานศึกษา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท ทรัสประจักษ์วินิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบุรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

- ยินดีปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์

พระครู

เบญจรงค์ นิยมธรรมชาติ
กรรมการสถานศึกษา

12/12/60

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติขอพระราชทานให้สิทธิเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางนันทรี มณีवाल
ครูประจำโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รัศสประจักษ์วินิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สิทธิดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ผินดีให้สัมภาษณ์
การวิจัย

ผินดี อภินนโท
(นางนันทรี มณีवाल)
ครูประจำ
12/12/60

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายเนาวรัตน์ พรหมพิชัย
ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รักษาสัจจธรรมนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อันได้ให้สัมภาษณ์เพื่อประโยชน์
ในทางวิจัย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา

นายเนาวรัตน์
ผู้ปกครองนักเรียน
12 ธันวาคม 2560

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้สืบเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายจำเนียร คนดี
ฝ่ายบุคคลโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รักษาสถาบันนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สืบดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

ขอแสดงความนับถือ (นายจำเนียร คนดี)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสมศักดิ์ โสติดิฤทธิ์
ครูประจำโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนุโธ รหัสนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นจะต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อภินนุโธ

ขอแสดงความนับถือ

ดร.สุรพล สุธะพรหม

ดร.สุรพล สุธะพรหม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

12/12/60

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนุโธ
โทรติดต่. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายอุกฤษ ทิตถุทธิ
ฝ่ายบริหารทั่วไป โรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท ทรัสประจักษ์วินิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ยื่นขอให้สัมภาษณ์เพื่อประโยชน์ในทางวิจัย

ขอแสดงความนับถือ

(นาย อุกฤษ ทิตถุทธิ)
ฝ่ายบริหารทั่วไป
12 ธันวาคม 2560

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๔๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายมรุตพันธ์ สิ้นธุเสน
ฝ่ายงบประมาณโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัย วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท ทรัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังสีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ในโอกาสที่...
ขอแสดงความนับถือ
12/๑๑/๖๐
นายมรุตพันธ์ สิ้นธุเสน

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท
โทรติดต่. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

ທີ ៥៣ ៦១០៥.២/៩៤៣

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 – 248 – 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 – 248 – 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง	ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิติเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ	พระครูสิริวิชัยบรรหาร ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย วัดราชบุรณะ (พระอารามหลวง)
สิ่งที่ส่งมาด้วย	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รัหฺสประจําตัวนํสีต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕ นํสีต
หลักสตรพุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัยแผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนของพระคุณท่านเพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สืบดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสนตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

၁၈၈၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊

นมัสการมาด้วยความเคารพ

 (นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์)

Free Press

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนาศาสตร์

11 с.а. 60
ЩО, КОМУ

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนฺโท
โทรติดต่อนอ. ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๕๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ภายใน : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
 นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดธรรมิการามวรวิหาร
 สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๑๕
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย
 แผนกสามัญศึกษา วัดราชบุรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอลำลูกเกด จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรและนักเรียนใน
 หน่วยงานของพระคุณท่านจึงขออนุญาตจากพระคุณท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิต
 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งจะเป็น
 ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัย
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และ
 ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์
 (พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ อภินนโท)
 ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม
 วัดธรรมิการามวรวิหาร
 ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ ฉายา อภินนโท

โทรศัพท์ ๐๘๒-๘๑๙-๕๐๕๔

๐๘๘-๘๙๔๖๕๓๓

ภาคผนวก จ
เครื่องมือเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา
วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ
 - ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
 - ตอนที่ ๓ เพื่อต้องการทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
 ๒. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ
 ๓. ข้อมูลที่พระภิกษุ-สามเณรตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะเป็นความลับและไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน โดยผู้วิจัยจะนำผลมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น
- ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์ จากผู้บริหาร/บุคลากร/นักเรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาแห่งนี้เป็นอย่างดี

ขออนุโมทนาในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามครั้งนี้

พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ อภินนโท (กุลพัฒนไพศาล)
นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง : แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา
วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ตอนที่ ๑ คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หน้าข้อความตามสภาพที่เป็นจริง

แบบสอบถาม

ส่วนที่ ๑ สถานภาพส่วนบุคคล

๑. เพศ

☐

สามเณร/นักเรียน

☐

พระภิกษุ

๒. อายุ

☐

๑๓ - ๑๕ ปี

☐

๑๖ - ๑๘ ปี

๓. วุฒิการศึกษา

☐

มัธยมศึกษาตอนต้น

☐

มัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาคณาภพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย
แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ในช่องระดับ สภาพการพัฒนาคณาภพการศึกษาโรงเรียนพุทธ
รังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ท่าน
ได้ปฏิบัติในระดับใด ที่ตรงตามความเป็นจริง โดยกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีความคิดเห็น	อยู่ในระดับ มากที่สุด
๔ หมายถึง มีความคิดเห็น	อยู่ในระดับ มาก
๓ หมายถึง มีความคิดเห็น	อยู่ในระดับ ปานกลาง
๒ หมายถึง มีความคิดเห็น	อยู่ในระดับ น้อย
๑ หมายถึง มีความคิดเห็น	อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๑. ด้านการพัฒนาคณาภพผู้เรียน					
๑	ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์					
๒	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์					
๓	ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร					
๔	ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					
๕	ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๒. ด้านการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา					
๖	ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้มาพัฒนาการเรียน การสอน					
๗	การส่งเสริมให้บุคลากรไปทัศนศึกษาเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน					
๘	ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถ ตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ					
๙	ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
๑๐	มีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาด้านบุคลากรในโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต					
	๓. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา					
๑๑	สื่อที่ครูใช้บรรยายการสอน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนง่ายขึ้น					
๑๒	สื่ออุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสม และตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน					
๑๓	สื่อเทคโนโลยีที่ใช้มีความเหมาะสม และทันสมัยกับเนื้อหาวิชาที่สอน					
๑๔	สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีความเพียงพอต่อการใช้งานในแต่ละชั้นเรียน					
๑๕	ครูใช้สื่อมัลติมีเดียประกอบการเรียนการสอน เช่น(Internet) ในบางรายวิชา					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๔. ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา					
๑๖	มีการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายในบางวิชา					
๑๗	กิจกรรมที่จัดมีเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับการเรียนในแต่ละระดับชั้น ☐					
๑๘	กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน มีลักษณะหลากหลายกิจกรรม ☐					
๑๙	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภายนอกสถานที่ ทุกครั้ง					
๒๐	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียน ในทุกวิชา ☐					
	๕. ด้านการสร้าง ความเข้มแข็งของสถานศึกษา					
๒๑	สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา					
๒๒	สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา					
๒๓	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
๒๔	สถานศึกษามีหลักสูตรเหมาะสมกับ ผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
๒๕	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๖. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ของสังคม					
๒๖	การจัดกิจกรรมของโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างครู กับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน					
๒๗	โรงเรียนมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ภายนอก โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชนและข้าราชการ					
๒๘	ก่อนจัดโครงการหรือกิจกรรม โรงเรียนมีการประชุมชี้แจงแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน					
๒๙	โรงเรียนร่วมมือกับชุมชน ในการมุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิหน้าที่ของตนเอง แก่นักเรียน					
๓๐	โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขร่วมกับชุมชน					

ตอนที่ ๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษี
พิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๑. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๑.๑ สภาพการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

๑.๒ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

๒. การพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา

สภาพการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๒ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

๓. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

๓.๑ สภาพการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

.....

.....

.....

๓.๒ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

๔. การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

๔.๑ สภาพการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

๔.๒ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

๕. การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

๕.๑ สภาพการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

๕.๒ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

๖. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

๖.๑ สภาพการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

.....

.....

.....

.....

.....

๖.๒ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ฉ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง : แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญ
ศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

วุฒิการศึกษา

ที่อยู่

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

ส่วนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

๑) สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา
วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๑.๑ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	เป็นอย่างไร?
๑.๒ การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา	เป็นอย่างไร?
๑.๓ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	เป็นอย่างไร?
๑.๔ การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา	เป็นอย่างไร?
๑.๕ การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา	เป็นอย่างไร?
๑.๖ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม	เป็นอย่างไร?

๒) ท่านคิดว่า ปัญหาอุปสรรค สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษี
พิทยาลัย แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

- ๒.๑ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นอย่างไร?
- ๒.๒ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็น
อย่างไร?
- ๒.๓ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเป็น
อย่างไร?

๒.๔ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างไร?

๒.๕ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา เป็นอย่างไร?

๒.๖ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมเป็นอย่างไร?

๓) ท่านมีข้อเสนอแนะ สภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพุทธรังษีพิทยาลัย
แผนกสามัญศึกษา วัดราชบูรณะ (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

๓.๑ ข้อเสนอแนะสภาพการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างไรบ้าง?

๓.๒ ข้อเสนอแนะสภาพการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างไรบ้าง?

๓.๓ ข้อเสนอแนะสภาพการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา อย่างไรบ้าง?

๓.๔ ข้อเสนอแนะสภาพการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาอย่างไรบ้าง?

๓.๕ ข้อเสนอแนะสภาพการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา อย่างไรบ้าง?

๓.๖ ข้อเสนอแนะสภาพการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมอย่างไรบ้าง?

.....
พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ อภินนโท (กุลพัฒน์ไพศาล)

นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ/ฉายา/นามสกุล	:	พระครูสมุห์ธนาธิวัฒน์ อภินนโท (กุลพัฒนไพศาล)
วัน/เดือน/ปีเกิด	:	วันอังคาร ที่ ๑๓ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๖
สถานที่เกิด	:	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
จบการศึกษา	:	วุฒิทาธรรม นักธรรมชั้นเอก พุทธศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการ เชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๙
อุปสมบท	:	เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยมี พระครูสิริวัฒนารมณ์ อดีตเจ้าคณะอำเภอละแม เป็นพระอุปัชฌาย์ ณ พัทธสีมาวัดโสม สิริวัฒนาราม เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งหลวง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
ตำแหน่งหน้าที่	:	พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน,พระธรรมทายาท, พระนักเผยแผ่, พระธรรมทูตจังหวัดชุมพร สายที่ ๘
เข้าศึกษาต่อ	:	พุทธศาสตรมหาบัณฑิต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๙
สำเร็จการศึกษา	:	๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑
ที่อยู่ปัจจุบัน	:	วัดโสมสิริวัฒนาราม ๑๒๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่งหลวง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร รหัสไปรษณีย์ ๘๖๑๗๐ โทรศัพท์ ๐๘๒-๘๑๙๕๐๕๔